gemeente Twenterand

Programmabegroting 2027

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
Inleiding Programmabegroting 2027 4
Verwerkte besluiten uit de Uitgangspuntennotitie 2027 8
Voorstellen Programmabegroting 2027 10
Programma Sociaal Domein 19
- Doelenboom Sociale Zaken 21
- Doelenboom Maatschappelijke ondersteuning 25
- Doelenboom Gezondheid en preventie 28
- Doelenboom Onderwijs 32
- Doelenboom Jeugd 37
- Doelenboom Transformatie Sociaal Domein 43
- Wat mag het kosten programma Sociaal Domein 47

Programma Ruimte 48
- Doelenboom Openbare orde en veiligheid 49
- Doelenboom Openbare ruimte en verkeer 52
- Doelenboom Duurzaamheid, milieu en VTH 54
- Doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk Vastgoed en VTH 57
- Wat mag het kosten programma Ruimte 63

Programma Economie en vrijetijdsbesteding 64
- Doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme 65
- Doelenboom Economie en werkgelegenheid 68
- Doelenboom Sport 70
- Wat mag het kosten programma Economie en vrijetijdsbesteding 72

Bedrijfsvoering 73
- Wat mag het kosten Bedrijfsvoering 78

Beleidsindicatoren 79

Paragrafen 80
- Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 81
- Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen 90
- Paragraaf Financiering 94
- Paragraaf Bedrijfsvoering 97
- Paragraaf Openbaarheid Woo 99
- Paragraaf Verbonden Partijen 100
- Paragraaf Grondbeleid 112
- Paragraaf Lokale Heffingen 115

Overzicht van baten en lasten 122

Financiële positie 131

Meerjarenraming 2028-2030 133

Bijlagen 136
- Investeringslijsten 2027-2030 137
- EMU-saldo begroting 2027 139
- Beeld structureel begrotingssaldo 140
- Staat van reserves en voorzieningen begroting 2027-2030 141
- Overzicht taakvelden 152
- Geprognosticeerde balans 2027 - 2030 155
- Overzicht subsidies 2027 die niet in subsidieplafond zijn opgenomen 157
- Lijst met verklarende afkortingen 158
- Ondertekening Programmabegroting 2027 160

Inleiding Programmabegroting 2027

Met trots bouwen aan een duurzame toekomst

Hierbij bieden wij u de programmabegroting 2027 aan. Deze begroting is gebaseerd op de Uitgangspuntennotitie (UPN) 2027, de daarna genomen raadsbesluiten en de geactualiseerde inzichten uit de Bestuursrapportage 2026. De begroting sluit voor 2027 met een positief saldo van € 427.320

Met het coalitieakkoord ***'Met trots bouwen aan Twenterand'*** hebben Gemeentebelangen Twenterand, SGP en ChristenUnie op 9 juni de basis gelegd voor een nieuwe bestuursperiode. Een periode waarin we samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de gemeenteraad verder bouwen aan sterke en leefbare dorpen. Daarbij kiezen we voor een bestuursstijl die is gebaseerd op vertrouwen, duidelijkheid en samenwerking. We willen als gemeentebestuur dichtbij onze inwoners staan, oog hebben voor wat er speelt in onze dorpen en ruimte bieden aan initiatieven uit de samenleving. Tegelijkertijd zijn we helder over wat de gemeente wel en niet kan realiseren.
Het college werkt aan een collegeprogramma waarin de ambities uit het coalitieakkoord verder worden uitgewerkt. Daarbij wil het college met prioriteit stappen zetten op het gebied van inwonersbetrokkenheid en de profilering van Twenterand. Daarom worden naar verwachting begin 2027 het participatiebeleid herijkt, de participatieverordening vastgesteld, afspraken met de dorpsraden vastgelegd en een participatieadviseur aangesteld. Met betrekking tot de profilering van Twenterand wordt toegewerkt naar een verkenning die meer inzicht moet geven in waar Twenterand voor staat, welke positionering daarbij past en welke doelgroepen wij in het bijzonder willen aanspreken. Deze verkenning vormt de basis voor een gerichte en toekomstbestendige aanpak om de zichtbaarheid en aantrekkingskracht van Twenterand verder te versterken.
Daarnaast blijkt uit deze programmabegroting dat we met onze bijdrage aan de streekomroep RTV4 investeren in een toekomstbestendige en onafhankelijke nieuwsvoorziening voor Twenterand en de regio. Ook zetten we in op het terugdringen van externe inhuur en kiezen we ervoor te investeren in onze eigen medewerkers. Daarmee versterken we een stabiele, deskundige en toekomstbestendige ambtelijke organisatie.

Op weg naar de Kadernota 2028

Met nieuwe energie kijken we vooruit, maar tegelijkertijd vraagt de financiële realiteit om duidelijke keuzes. Het op orde brengen van het huishoudboekje van de gemeente is daarom één van de belangrijkste opgaven van deze bestuursperiode. Het college kiest nadrukkelijk voor een realistische en verantwoorde koers, met als doel om uiterlijk vanaf 2031 te beschikken over een structureel sluitende begroting.

Dat betekent dat er de komende jaren ingrijpende keuzes gemaakt moeten worden. Hoewel de verhoging van de onroerendezaakbelasting (OZB) het begrotingstekort al aanzienlijk heeft gedempt, blijft de totale bezuinigingsopgave onverminderd groot. Het college vindt het belangrijk om deze keuzes zorgvuldig voor te bereiden. Daarom werkt de ambtelijke organisatie momenteel aan een breed overzicht van mogelijke maatregelen. De concrete voorstellen voor bezuinigingen zullen in samenhang aan de gemeenteraad worden aangeboden bij de behandeling van de Kadernota 2028.

Tegen die achtergrond is deze programmabegroting bewust terughoudend opgesteld. Voor dit eerste begrotingsjaar heeft het college ervoor gekozen om zo min mogelijk nieuwe structurele uitgaven op te nemen. Eerst moet duidelijk zijn hoe invulling wordt gegeven aan de bezuinigingsopgave. Vervolgens kunnen noodzakelijke bezuinigingen en nieuwe ambities in samenhang worden beoordeeld, zodat een integrale afweging kan plaatsvinden.

Daarmee kan deze begroting in belangrijke mate worden beschouwd als een beleidsarme begroting. Onderwerpen die niet konden of wilden wachten, worden ter overbrugging zoveel mogelijk incidenteel gefinancierd. Hierdoor voorkomen we dat nieuwe lasten direct structureel drukken op de gemeentelijke begroting. Tegelijkertijd erkennen wij dat deze werkwijze risico's met zich meebrengt. Een aantal van deze onderwerpen kan in de toekomst alsnog vragen om structurele financiering. Ook daarover zullen op een later moment afgewogen keuzes gemaakt moeten worden. De voorstellen die in deze begroting wel leiden tot aanvullende financiële middelen zijn opgenomen in het hoofdstuk *'Voorstellen Programmabegroting 2027'*. Op die manier blijft helder inzichtelijk welke nieuwe ontwikkelingen en keuzes financieel effect hebben.

Een deel van de ambities uit het nog vast te stellen collegeprogramma zal vervolgens terugkomen bij de Kadernota 2028. Op dat moment kan een integrale afweging plaatsvinden tussen noodzakelijke bezuinigingen enerzijds en nieuwe investeringen anderzijds. Zo ontstaat een zorgvuldig en realistisch financieel perspectief voor de komende jaren.

Programma's

In de volgende hoofdstukken wordt per domein ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen, opgaven en voorgenomen resultaten. Zo wordt zichtbaar hoe de gemeente, binnen de beschikbare financiële ruimte, verder werkt aan een Twenterand waar inwoners met recht trots op kunnen zijn.

Financiën

Het financiële overzicht is gebaseerd op het saldo uit de Uitgangspuntennotitie 2027. De financiële effecten van de daarin opgenomen besluiten zijn verwerkt in de tegel 'Verwerkte besluiten uit de Uitgangspuntennotitie 2027' en worden daarom niet nogmaals opgenomen in onderstaande tabel.

De begroting voor 2027 sluit met een positief saldo van circa € 400.000. Daarnaast is sprake van een structureel sluitende begroting, wat betekent dat de structurele lasten volledig worden gedekt door structurele baten. Dit is een belangrijk criterium binnen het provinciaal financieel toezicht. Wanneer de eerste of de laatste jaarschijf van de meerjarenraming niet structureel in evenwicht is, kan de provincie besluiten een gemeente onder preventief toezicht te plaatsen.

Financieel overzicht: verklaring verschil uitgangspuntennotitie en begroting

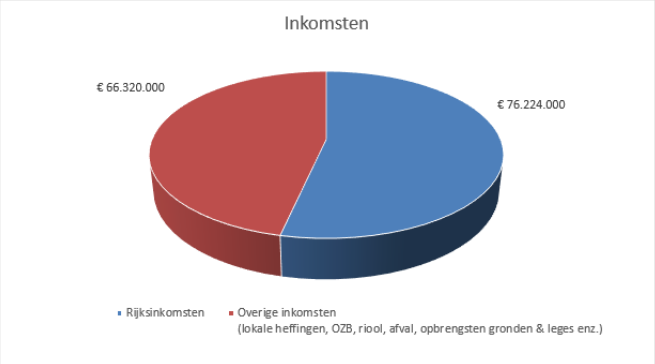
BEGROTING 2027en verder	2027		2028		2029		2030	
Saldo UPN 2027 (na besluitvorming raad)	€ -2.817.070	n	€ -5.956.577	n	€ -6.724.626	n	€ -7.618.451	n
Meeropbrengst ozb (raadsbesluit bij behandeling UPN)	€ 2.714.928	v	€ 2.834.387	v	€ 3.085.805	v	€ 3.342.251	v
Al genomen raadsbesluiten								
Participatieadviseur inwonersparticipatie (1 fte)	€ -95.300	n	€ -100.256	n	€ -105.770	n	€ -111.587	n
Financiële afwijkingen:								
Algemene uitkering meicirculaire 2026 na besluit college inz. Vrijvallen DU	€ 326.490	v	€ 181.227	v	€ -310.773	n	€ -377.916	n
Kapitaallasten	€ 86.033	v	€ 221.274	v	€ 52.663	v	€ 405.907	v
Grote afwijkingen n.a.v. de berap:								
Diverse posten (in 2027 aantal posten eenm. Verwerkt ivm strat.gem.):	€ -318.000	n	€ -25.400		€ -7.900	n	€ -3.000	n
Voorstellen (structureel)								
Regionale leerplichtambtenaar	€ -19.680	n	€ -20.113	n	€ -20.555	n	€ -21.008	n
Scheidingspunt	€ -18.806	n	€ -18.806	n	€ -18.806	n	€ -18.806	n
Streekomroep RTV4	€ -48.000	n	€ -49.056	n	€ -50.135	n	€ -51.238	n
Subsidieverwerver structureel regelen	€ -93.774	n	€ -98.650	n	€ -104.076	n	€ -109.800	n
Uitbreiding naar 1 fte van medew. kabinetszaken	€ -19.200	n	€ -20.256	n	€ -21.370	n	€ -22.545	n
Opleidingsbudget raad	€ -55.000	n	€ -57.860	n	€ -61.042	n	€ -64.400	n
uitbreiding griffie + hogere inschaling	€ -30.000	n	€ -31.650	n	€ -33.391	n	€ -35.227	n
Overige wijzigingen								
Detacheringsvergoeding Ontplooij (meer opbrengst dan geraamd)	€ 170.400	v	€ 179.260	v	€ 189.100	v	€ 199.500	v
Kapitaallasten Oekraïne tlv SPUK Oekraïne gebracht	€ 214.000	v	€ 212.000	v	€ 210.000	v	€ 208.000	v
Riool, hogere toerekening btw op investeringen (overdekking)	€ 152.351	v	€ 153.850	v	€ 155.382	v	€ 160.091	v
Diverse kleine verschillen < € 100K, inclusief correctie op beginsaldo toeg.lst.	€ 277.948	v	€ 383.648	v	€ 498.889	v	€ 165.204	n
Saldo begroting 2027	€ 427.320	v	€ -2.212.978	n	€ -3.266.605	n	€ -3.953.025	n

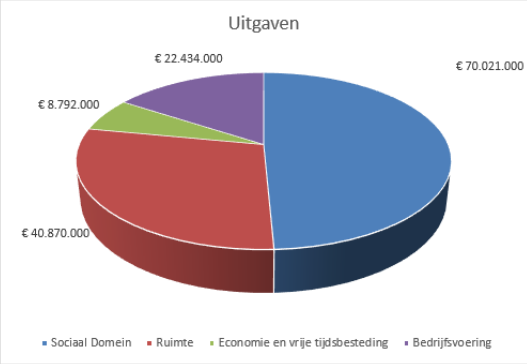
Risico's

De komende jaren blijven onzeker. Opgaven vanuit het Rijk, met onvoldoende middelen, herverdelingseffecten algemene uitkering, oplopende tekorten bij openeinde regelingen, arbeidsmarktkrapte etc, brengen risico's met zich mee op de korte en middellange termijn. Daarom blijven wij continu alert op ontwikkelingen. We monitoren risico's, beoordelen de mogelijke gevolgen en nemen waar nodig maatregelen. Meer informatie over deze en andere risico's vindt u in de paragraaf weerstandsvermogen.

Onze beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 24.912.270 en de risico's vereisen een weerstandsvermogen van € 4.827.500. Dat betekent een dekkingsratio van bijna 5,2 en dat ligt ver boven de norm van 1. Dit lijkt een solide positie, maar moet uitdrukkelijk worden beschouwd in de context van de meerjarige tekorten en de verwachte noodzakelijke ombuigingen die nog moeten plaatsvinden.

Financieel overzicht grafiek

Leeswijzer

Met deze inleiding laten wij de richting zien zoals wij de begroting hebben opgesteld. In de doelenbomen beschrijven wij het beoogd effect, de (sub)doelen en activiteiten die wij uitvoeren op een bepaald terrein. Bij de subdoelen en activiteiten is met de kleur van de bol aangegeven of de taak wettelijk of niet-wettelijk is. We gebruiken rood, oranje en groen. Voor de subdoelen en activiteiten betekent rood dat de taak wettelijk is, groen is niet wettelijk en oranje is deels wettelijk.
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Twenterand.

Verwerkte besluiten uit de Uitgangspuntennotitie 2027

Toelichting

De volgende onderwerpen zijn bij de behandeling van de Uitgangspuntennotitie 2027 in de raad vastgesteld en verwerkt in deze programmabegroting 2027.

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Programma Sociaal Domein

Kosten meerjarenbegroting SW DVO Ontplooj / Salariskosten SW Ontplooj en SW Larcom
Bij de SW spelen twee ontwikkelingen. Aan de ene kant stromen WSW-medewerkers uit, waardoor de loonkosten dalen, dit levert een financieel voordeel op deels binnen programma ruimte en deels binnen programma sociaal. Aan de andere kant neemt het aantal medewerkers Nieuw Beschut toe. Deze groep heeft meer begeleiding nodig, levert minder omzet op en kan nauwelijks worden gedetacheerd. Hierdoor stijgen de kosten. Dit leidt tot een hogere bijdrage via DVO aan Ontplooj. Per saldo levert dit voor Twenterand een voordeel op in 2027. We werken samen met de regio aan een toekomstbestendig plan via de Bestuursopdracht toekomst SW.

ROZ bijdrage
Het ROZ (Regionale Organisatie Zelfstandigen) ondersteunt ondernemers met advies, begeleiding, trainingen, financiering (Bbz) en schuldhulpverlening. Op initiatief van Enschede en Hengelo ligt er nu een voorstel voor een andere verdeling van de kosten. Hierdoor stijgt de bijdrage van Twenterand structureel van ongeveer € 54.000 naar € 125.000. De kostenstijging is voornamelijk het gevolg van hogere overheadkosten die eerder door Hengelo en Enschede werden betaald. De stijging is onvermijdelijk en leidt tot een structureel nadeel van € 41.500 voor onze begroting. We zijn met andere gemeenten nog aan het lobbyen om de kosten te drukken.

Kosten Jeugdhulp
De kosten voor jeugdhulp blijven een groot financieel risico. De uitgaven zijn moeilijk te voorspellen en kleine veranderingen kunnen grote financiële gevolgen hebben. In de jaarrekening 2025 was er een tekort van ongeveer € 800.000. Begin 2026 zette deze stijging door, vooral in januari. In februari en maart was er enige stabilisatie. Op basis van deze ontwikkelingen is het noodzakelijk de begroting 2027 met € 400.000 te verhogen. We blijven de ontwikkeling van aantallen, kosten en cao-effecten nauwlettend volgen en blijven inzetten op kostenbeheersing via beleid en uitvoering.

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Programma Ruimte

Areaal wegen en verhardingen
Eind 2025 en begin 2026 is onderzocht hoeveel wegen en verhardingen de gemeente moet onderhouden. Hieruit blijkt dat dit areaal 1,5% groter is dan eerder bekend. Ook zijn er meer rode fiets(suggestie)stroken in beheer. Daarnaast reinigt de brandweer de wegen na calamiteiten niet meer. Hiervoor wordt nu een extern bedrijf ingehuurd. Deze werkzaamheden zijn nodig om de verkeersveiligheid te waarborgen. De bijbehorende kosten zijn daarom onvermijdelijk en opgenomen in de UPN 2027.

Areaal grasmaaien
Voor het maaien van het gras buiten de bebouwde kom is sprake van een structureel tekort van ongeveer € 22.000. Dit komt omdat er meer grasareaal blijkt te zijn dan eerder was aangenomen. In 2025 is het totale grasareaal opnieuw geïnventariseerd. De begroting is nu aangepast aan de werkelijke situatie.

VRT
De ontwerpbegroting 2027 van de Veiligheidsregio Twente is opgesteld volgens de kadernota 2027, die medio december naar de gemeenteraden is gestuurd. De begroting wijkt echter af van wat er in kadernota is aangegeven. In de kadernota 2027 werd voor de loonontwikkeling nog uitgegaan van cijfers van het Centraal Plan Bureau. Dat was nodig omdat er nog geen nieuwe cao voor de veiligheidsregio's was afgesloten. Inmiddels is er wel een nieuwe cao en zijn de financiële effecten hiervan volledig verwerkt in de ontwerpbegroting 2027. Hierdoor valt de totale gemeentelijke bijdrage ongeveer € 0,45 miljoen hoger uit dan in de kadernota 2027 werd gepresenteerd. Voor de gemeente Twenterand stijgt de jaarlijkse bijdrage met € 48.900.

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Programma Economie en vrijetijdsbesteding

geen

Subdoelen

Overzicht verwerkte besluiten Bedrijfsvoering

Verhoging OZB 25% vanaf 2027
Om de gemeentelijke financiën structureel in evenwicht te brengen is bij de uitgangspuntennotitie besloten de onroerendezaakbelasting (OZB) te verhogen. Dat was geen makkelijke keuze, maar wel noodzakelijk. Het OZB-tarief is de afgelopen jaren niet verhoogd, terwijl de kosten wel zijn gestegen en de gemeente minder geld krijgt van het Rijk. De verhoging van de OZB draagt bij aan het sluitend maken van de begroting en verlicht de bezuinigingsopgave van de Strategische Gemeente.
Archief en depot / Pre-depot omgevingsplannen
Over archief en depot wordt gelijktijdig met deze UPN een apart raadsvoorstel behandeld. Voor de inhoudelijke motivering wordt verwezen naar dit raadsvoorstel. Eventuele verschillen worden verwerkt in de programmabegroting.
Ontwikkelbudget Coalitie (vanaf 2028)
In de meerjarenbegroting is een structureel budget opgenomen voor ontwikkelbudget coalitie. Voorgesteld wordt om dit bedrag vanaf 2028 te laten vervallen door deze stelpost op € 0 te zetten. De stelpost blijft daarmee in 2027 nog één jaar beschikbaar, zodat eventuele incidentele uitgaven vanuit een nieuw coalitieakkoord kunnen worden opgevangen.

Voorstellen Programmabegroting 2027

Subdoelen

Voorstellen programma Sociaal Domein

Activiteiten

- Begeleiden naar arbeid middels voorzieningen de re-integratieverordening.

Participatiewet in Balans
Participatiewet in Balans is een wetswijziging van de Participatiewet die gemeenten meer ruimte geeft om inwoners eerlijker en menselijker te ondersteunen bij werk en inkomen. Een startnotitie hierover is verschenen. Er worden in totaal 23 wijzigingen doorgevoerd en een deel hiervan is reeds ingegaan. Voor de lokale implementatie is een projectgroep actief. In 2027 ligt de focus op het aanpassen van verordeningen, beleidsregels en werkinstructies. Daarnaast wordt ingezet op deskundigheidsbevordering van de consulenten om te werken vanuit de menselijke maat, vertrouwen en eenvoud.
Lokale implementatie Regionale werkcentra
In het afgelopen jaar is in de regio Twente gewerkt aan een herinrichting van de regionale arbeidsmarkt infrastructuur. Een belangrijk onderdeel hierin is de inrichting van een regionaal Werkcentrum: de centrale toegang voor inwoners/werkzoekenden, werkgevers/organisaties en andere belanghebbenden tot integrale dienstverlening vanuit alle ketenpartners. In dit werkcentrum wordt alle dienstverlening ondergebracht, inclusief die vanuit het Leerwerkloket Twente, Werkplein Twente/WSP, Pluspunt Twente/RMT en het Twents Fonds voor Vakmanschap.
Deze ontwikkeling is verplicht en vraagt ook lokale implementatie. Dit uit zich in een lokaal element voor dienstverlening, werkgeversbenadering, gegevensuitwisseling, afstemming met de regio etc. Binnen de huidige organisatie zijn niet voldoende middelen en capaciteit om invulling te geven aan deze extra werkzaamheden, daarom worden voor 2 jaar incidentele middelen gevraagd ten laste van de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Lokale implementatie Regionale werkcentra	i	€ 80.000	n

- Structurele en tijdelijke opvang vluchtelingen

Twenterand blijft ook in 2027 bijdragen aan de opvang, huisvesting en integratie van nieuwkomers. Daarbij wordt ingezet op een humane, duurzame en financieel verantwoorde uitvoering (kostendekkend) van de gemeentelijke taken.
Voor Oekraïense ontheemden beschikt de gemeente over een omvangrijke en kwalitatief goede opvangstructuur. In de afgelopen jaren zijn 352 opvangplaatsen gerealiseerd, waaronder op opvanglocatie Hammerhorst en in zelfstandige woonvoorzieningen in Vriezenveen en Den Ham. De focus ligt in 2027 op het bieden van stabiele opvang, het bevorderen van participatie en zelfredzaamheid en het waar nodig behouden van voldoende opvangcapaciteit en uitbreiden. Daarbij blijft aandacht bestaan voor de financiële houdbaarheid van de opvang en de mogelijke gevolgen van toekomstige landelijke besluitvorming.
Ook in 2027 blijft de gemeente uitvoering geven aan de wettelijke taakstelling voor de huisvesting van statushouders. Ondanks de aanhoudende druk op de woningmarkt wordt samen met woningcorporaties en maatschappelijke partners gewerkt aan huisvesting, inburgering, maatschappelijke begeleiding, onderwijs, werk en participatie. Het streven blijft om vergunninghouders zo snel mogelijk zelfstandig te laten deelnemen aan de samenleving.
Daarnaast blijft de asielopgave een belangrijk aandachtspunt. Op grond van de Spreidingswet geldt voor Twenterand een voorlopige opvangopgave van 168 asielzoekers. In 2026 is hiervoor een regionale maatwerkafspraak gemaakt met de gemeente Almelo. Almelo vangt binnen de bestaande opvangcapaciteit 60 asielzoekers op namens Twenterand, terwijl Twenterand de huisvesting verzorgt van 60 vergunninghouders. Deze afspraak sluit aan bij de beschikbare huisvestingscapaciteit binnen de gemeente en draagt bij aan een duurzame integratie van nieuwkomers.

Voor de resterende opgave van 108 opvangplaatsen wordt ingezet op regionale samenwerking en maatwerk. Samen met regiogemeenten, provincie en Rijk worden mogelijkheden onderzocht om deze opgave op een passende wijze in te vullen. Daarbij wordt onder meer gekeken naar aanvullende opvang van Oekraïense ontheemden, passend bij de ervaring, schaal, leefbaarheid en draagkracht van de gemeente.
Twenterand blijft daarmee invulling geven aan haar maatschappelijke en wettelijke verantwoordelijkheden, met oog voor de belangen van inwoners, de leefbaarheid van de kernen en een zorgvuldige inzet van gemeentelijke middelen.

Taalmaatjes Oekraïense kinderen

Voorgesteld wordt om het project Taalmaatjes voor Oekraïense kinderen twee jaar voort te zetten en te financieren vanuit de reserve 'Vluchtelingen aanverwante zaken'. Taalmaatjes is een project dat Oekraïense kinderen een passend taalaanbod biedt dat aansluit bij hun ontwikkelingsfase en taalniveau. Humankind en SCO-T bieden hiervoor een erkende VVE-methodiek aan die is aangepast voor kinderen met een niet-Nederlandse taalachtergrond. Hierdoor kunnen onderwijsachterstanden worden voorkomen en wordt een soepele doorstroom naar het reguliere basisonderwijs bevorderd. Ook worden kosten voor leerlingen- en doelgroepenvervoer naar nieuwkomersonderwijs in Almelo voorkomen. Deze aanpak sluit aan bij de gezamenlijke ambitie van gemeente, kinderopvang en onderwijs om ervoor te zorgen dat kinderen zo goed mogelijk voorbereid aan het basisonderwijs beginnen. Voor Oekraïense kinderen is deelname aan het reguliere VVE-aanbod veelal nog niet passend. Met het Taalmaatjesprogramma krijgen deze kinderen eerst de noodzakelijke taalbasis aangereikt, waardoor hun kansen op een succesvolle onderwijsloopbaan worden vergroot en zij gelijke kansen krijgen bij de start van het basisonderwijs.
De kosten bedragen € 180.000 per jaar. Binnen de reserve 'Vluchtelingen aanverwante zaken' is momenteel circa € 500.000 beschikbaar, waarmee de kosten volledig kunnen worden gedekt. Hiermee worden de gereserveerde Oekraïnemiddelen ingezet voor de doelgroep waarvoor deze middelen zijn bedoeld.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Taalmaatjes Oekraïense kinderen	i	€ 180.000	n

- Scheidingspunt

Het scheidingspunt heeft als doel het zoveel mogelijk voorkomen/beperken van schadelijke effecten van scheidingen op betrokkenen met vroegtijdige informatie, advies en/of passende ondersteuning (licht indien mogelijk, zwaar waar nodig) d.m.v.:
* Ondersteuning te geven op de juiste plek voor de inwoner (sneller, integraler, effectiever, eenvoudiger);
* Te zorgen voor een lokaal dekkend en passend aanbod voor inwoners m.b.t. scheidingen;
* Het terugdringen van geïndiceerde tweedelijns zorg (kostenbesparing);
* Het versterken van ketensamenwerking.

Uit de rapportage over de periode 2021-2025 blijkt dat er in totaal 159 cases ondersteund zijn door het scheidingspunt. Het aantal aanmeldingen uit Vriezenveen is zowel absoluut als relatief hoger dan vanuit de andere kernen. De complexiteit neemt toe, wat te zien is in de gemiddelde doorlooptijd. Het gaat vooral om stellen die gaan scheiden, voornamelijk met kinderen. Het gaat daarnaast ook om scheidingen die zijn afgerond, maar waar afspraken uit bijvoorbeeld het ouderschapsplan of de omgangsregeling niet worden nagekomen. De ervaringen van jeugdconsulenten, rechtbank en POH-jeugd met scheidingspunt zijn erg positief. Er is een sterke correlatie tussen scheidingen en jeugdhulp en dit scheidingspunt verlicht ons bij uitvoering jeugdhulp. Het wordt sterk geadviseerd door betrokken professionals om het scheidingspunt op deze manier door te zetten en daarvoor zijn jaarlijks extra middelen nodig (voor de looptijd van de aanbesteding). Per 2027 zal de nieuwe inkoop moeten ingaan. Voor de goede orde: I.o.m. inkoop zal de totale contractduur 4 jaar bedragen, met een uitsplitsing van 1 x 2 jaar met verlengingen van 2 x 1 jaar. Bijsturing en integratie in de lokale teams is mogelijk per 2029. Het totale budget dat nodig is, de opdrachtwaarde is ongeveer € 73.806 per jaar. Een deel zit in de begroting en het deel dat ontbreekt wordt nu gevraagd.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Scheidingspunt	s	€ 18.806	n

- Meer gebruik maken van ervaringsdeskundigen om onze gemeente toegankelijker en inclusiever te maken

Toegankelijkheid/Inclusie
Ingegeven door het VN verdrag en ons beleid in de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein (IBN) willen we ons de komende 2 jaren inzetten voor inclusie / toegankelijkheid. Een budget van €15.000 per jaar voor toegankelijkheid binnen de gemeente wordt hiervoor beschikbaar gesteld, conform de resterende looptijd van der IBN omdat dit beleidsmatig is gekoppeld. Het budget wordt bijvoorbeeld ingezet voor de week van de toegankelijkheid, de readspeaker en de tolkentelefoon, een inclusieve sportcarroussel en de aanschaf van de apparatuur voor het toegankelijk stemmen bij de verkiezingen. Bij niet toekennen betekent dit dat de uitvoering van beleid wordt geminimaliseerd. De kosten worden gedekt uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Toegankelijkheid	i	€ 15.000	n

- Houden van toezicht op naleving leerplicht, kwalificatieplicht en verzuimpreventie

Regionale leerplichtambtenaar
Binnen de subregio is al geruime tijd een regionale leerplichtambtenaar werkzaam vanuit de gemeente Almelo. Deze functionaris voert de leerplichttaken uit voor mbo-studenten uit de deelnemende gemeenten binnen de subregio. Het betreft hierbij niet alleen studenten van ROC van Twente en Zone.college, maar ook jongeren uit de regio die een mbo-opleiding buiten Twente volgen. Het terugbrengen van deze werkzaamheden naar de gemeentelijke leerplichtambtenaren zou substantieel meer inzet vragen, aangezien sprake is van een groot aantal verschillende mbo-instellingen binnen en buiten de regio, elk met eigen contactpersonen, processen en werkwijzen. Voor de uitvoering van deze regionale taak was sprake van een financieel tekort. In de meicirculaire 2026 zijn echter aanvullende middelen beschikbaar gesteld via de decentralisatie-uitkering re-integratiedienstverlening gericht op jongeren. Voor de gemeente Twenterand bedraagt deze bijdrage in 2026 € 21.916. De eerder geraamde lasten voor de regionale leerplichtambtenaar MBO (onderdeel Doorstroompunt) kenden een tekort van € 19.680. De ontvangen decentralisatie-uitkering biedt voldoende dekking om dit tekort volledig op te vangen. Hiermee zijn de kosten voor de regionale leerplichtfunctie MBO vanaf 2026 gedekt en vervalt de noodzaak voor aanvullende gemeentelijke middelen.

voorstel	i/s	financieel	v/n
Regionale leerplichtambtenaar MBO (onderdeel Doorstroompunt)	s	€ 19.680	n

- Uitvoeren van activiteiten ter versterking van de basisvaardigheden van inwoners

Besluitvorming over de voorgenomen wijziging van de Bibliotheekwet en de herziening van het gemeentelijk subsidiebeleid heeft nog niet plaatsgevonden.
De ontwikkelingen rond de bibliotheek spelen volop (de wijziging van de Bibliotheekwet (de *Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen*, of Wsob; zie doelenboom Cultuur). Lokaal speelt de financiering van de avondschool voor 2027. Met deze middelen kunnen de activiteiten van het Actieplan Basisvaardigheden zonder onderbreking worden voortgezet. Dit voorkomt dat bestaande inzet wegvalt voordat er duidelijkheid is over de toekomstige koers en financiering. Met deze aanpak wordt stilval voorkomen, blijft opgebouwde expertise en samenwerking behouden en wordt de continuïteit van ondersteuning voor inwoners gewaarborgd die afhankelijk zijn van deze voorzieningen, totdat definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden over de koers en budgetten van de bibliotheek. Dit is dus ter overbrugging en betreft een eenmalig bedrag. Dekking vindt plaats ten laste van de Algemene Risico Reserve. De toekomstige positionering en financiering worden meegenomen in de verdere beleidsontwikkeling rondom de bibliotheek, de invulling van het subsidiebeleid en de Strategische gemeente.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Avondschool	i	€ 50.000	n

Subdoelen

Voorstellen programma Ruimte

Activiteiten

- Onderhouden en beheren 23.600 bomen, 176 ha, openbaar groen en 17 km hagen

Met het benodigde bedrag kan een businesscase worden opgesteld waarin wordt onderzocht wat de kosten, voor- en nadelen, kansen en knelpunten en investeringen zijn, voor het structureel veilig en doelmatig onderhouden van het gehele bomenareaal van de gemeente, dat door de gemeentelijke buitendienst, waar reeds drie medewerkers zijn opgeleid tot ETW'er (European Tree Worker) wordt uitgevoerd. Om dit onderzoek op te kunnen stellen is een eenmalig bedrag van € 20.000 euro benodigd. Voorgesteld wordt dit bedrag te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Onderzoek areaal bomen	i	20.000	n

- Verbeteren aansluitingen N36 - onderliggend wegennet

Onderzoek bereikbaarheid Oosterweilanden
De N36 vormt een fysieke barrière tussen Oosterweilanden en de woongebieden van Vriezenveen, waardoor een snelle en veilige fietsverbinding ontbreekt. Dit staat op gespannen voet met de gemeentelijke ambitie om duurzame mobiliteit en het gebruik van de fiets te stimuleren.
De beperkte bereikbaarheid vormt een belemmering voor werknemers die niet beschikken over een auto. Met de voorgenomen ontwikkeling van Vjenne-Zuid en nieuwe bedrijventerreinen nabij de zandwinning zal dit knelpunt naar verwachting verder toenemen. Deze locaties zijn in de Omgevingsvisie 2.0 nadrukkelijk aangewezen als zoekgebied voor uitbreiding.
Daarom wordt voorgesteld een (breder) onderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden voor een fietsverbinding tussen Vriezenveen en Oosterweilanden. Daarbij wordt inzicht verkregen in de behoefte, het gebruikspotentieel en de haalbaarheid van een dergelijke verbinding. Ook worden mogelijke tracés, uitvoeringsvarianten en de bijbehorende investeringskosten in beeld gebracht. Ook mogelijkheden tot cofinanciering.
De kosten van dit onderzoek bedragen maximaal € 35.000. Door dit bedrag incidenteel op te nemen in de begroting 2027 kan op basis van een gedegen onderbouwing een besluit worden genomen over een toekomstige fietsverbinding. Er is behoefte aan bestuurlijke duiding (ambitie) op de noodzaak tot dit onderzoek, ook gezien toekomstige effecten na een onderzoek. Voorgesteld wordt dit bedrag te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	financieel	v/n
Onderzoek bereikbaarheid Oosterweilanden	i	€ 35.000	n

- Doorontwikkeling Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB)

Uitvoering Omgevingswet & Wkb
Toezichthouder bouw
De gemeente Twenterand beschikte vóór de aankondiging van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) structureel over 2 fte toezichthouders bouw. De Eerste Kamer stemde in 2019 met de wet in. In de aanloop naar de Wkb is, na het vertrek van één toezichthouder, bewust voorgesorteerd op de verwachte overheveling van toezichttaken naar private kwaliteitsborgers, waardoor met 1 fte toezicht zou kunnen worden uitgevoerd. De uitbreiding van de Wkb naar gevolgsklasse 1 verbouw is echter meerdere malen uitgesteld en de verwachting is inmiddels dat deze uitbreiding niet doorgaat, waardoor de gemeente structureel verantwoordelijk blijft voor deze wettelijke toezichttaken wat structureel circa 32 uur per week extra inzet vraagt. De benodigde capaciteit wordt inmiddels al zes jaar op rij ingevuld via inhuur. We dienen als organisatie te voldoen aan de robuurstheidscriteria (KC3.1), een en ander in overeenstemming met onze kwaliteitsverordening VTH. Voorgesteld wordt om voor 2027 nog éénmalig in te huren ten laste van de Algemene Risico Reserve en bij de kadernota 2028 een voorstel te doen voor structurele invulling.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Toezichthouder Bouw	i	€ 150.000	n

- **Realiseren uitvoeringsprogramma toezicht en handhaving**

Handhaving - personeel
De vraag naar handhaving in Twenterand groeit en overstijgt de huidige capaciteit. Met twee handhavingsjuristen is sprake van structurele onderbezetting, waardoor niet alle handhavingsverzoeken tijdig kunnen worden afgehandeld. Uitbreiding met twee extra handhavingsjuristen is nodig om de taken goed uit te voeren en de rechtszekerheid te borgen. Voorgesteld wordt om conform het coalitieakkoord voor de jaren 2027 t/m 2029 middelen beschikbaar te stellen hiervoor. Voorgesteld wordt deze bedragen te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	financieel	v/n
Handhaving - personeel voor 2027,2028 en 2029, per jaar	i	€230.000	n

- **Kanaal Almelo- De Haandrik**

Vanaf 2027 verschuift het karakter van het dossier Kanaal Almelo–De Haandrik geleidelijk van schadeafhandeling naar verdergaand herstel van het gebied. In deze fase neemt de operationele belasting af, maar blijft regie noodzakelijk vanwege nog lopende complexe schadedossiers en de uitwerking van leefbaarheid, verkeer en ruimtelijke maatregelen en herstel van vertrouwen. De inzet van de projectleider kan worden afgeschaald van een intensieve coördinerende rol naar een meer kaderstellende en verbindende rol. De projectleider blijft echter essentieel als aanspreekpunt voor provincie, bewoners en bestuur en voor de bestuurlijke en organisatorische borging binnen de gemeente. Volledige beëindiging van de projectleiding vóór afronding van het dossier (naar verwachting rond 2030) brengt risico's met zich mee op versnippering, vertraging en hernieuwde bestuurlijke escalaties. Voorgesteld wordt deze bedragen te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Kanaal Almelo De Haandrik inzet van een coördinerend projectleider, inzet van een communicatieadviseur (deeltijd) en € 15.000 externe onderzoekskosten en dergelijke (meerjarig: 2028 € 90.000, 2029 € 60.000, 2030 € 45.000).	i	€ 105.000	n

- **Actualiseren welstandsnota**

Actualisatie Welstandsnota
Actualisering van de welstandsnota is onder de Omgevingswet niet verplicht, maar wel noodzakelijk om aan te sluiten bij gewijzigde wetgeving, maatschappelijke ontwikkelingen en gemeentelijke ambities. Een verouderde nota vergroot de kans op interpretatieverschillen, willekeur en juridische risico's. Nu de omgevingsvisie vrijwel is vastgesteld, is dit het logische moment om heldere kwaliteitskaders vast te leggen. Dit bevordert rechtsgelijkheid, uitvoerbaarheid en bestuurlijke uitlegbaarheid. Uitstel leidt tot meer maatwerk, hogere uitvoeringslasten en een grotere kans op bezwaar- en beroepsprocedures. Voor een klein en kwetsbaar team zijn actuele kaders essentieel voor een efficiënte en voorspelbare uitvoering.

Belangrijkste redenen voor actualisatie:

Omgevingswet: de welstandsregels moeten worden afgestemd op het omgevingsplan en de integrale benadering van de fysieke leefomgeving.
Omgevingsvisie: een geactualiseerde welstandsnota vormt het uitvoerings- en toetsingskader dat de brug slaat tussen visie en uitvoering.
Duurzaamheid en energietransitie: nieuwe ontwikkelingen zoals zonnepanelen, gevelisolatie en moderne materialen vragen om actuele beoordelingskaders.

Veroudering: na 14 jaar sluit de huidige nota onvoldoende aan bij nieuwe architectuur, materialen en bouwmethoden.
Minder maatwerk, minder willekeur: duidelijke regels vergroten de transparantie en zorgen voor een consistente beoordeling van plannen.
Erfgoed en identiteit: actualisatie draagt bij aan de bescherming en versterking van de Twenterandse identiteit en cultuurhistorische waarden.
Voorbereiding op het omgevingsplan: tijdige actualisatie maakt de toekomstige omzetting eenvoudiger en voorkomt een grotere inhaalslag.

Cultuurhistorische waardenkaart

De Omgevingswet verplicht gemeenten rekening te houden met cultureel erfgoed in het omgevingsplan. Een cultuurhistorische waardenkaart biedt hiervoor een noodzakelijk overzicht van historische gebouwen, landschappen en archeologische waarden. Hierdoor kunnen cultuurhistorische belangen vroegtijdig worden meegewogen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de opstelling van de kaart is subsidie aangevraagd bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, waardoor de gemeentelijke kosten beperkt kunnen blijven. Voorgesteld wordt het benodigde bedrag van € 110.000 te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Actualisatie Welstandsnota	i	€ 110.000	n

- We bieden maatwerk waar nodig

Het subteam RO heeft door structureel personeelsverloop momenteel onvoldoende capaciteit, kennis en ervaring en bestaat grotendeels uit starters. Investeren in personele invulling is noodzakelijk om een stabiele basis te creëren, zodat junioren zich kunnen ontwikkelen en het team toekomstbestendig wordt. Zonder deze investering leidt het beëindigen van externe inhuur tot het wegvallen van uitvoeringskracht en inhoudelijke kwaliteit, waardoor complexe dossiers niet meer behandeld kunnen worden en het bestuur onvoldoende wordt geadviseerd. Dit vergroot wachttijden, werkdruk en het risico op uitval of verder vertrek. Daarnaast neemt de onvrede bij initiatiefnemers toe, wat resulteert in escalaties richting bestuur, extra belasting van de organisatie en verhoogde juridische risico's. Dit bedrag wordt gedekt uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Continuïteit subteam RO	i	€ 225.000	n

Subdoelen

Voorstellen programma Economie en vrijetijdsbesteding

Activiteiten

- Cultuur Regio Twente

Cultuurregio Twente (Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente)
Voor 2027 en 2028 is extra budget nodig voor het uitvoeringsprogramma van de Cultuurregio Twente. In Twenterand gebruiken we deze middelen vooral voor de maakplaatsen in de bibliotheek: workshops waar kinderen op een leuke en praktische manier kennismaken met cultuur, techniek en digitale vaardigheden. In 2025 deden 19 scholen mee en bereikten we circa 3000 kinderen.
Dankzij de Twentse samenwerking kunnen wij onze eigen investering verdubbelen tot ongeveer € 40.000, doordat we extra subsidies ontvangen van o.a. het rijk, de provincie en Twenteboard. Deze samenwerking levert daarnaast extra voordelen op, zoals gezamenlijke projecten (bijvoorbeeld het Twents Cultuurcongres), kennisuitwisseling en toegang tot extra middelen die we als individuele gemeente niet zouden krijgen. Voorgesteld wordt deze bedragen te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Cultuurregio Twente (Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente), 2027 en 2028	i	€ 21.242	n

- Cultuureducatie en kinderopvang

Cultuureducatie (Provinciale regeling Cultuureducatie Overijssel 2025–2028)
De provinciale regeling voor cultuureducatie loopt van 2025–2028. Twenterand doet nu mee in 2025 en 2026, samen met vijf andere gemeenten. We kunnen ook in 2027 en 2028 deelnemen, maar daarvoor is € 26.879 per jaar extra nodig. Voor de jaren 2027 en 2028 is dit verwerkt als overgangsperiode.
Dit bedrag is nodig voor de cofinanciering van de combinatiefunctionaris cultuureducatie, een verplichte voorwaarde van de provincie. De functionaris ondersteunt en organiseert het cultuureducatieaanbod voor 19 basisscholen met in totaal 2.938 leerlingen. Dit omvat onder andere projecten zoals de erfgoedreis, waarbij kinderen tijdens hun basisschooltijd kennismaken met het lokale erfgoed, én activiteiten in verschillende kunstdisciplines zoals muziek, theater, dans, beeldend, literatuur en multimedia.
De functie wordt nu betaald uit een rijksbijdrage en een incidentele bijdrage van de scholen en de bibliotheek. Deze incidentele bijdragen stoppen na 2026. Daarom zijn extra gemeentelijke middelen nodig om in 2027 en 2028 te kunnen blijven deelnemen en te voldoen aan de provinciale voorwaarden. Voorgesteld wordt deze bedragen te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Cultuureducatie (Provinciale regeling Cultuureducatie Overijssel 2025–2028), 2027 en 2028	i	€ 26.879	n

Subdoelen

Voorstellen Bedrijfsvoering

Activiteiten

- Vervanging applicaties sociaal domein

Vervanging applicaties sociaal domein
De contracten voor de applicaties iSamenleving en Civision lopen af op 31 december 2026 en kunnen niet worden verlengd. Dit betreft de breedte van het sociaal domein (Wmo/procesmanagement, jeugd en onderwijs, werk en inkomen en backoficce (Ondersteuning sociaal). Hierdoor is een Europese aanbesteding noodzakelijk.
De aanbesteding betreft een complex traject met grote impact op het sociaal domein waarbij veel medewerkers afhankelijk zijn van deze applicaties:
• De continuïteit van dienstverlening aan inwoners staat onder druk;
• De implementatie vraagt intensieve begeleiding en afstemming.
Gezien de onvermijdelijkheid en onuitstelbaarheid zijn deze kosten opgenomen. De kosten betreffen projectinzet maar ook externe uitvoeringskosten. Hierbij wordt ook de digitale toegankelijkheid van de gemeente meegenomen. Het is belangrijk dat dit samen opgepakt wordt omdat dit veel raakvlakken heeft met elkaar en dingen lastig omkeerbaar worden als de applicatie sociaal domein separaat opgepakt wordt in verband met de verplichtingen uit de aanbestedingswet. Dekking van deze incidentele kosten komt uit de reserve transformatie en transitie voor wat betreft de applicaties en uit de Algemene Risico Reserve voor wat betreft de inhuur.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Vervanging applicaties sociaal domein	i	€ 185.000	n

Vervanging applicaties sociaal domein, inhuur	i	€ 22.850	n

- ## Opleidingsbudget raad

Opleidingsbudget raad
Conform het griffieplan is er structureel meer geld nodig voor opleiding raad.

Verwerkt besluit	i/s	Financieel	v/n
Opleidingsbudget raadsleden	s	55.000	n

- ## Uitbreiding formatie griffie

Uitbreiding griffie
In maart heeft de raad ingestemd met een griffieplan dat inzet op een meer ambitieuze ondersteuning van de raad. Dit plan omvat onder andere het aanbieden van een structureel programma voor opleiding en ontwikkeling van raadsleden, meer sturing door de raad op de agenda en betere raadscommunicatie.
Daarnaast leiden de aanbevelingen uit het rapport over de bestuurscultuur tussen raad, college en organisatie tot aanvullende werkzaamheden voor de griffie, onder andere op het gebied van procesbegeleiding, advisering en ondersteuning.
Om deze ambities en extra taken adequaat te kunnen uitvoeren, is uitbreiding van de griffie noodzakelijk. Voorgesteld wordt de formatie uit te breiden met 0,16 FTE en de huidige 0,5 FTE voor griffiemedewerker om te zetten naar een raadsadviseur. Op 3 maart 2026 heeft de raad de verordeningen van de griffie vastgesteld. In het hoofdstuk financiën in het raadsvoorstel zijn deze voorstellen opgenomen. Aangegeven is dat dekking van deze kosten meegenomen moet worden in de begroting 2027, vandaar dat deze nu opgenomen is.

Voorstel	i/s	financieel	v/n
uitbreiding griffie 2027	s	€30.000	n

- ## Subsidieverwerver

Subsidieverwerver
De inzet van de subsidieverwerver blijkt heel succesvol. Er zijn in de afgelopen jaren forse subsidies binnengehaald. De subsidieverwerver heeft zich terugverdiend. Helaas mag de subsidieverwerver niet uit deze subsidies worden betaald. Daarom wordt voorgesteld de functie van de subsidieverwerver structureel in te vullen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Subsidieverwerver	s	€ 93.774	n

- ## Centrummanager

Centrummanager (tot 1-5-2027 geregeld)
De functie van centrummanager is sinds 1 mei 2025 incidenteel voor de duur van twee jaar gestart. Sindsdien zijn er veel stappen gezet. Zo zijn er kortere lijnen met de winkeliers, is er periodiek overleg met winkeliersverenigingen, zijn er meerdere events georganiseerd en hebben we een goede start gemaakt om onze centra aantrekkelijker te maken. De subsidie die vanuit de provincie is verstrekt is op alle punten verantwoord. De subsidieverantwoording is inmiddels goedgekeurd en de subsidie is definitief beschikt. Vooruitlopend op de evaluatie die begin 2027 volgt, is het wenselijk om hiervoor alvast per 1 mei 2027 incidenteel geld ter beschikking te stellen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n

Centrummanager t/m 31-12-2027	i	€ 46.500	n

- Medewerker kabinetszaken

Medewerker kabinetszaken
Structureel 8 uur per week uitbreiding van formatie € 31.566. De medewerker Kabinetszaken werkt structureel circa 36 uur per week, terwijl het contract is gebaseerd op 28 uur. Om de continuïteit van de bestuurlijke ondersteuning te waarborgen, verdere opbouw van verlof- en overuren te voorkomen en de duurzame inzetbaarheid van de medewerker te borgen, is uitbreiding naar 36 uur noodzakelijk. Het is een bestuurlijke wens, dus ter politieke afweging.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Medewerker kabinetszaken	s	€ 19.200	n

- Streekomroep RTV4

Streekomroep RTV4
Delta Media Groep is momenteel, samen met de omroepen in Dalfsen, Ommen en Hardenberg, volop bezig met de vorming van een nieuwe regionale streekomroep RTV4 ter voorbereiding op de landelijke stelselwijziging die per 2028 wordt voorzien. Deze ontwikkeling moet leiden tot een professionele en toekomstbestendige publieke mediaorganisatie die inwoners blijft voorzien van onafhankelijke, betrouwbare en lokaal verankerde journalistiek, waarbij de streekomroep een belangrijke rol vervult in de lokale informatievoorziening, de democratische controle op het openbaar bestuur, de maatschappelijke verbinding tussen inwoners en het brengen van actueel nieuws uit de regio
Tegelijkertijd bestaat er vanuit de NLPO en het Rijk nog steeds onzekerheid over de structurele financiering van streekomroepen vanaf 2028. Hoewel sprake is van een voorgenomen rijksbijdrage, zijn de omvang, voorwaarden en definitieve invulling daarvan nog niet volledig duidelijk.
Om gedurende deze overgangsperiode de continuïteit van de lokale en onafhankelijke journalistiek te waarborgen en de ontwikkeling van de streekomroep mogelijk te maken, is een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage van € 48.000 voor Twenterand van groot belang. Deze bijdrage stelt RTV4 in staat te investeren in journalistieke kwaliteit, professionalisering, vrijwilligers, techniek en een duurzame inbedding van de publieke lokale mediafunctie binnen de Twenterandse samenleving. Daarmee wordt geborgd dat inwoners ook in de toekomst kunnen rekenen op een sterke, onafhankelijke en lokaal betrokken publieke omroep.

Voorstel	i/s	financieel	v/n
Streekomroep RTV4	s	€ 48.000	n

Programma Sociaal Domein

Inleiding

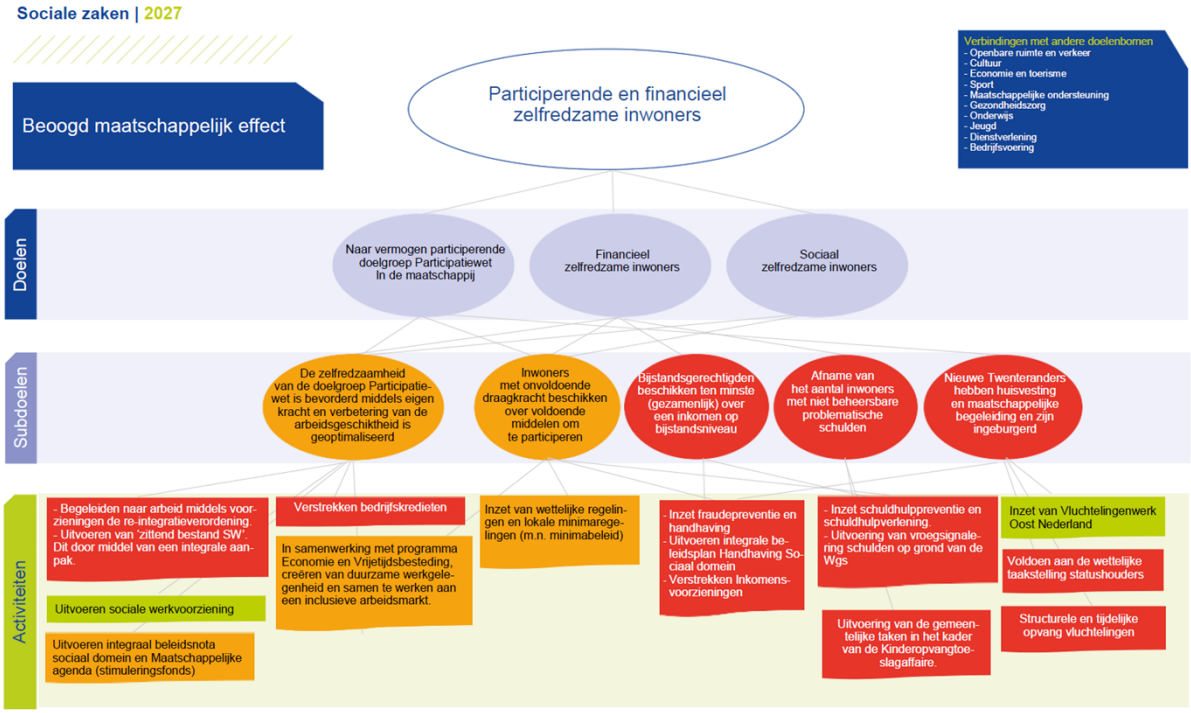
Perspectief 2027 sociaal domein
Zorg en ondersteuning, werk en inkomen, (passend) onderwijs en preventief beleid, met bijzondere aandacht voor jeugd en gezondheid, vormen de kern van het Programma Sociaal Domein. Het programma heeft als doel dat inwoners van Twenterand zo zelfstandig mogelijk kunnen leven, eigen regie houden over hun leven en volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Thuis, in de wijk, bij verenigingen en maatschappelijke organisaties of op de arbeidsmarkt.
Daarbij staat het benutten van de eigen kracht van inwoners en de ondersteuning vanuit hun sociale netwerk centraal. Wanneer inwoners hierin onvoldoende zelfredzaam zijn, biedt de gemeente passende ondersteuning en voorzieningen. Binnen het jeugdbeleid en het onderwijs stimuleren we de ontwikkeling en ontplooiing van kinderen en jongeren. Daarnaast ondersteunen we inwoners die te maken hebben met zorgvragen, financiële problemen of andere belemmeringen die hun participatie beperken. Op het gebied van werk en inkomen is er bijzondere aandacht voor inwoners met een arbeidsbeperking en andere kwetsbare doelgroepen.
De maatschappelijke opgaven binnen het sociaal domein blijven groot. In Twenterand is sprake van hardnekkige sociaaleconomische uitdagingen die een directe invloed hebben op de vraag naar ondersteuning, zorg en participatievoorzieningen. Veranderingen en verbeteringen vragen om een lange adem; het versterken van bestaanszekerheid, gezondheid, ontwikkelkansen en maatschappelijke participatie is een proces dat meerdere generaties kan beslaan. Daarom blijft een langdurige en samenhangende inzet noodzakelijk om de sociale basis van onze samenleving te versterken en duurzame resultaten te bereiken.
I**ntegrale beleidsnota Sociaal Domein wordt verlengd naar 2028**
Het beleidsmatig kader voor het sociaal domein staat in de integrale beleidsnota Sociaal Domein 2023-2026 (hierna: IBN). Een nota met alle onderwerpen van het programma sociaal integraal in één nota. Hierin is ook de uitwerking van het coalitieakkoord en het collegeprogramma met het scenario "Economisch sterk met een sociaal kloppend hart" verwerkt. De uitvoering van de nota doen we via de maatschappelijke agenda (MAG) Twenterand. De versie 2027 is in de maak.
Er zijn vier integrale thema's gekozen in deze nota, als basis voor onze opgaven:
1. De zelfredzame Twenterander
2. De participerende Twenterander
3. De gezonde Twenterander
4. De lerende Twenterander

In 2026 zouden we een nieuwe IBN moeten doen verschijnen. We hebben echter geconstateerd dat het beleid nog lang niet achterhaald is, sterker nog dat we de ingezette lijn sinds enkele jaren nu nog meer aan het versnellen zijn. We zullen de raad dit najaar daarom gaan voorstellen de IBN met 2 jaar te verlengen.
Grote uitdagingen vragen primair aandacht in 2027
Deze programmabegroting is zeer terughoudend met nieuwe plannen. Voor het sociaal domein lopen ook vanuit het huidige jaar diverse grote ontwikkelingen die voortzetting vragen en daarmee de kern zijn van de teksten in deze begroting. Via het wendbare deel in onze organisatieontwikkeling geven we de opgaven dan ook nader vorm, via bijvoorbeeld verkenningen, bestuursopdrachten, projecten en programma's. Actuele opdrachten waar we aan werken zijn Toekomst WSW, de vergrijzing Wmo / decentralisatie beschermd wonen, de toegang van het sociaal domein (Kadernotitie icm doorontwikkeling subsidiebeleid) en uiteraard gaan we door met de Transformatie van het Sociaal Domein middels de eerder genoemde MAG. Daarnaast werkt het sociaal domein mee aan opgaven binnen andere programma's zoals bijvoorbeeld woningbouw en omgevingsvisie icm economische visie. Het vormen van een goede moderne sociale basis blijft voorwaardelijk, Landelijk is vastgelegd dat bepaalde functies op het snijvlak van zorg en het sociaal domein uiterlijk in 2030 voor iedere inwoner beschikbaar moeten zijn.

Grotere (beleids)ontwikkelingen zoals het vluchtelingenvraagstuk, onderwijshuisvesting, de hervormingsagenda, het toekomstscenario kind en gezinsbescherming, de Participatiewet in Balans en Wmo zaken als afschaffing abonnementstarief zullen daarnaast onze inzet gaan vragen. Maatschappelijk zien we hierbij arbeidsmarktekorten, polarisering, stikstof en energievraagstukken en spanning op woningmarkt en rond bestaanszekerheid. Zorgen zijn er over de toenemende problematiek rond mentale gezondheid, zeker bij jongeren. Vanuit het sociaal domein participeren we ook in de opgaven van andere programma's, zoals Wonen en ook daarin wordt onze rol intensiever (bijv. urgentieverordening, zie doelenboom Wonen)
Landelijke ontwikkelingen hebben nog steeds een forse (financiële) invloed. Structureel sluiten onze kosten niet aan bij de rijksinkomsten, zeker bij jeugd en hoop is op het nader advies hierover in 2027. Genoemde Wmo-ontwikkelingen zullen ook impact hebben. Daarnaast blijft het Rijk veelal tijdelijke middelen beschikbaar stellen en geeft het een financiële korting op SPUKS, die veelal worden omgezet naar Brede doeluitkeringen. SPUK-GALA wordt vervangen door AZWA. Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) stelt scherpe eisen aan gemeenten, zorgverzekeraars en aanbieders om de druk op de zorg te verminderen. De regeling die deze zomer verschenen is wordt nu nader verkend.
Daarnaast vraagt in de uitvoering vanuit het principe “de basis op orde” het aankomende jaar opnieuw onze aandacht om de dienstverlening op orde te houden en de kwaliteit te verbeteren. Een bijzonder groot uitvoeringproject wordt de brede vervanging van de applicaties (softwarepakketten).
Er blijven grote zorgen over de financiën in het sociaal domein. Kosten blijven stijgen, meer dan we ambiëren en het open einde karakter is voelbaar, zeker bij jeugdhulp. Gelet op de zorgelijke financiële positie van onze gemeente met name in het meerjarenbeeld, betekent dat nog steeds focus en bijsturing aan de orde is. Dit doen we met scherpe keuzes om bepaalde zaken niet meer of anders te (laten) doen en blijvend scherp te ramen. Samenwerking in de regio (zoals bij de prioritaire agenda jeugd) is onontbeerlijk hierin. Geld volgt beleid (middelen volgen opgaven) en dat werkt! Tenslotte versterken regionale samenwerking en lokale inzet en lokale participatie (via o.a. onze Adviesraad Sociaal Domein) elkaar bij het vormgeven van taken binnen het sociaal domein. Voor een gemeente met een schaal als de onze onmisbaar.
Het voorstellen van besparingen staat gepland voor de kadernota 2028. Om op dat moment integraal te kunnen afwegen wordt in deze begroting op een aantal punten overbruggingsvoorstellen gedaan, zoals de Avondschool bij de bibliotheek. Hiermee wordt het kind niet met het badwater weggegooid en kan de raad bij de kadernota integraal alles afwegen.
Tot zover de algemene inleiding. Bij de doelenbomen in dit programma gaan we nader in op de specifieke voorstellen en ontwikkelingen.

Doelenboom Sociale Zaken

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Sociale Zaken

Beoogd maatschappelijk effect
Participerende en financieel zelfredzame inwoners

Doelen
Naar vermogen participerende doelgroep Participatiewet in de maatschappij
Het doel van de Participatiewet is om mensen zoveel mogelijk te laten participeren op de reguliere arbeidsmarkt. De gemeente kan voor iedereen dezelfde instrumenten en voorzieningen inzetten en zal daarbij ook maatwerk inzetten. Hierbij wordt zoveel mogelijk uitgegaan van de eigen kracht van de inwoner.

Financieel zelfredzame inwoners
Het hebben van werk of een zinvolle dagbesteding maakt meedoen in de samenleving mogelijk. Het zorgt voor ritme en structuur en het geeft eigenwaarde. We willen dat elke inwoner van de gemeente Twenterand de mogelijkheid krijgt om naar vermogen mee te doen aan de samenleving. We ondersteunen inwoners die niet zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien met een uitkering. Voor een deel van deze inwoners ligt er een opgave wat betreft het vinden van passend werk.
Kinderen moeten zich kunnen ontplooien, hun eigen mogelijkheden ontdekken en ontwikkelen en volop mee kunnen doen in de samenleving. Belangrijk is dat zij perspectief houden op een gelukkig leven. Elk kind moet niet alleen kunnen beschikken over voedsel, kleding en andere basisbehoeften, maar moet ook mee kunnen op schoolreis, lid van de bibliotheek kunnen worden en bijvoorbeeld wekelijks kunnen sporten of muziek maken.

Sociaal zelfredzame inwoners
Zelfredzaamheid is het hogere doel. Middels eigen kracht, instrumenten uit de participatiewet, schuldhulpverlening en minimabeleid en de wettelijke taken rond vluchtelingen wordt dit zo optimaal mogelijk nagestreefd.

Subdoel: De zelfredzaamheid van de doelgroep participatiewet is bevorderd middels eigen kracht en de arbeidscapaciteit is geoptimaliseerd

Activiteiten

- Uitvoeren sociale werkvoorziening

Voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) maakt de gemeente Twenterand gebruik van de dienstverlening van de sociaal ontwikkelbedrijven Ontplooj en Larcom. Het sluiten van de toegang tot de Wsw in 2015 en de ontwikkelingen binnen de Participatiewet maken het noodzakelijk om een toekomstbestendige samenwerking met Ontplooj en Larcom in te richten. In 2025 heeft de gemeente Twenterand daarom een bestuursopdracht vastgesteld om te onderzoeken hoe de sociale infrastructuur van beide sociaal ontwikkelbedrijven kan worden versterkt. Daarbij verschuift de focus steeds meer van de Wsw-doelgroep naar de bredere doelgroep van de Participatiewet. Deze ontwikkeling is noodzakelijk omdat het aantal Wsw-medewerkers de komende jaren verder afneemt. Hoewel de instroom in Nieuw Beschut toeneemt, is deze groei onvoldoende om de uitstroom van Wsw-medewerkers volledig op te vangen. De instroom in Nieuw Beschut bedraagt naar verwachting ongeveer een derde van de omvang van de Wsw-doelgroep.
In 2025 zijn daarom met de gemeenten Almelo, Wierden, Dinkelland en Tubbergen afspraken gemaakt over de toekomst van Ontplooj, en met de gemeenten Ommen, Hardenberg en Dalfsen voor de toekomst van Larcom. Als vervolg hierop is in 2026 voor beide regio's een bestuursopdracht uitgewerkt waarin is beschreven hoe Ontplooj en Larcom zich verder kunnen ontwikkelen tot toekomstbestendige sociaal ontwikkelbedrijven. De verwachting is dat eind 2026 door het college wordt vastgesteld hoe deze doorontwikkeling vorm krijgt alsmede de governance van de samenwerking. In de loop van 2027 gaan wij hiermee verder aan de slag. Voor de uitvoering van de bestuursopdracht zijn naast de subregionale Impulsgelden nog de bestaande projectmiddelen beschikbaar.

- Begeleiden naar arbeid middels voorzieningen de re-integratieverordening.

Participatiewet in Balans
Participatiewet in Balans is een wetswijziging van de Participatiewet die gemeenten meer ruimte geeft om inwoners eerlijker en menselijker te ondersteunen bij werk en inkomen. Een startnotitie hierover is verschenen. Er worden in totaal 23 wijzigingen doorgevoerd en een deel hiervan is reeds ingegaan. Voor de lokale implementatie is een projectgroep actief. In 2027 ligt de focus op het aanpassen van verordeningen, beleidsregels en werkinstructies. Daarnaast wordt ingezet op deskundigheidsbevordering van de consulenten om te werken vanuit de menselijke maat, vertrouwen en eenvoud.
Lokale implementatie Regionale werkcentra
In het afgelopen jaar is in de regio Twente gewerkt aan een herinrichting van de regionale arbeidsmarkt infrastructuur. Een belangrijk onderdeel hierin is de inrichting van een regionaal Werkcentrum: de centrale toegang voor inwoners/werkzoekenden, werkgevers/organisaties en andere belanghebbenden tot integrale dienstverlening vanuit alle ketenpartners. In dit werkcentrum wordt alle dienstverlening ondergebracht, inclusief die vanuit het Leerwerkloket Twente, Werkplein Twente/WSP, Pluspunt Twente/RMT en het Twents Fonds voor Vakmanschap.
Deze ontwikkeling is verplicht en vraagt ook lokale implementatie. Dit uit zich in een lokaal element voor dienstverlening, werkgeversbenadering, gegevensuitwisseling, afstemming met de regio etc. Binnen de huidige organisatie zijn niet voldoende middelen en capaciteit om invulling te geven aan deze extra werkzaamheden, daarom worden voor 2 jaar incidentele middelen gevraagd ten laste van de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Lokale implementatie Regionale werkcentra	i	€ 80.000	n

Subdoel: Nieuwe Twenteranders hebben huisvesting en maatschappelijke begeleiding en zijn ingeburgerd

Activiteiten

- Structurele en tijdelijke opvang vluchtelingen

Twenterand blijft ook in 2027 bijdragen aan de opvang, huisvesting en integratie van nieuwkomers. Daarbij wordt ingezet op een humane, duurzame en financieel verantwoorde uitvoering (kostendekkend) van de gemeentelijke taken.
Voor Oekraïense ontheemden beschikt de gemeente over een omvangrijke en kwalitatief goede opvangstructuur. In de afgelopen jaren zijn 352 opvangplaatsen gerealiseerd, waaronder op opvanglocatie Hammerhorst en in zelfstandige woonvoorzieningen in Vriezenveen en Den Ham. De focus ligt in 2027 op het bieden van stabiele opvang, het bevorderen van participatie en zelfredzaamheid en het waar nodig behouden van voldoende opvangcapaciteit en uitbreiden. Daarbij blijft aandacht bestaan voor de financiële houdbaarheid van de opvang en de mogelijke gevolgen van toekomstige landelijke besluitvorming.
Ook in 2027 blijft de gemeente uitvoering geven aan de wettelijke taakstelling voor de huisvesting van statushouders. Ondanks de aanhoudende druk op de woningmarkt wordt samen met woningcorporaties en maatschappelijke partners gewerkt aan huisvesting, inburgering, maatschappelijke begeleiding, onderwijs, werk en participatie. Het streven blijft om vergunninghouders zo snel mogelijk zelfstandig te laten deelnemen aan de samenleving.
Daarnaast blijft de asielopgave een belangrijk aandachtspunt. Op grond van de Spreidingswet geldt voor Twenterand een voorlopige opvangopgave van 168 asielzoekers. In 2026 is hiervoor een regionale maatwerkafspraak gemaakt met de gemeente Almelo. Almelo vangt binnen de bestaande opvangcapaciteit 60 asielzoekers op namens Twenterand, terwijl Twenterand de huisvesting verzorgt van 60 vergunninghouders. Deze afspraak sluit aan bij de beschikbare huisvestingscapaciteit binnen de gemeente en draagt bij aan een duurzame integratie van nieuwkomers.
Voor de resterende opgave van 108 opvangplaatsen wordt ingezet op regionale samenwerking en maatwerk. Samen met regiogemeenten, provincie en Rijk worden mogelijkheden onderzocht om deze opgave op een passende wijze in te vullen. Daarbij wordt onder meer gekeken naar aanvullende opvang van Oekraïense ontheemden, passend bij de ervaring, schaal, leefbaarheid en draagkracht van de gemeente.
Twenterand blijft daarmee invulling geven aan haar maatschappelijke en wettelijke verantwoordelijkheden, met oog voor de belangen van inwoners, de leefbaarheid van de kernen en een zorgvuldige inzet van gemeentelijke middelen.

Taalmaatjes Oekraïense kinderen

Voorgesteld wordt om het project Taalmaatjes voor Oekraïense kinderen twee jaar voort te zetten en te financieren vanuit de reserve ‘Vluchtelingen aanverwante zaken’. Taalmaatjes is een project dat Oekraïense kinderen een passend taalaanbod biedt dat aansluit bij hun ontwikkelingsfase en taalniveau. Humankind en SCO-T bieden hiervoor een erkende VVE-methodiek aan die is aangepast voor kinderen met een niet-Nederlandse taalachtergrond. Hierdoor kunnen onderwijsachterstanden worden voorkomen en wordt een soepele doorstroom naar het reguliere basisonderwijs bevorderd. Ook worden kosten voor leerlingen- en doelgroepenvervoer naar nieuwkomersonderwijs in Almelo voorkomen. Deze aanpak sluit aan bij de gezamenlijke ambitie van gemeente, kinderopvang en onderwijs om ervoor te zorgen dat kinderen zo goed mogelijk voorbereid aan het basisonderwijs beginnen. Voor Oekraïense kinderen is deelname aan het reguliere VVE-aanbod veelal nog niet passend. Met het Taalmaatjesprogramma krijgen deze kinderen eerst de noodzakelijke taalbasis aangereikt, waardoor hun kansen op een succesvolle onderwijsloopbaan worden vergroot en zij gelijke kansen krijgen bij de start van het basisonderwijs.
De kosten bedragen € 180.000 per jaar. Binnen de reserve ‘Vluchtelingen aanverwante zaken’ is momenteel circa € 500.000 beschikbaar, waarmee de kosten volledig kunnen worden gedekt. Hiermee worden de gereserveerde Oekraïnemiddelen ingezet voor de doelgroep waarvoor deze middelen zijn bedoeld.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Taalmaatjes Oekraïense kinderen	i	€ 180.000	n

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsdoelen	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Naar vermogen participerende (niet) uitkeringsgerechtigden									
Aantal uitkeringsgerechtigden* (participatiewet)	425	450	389	400	398	394	403	432	CIV
Aantal personen met een loonkostensubsidie (nieuwe indicator 2021)	160	150	143	143	138	135	115	97	CIV
Aantal uitkeringsgerechtigden (IOAW/IOAZ)	10	14	8	13	15	17	22	22	CIV
Aantal activeringstrajecten	200	208	211	224	226	320	235	330	CIV
Aantal Wsw 'zittend bestand' in arbeidsjaren	163	176	176	208	219	223	221	255	meicirculaire
Aantal taakstelling vergunninghouders****	122	71	65	88	75	57	29	38	Min. Justitie en Veiligheid
Financieel zelfredzame inwoners									
Aantal aanvragen bijzondere bijstand**	500	486	407	416	444	458	553	432	CIV
Aantal personen die uitgestroomd zijn naar werk***	35	90	32	117	120	116	59	44	CIV
Aantal aanvragen inkomenstoeslag**	250	340	303	298	314	310	338	404	CIV
Aantal personen die beroep doen op de studietoeslag**	17	15	17	9	11	14	17	11	CIV
Aantal verzekerden collectieve zorgverzekering	950	1026	950	1024	1036	1099	1209	1221	Menzis
Sociaal zelfredzame inwoners									
Aantal personen die beroep doen op de jeugd sport en cultuurfonds	210	170	202	174	148	105	165	124	extern
Nieuw Beschut werk	30	28	26	20	19	17	17	11	Ministerie van SzW
Aantal kinderen schoolpakket	Vervalt	73	95	53	75	66	70	95	extern

* betreft het aantal gemiddelde uitkeringspartijen per maand

** betreft per 2026 het aantal toegekende aanvragen, betrof voorheen het aantal ingediende aanvragen

*** vanaf 2022 vermelden we het totale aantal uitgestroomde personen uit de bijstand.

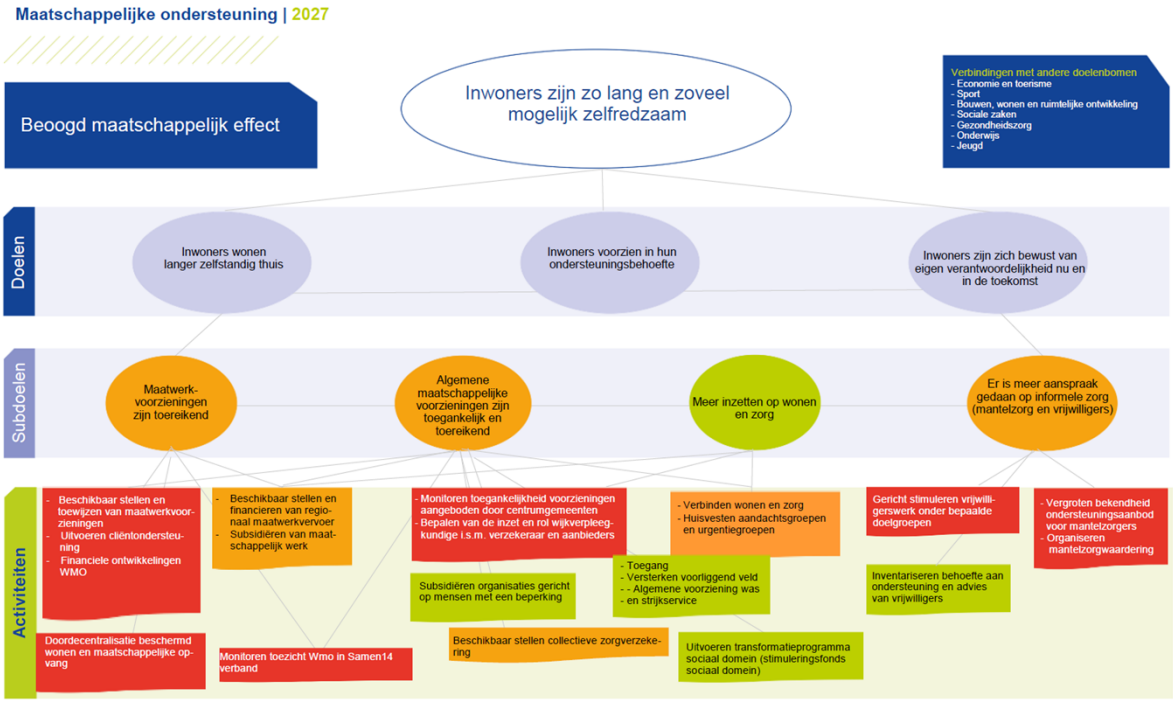
**** dit is de taakstelling zoals deze op dit moment bekend is. Deze loopt t/m 31-12-2026

Daarna wordt op basis van de instroom de taakstelling mogelijk herzien. Bij de begroting kan dan ook een meer accuraat beeld worden gegeven voor 2026

***** Voor 2025 is het aantal medewekers in FTE gehanteerd voor Beschut Werk o.b.v. cijfers vanuit Ontplooij en Larcom

Doelenboom Maatschappelijke ondersteuning

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Maatschappelijke ondersteuning

Beoogd maatschappelijk effect
Inwoners zijn zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam

Doelen
Inwoners wonen langer zelfstandig thuis
De gemeente streeft na dat inwoners zo lang mogelijk zelfredzaam blijven. Daartoe werken we er aan om de inwoners zo lang dit mogelijk en wenselijk is zelfstandig thuis te laten wonen. We voorzien zo goed mogelijk, direct of indirect, in de diverse ondersteuningsbehoeften van inwoners. We zitten hierbij in op een transformatie waarbij het vergroten van zelfredzaamheid en eigen kracht vooorop staat. Langer zelfstandig thuis wonen is daar een onderdeel van.

Inwoners voorzien in hun ondersteuningsbehoefte
Het doel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is dat inwoners worden voorzien in hun ondersteuningsbehoefte. Inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om nog meer op eigen kracht en samen met het eigen netwerk te komen tot oplossingen. De inwoner en zijn omgeving staan daarbij centraal. We stimuleren inwoners op hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden in te zetten. Een maatwerkvoorziening is het sluitstuk van de Wmo. Eerst beoordelen de eigen kracht van de inwoner en kijken we naar algemene voorzieningen. Daar waar nodig zetten we een maatwerkvoorziening in om in de ondersteuningsbehoefte van de inwoner te voorzien.

Inwoners zijn zich bewust van eigen verantwoordelijkheid nu en in de toekomst
We bevorderen het bewustzijn onder de inwoners van hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om in eerste instantie op eigen kracht en gezamenlijk met de mensen uit hun omgeving tot oplossingen voor problemen te komen. Hierbij is ook de inzet van het voorliggend veld (vrij toegankelijk zorg- en welzijnsaanbod) en de sociale basis (vrijwillig aanbod en inwoners en verenigingen) van groot belang. Door hierop in te zetten sluit de gemeente aan bij diverse ontwikkelingen die ook landelijk en regionaal worden ingezet.

Subdoel: Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend

Activiteiten

- Financiële ontwikkeling WMO

  Op de financiële ontwikkelingen in de Wmo gaan wij nader in. Deze worden naast de kenmerken van een open einde regeling ook beïnvloed door plannen van het rijk. Het Rijk zet in op het beheersbaar maken van de stijgende zorgkosten, het verminderen van de administratieve lasten en het heroverwegen van het Wmo-abonnementstarief. Dit leidt de komende jaren tot verschillende landelijke wijzigingen binnen de Wmo.

  Eigen bijdrage Wmo

  De voorgenomen afschaffing van het vaste Wmo-abonnementstarief van € 21 per maand per huishouden, oorspronkelijk voorzien voor 2027, is uitgesteld. Het kabinet heeft besloten de invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage uit te stellen tot 1 januari 2028. Doel van de wijziging is het volgende: Met deze maatregel wil het kabinet de sterke groei van het gebruik van Wmo-voorzieningen, met name huishoudelijke hulp, beheersen. Door een grotere relatie te leggen tussen de eigen bijdrage en de financiële draagkracht van inwoners wordt verwacht dat het beroep op voorzieningen afneemt. Daarnaast bevat het coalitieakkoord het voornemen om huishoudelijke hulp vanaf 2029 niet langer als Wmo-maatwerkvoorziening aan te bieden. De precieze uitwerking van dit voornemen moet nog plaatsvinden. Gemeenten dienen rekening te houden met mogelijke gevolgen voor de toegang tot ondersteuning, de uitvoering en de financiële effecten binnen het sociaal domein. Daarbij is het de vraag of de verrekening met het gemeentefonds budgettair neutraal uitvalt. Voor inwoners die deze ondersteuning niet zelf kunnen organiseren of betalen, blijft een nog nader uit te werken vangnetregeling bestaan. De inhoud, doelgroep en financiële gevolgen van deze regeling zijn op dit moment nog niet bekend.

  Krachtig ouder worden

  De effecten van Krachtig ouder worden naar verwachting begin 2027 geëvalueerd.

  De effecten van vergrijzing blijven een rol spelen in de financiën. Wmo kosten ervaren wij als een potentiële financiële tijdbom (vergrijzing i.c.m. zorgzwaarte o.a. vanwege toename dementie).

  De wijzigingen kunnen gevolgen hebben voor de omvang van het Wmo-gebruik, de uitvoeringskosten en de gemeentelijke financiële huishouding en planning. Gemeenten worden geacht de landelijke ontwikkelingen te volgen en de mogelijke effecten tijdig te verwerken in beleid, uitvoering en begroting. Vanwege de onzekerheden zijn de gecalculeerde effecten Wmo op deze regelingen zoals benoemd in de meicirculaire nog niet verwerkt, maar budgetneutraal opgenomen.

  Preventie, goede sturing en datagedreven werken binnen het sociaal domein blijft heel belangrijk. Het is goed om te melden dat de adviseur bedrijfsvoering sociaal domein inmiddels onder de naam Businesscontroller sociaal domein binnen de formatieve ruimte is ingevuld. Dit gaat ons helpen in prognotisering en monitoring van de kosten.

- Doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijk opvang

  Beschermd wonen en maatschappelijke opvang wordt vormgegeven met Centrumgemeente Almelo. Vanaf 2027 wordt verwacht dat de jarenlange overschotten op beschermd wonen en maatschappelijke omvang een stuk lager zullen zij dan in voorgaande jaren. De redenen hiervoor zijn tweeledig: de kosten per cliënt nemen toe en er zijn meer cliënten die gebruik maken van deze voorzieningen. De dekking van de totale kosten in de subregio komt hiermee in gevaar, waar in het verleden wij overschotten ontvingen. Vanaf 2027 zijn de verwachte extra kosten ad €22.000 technisch in de begroting verwerkt. Dit is legitiem want Twenterand ontvangt ook de indexatie van de (centrumgemeente)middelen.

  De doordecentralisatie Beschermd Wonen en de invoering van het bij behorende nieuwe verdeelmodel zijn nog steeds verder uitgesteld . De doordecentralisatie gaat gepaard met een korting op het budget Beschermd Wonen. De exacte korting op de rijksbijdrage als ook het ingroeipad zijn op dit moment echter nog niet bekend. Een verkenning hierop loopt nog.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsdoelen	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Algemeen maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend									
Aantal mantelzorgers dat de waardebonnen heeft ontvangen	1000	1000	984	982	939	803	885	986	Stichting Evenmens
Aantal individueel ondersteunde mantelzorgers	285	280	201	236	400	236	265	306	Stichting Evenmens
Aantal behandelde cliëntsystemen	450	450	398 AMW en BRAM 82 SGMW 4 THV	386 AMW en BRAM 78 SGMW 3 THV ****	414	436	407	437	Avedan Maatschappelijk werk
Aantal behandelde cliënten***	220	220	250	179	194	197	192	252	MEE IJsseloevers
Aantal verzekerden collectieve zorgverzekering	950	1026	950	1024	1036	1099	1209	1221	Menzis

*Dit betreft het aantal unieke BSN's met een lopende indicatie in het aangegeven jaar

** Inwoners kunnen meerdere soorten geïndiceerde zorg ontvangen. Om die reden tellen deze indicatoren niet precies op tot het aantal unieke inwoners dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen

*** MEE registreert casussen, vandaar dat het hier om het aantal casussen gaat. Daarnaast geldt ook dat MEE ondersteunt en geen behandelin verricht

**** AMW = Algemeen Maatschappelijk werk. BRAM = een onderdeel dat onder maatschappelijk werk wordt weggezet.

SGMW = Schoolgericht Maatschappelijk Werk.

THV = Tijdelijk Huisverbod. Hierbij gaat het om ondersteuning van de persoon die achterblijft bij een tijdelijk huisverbod en tijdens het nazorgtraject.

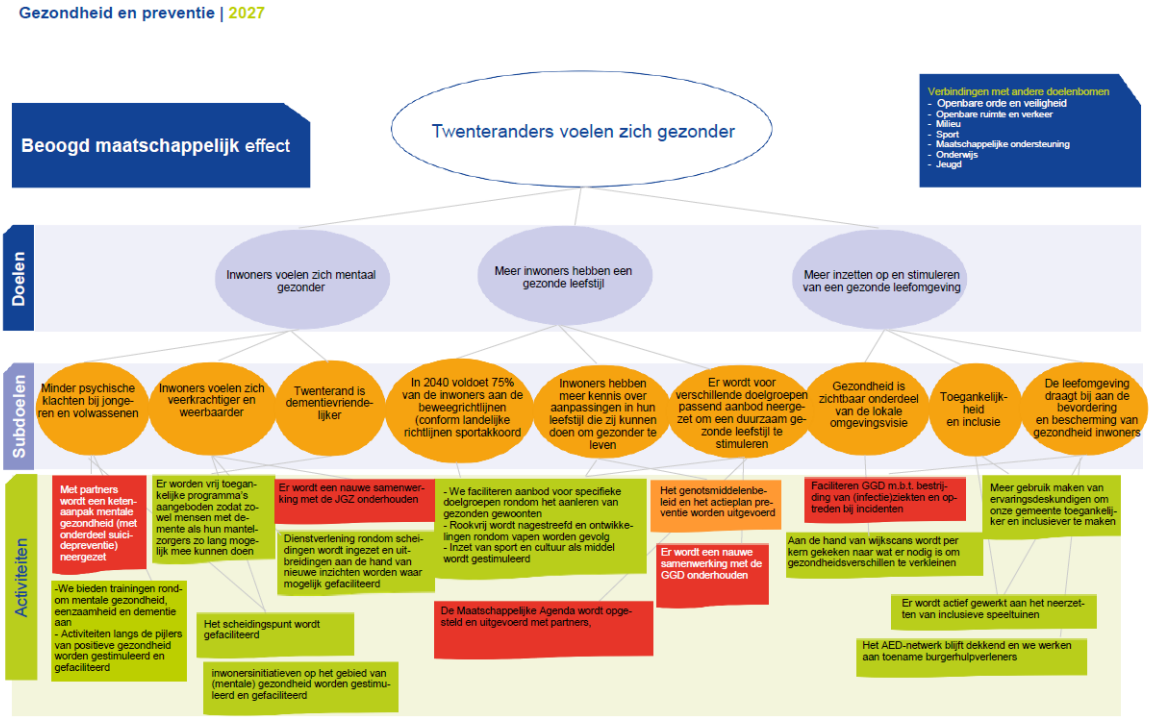
Beleidsindicatoren	Begroot 2027	Begroot 2026	2025						Bron
Algemeen maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend									
Aantal bereikte ouderen t.b.v. valpreventie	225	100	204						Extern
Aantal inwoners dat beschermd woont	30	22	20						Interne systemen
Aantal inwoners dat verblijft in maatschappelijke opvang	5	7	1						Interne systemen
Aantal inwoners met een Wmo-voorziening*	2750	3100	3519						Interne systemen
Aantal inwoners met huishoudelijke ondersteuning**	1600	1500	1952						Interne systemen
Aantal inwoners met begeleiding individueel**	625	650	511						Interne systemen
Aantal inwoners met groepsbegeleiding**	240	290	343						Interne systemen
Aantal inwoners met wonen en verblijf**	5	20	18						Interne systemen
Aantal inwoners met een woonvoorziening**	300	300	109						Interne systemen
Aantal inwoners met een rolstoel(voorziening)**	150	200	48						Interne systemen
Aantal inwoners met een vervoersvoorziening (excl. Regiotaxi)**	375	400	87						Interne systemen

*Dit betreft het aantal unieke BSN's met een lopende indicatie in het aangegeven jaar

** Inwoners kunnen meerdere soorten geïndiceerde zorg ontvangen. Om die reden tellen deze indicatoren niet precies op tot het aantal unieke inwoners dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen

Doelenboom Gezondheid en preventie

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Gezondheid en preventie

Beoogd maatschappelijk effect
Twenteranders voelen zich gezonder

Doelen
Inwoners voelen zich mentaal gezonder
Van zorg naar gezondheid: die omslag gaan we maken! Volgens het concept voor positieve gezondheid, is gezondheid “het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven”. Mentale gezondheid is nauw verbonden met andere leefgebieden van inwoners. Dit maakt een integrale aanpak voor het verbeteren van de gezondheid noodzakelijk. Daarbij hebben we aandacht voor de sterk veranderende samenleving en de (mentale) uitdagingen die dit met zich meebrengt voor verschillende doelgroepen.

Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl
Voor de gemeente is het van belang dat onze inwoners zich zo gezond mogelijk voelen, zodat inwoners gezond op kunnen groeien, ouder worden en zo lang mogelijk gezond en zelfredzaam zijn. Om dit te bereiken is het nodig om een fit en vitaal leven te stimuleren, met een bijbehorende gezonde leefstijl. Verschillende doelgroepen vragen daarbij om verschillende manieren van benadering en ondersteuning.

Meer inzetten op en stimuleren van een gezonde leefomgeving
Gezondheid vertegenwoordigd in alle beleidsterreinen: dat is het doel. Een omgeving moet ruimte bieden voor beweging, ontmoeting en meer voorbeelden van gezond gedrag.

Subdoel: Minder psychische klachten bij jongeren en volwassenen

Activiteiten

- Met partners wordt een ketenaanpak mentale gezondheid (met onderdeel suicidepreventie) neergezet
  We gaan met een lokale werkgroep het regionaal transformatieplan Mentaal Gezond Twente vertalen naar de Twenterandse praktijk. We werken vanuit de regionale kaders en tegelijkertijd kijken we naar manieren om te versterken wat lokaal al gebeurt.

- Scheidingspunt
  Het scheidingspunt heeft als doel het zoveel mogelijk voorkomen/beperken van schadelijke effecten van scheidingen op betrokkenen met vroegtijdige informatie, advies en/of passende ondersteuning (licht indien mogelijk, zwaar waar nodig) d.m.v.:
  * Ondersteuning te geven op de juiste plek voor de inwoner (sneller, integraler, effectiever, eenvoudiger);
  * Te zorgen voor een lokaal dekkend en passend aanbod voor inwoners m.b.t. scheidingen;
  * Het terugdringen van geïndiceerde tweedelijns zorg (kostenbesparing);
  * Het versterken van ketensamenwerking.
  Uit de rapportage over de periode 2021-2025 blijkt dat er in totaal 159 cases ondersteund zijn door het scheidingspunt. Het aantal aanmeldingen uit Vriezenveen is zowel absoluut als relatief hoger dan vanuit de andere kernen. De complexiteit neemt toe, wat te zien is in de gemiddelde doorlooptijd. Het gaat vooral om stellen die gaan scheiden, voornamelijk met kinderen. Het gaat daarnaast ook om scheidingen die zijn afgerond, maar waar afspraken uit bijvoorbeeld het ouderschapsplan of de omgangsregeling niet worden nagekomen. De ervaringen van jeugdconsulenten, rechtbank en POH-jeugd met scheidingspunt zijn erg positief. Er is een sterke correlatie tussen scheidingen en jeugdhulp en dit scheidingspunt verlicht ons bij uitvoering jeugdhulp. Het wordt sterk geadviseerd door betrokken professionals om het scheidingspunt op deze manier door te zetten en daarvoor zijn jaarlijks extra middelen nodig (voor de looptijd van de aanbesteding). Per 2027 zal de nieuwe inkoop moeten ingaan. Voor de goede orde: I.o.m. inkoop zal de totale contractduur 4 jaar bedragen, met een uitsplitsing van 1 x 2 jaar met verlengingen van 2 x 1 jaar. Bijsturing en integratie in de lokale teams is mogelijk per 2029. Het totale budget dat nodig is, de opdrachtwaarde is ongeveer € 73.806 per jaar. Een deel zit in de begroting en het deel dat ontbreekt wordt nu gevraagd.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Scheidingspunt	s	€ 18.806	n

Subdoel: Inwoners hebben meer kennis over aanpassingen in hun leefstijl die zij kunnen doen om gezonder te leven

Activiteiten

- Genotsmiddelenbeleid en het actieplan preventie worden uitgevoerd.
  In 2025 is het uitvoeringsplan genotsmiddelenbeleid; preventie- en handhavingsplan 2025-2028 in werking gesteld. In 2027 wordt hier verder uitvoering aan gegeven door het uitvoeren van een onderzoek naar witte vlekken in het preventie- en verslavingsaanbod.

Subdoel: Er wordt voor de verschillende doelgroepen een passend aanbod neergezet om een duurzaam gezonde leefstijl te stimuleren

Activiteiten

- De Maatschappelijke Agenda wordt opgesteld en uitgevoerd met partners
  Vanaf 1 januari 2027 lopen het integraal zorgakkoord en het gezond- en actief levenakkoord over in het aanvullend zorg- en welzijnsakkoord (AZWA). Gemeenten staan aan de lat om lokaal zogeheten basisfunctionaliteiten te organiseren. Een basisfunctionaliteit is een ketenaanpak waarin het sociaal domein en het zorgdomein samenwerken. Denk hierbij aan kansrijke start en valpreventie. Deels lopen zaken door vanuit de eerdere akkoorden, deels zal er nieuw aanbod moeten worden gevonden, of bestaand aanbod beter met elkaar verbinden. Er is ook sprake van een regionale component (samenwerking met de GGD en Twentse Koers) en een verbinding met het regionale transformatieplan Mentaal Gezond Twente.

Subdoel: Toegankelijkheid en inclusie

Activiteiten

- Meer gebruik maken van ervaringsdeskundigen om onze gemeente toegankelijker en inclusiever te maken

Toegankelijkheid/Inclusie

Ingegeven door het VN verdrag en ons beleid in de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein (IBN) willen we ons de komende 2 jaren inzetten voor inclusie / toegankelijkheid. Een budget van €15.000 per jaar voor toegankelijkheid binnen de gemeente wordt hiervoor beschikbaar gesteld, conform de resterende looptijd van der IBN omdat dit beleidsmatig is gekoppeld. Het budget wordt bijvoorbeeld ingezet voor de week van de toegankelijkheid, de readspeaker en de tolkentelefoon, een inclusieve sportcarroussel en de aanschaf van de apparatuur voor het toegankelijk stemmen bij de verkiezingen. Bij niet toekennen betekent dit dat de uitvoering van beleid wordt geminimaliseerd. De kosten worden gedekt uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Toegankelijkheid	i	€ 15.000	n

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Hulp is geboden waar nodig									
Aantal beschikbare en in kaart gebrachte AED's (incl. AED's in particulier eigendom)	125	120	121	115	117**	91	91	81	Hartslagnu.nl
Minimaal aantal inwoners uit Twenterand die staan ingeschreven op www.hartslagnu.nl	1160	1150	1109	1013	938	1100	1011	917	Hartslagnu.nl
Gemiddelde afstand inzetbare AED's t.o.v. reanimatielocatie (meters)	500	500	444						Hartslagnu.nl
Aantal basisscholen met voorlichting over middelengebruik	21	21	21	20	20	0	1	2	Tactus Verslavingszorg, Firstaidd

* Tot en met augustus 2020 gaat het om 3 thv's in de gemeente Twenterand

** 98 van de 115 AED's zijn 24/7 beschikbaar

Beleidsdoelen (gezondheid)									Bron
Inwoners voelen zich mentaal gezonder	Begroot 2027	Begroot 2026	2025						
Aantal uitgevoerde trainingen rondom signaleren dementie	0	18	8						Alzheimer groep Twenterand
Aantal partners dat meewerkt aan de ketenaanpak mentale gezondheid	8	8	6						Interne systemen
Warme bemiddelingen van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt naar zinvolle daginvulling'	25	25	24						IVT/Zorgsaam
Aantal uitgevoerde trainingen voor professionals en organisaties uit de sociale basis rondom positieve gezondheid	3	3	2						Evenmens
Aantal meldingen eenzame Twenteranders gedaan bij het Signaalpunt	nvt**	35	0						Signaalpunt
% opgepakte meldingen n.a.v. melding bij het Signaalpunt	nvt**	100%	n.v.t.						Signaalpunt
Aantal casussen van het scheidingspunt	40	30	45						Scheidingspunt (Incluzio)
Inwoners voelen zich mentaal gezonder - Lange termijn effecten vanuit de GGD monitor *	Begroot 2027	Begroot 2026	2025		2022/ 2023				
Het percentage jongeren dat psychische klachten ervaart	25%	25%	25%		29%				GGD monitor - Jeugd
Het percentage jongeren dat aangeeft sterk eenzaam te zijn	3%	3%	3%		8%				GGD monitor - Jeugd
Het percentage jongeren dat het makkelijk vindt om met stressvolle situaties om te gaan	45%	45%	45%		39%				GGD monitor - Jeugd

Beleidsdoelen	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Het percentage volwassenen/ouderen dat psychische klachten ervaart	10%	10%	10%		14%				GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Het percentage volwassenen/ouderen dat aangeeft sterk eenzaam te zijn	18%	18%	18%		23%				GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Het percentage volwassenen/ouderen dat veerkrachtig is	90%	90%	90%		84%				GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Meer inwoners hebben een gezondere leefstijl	Begroot 2027	Begroot 2026	2025						
Aantal gefaciliteerde programma's voor mensen met een beperking, mensen met lage basisvaardigheden, mensen met financiële uitdagingen en jongeren rondom bewustwording en het aanleren van gezonde gewoonten	7	6	5						Interne systemen
Aantal sportverenigingen die actief betrokken zijn bij de aanpak van sociale opgaven	14	12	14						Interne systemen
Aantal culturele organisaties die actief betrokken zijn bij de aanpak van sociale opgaven	8	8	8						Interne systemen
Meer inwoners hebben een gezondere levensstijl - Lange termijn effecten vanuit de GGD monitor *	Begroot 2027	Begroot 2026	2025		2022/ 2023				
Percentage jongeren dat voldoet aan de bewegingsrichtlijn	25%	25%	25%		12%				GGD monitor - Jeugd
Percentage jongeren dat elke dag ontbijt	60%	60%	60%		49%				GGD monitor - Jeugd
Percentage jongeren dat wekelijks rookt	10%	10%	10%		14%				GGD monitor - Jeugd
Percentage volwassenen/ouderen dat voldoet aan de bewegingsrichtlijn	55%	55%	55%		47%				GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Percentage volwassenen/ouderen dat drugs gebruikt	1%	1%	1%		2%				GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Percentage volwassenen/ouderen dat rookt	15%	15%	15%		18%				GGD monitor - Volwassenen/ouderen
Meer inzetten op en stimuleren van een gezondere leefomgeving	Begroot 2027	Begroot 2026	2025						
Aantal betrokken inwoners/ervaringsdeskundigen bij maatschappelijke opgaven	120	100	80						Interne systemen
Aantal rookvrije zones	60	25	58						Rookvrije generatie

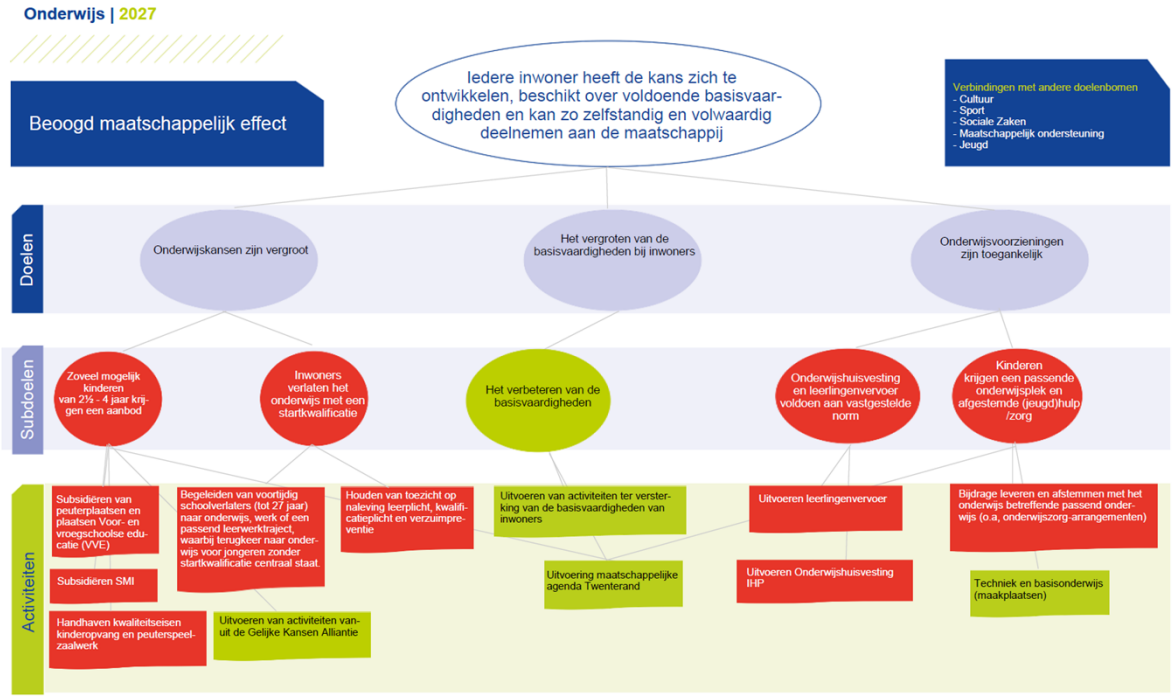
* Het effect van preventieve beleidskeuzes is vaak pas zichtbaar na langere tijd. Om die reden hebben we alvast een aantal indicatoren opgenomen die naar verwachting in het voorjaar van 2028 een reëel beeld schetsen van de effecten van ons beleid

** Het signaalpunt stopt per 2027

*** Het signaalpunt stopt op de huidige wijze, er wordt met Incluzio naar een alternatieve werkwijze gekeken

Doelenboom Onderwijs

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Onderwijs

Beoogd maatschappelijk effect
Iedere inwoner heeft de kans zich te ontwikkelen, beschikt over voldoende basisvaardigheden en kan zo zelfstandig en volwaardig deelnemen aan de maatschappij.

Doelen

Onderwijskansen zijn vergroot
De gemeente Twenterand heeft als doel de onderwijskansen te vergroten. Wij doen dit door in een vroeg stadium achterstanden en problemen te signaleren en hierop tijdig te anticiperen. Hiermee wordt beoogd dat alle kinderen een kansrijke start hebben in het onderwijs. Tevens hopen we met preventieve inzet in de toekomst minder vaak jeugdhulpvoorzieningen in te zetten. Belang is hierin een goede doorgaande lijn van kinderwens tot onderwijs.

Het vergroten van de basisvaardigheden bij inwoners
De gemeente Twenterand heeft als doel de basisvaardigheden van inwoners te vergroten. Basisvaardigheden zijn competenties die inwoners nodig hebben om effectief te functioneren in de samenleving, hierbij kan gedacht worden aan lezen, rekenen, schrijven en digitale vaardigheden. Als inwoners verminderde basisvaardigheden hebben, kunnen zij minder goed functioneren in de samenleving, thuis en op het werk. Door het vergroten van de basisvaardigheden bij inwoners wordt de zelfredzaamheid bevorderd.

Onderwijsvoorzieningen zijn toegankelijk
De voorzieningen voor onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoen aan de normen die in de lokale verordeningen zijn vastgelegd. Tevens zorgt de gemeente in specifieke gevallen voor extra ondersteuning als de gemeente hiervoor verantwoordelijk is.

Subdoel: Zoveel mogelijk kinderen van 2 ½ krijgen aanbod

Activiteiten

- Subsidiëren van peuterplaatsen en plaatsen Voor en vroegschoolse educatie (VVE)
  De subsidiëring van peuterplaatsen en Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) wordt momenteel bekostigd vanuit de specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Binnen deze regeling voert de gemeente zowel wettelijke taken als aanvullende ambities uit om ontwikkelkansen van jonge kinderen te versterken. De verwachting is dat de financiering van deze middelen per 2028 wordt omgezet naar een bijzondere fondsuitkering (BFU). Hierdoor ontstaat meer gemeentelijke beleidsvrijheid in de inzet van de middelen. Tegelijkertijd staat de gemeente de komende jaren voor een aanzienlijke financiële opgave. Dit vraagt om een herijking van de inzet van middelen en een nadere afweging van wettelijke taken, gemeentelijke ambities en beschikbare financiële ruimte.
  Daarnaast wordt het programma Taalmaatjes voor Oekraïense kinderen uitgevoerd gedurende het schooljaar 2026-2027. Dit programma ondersteunt Oekraïense kinderen bij het leren van de Nederlandse taal en draagt bij aan hun onderwijsdeelname en integratie. De financiering van dit programma vindt vanaf maart 2027 plaats vanuit de reserve 'Vluchtelingen en aanverwante zaken' voor de duur van 2 jaar. Zie doelenboom Sociale Zaken.
  Vanuit signalen van samenwerkingspartners blijkt daarnaast behoefte aan andere vormen van VVE, bijvoorbeeld binnen de kinderopvang. Daarom is een verkenning nodig naar een toekomstbestendige inrichting van VVE. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met de voorgenomen wijzigingen in de Wet kinderopvang per 2029, waardoor de beschikbaarheid en organisatie van VVE onder druk kunnen komen te staan. Onderzocht wordt hoe voorzieningen effectiever, efficiënter of op een andere wijze kunnen worden georganiseerd.
  Na de besluitvorming van de kadernota 2028 zal dit worden bezien. Op basis van de dan beschikbare financiële ruimte wordt in samenhang gekeken naar de wettelijke taken binnen het onderwijsachterstandenbeleid, de gemeentelijke ambities, de behoefte aan andere vormen van VVE en de gevolgen van de wijzigingen in de Wet kinderopvang. Op deze wijze kunnen inhoudelijke en financiële afwegingen integraal worden beschouwd en vertaald naar toekomstbestendig beleid.

- Uitvoeren van activiteiten vanuit de Gelijke Kansen Alliantie
  Samen met het onderwijs is de subsidie Gelijke Kansen Alliantie (GKA) aangevraagd bij het Rijk en toegekend. De GKA is een landelijk programma dat samenwerking stimuleert om de ontwikkel- en onderwijskansen van kinderen en jongeren te vergroten. In de uitvoering richten we ons met name op de voorschool en de vroegschool. Er is een projectleider aangetrokken en samen met de gemeente worden diverse activiteiten uitgevoerd. Gastouders worden actief betrokken via een bijeenkomst, gezien hun belangrijke signalerende rol bij het bereiken van VE-doelgroepkinderen.
  Voor meer informatie: Gelijke Kansen Alliantie

Subdoel: Inwoners verlaten het onderwijs met een startkwalificatie

Activiteiten

- Begeleiden van voortijdig schoolverlaters (tot 27 jaar) naar onderwijs, werk of een passend leerwerktraject, waarbij terugkeer naar onderwijs voor jongeren zonder startkwalificatie centraal staat.
  Van school naar duurzaam werk – Verankering Leerrecht (Landelijke ontwikkelingen)
  Het wetsvoorstel voor de verankering van het leerrecht is nog in behandeling. Het voorstel heeft als doel het leerrecht van kinderen explicieter te verankeren in de onderwijswetgeving, waarbij meer nadruk wordt gelegd op het recht op onderwijs en ontwikkeling. Ook wordt beoogd de verantwoordelijkheden van ouders, scholen en gemeenten beter op elkaar af te stemmen en ruimte te bieden voor maatwerk in onderwijsvoorzieningen. In 2027 wordt naar verwachting uitvoering gegeven aan de gewijzigde wettelijke taken die voortvloeien uit de wet Van school naar duurzaam werk. De beleidsmatige en juridische verankering van deze wijzigingen wordt opgenomen in de nieuwe re-integratieverordening, die naar verwachting in 2027 ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt aangeboden. Als het wetsvoorstel wordt vastgesteld, kan dit gevolgen hebben voor de uitvoering van de leerplicht- en doorstroompunttaken binnen de gemeente. Hierbij gaat het niet alleen om de handhaving en naleving van de leerplicht, maar ook om het begeleiden van voortijdig schoolverlaters tot 27 jaar naar onderwijs, werk of een passend leerwerktraject. De omvang van deze gevolgen is op dit moment nog onvoldoende duidelijk. Wij volgen de ontwikkelingen nauwgezet en komen er op terug wanneer hierover meer duidelijkheid bestaat.

Daarnaast is in 2026 de regionale subsidie voor de Twentse Belofte toegekend. De maatregelen en samenwerkingsafspraken die voortkomen uit deze subsidie worden in 2027 verder uitgewerkt en geïmplementeerd. Hiermee wordt ingezet op een verdere versterking van de ondersteuning van jongeren in de overgang van onderwijs naar werk en op het duurzaam participeren op de arbeidsmarkt.

- Houden van toezicht op naleving leerplicht, kwalificatieplicht en verzuimpreventie

Regionale leerplichtambtenaar
Binnen de subregio is al geruime tijd een regionale leerplichtambtenaar werkzaam vanuit de gemeente Almelo. Deze functionaris voert de leerplichttaken uit voor mbo-studenten uit de deelnemende gemeenten binnen de subregio. Het betreft hierbij niet alleen studenten van ROC van Twente en Zone.college, maar ook jongeren uit de regio die een mbo-opleiding buiten Twente volgen. Het terugbrengen van deze werkzaamheden naar de gemeentelijke leerplichtambtenaren zou substantieel meer inzet vragen, aangezien sprake is van een groot aantal verschillende mbo-instellingen binnen en buiten de regio, elk met eigen contactpersonen, processen en werkwijzen. Voor de uitvoering van deze regionale taak was sprake van een financieel tekort. In de meicirculaire 2026 zijn echter aanvullende middelen beschikbaar gesteld via de decentralisatie-uitkering re-integratiedienstverlening gericht op jongeren. Voor de gemeente Twenterand bedraagt deze bijdrage in 2026 € 21.916. De eerder geraamde lasten voor de regionale leerplichtambtenaar MBO (onderdeel Doorstroompunt) kenden een tekort van € 19.680. De ontvangen decentralisatie-uitkering biedt voldoende dekking om dit tekort volledig op te vangen. Hiermee zijn de kosten voor de regionale leerplichtfunctie MBO vanaf 2026 gedekt en vervalt de noodzaak voor aanvullende gemeentelijke middelen.

voorstel	i/s	financieel	v/n
Regionale leerplichtambtenaar MBO (onderdeel Doorstroompunt)	s	€ 19.680	n

Subdoel: Het verbeteren van basisvaardigheden

Activiteiten

- Uitvoeren van activiteiten ter versterking van de basisvaardigheden van inwoners

Besluitvorming over de voorgenomen wijziging van de Bibliotheekwet en de herziening van het gemeentelijk subsidiebeleid heeft nog niet plaatsgevonden.
De ontwikkelingen rond de bibliotheek spelen volop (de wijziging van de Bibliotheekwet (de *Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen*, of Wsob; zie doelenboom Cultuur). Lokaal speelt de financiering van de avondschool voor 2027. Met deze middelen kunnen de activiteiten van het Actieplan Basisvaardigheden zonder onderbreking worden voortgezet. Dit voorkomt dat bestaande inzet wegvalt voordat er duidelijkheid is over de toekomstige koers en financiering. Met deze aanpak wordt stilval voorkomen, blijft opgebouwde expertise en samenwerking behouden en wordt de continuïteit van ondersteuning voor inwoners gewaarborgd die afhankelijk zijn van deze voorzieningen, totdat definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden over de koers en budgetten van de bibliotheek. Dit is dus ter overbrugging en betreft een eenmalig bedrag. Dekking vindt plaats ten laste van de Algemene Risico Reserve. De toekomstige positionering en financiering worden meegenomen in de verdere beleidsontwikkeling rondom de bibliotheek, de invulling van het subsidiebeleid en de Strategische gemeente.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Avondschool	i	€ 50.000	n

Subdoel: Onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoen aan vastgestelde norm

Activiteiten

- Uitvoeren leerlingenvervoer

  De kosten voor het leerlingenvervoer staan onder druk als gevolg van ontwikkelingen binnen de vervoerssector. Een mogelijke hogere NEA-index, onder andere veroorzaakt door stijgende brandstofkosten, kan leiden tot hogere uitgaven dan momenteel geraamd. De ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd. Indien sprake is van substantiële financiële effecten, wordt hierover geïnformeerd.

- Uitvoeren onderwijshuisvesting IHP

  Op het gebied van onderwijshuisvesting spelen diverse ontwikkelingen, zoals het Wetsvoorstel planmatige en doelmatige aanpak onderwijshuisvesting, de lokale doorvertaling van het wetsvoorstel inclusief regie op het huisvestingsvraagstuk, de nieuwbouw van de Oranjeschool en de interne verschuiving/aanpassingen voor SBO De Sleutel.

  Onderwijshuisvesting en nieuwe wetgeving

  De Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting is op 7 juli 2026 vastgesteld en treedt op 1 januari 2027 in werking. De wet verplicht gemeenten tot het vaststellen en periodiek actualiseren van een Integraal Huisvestingsplan (IHP) en introduceert daarnaast een gemeentelijke verantwoordelijkheid voor levensduurverlengende renovatie van schoolgebouwen. Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs gemeente Twenterand 2023-2039 blijft hierbij het uitgangspunt voor de afweging van toekomstige investeringen in onderwijshuisvesting. De wet vergroot de verantwoordelijkheden van gemeenten, zonder dat daar aanvullende structurele financiële middelen tegenover staan. Dit brengt onzekerheid met zich mee over de financiële gevolgen van de nieuwe taken. Daarnaast vereist de wet een nieuwe Verordening onderwijshuisvesting. Omdat de door de VNG aangekondigde modelverordening naar verwachting pas eind 2026 beschikbaar komt, resteert beperkte tijd voor lokale uitwerking. Parallel hieraan werkt het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan een herziening van het stelsel voor instandhouding en opheffing van scholen in het primair onderwijs. De uitwerking hiervan kan gevolgen hebben voor de toekomstige onderwijsstructuur en daarmee voor het onderwijsvastgoed binnen de gemeente.

  Lokale uitwerking

  In 2027 wordt gewerkt aan de lokale implementatie van de nieuwe wetgeving. Daarbij wordt samen met regiogemeenten ingezet op waar mogelijk en wenselijk een zoveel mogelijk gelijkluidende verordening en uniforme toepassing van de regelgeving. Deze regionale aanpak vraagt om gezamenlijke afstemming en inzet. De financiële en organisatorische consequenties van de nieuwe regelgeving en implementatie van de verordening worden uiteraard in beeld gebracht. Daarnaast wordt een verkenning uitgevoerd naar een mogelijke actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan en de gemeentelijke regierol binnen het onderwijsvastgoed. Daarbij wordt nadrukkelijk de samenhang gezocht met de Omgevingsvisie, het gemeentelijk vastgoedbeleid en overige ruimtelijke en demografische ontwikkelingen. Ook wordt onderzocht hoe de toekomstige positionering van onderwijslocaties binnen de gemeente zich verhoudt tot deze ontwikkelingen. Het ontbreken van een collectieve visie hierop vanuit het onderwijs (scholenplan) maakt dit meer dan wenselijk. Op basis van de verkenning wordt een vervolgaanpak uitgewerkt, inclusief planning, benodigde capaciteit en eventuele financiële consequenties.

  SBO De Sleutel en de Oranjeschool

  De gemeenteraad heeft een besluit genomen over de huisvestingsontwikkelingen van de Oranjeschool en zal uiterlijk in het najaar van 2026 een besluit nemen over SBO de Sleutel . In 2027 staan beide projecten in het teken van uitvoering en realisatie. De oplevering van de Oranjeschool wordt verwacht in mei 2027, waarna ingebruikname plaatsvindt na de zomervakantie van 2027. De gemeenteraad wordt via de reguliere planning- en controlcyclus geïnformeerd over de voortgang.

Subdoel: Kinderen krijgen een passende onderwijsplek en afgestemde (jeugd)hulp /zorg

Activiteiten

- Bijdrage leveren en afstemmen met het onderwijs betreffende passend onderwijs

De gemeente Twenterand werkt samen met de omliggende gemeenten binnen Twente aan het versterken van de ondersteuning voor jeugdigen in het speciaal (basis)onderwijs. In gezamenlijk overleg wordt verkend hoe deze ondersteuning op een meer collectieve, preventieve en duurzame wijze vorm kan krijgen, met oog voor de diversiteit en ontwikkelbehoeften van alle betrokken kinderen en jongeren.
In de afgelopen jaren zijn diverse pilots uitgevoerd die waardevolle inzichten hebben opgeleverd. De resultaten zijn positief en het is nu tijd om deze werkwijzen structureel te verankeren. De voorgestelde aanpak richt zich op het versterken van preventie en het efficiënter inzetten van beschikbare middelen. Deze aanpak wordt in nauwe samenwerking met de subregio verder verkend. In 2027 wordt onderzocht hoe wenselijk en haalbaar het is om de huidige werkwijzen op te schalen naar alle instellingen voor speciaal (basis)onderwijs binnen de subregio. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de ervaringen van leerlingen, ouders en (onderwijs)professionals. Het betreft een andere wijze van financiering van ondersteuning, waardoor het niet kostenverzwarend is.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Basisvaardigheden zijn vergroot									
Aantal peuters dat wordt bereikt (zowel reguliere peuters als doelgroeppeuters (VVE)*	700	450	718	520	553	506	452	418	Opgave instellingen
Aantal cursisten die een taalcursus volgen bij het ROC	40	40	46	38	39	58	42	38	ROC
Aantal cursisten aangemeld via Taalpunt**	200	200	198	250	239	58	18	31	Taalpunt
Aantal leerlingen leerlingenvervoer ***	380	385	385	370	368	333	366	298	Interne systemen

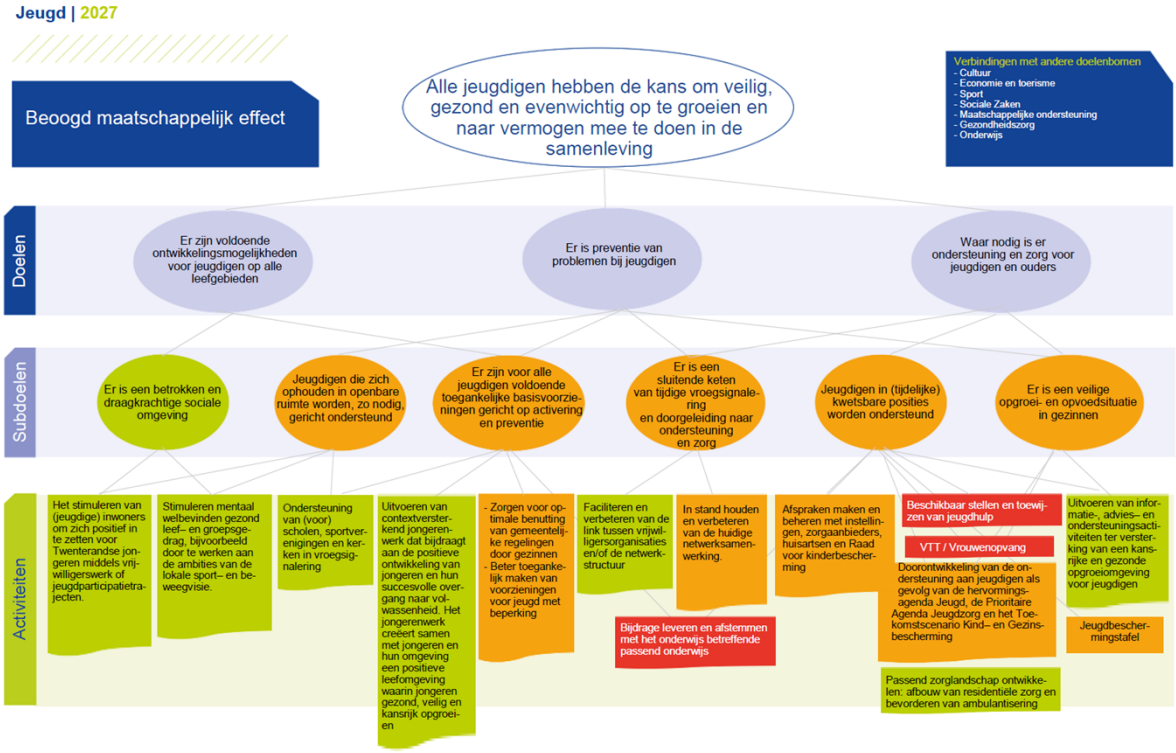
* de toename wordt verklaard door een sterke vraag naar peuteropvang

**De daling komt vooral doordat er in 2024 één extra ronde bij de Avondschool was en er door een tekort aan vrijwilligers minder cursussen. konden worden aangeboden.

*** de gerealiseerde cijfers vanaf 2023 is de peildatum van 1-4 van dat jaar

Doelenboom Jeugd

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Jeugd

Beoogd maatschappelijk effect
Alle jeugdigen hebben de kans om veilig, gezond en evenwichtig op te groeien en naar vermogen mee te doen in de samenleving

Doelen
Er zijn voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor jeugdigen op alle leefgebieden
De gemeente Twenterand wil dat jeugdigen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Samen met maatschappelijke partners zorgen wij voor een omgeving waarin jeugdigen toegang hebben tot voorzieningen op het gebied van sport, welzijn, cultuur, educatie, gezondheid en vrije tijd. Hierdoor krijgen jeugdigen de kans hun talenten te ontwikkelen en actief deel te nemen aan de samenleving.

Er is preventie van problemen bij jeugdigen
De gemeente zet in op het versterken van de opvoed- en opgroeiomgeving van jeugdigen. Door tijdige signalering, laagdrempelige ondersteuning en een sterke sociale basis worden jeugdigen, ouders en hun netwerk ondersteund. Hiermee wordt voorkomen dat opgroei- en opvoedvragen uitgroeien tot zwaardere ondersteunings- of zorgvragen.

Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders
Voor jeugdigen en ouders waarvoor het niet vanzelfsprekend is dat alles goed verloopt, is passende ondersteuning of zorg beschikbaar. De ondersteuning richt zich op het versterken van de eigen mogelijkheden van jeugdigen, ouders en hun sociale omgeving. Waar nodig biedt de gemeente op grond van de Jeugdwet passende jeugdhulp. De jeugdhulpplicht waarborgt dat jeugdigen de hulp ontvangen die zij nodig hebben. Daarbij zetten wij in op effectieve en doelmatige ondersteuning die bijdraagt aan een veilige, gezonde en kansrijke ontwikkeling van jeugdigen.

Subdoel: Er zijn voor alle jeugdigen voldoende toegankelijke basisvoorzieningen gericht op activering en preventie

Activiteiten

- Uitvoering jongerenwerk

  Vanaf 1 april 2026 wordt de nieuwe opdracht jongerenwerk uitgevoerd. In de nieuwe situatie ligt de focus op contextversterkend werken in plaats van activiteitgericht werken. Jongerenwerkers richten zich op de jongeren en hun systeem, waarbij ze actief inspelen op de omgeving waarin die jongere leeft. Het doel is om die omgeving zo te versterken of toe te rusten dat de jongere beter kan groeien, zich veiliger voelt en meer kansen krijgt. De gemeente zal in 2027, waar nodig, actief sturing geven aan de uitvoering hiervan.

Subdoel: Jeugd in (tijdelijk) kwetsbare posities wordt ondersteund

Activiteiten

- Beschikbaar stellen en toewijzen van jeugdhulp

  Meerkosten geïndiceerde jeugdhulp

  De kosten van de jeugdhulp blijven onder druk staan. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door een toename van dure en complexe zorgtrajecten, zoals verblijf, crisiszorg en specialistische ondersteuning. Niet het aantal jeugdigen, maar vooral de zwaarte en duur van de zorg bepalen de kosten. Daarnaast zorgen hogere tarieven binnen de nieuwe regionale inkoop vanaf 2025 voor extra druk op het budget.

  In de Uitgangspuntennotitie 2027 (UPN) is daarom een verhoging van het budget voor jeugdhulp met € 400.000 voorgesteld. Dit is gebaseerd op de kostenontwikkeling uit de jaarrekening 2025 en de declaraties over de eerste maanden van 2026. Uit de beschikbare gegevens tot en met mei 2026 blijkt dat de kostenstijging zich enigszins lijkt te stabiliseren en daarmee vooralsnog in lijn ligt met de aannames in de UPN 2027. Wel moet benoemd worden dat de CAO Jeugdzorg 2026-2027 is vastgesteld, waarbij loonstijgingen zijn overeengekomen van 3,7% per 1 januari 2026 en 3,4% per 1 januari 2027. Het effect van deze cao-afspraken op de tarieven binnen de regionale jeugdhulpcontracten en daarmee op de gemeentelijke uitgaven is op het moment van opstellen van de begroting nog niet volledig inzichtelijk. Uiteindelijk zal deze loonstijging verwerkt worden in de indexatie van de tarieven. Gedurende de rest van het jaar worden de ontwikkelingen in aantallen, kosten en cao-effecten nauwlettend gevolgd en blijft ingezet worden op kostenbeheersing via beleid en uitvoering. Blijvend wordt gezocht naar mogelijke beheersmaatregelen.

  Kinderopvang pleegouders

  Via de meicirculaire 2026 ontvangt de gemeente middelen voor een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang en buitenschoolse opvang voor pleegkinderen. De regionale uitwerking van deze regeling vindt plaats in samenwerking met pleegzorgaanbieders. De ontvangen middelen worden conform de doelstelling van het Rijk ingezet in 2026 en 2027.

- VTT

  Duurzame Doorontwikkeling VTT

  Het aantal meldingen bij Veilig Thuis Twente (VTT) heeft de afgelopen jaren steeds een stijgende lijn laten zien. Om te voorkomen dat we in een cyclus blijven zitten dat de meldingen toenemen en er extra middelen moeten worden ingezet om de wachttijden te beheersen, is er de wens om tot een toekomstbestendige oplossing te komen met VTT. Tot nu toe was de inzet vooral gericht op het primaire proces van VTT en het beheersen van de doorlooptijden. In 2024 is een onderzoek gedaan met een bredere focus op alle taken van VTT binnen de aanpak Huiselijk geweld en kindermishandeling en de samenwerking in de keten. Uit het onderzoek volgt een nieuwe ontwikkelrichting die past binnen de richting van het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming en de Hervormingsagenda jeugd. Deze zijn in gezamenlijkheid opgepakt met de uitkomsten van de kerntakendiscussie bij Samen Twente.

  Uit de kerntakendiscussie is naar voren gekomen dat (VTT) haar werkzaamheden op het wettelijk minimum blijft uitvoeren. Een belangrijke nieuwe ontwikkeling is het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Hoewel de landelijke Veilig Thuis-organisaties hebben aangegeven zich uit dit traject terug te trekken, heeft VTT uitgesproken waar mogelijk aan te willen sluiten en actief samen te werken binnen de regio.

Subdoel: Er is een veilige opgroei- en opvoedsituatie in gezinnen

Activiteiten

- Passend zorglandschap ontwikkelen: afbouw en van residentiele zorg en bevorderen van ambulantisering

Afbouw en van residentiele zorg en bevorderen van ambulantisering
Landelijk wordt ingezet op het zoveel mogelijk laten opgroeien van jeugdigen in hun eigen gezinssituatie. Wanneer verblijf noodzakelijk is, heeft een kleinschalige en zo huiselijk mogelijke woonvorm de voorkeur. Dit sluit aan bij de beweging naar normalisering, nabijheid en passende zorg. Vanuit deze ontwikkeling vindt een verdere transformatie van het zorglandschap plaats: van grootschalige residentiële voorzieningen naar kleinschalige woonvormen en ambulante ondersteuning. Hoewel deze beweging inhoudelijk wenselijk is, kan zij op korte termijn leiden tot hogere kosten. Om de uitgaven beheersbaar te houden, wordt ingezet op het voorkomen en verkorten van verblijf en het versterken van ambulante alternatieven. Het is daarom van belang deze ontwikkelingen en de financiële effecten hiervan nauwlettend te blijven monitoren, zodat waar nodig tijdig kan worden bijgestuurd. Naast regionale inzet hierop via de Prioritaire Agenda Jeugd en regionale inkoop, is ook van rijkswege een decentralisatieuitkering residentiele jeugdhulp in ontwikkeling die hierin onze regio moet helpen.
Continuïteit cruciale jeugdhulp
Binnen het huidige onrustige jeugdhulp- zorglandschap zien we dat de continuïteit van cruciale jeugdhulp bij een aantal grote aanbieders in gevaar komt. Redenen hiervan zijn divers en oorzaken niet eenvoudig te verhelpen. De risico’s op discontinuïteit van cruciale jeugdhulp moeten zoveel mogelijk beperkt worden in het belang van de jeugdigen en hun verzorgers. Wanneer in 2027 continuïteitsrisico’s ontstaan of voortduren, is het van belang om deze vroegtijdig te signaleren en om ze te beheersen wanneer de ernst ervan toeneemt. Daar waar nodig en mogelijk dienen passende, objectieve en weloverwogen besluiten genomen te worden over het al dan niet (financieel) ondersteunen van cruciale jeugdhulpaanbieders.
Daarnaast blijft aandacht nodig voor risico's die voortvloeien uit de contractering en het toezicht op jeugdhulpaanbieders. Ontwikkelingen zoals rechtmatigheidsonderzoeken, mogelijke continuïteitsvraagstukken en eventuele frictiekosten als gevolg van de uitvoering van contractafspraken kunnen leiden tot financiële en bestuurlijke vraagstukken. Waar deze risico's zich voordoen, zal tijdig worden beoordeeld welke maatregelen noodzakelijk en proportioneel zijn om de continuïteit, rechtmatigheid en doelmatigheid van de jeugdhulp te waarborgen.

- Doorontwikkeling van de ondersteuning aan jeugdigen als gevolg van de hervormingsagenda Jeugd, de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente en het toekomstscenario voor kind- en gezinsbescherming

Hervormingsagenda Jeugd (Landelijk)
De Hervormingsagenda Jeugd heeft als doel te komen tot een beter, toegankelijker en financieel houdbaar jeugdstelsel. Om dit te bereiken worden maatregelen uitgevoerd die zowel investeringen vragen als besparingen moeten opleveren. Uit onderzoek van de onafhankelijke Commissie Van Ark bleek begin 2025 dat de oorspronkelijke besparingsopgave onvoldoende realistisch was en dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. De commissie adviseerde onder meer om af te zien van niet-realistische bezuinigingen en gemeenten tegemoet te komen in de opgelopen tekorten.
In reactie hierop heeft het Rijk in de Voorjaarsnota 2025 voor de periode 2025-2027 circa € 3 miljard cumulatief beschikbaar gesteld voor gemeenten en jeugdzorg. Deze middelen bestaan uit compensatie voor de terugval in het gemeentefonds, aanvullende middelen voor jeugdzorg en het tijdelijk schrappen van eerder ingeboekte bezuinigingen uit de Hervormingsagenda voor 2026 en 2027. Daarnaast zijn gemeenten gecompenseerd voor een deel van de jeugdzorgtekorten over 2023 en 2024.
De middelen die Twenterand ontvangt worden onder meer ingezet voor de strategische doelstellingen van de Regiovisie Jeugdhulp. Daarnaast zijn middelen nodig voor lokale investeringen die bijdragen aan de transformatieopgaven en de doelen van de Hervormingsagenda. Het college blijft investeren in vernieuwing en kostenbeheersing, waarbij steeds wordt gezocht naar passende dekking en per P&C-document wordt beoordeeld welke kosten onderdeel van de begroting moeten worden.
In Twente worden de maatregelen uit de Hervormingsagenda opgepakt via de Inkoop Jeugdhulp 2025 en de Prioritaire Agenda Jeugd 2026-2032. Lokaal werken wij aan sterke toegangsteams, een integrale aanpak binnen het sociaal domein en het versterken van de sociale basis. Ook het nieuwe subsidiebeleid biedt mogelijkheden om meer te sturen op preventie en daarmee aan te sluiten bij de doelstellingen van de Hervormingsagenda.

Hoewel het Rijk voor de periode 2025-2027 aanvullende middelen beschikbaar heeft gesteld en gemeenten heeft gecompenseerd voor een deel van de tekorten over 2023 en 2024, blijft sprake van grote onzekerheid over de financiële houdbaarheid van het jeugdstelsel vanaf 2028. De ingeboekte besparingen zijn afhankelijk van omvangrijke stelselwijzigingen en wetsaanpassingen waarvan de effecten naar verwachting pas op langere termijn zichtbaar worden. Mede daarom zal de onafhankelijke Commissie Van Ark begin 2027 opnieuw adviseren over de voortgang van de Hervormingsagenda Jeugd, de uitgavenontwikkeling en de financiële houdbaarheid van het stelsel.

Prioritaire Agenda Jeugdzorg 2026-2032 (PAJ) (Regionaal)
In de Bestuursrapportage 2026 bent u geïnformeerd over de wijze waarop wij regionaal werken aan verschillende beheersmaatregelen. Hierbij ging het onder andere om Team AnderS, het coördinatiepunt Wonen & Verblijf, de werkgroep Wonen & Verblijf, het project Indicatoren en de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp Twente. Inmiddels zijn bijna al deze initiatieven ondergebracht binnen de Prioritaire Agenda Jeugd (PAJ) 2026–2032, waarin de veertien Twentse gemeenten en het OZJT gezamenlijk optrekken om de jeugdzorg toegankelijk, kwalitatief en financieel beheersbaar te houden.
De agenda richt zich op drie prioriteiten:

- betere toeleiding naar specialistische zorg;
- slimmer inzetten en afbouwen van (verblijfs)zorg;
- versterking van samenwerking en sturing tussen partners.

In 2026 is verder gewerkt aan de uitwerking en implementatie van de Prioritaire Agenda Jeugd. De gezamenlijke beheersmaatregelen dragen bij aan betere monitoring, meer inzicht in het zorggebruik en een betere beheersing van de uitgaven. Daarbij is nadrukkelijk aangesloten bij landelijke ontwikkelingen en wettelijke opgaven, zodat regionale en lokale inspanningen elkaar versterken. De noodzaak tot bijsturing wordt regionaal breed gevoeld en wordt versterkt door de nieuwe wet Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, die een robuuste jeugdhulpregio (Twente) eist met o.a. een verplicht Regionaal Expertteam (RET) dat wordt ingezet bij complexe of vastgelopen zorgvragen. Ook het RET is onderdeel van de PAJ. Twenterand steunt inhoudelijk de ingezette lijn want alleen een lokale sturing is onvoldoende, maar kijkt vanwege de bezuinigingen scherp naar kosten die dit vergt. Op het moment van schrijven worden de definitieve stukken afgewacht. De verdere besluitvorming over de regionale uitvoerings- en beheersmaatregelen vindt plaats na het opstellen van deze begroting en zullen landen in de conceptbegroting SamenTwente van 2028. U wordt hierover geïnformeerd via de reguliere zienswijze procedure van SamenTwente. Wij blijven de ontwikkelingen nauwgezet volgen en zetten in op maatregelen die bijdragen aan een toekomstbestendige, toegankelijke en betaalbare jeugdhulp. Lokaal past de PAJ binnen de financiële meerjarenkaders van de Uitgangspuntennotitie, dus binnen de begroting.
Doorontwikkeling toegang tot het sociaal domein en het lokaal team
Een prioriteit blijft ook komende tijd om te investeren in sterke lokale teams en een krachtige sociale basis. Deze vormen de basis voor vroegsignalering, preventie en passende ondersteuning, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij het dagelijks leven van inwoners en de kracht van de gemeenschap.

Met de vaststelling van de Kadernotitie Toegang en Lokaal Team Sociaal op 26 mei 2026 heeft uw raad de visie op de doorontwikkeling van de lokale teams vastgesteld. De primaire focus voor de rest van 2026 ligt op de uitwerking van de door uw raad aangenomen motie, waarin wordt gevraagd onderzoek te doen naar mogelijke uitvoerings- en organisatievarianten van de kadernotitie. Het college heeft deze zomer de opdracht uitgezet. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek en de daaropvolgende besluitvorming kan naar verwachting in 2027 volledig worden gestart met de implementatie van de kadernotitie. Tempo maken blijft noodzakelijk omdat de eis om per 2028 een werkend team te hebben onveranderd is en de implementatie niet eenvoudig is. Projectmiddelen zijn gedurende deze periode nog beschikbaar gezien het genomen raadsbesluit hierover bij de kadernotitie. Let wel dat uitvoeringskosten en organisatiekosten van de lokale teams uit de bestaande (veelal structurele) middelen voor subsidie- en inkoop (voor mn het voorliggend veld) gehaald moeten worden.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming
Het landelijke programma Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming heeft als doel de hulp en bescherming aan kinderen, jongeren en gezinnen fundamenteel anders te organiseren. De beweging gaat van een stelsel waarin organisaties vooral na elkaar opereren naar een werkwijze waarin hulp, ondersteuning en veiligheid integraal rondom het gezin worden georganiseerd. In Twente geven gemeenten, jeugdbeschermingspartners en andere betrokken organisaties gezamenlijk invulling aan deze ontwikkeling. Daarbij staat een nauwere samenwerking tussen de lokale teams, Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen centraal.
In juli 2026 hebben het Rijk, de VNG en de betrokken uitvoeringsorganisaties de gezamenlijke Veranderstrategie Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming vastgesteld. Deze veranderstrategie geeft richting aan de verbeteringen die in de periode 2026-2029 moeten worden gerealiseerd. Belangrijke uitgangspunten zijn sterke lokale teams, een meer integrale analyse van veiligheidsvraagstukken, één vast aanspreekpunt voor gezinnen en een betere verbinding tussen hulp en bescherming.
Voor Twenterand sluiten deze uitgangspunten goed aan bij de in 2026 vastgestelde Kadernotitie Toegang en Lokaal Team Sociaal. Ook daarin staan een sterke lokale basis, vroegsignalering, passende ondersteuning dichtbij inwoners en een integrale aanpak centraal. Tegelijkertijd constateren wij dat belangrijke onderdelen van het Toekomstscenario nog onvoldoende concreet zijn uitgewerkt. Hoewel steeds duidelijker wordt welke beweging landelijk wordt beoogd, bestaat nog onduidelijkheid over de wijze waarop deze beweging structureel wordt georganiseerd en gefinancierd. Zo zijn onder meer de inrichting van de Regionale Veiligheidsteams (RVT's), de governance en bestuurlijke aansturing, de taak- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen lokale teams, Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen, de juridische positionering van betrokken partijen, de bevoegdheden van professionals en de structurele financiering nog onvoldoende uitgewerkt. Juist deze onderdelen zijn voor gemeenten van groot belang. Op basis van de huidige landelijke stukken ontstaat het beeld dat lokale teams een grotere regierol krijgen en langduriger betrokken blijven bij complexe veiligheids- en jeugdbeschermingscasussen. Daarmee kunnen ook de personele, financiële en organisatorische gevolgen voor gemeenten aanzienlijk zijn. Zonder duidelijkheid over de definitieve inrichting van het stelsel is het echter moeilijk om deze gevolgen goed te beoordelen en hierop te anticiperen. Komende tijd gaan wij de ontwikkeling meer verkennen in samenwerking met de andere Twentse gemeenten, waaronder leidend gemeente Enschede.
Wij beschouwen het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming daarom als één van de grootste beleidsmatige en financiële onzekerheden binnen het jeugdveld voor de komende jaren. Zolang geen duidelijkheid bestaat over de definitieve inrichting, governance, taakverdeling en financiering van het stelsel, blijft sprake van een aanzienlijk financieel risico voor gemeenten. Om die reden wordt er nadrukkelijk gewaarschuwd voor mogelijke aanvullende budgettaire gevolgen in de komende jaren.
Nieuwe regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling
Onder leiding van centrumgemeente Enschede wordt in 2027 gewerkt aan een nieuwe Twentse regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. De visie geeft richting aan de regionale samenwerking en kan leiden tot nieuwe keuzes ten aanzien van beleid, uitvoering.

Metingen en verplichte indicatoren

Beleidsindicatoren	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders									
Aantal Bezoekers website Loes.nl	400.000	410.000	124.541	400.000	-	514.907	326.273	364.556	SZT/GGD
Vernieuwde beleidsindicatoren	**Begroot 2027**	**Begroot 2026**	**2025**						
Voor alle jeugdigen zijn er voldoende en toegankelijke voorzieningen									
Er is een onafhankelijk ervarings- en tevredenheidsonderzoek onder meerdere doelgroepen van het Jongerenwerk uitgevoerd	Ja	Ja	Ja						Incluzio
Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders									
Aantal gezinnen dat ondersteund is door lichte kortdurende opvoedondersteuning	30	30	20						ZorgSaam
Aantal gezinnen dat ondersteund is door de medewerker Kansrijke Start	30	25	24						ZorgSaam
Totaal aantal gekoppelde gezinsvrijwilligers door Evenmens	5	8	3						Evenmens
Kwetsbare jeugd incl. jeugdgroepen wordt/ worden ondersteund									
Totaal aantal unieke jeugdigen dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen*	1050	1065	1040	1050	1020	1048	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met verblijf **	130	150	131	150	138	149	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met ambulante zorg **	950	935	1010	950	910	935	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen met een maatregel (ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing) **	125	125	162	140	116	136	-	-	Interne systemen
Totaal aantal unieke jeugdigen die ondersteuning hebben gekregen via de POH	380	380	380						Mediant
Totaal aantal unieke gezinnen/ jeugdigen die ondersteuning hebben gekregen via gezinswerk	75	75	67						Incluzio

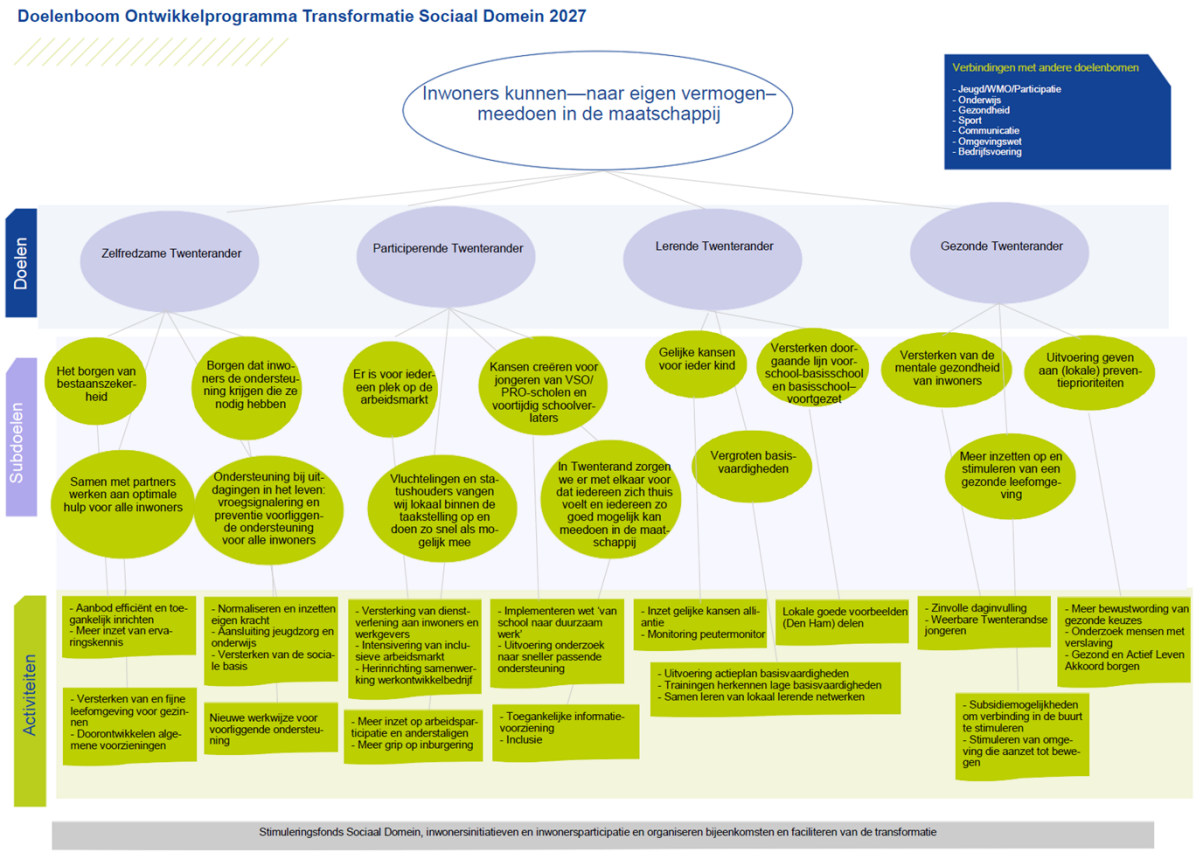
*Dit betreft het aantal unieke BSN's met een lopende indicatie in het aangegeven jaar

** Jeugdigen kunnen meerdere soorten geïndiceerde zorg ontvangen. Om die reden tellen deze indicatoren niet precies op tot het aantal unieke jeugdigen dat geïndiceerde zorg heeft ontvangen

*** Vernieuwde beleidindicatoren, jongerenwerk opgestart per 1 april 2026, cijfers geven geen goed beeld.

Doelenboom Transformatie Sociaal Domein

Doelenboom Transformatie Sociaal Domein

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Transformatie Sociaal Domein

Beoogd maatschappelijk effect

In Twenterand willen we dat iedereen -naar eigen vermogen- mee kan doen in de samenleving. Gemeente, inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en verenigingen moeten voor elkaar klaar staan en de handen ineenslaan. Om hieraan te werken de komende jaren is het nieuwe sociaal beleid in onze (naar verwachting verlengde) integrale beleidsnota Sociaal Domein 2023-2028 vastgelegd: overkoepelende doelen voor verschillende levensgebieden worden hierin beschreven. Het bereiken van de doelen gaat aan de hand van verschillende activiteiten, waarvan de invulling samen met betrokkenen wordt gedaan middels de maatschappelijke agenda. De doelenboom Transformatie behelst dus het raamwerk van de maatschappelijke agenda (MAG). De MAG is omvangrijk zoals in de activiteitenlaag van de doelenboom hierboven is weergegeven.

Doelen

Zelfredzame Twenterander
Twenteranders kunnen voorzien in hun bestaan en kunnen meedoen aan de samenleving.

Participerende Twenterander
Twenteranders nemen naar vermogen deel en dragen bij aan de maatschappij.

Lerende Twenterander
Twenteranders krijgen en benutten kansen om zich te (blijven) ontwikkelen.

Gezonde Twenterander
Twenteranders voelen zich gezonder.

Subdoelen

Subdoel: Het borgen van bestaanszekerheid

Twenteranders moeten kunnen voorzien in hun vaste behoeften (wonen, eten en zorg) en moeten kunnen meedoen aan het maatschappelijke leven zoals via sport en cultuur. Hierbij gaat er specifiek aandacht naar minderjarige kinderen, ouderen, nieuwe Twenteranders en werkende armen. Niet omdat deze groepen inwoners belangrijker zijn, wel omdat onder deze groepen armoede hardnekkiger, onzichtbaarder of omvangrijker is. Deze groepen ervaren ook relatief vaker problemen op het gebied van schulden, laaggeletterdheid en gezondheid.

Subdoelen

Subdoel: Borgen dat inwoners de ondersteuning kunnen krijgen die ze nodig hebben

Alle inwoners moeten veilig en prettig opgroeien, zo lang als mogelijk thuis kunnen wonen en iedereen moet naar vermogen mee kunnen doen aan het dagelijkse leven: die ambitie heeft gemeente Twenterand. Onze inwoner die niet op eigen kracht, met behulp van het (sociaal) netwerk of voorliggend veld zijn probleem kan oplossen, wordt de ondersteuning geboden die noodzakelijk is waarbij relevante informatie over dit onderwerp voor iedereen toegankelijk is en de ondersteuning op een financieel verantwoorde manier geboden worden.

Subdoelen

Subdoel: Samen met partners werken aan optimale hulp voor alle inwoners

Door zelf de beleidsregie te houden en concrete doelen te stellen, maar vooral door de uitwerking van de doelen gezamenlijk met partners te doen, wordt er sturing gegeven aan de activiteiten van betrokken organisaties. Samen met hen werken we aan goede, beschikbare en betaalbare hulp om zo vroeg mogelijk en zo dichtbij mogelijk passende ondersteuning te kunnen bieden aan inwoners die vastlopen.

Subdoelen

Subdoel: Ondersteuning bij uitdagingen in het leven: vroegsignalering en preventieve voorliggende ondersteuning voor inwoners

Om vroegtijdig mensen die vastlopen bij uitdagingen in het leven te signaleren, wordt er ingezet vanuit de gemeente op bewustwording en kennisbevordering rond verschillende thema's. Denk hierbij aan goed omgaan met dementie, het signaleren van lage basisvaardigheden en het omgaan met mensen met een licht verstandelijke beperking.

Subdoelen

Subdoel: Er is voor iedereen plek op de arbeidsmarkt

Op basis van maatwerk en vertrouwen wil de gemeente eenieder voor zover als mogelijk begeleiden richting werk, vrijwilligerswerk of het hebben van een dagritme. Dit door onder andere het werk toegankelijk te maken voor iedereen en bovengenoemde zoveel mogelijk op te pakken met reguliere werkgevers.

Subdoelen

Subdoel: Kansen creëren voor jongeren van VSO/PRO-scholen en voortijdig schoolverlaters

In Twenterand willen we alle jongeren een eerlijke kans bieden op een duurzame toekomst. Samen met scholen en werkgevers zorgen we voor begeleiding, maatwerk en duurzame participatie. In 2027 willen we deze jongeren beter bereiken en ondersteunen, met toegankelijke informatie als belangrijk speerpunt.

Subdoelen

Subdoel: Vluchtelingen en statushouders vangen wij lokaal binnen de taakstelling op en doen zo snel als mogelijk mee

De doelstelling van de gemeente Twenterand is te voldoen aan de (wettelijke) taakstellingen en onze verantwooordelijkheid rond inburgering.

Subdoelen

Subdoel: In Twenterand zorgen we er met elkaar voor dat iedereen zich thuis voelt en iedereen zo goed mogelijk mee kan doen in de maatschappij

Iedereen hoort erbij! In Twenterand moeten alle inwoners gelijkwaardig mee kunnen doen en zich thuis voelen in de gemeente, zonder dat diversiteitsfactoren (geloof, afkomst, opleidingsniveau en seksualiteit) een rol spelen. Inclusie is dus meedoen in de breedste zin van het woord. Vanuit de maatschappij wordt er nog vaak gezien dat onder andere toegankelijkheid niet altijd even vanzelfsprekend is: toegankelijkheid van openbare ruimtes, toegankelijkheid van informatie, maar ook toegankelijkheid naar zinvolle daginvulling zijn aandachtspunten.

Subdoelen

Subdoel: Gelijke kansen voor ieder kind

In Twenterand werken we keihard aan gelijke kansen voor iedereen. Hierbij wordt nadrukkelijk gekozen voor het zo vroeg mogelijk beginnen met het creëren van een 'gelijk speelveld' voor alle kinderen en leerlingen in de gemeente Twenterand. Om gelijke kansen te creëren zijn er gerichte interventies nodig. Hier gaan we in 2027 mee verder.

Subdoelen

Subdoel: Versterken doorgaande lijn voorschool - basisschool en basisschool - voortgezet

Een zo goed mogelijke overdracht tussen voorschool, basisschool en het voortgezet onderwijs: dat is het doel. Het stimuleren van ouderbetrokkenheid is een speerpunt: ouders kennen hun kind als geen ander en kunnen vaak goed aangeven wat het kind nodig heeft. Als ouders zo vroeg mogelijk meegenomen worden in de ontwikkeling van hun kind op de voorschool, kunnen ze een grotere rol spelen in de vervolgstappen.

Subdoelen

Subdoel: Vergroten van basisvaardigheden

Voor het vergroten van de zelfredzaamheid is het belangrijk dat inwoners voldoende basisvaardigheden hebben. Een onderdeel hiervan is goed kunnen lezen en schrijven. In de proeftuinen van Westerhaar en Vroomshoop is gestart met het formuleren van concrete acties voor diverse professionals en scholen die werken aan alle strategische doelen van het onderwijs, ook op het gebied van het monitoren van de kinderen en het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners.

Subdoelen

Subdoel: Versterken van de mentale gezondheid van inwoners

Mentale gezondheid is van belang om optimaal te kunnen genieten, tevreden te zijn, positief te denken en om veerkrachtig om te kunnen gaan met tegenslagen. Door gebeurtenissen in persoonlijke sfeer of maatschappelijke ontwikkelingen kan de mentale gezondheid in het gedrang komen. Denk aan stress door oplopende kosten, eenzaamheid, dementie en het gevoel niet meer mee te kunnen met de veranderende maatschappij. Gemeente Twenterand wil inwoners hierbij (laten) ondersteunen. In 2027 zien we vanuit het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA) nieuwe mogelijkheden om op zowel regionaal als lokaal niveau stappen te kunnen zetten.

Subdoelen

Subdoel: Uitvoering geven aan (lokale) preventieprioriteiten

Binnen de gemeente wordt de gezonde leefstijl op een positieve manier uitgedragen. Hierbij wordt gekeken naar verschillende (risico)doelgroepen en hoe we hen het beste kunnen verleiden tot het maken van gezonde keuzen. Ook gaat het hierbij niet om pleisters plakken maar wordt er naar de gehele situatie in het systeem gekeken en is normaliseren een belangrijk begrip in het voorkomen van problematiseren en medicaliseren van gezondheidsproblemen. Vroegsignalering, bewustwording en de pijlers van positieve gezondheid zijn hierbij de uitgangspunten.

Subdoelen

Subdoel: Meer inzetten op en stimuleren van een gezonde leefomgeving

Door gezondheid onderdeel te maken van ruimtelijk beleid worden stappen gezet tot een leefomgeving die meer aanzet tot gezond gedrag. Hierbij wordt bijvoorbeeld aan ontmoeting, beweging, sport en spel gedacht. Ook moet er aandacht zijn voor gezonde prikkels in plaats van ongezonde prikkels en moet toegankelijkheid het uitgangspunt zijn.

Wat mag het kosten programma Sociaal Domein

Overzicht van baten en lasten

	2027	2028	2029	2030
Lasten per doelenboom				
Sociale zaken	23.303.114	22.278.852	22.298.255	22.681.289
Maatschappelijke ondersteuning	16.011.096	16.771.775	17.484.912	18.282.303
Gezondheidszorg	1.537.642	1.648.107	1.739.916	1.082.969
Onderwijs	5.391.953	5.435.360	5.482.478	5.605.021
Jeugd	23.777.033	24.107.738	25.111.729	26.014.249
Totaal programma lasten	70.020.838	70.241.832	72.117.291	73.665.832
Baten per doelenboom				
Sociale zaken	20.217.380	18.900.530	18.757.926	18.501.150
Maatschappelijke ondersteuning	347.324	361.393	376.049	391.292
Gezondheidszorg	489.626	589.482	681.001	0
Onderwijs	1.049.529	1.105.292	1.112.329	1.119.843
Jeugd	762	778	795	812,6773042
Totaal programma baten	22.104.621	20.957.475	20.928.100	20.013.096
Totaal saldo van baten en lasten	-47.916.217	-49.284.357	-51.189.190	-53.652.735
Mutaties reserves	778.393	564.043	359.640	332.874
Geraamd resultaat	-47.137.824	-48.720.314	-50.829.550	-53.319.861

Programma Ruimte

Inleiding

Binnen het programma Ruimte werken we aan de ontwikkeling en kwaliteit van de fysieke leefomgeving van Twenterand. Door te investeren in veiligheid, woningbouw, mobiliteit, duurzaamheid en beheer van de openbare ruimte dragen we bij aan een veilige, leefbare en toekomstbestendige gemeente. Samen met inwoners en partners bouwen we aan een sterk en weerbaar Twenterand.
In de programmabegroting 2027 leggen we vast wat we als gemeente Twenterand willen bereiken en welke middelen daarvoor benodigd zijn. Per ruimtelijk thema geven we aan wat er speelt, wat we willen verbeteren en welke stappen we daarvoor zetten.

Hoofdlijnen

Veiligheid en leefbaarheid

Twenterand wil de leefbaarheid en veiligheid vergroten door een integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit, versterking van toezicht en handhaving en een nauwere samenwerking met partners. Boa's spelen hierin een belangrijke rol. Daarnaast wordt ingezet op een schone, veilige en goed onderhouden openbare ruimte.

Crisisbeheersing en digitale weerbaarheid

Samen met de Veiligheidsregio Twente wordt gewerkt aan een goede crisisorganisatie en zelfredzame inwoners. Ook wil de gemeente inwoners bewust maken van digitale risico's en hen beter beschermen tegen cyberdreigingen.

Openbare ruimte en infrastructuur

- Onderzoek naar een efficiëntere wijze van onderhoud van 23.600 bomen, 176 hectare groen en 17 kilometer hagen.
- Verkenning van een veilige fietsverbinding tussen Vriezenveen en Oosterweilanden, mede vanwege toekomstige bedrijventerreinen en duurzame mobiliteit.

Energietransitie en duurzaamheid

De gemeente voert het Warmteprogramma 2026 uit en ondersteunt inwoners bij energiebesparing. Daarnaast wordt gewerkt aan:

- aanpak van netcongestie;
- ontwikkeling van een Energiehuis als centraal adviespunt;
- verdere realisatie van Energiehub Twente (waterstof, energieopslag en duurzame mobiliteit).

Afval en circulaire economie

Twenterand zet in op betere afvalscheiding en vermindering van restafval, onder andere door kwaliteitsverbetering van PMD-afval. Ook wordt een uitvoeringsplan opgesteld voor circulaire economie binnen gemeentelijke projecten en werkzaamheden.

Omgevingswet, bouwen en handhaving

- Uitbreiding van handhavingscapaciteit met extra juristen.
- Actualisatie van de welstandsnota en opstelling van een cultuurhistorische waardenkaart om beter aan te sluiten bij de Omgevingswet.

Wonen en volkshuisvesting

De gemeente werkt aan:

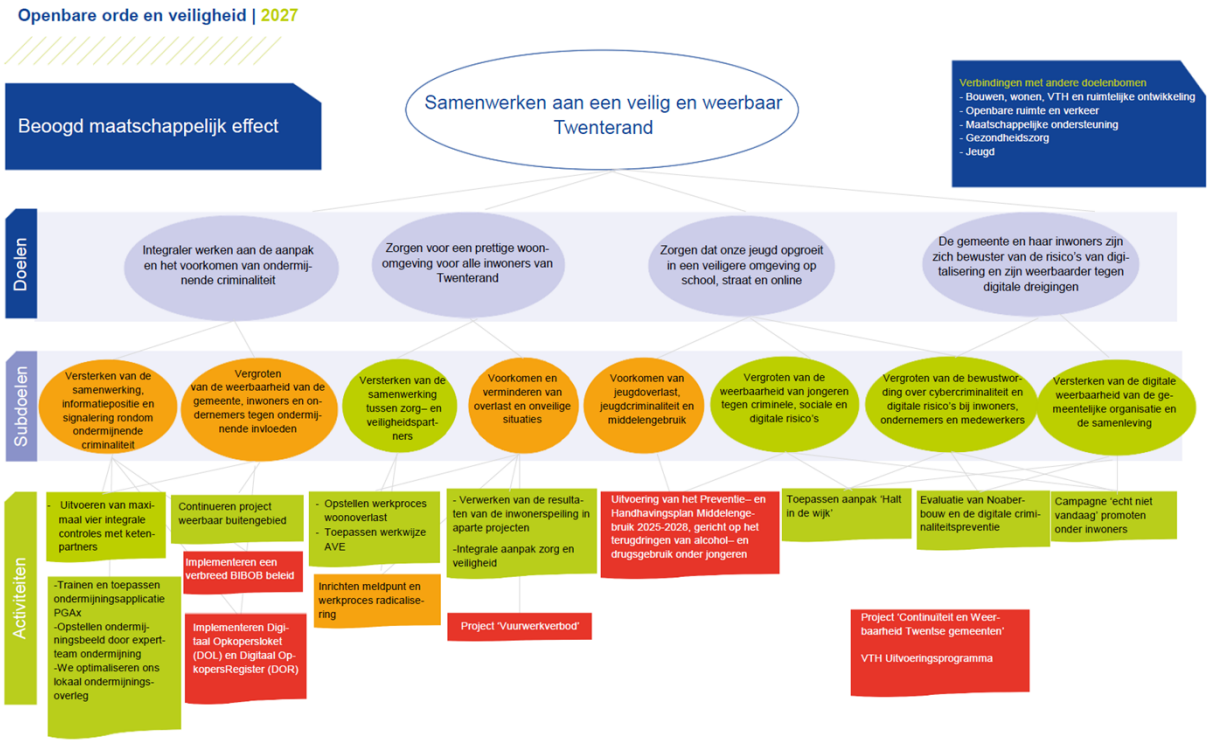
- een nieuw volkshuisvestingsprogramma;
- een verplichte huisvestingsverordening met urgentieregeling;
- realisatie van minimaal 1.200 woningen vóór 2032;
- uitbreiding van woningbouwlocaties;
- uitvoering van woonwagenbeleid (24 standplaatsen);
- voortzetting van het Programmaplan Woningbouw.

Kanaal Almelo-De Haandrik

Het dossier verschuift van schadeafhandeling naar gebiedsherstel. Regie blijft nodig voor resterende schadedossiers, leefbaarheidsmaatregelen en herstel van vertrouwen tussen overheid en inwoners.

Doelenboom Openbare orde en veiligheid

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect doelen Openbare orde en Veiligheid

Beoogd maatschappelijk effect
Samenwerken aan een veilig en weerbaar Twenterand

Doelen
Integraler werken aan de aanpak en het voorkomen van ondermijnende criminaliteit: Twenterand wil ondermijnende criminaliteit eerder signaleren, voorkomen en aanpakken door intensieve samenwerking tussen gemeente, politie, RIEC, justitie en andere partners. De inzet richt zich op bewustwording, informatie-uitwisseling, integrale controles, een weerbaar buitengebied, het tegengaan van drugscriminaliteit, mensenhandel en zorgfraude, en het inzetten van bestuurlijke instrumenten zoals Bibob en de Opiumwet. Ook wordt ingezet op het vergroten van de meldingsbereidheid van inwoners en ondernemers
Zorgen voor een prettige woonomgeving voor alle inwoners van Twenterand: De gemeente werkt aan een veilige en prettige leefomgeving door zorg- en veiligheidsvraagstukken integraal aan te pakken. Hierbij ligt de focus op het ondersteunen van kwetsbare inwoners, het voorkomen van overlast, het aanpakken van huiselijk geweld en het bieden van passende hulp aan mensen met onbegrepen gedrag. Instrumenten zoals buurtbemiddeling, Street Triage, persoonsgerichte aanpakken en nauwe samenwerking met zorg- en veiligheidspartners dragen bij aan een stabiele woonomgeving voor alle inwoners.
Zorgen dat onze jeugd opgroeit in een veiligere omgeving op school, straat en online: Twenterand zet in op het voorkomen van jeugdcriminaliteit, overlast en middelengebruik en op het versterken van de weerbaarheid van jongeren. Door samenwerking met scholen, politie, Halt, jongerenwerk en het sociaal domein worden risico's vroegtijdig gesignaleerd en aangepakt. Extra aandacht gaat uit naar het voorkomen van criminele uitbuiting, het terugdringen van alcohol- en drugsgebruik en het vergroten van de online veiligheid van jongeren.
De gemeente en haar inwoners zijn zich bewuster van de risico's van digitalisering en zijn weerbaarder tegen digitale dreigingen: De gemeente wil de digitale weerbaarheid van inwoners, ondernemers en de eigen organisatie vergroten. Dit gebeurt door voorlichting, bewustwordingscampagnes, trainingen en samenwerking met regionale partners. De focus ligt op het

voorkomen van cybercriminaliteit en digitale oplichting en het voorbereiden van de organisatie op cyberincidenten en digitale crises.

Subdoel: Voorkomen en verminderen van overlast en onveilige situaties

Activiteiten

- Integrale aanpak zorg en veiligheid

De problematiek op het snijvlak van zorg en veiligheid neemt al enige tijd toe. Dit geldt zowel voor het aantal gevallen en de gemiddelde lengte van een casus. De problematiek verdiept zich en wordt complexer. De procesmanagers zorg en veiligheid van de gemeente komen daardoor aan de grenzen van hun capaciteit. Er is dan ook behoefte om deze capaciteit te bezien. Deze is nu deels tijdelijk. Medio 2027 zal hier een businesscase voor worden opgesteld die ter besluitvorming zal worden aangeboden.

Subdoel: Voorkomen van jeugdoverlast, jeugdcriminaliteit en middelengebruik.

Activiteiten

- Toepassen aanpak 'Halt in de wijk'

De aanpak “Halt in de wijk en op school” richt zich op jongeren tussen 10 en 23 jaar die grensoverschrijdend gedrag (dreigen te) vertonen en waarvoor inzet van strafrecht niet mogelijk of wenselijk is. Deze jongeren kunnen bij Halt worden aangemeld, waarna een individueel traject kan worden opgestart met preventieve interventies. In het individuele traject staat reflectie centraal en wordt ingezet op herstel, sociale vaardigheden en de toekomst. Ook ouders worden meegenomen in het proces.
Op dit moment wordt Halt beperkt ingezet in de gemeente Twenterand: ze sluiten aan bij het Ketenoverleg Zorg en veiligheid en ze geven voorlichtingen op scholen. Door ook aan de slag te gaan met de aanpak “Halt in de wijk en op school”, wordt Halt een zichtbare partner van de gemeente voor de ketenpartners. Ketenpartners kunnen jongeren aanmelden voor de aanpak, maar Halt kan ketenpartners ook adviseren op het gebied van jeugdstrafrecht. De toegevoegde waarde is het vroegtijdig signaleren en het voorkomen dat gedrag uitgroeit tot strafbaar gedrag. Dit sluit aan bij de Integrale beleidsnota sociaal domein 2023-2026, waarin de opgave is opgenomen dat we als gemeente de “zelfredzame Twenterander” willen ondersteunen bij uitdagingen in het leven door middel van vroegsignalering en preventieve voorliggende ondersteuning van jeugdigen en ouders. Doordat “Halt in de wijk en op school” ook is gericht op het voorkomen van strafbare feiten, reflecteren op gedrag en het vergroten van de sociale vaardigheden, sluit het ook aan bij het Integraal Veiligheidsplan 2026-2029. Hierin staat namelijk geformuleerd dat we als gemeente willen inzetten op de aanpak van jonge aanwas én het vergroten van de weerbaarheid van jongeren tegen criminele uitbuiting.

Op dit moment wordt er al af en toe een preventieve interventie aangemeld, maar deze staat los van de huidige subsidie opdracht van Halt en wordt dan bekostigd op losse offerte. Hiervoor zijn geen structurele middelen in deze begroting opgenomen.

Metingen en verplichte indicatoren

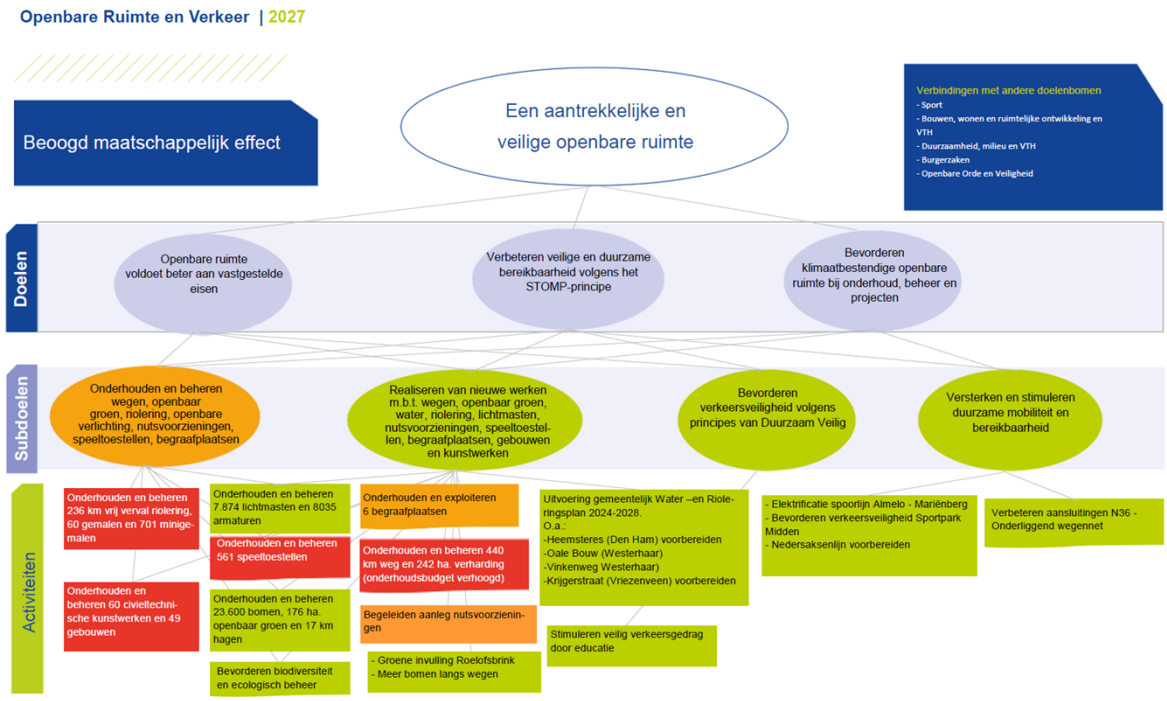
Beleidsdoelen	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Aanpak woninginbraken									
Woninginbraken	15	15	10	30	16	27	20	30	Politie
Geregistreerde diefstal van (brom/snor)fietsen in Twenterand	40	50	39	51	55	53	42	34	Politie
Bestuurlijke aanpak van (georganiseerde) criminaliteit									
Nieuwe BIBOB-onderzoeken **	20-25	20	15	10	0	1	0	0	eigen gegevens
Nieuwe indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH									
Aantal te laat verleende vergunningen voor B of C evenementen	0	0	0	0	0	0	0	0	eigen gegevens
Aantal verleende vergunningen voor evenementen	130	130	137	136					
Aantal controles A/B-evenementen	25	25	8	30	17	23	11	2	eigen gegevens
Aantal controles C-evenementen	2	2	4	2	3	1	1	1	eigen gegevens
Aantal controles Drank- en Horecawet (leeftijdscontrole)	13	13	0	13	0	19	4	12	eigen gegevens
****Aantal geïnde bestuurlijke boetes o.b.v. overtredingen geconstateerd door BOA's	2	2	0	0	0	0	0	0	eigen gegevens
****Aantal behandelde klachten door BOA's	100	100	102	41	154	231	270	240	eigen gegevens

* zo min mogelijk

** Bibob onderzoeken zijn situationeel en daarom niet te plannen

Doelenboom Openbare ruimte en verkeer

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Openbare ruimte en verkeer

Beoogd maatschappelijk effect
Een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte

Doelen
Openbare ruimte voldoet beter aan vastgestelde doelen
Per taakveld (openbaar groen, riolering enz.) is vastgelegd aan welke kwaliteitseisen het onderhoud en beheer moeten voldoen. De manier waarop dat is vastgelegd is een beleids-/beheerplan. Daarmee wordt duidelijkheid gegeven aan de gemeenteraad en aan inwoners.

Verbeteren veilige en duurzame bereikbaarheid volgens het STOMP-principe
Per jaar wordt gekeken welke nieuwe infrastructurele werken worden gerealiseerd. Op basis van het beschikbare budget worden de hoogst geprioriteerde werken uitgevoerd.

Bevorderen klimaatbestendige openbare ruimte bij onderhoud, beheer en projecten
Bij werkzaamheden in de openbare ruimte zal rekening worden gehouden met klimaatadaptatie. Het gaat er om dat bij de uitvoering van onderhoud en beheer en ook bij projecten de openbare ruimte klimaatbestendiger wordt ingericht.

Subdoel: Onderhouden en beheren wegen, openbaar groen, riolering, openbare verlichting, nutsvoorzieningen, speeltoestellen en begraafplaatsen

Activiteiten

- Onderhouden en beheren 23.600 bomen, 176 ha, openbaar groen en 17 km hagen

Met het benodigde bedrag kan een businesscase worden opgesteld waarin wordt onderzocht wat de kosten, voor- en nadelen, kansen en knelpunten en investeringen zijn, voor het structureel veilig en doelmatig onderhouden van het gehele bomenareaal van de gemeente, dat door de gemeentelijke buitendienst, waar reeds drie medewerkers zijn opgeleid tot ETW'er (European Tree Worker) wordt uitgevoerd. Om dit onderzoek op te kunnen stellen is een eenmalig bedrag van € 20.000 euro benodigd. Voorgesteld wordt dit bedrag te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Onderzoek areaal bomen	i	20.000	n

Subdoel: Versterken en beheren duurzame mobiliteit en bereikbaarheid

Activiteiten

- Verbeteren aansluitingen N36 - onderliggend wegennet

Onderzoek bereikbaarheid Oosterweilanden
De N36 vormt een fysieke barrière tussen Oosterweilanden en de woongebieden van Vriezenveen, waardoor een snelle en veilige fietsverbinding ontbreekt. Dit staat op gespannen voet met de gemeentelijke ambitie om duurzame mobiliteit en het gebruik van de fiets te stimuleren.
De beperkte bereikbaarheid vormt een belemmering voor werknemers die niet beschikken over een auto. Met de voorgenomen ontwikkeling van Vjenne-Zuid en nieuwe bedrijventerreinen nabij de zandwinning zal dit knelpunt naar verwachting verder toenemen. Deze locaties zijn in de Omgevingsvisie 2.0 nadrukkelijk aangewezen als zoekgebied voor uitbreiding.
Daarom wordt voorgesteld een (breder) onderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden voor een fietsverbinding tussen Vriezenveen en Oosterweilanden. Daarbij wordt inzicht verkregen in de behoefte, het gebruikspotentieel en de haalbaarheid van een dergelijke verbinding. Ook worden mogelijke tracés, uitvoeringsvarianten en de bijbehorende investeringskosten in beeld gebracht. Ook mogelijkheden tot cofinanciering.
De kosten van dit onderzoek bedragen maximaal € 35.000. Door dit bedrag incidenteel op te nemen in de begroting 2027 kan op basis van een gedegen onderbouwing een besluit worden genomen over een toekomstige fietsverbinding. Er is behoefte aan bestuurlijke duiding (ambitie) op de noodzaak tot dit onderzoek, ook gezien toekomstige effecten na een onderzoek. Voorgesteld wordt dit bedrag te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

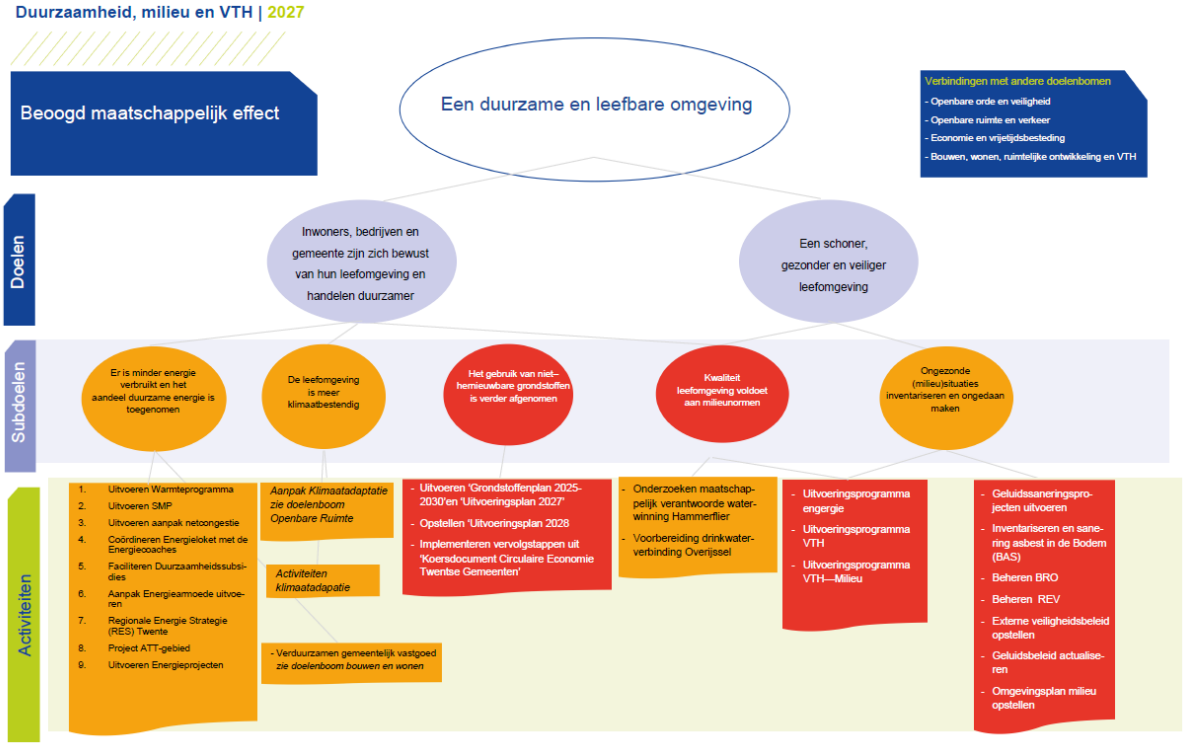
Voorstel	i/s	financieel	v/n
Onderzoek bereikbaarheid Oosterweilanden	i	€ 35.000	n

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Metingen verkeer									
verkeersongevallen waarbij doden zijn gevallen	nnb	nnb	0	0	1	1	1	3	BLIQ verkeersveiligheid rapportage
verkeersongevallen met gewonden	nnb	nnb	27	22	31	41	30	35	BLIQ verkeersveligheid rapportage
verkeersongevallen	nnb	nnb	106	142	134	146	135	131	BLIQ verkeersveiligheid rapportage

Doelenboom Duurzaamheid, milieu en VTH

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Duurzaamheid, milieu en VTH

Beoogd maatschappelijk effect
Een duurzame en leefbare omgeving

Doelen

Inwoners, bedrijven en gemeente zijn zich bewust van hun leefomgeving en handelen duurzamer
Onder duurzaamheid verstaan we het verbeteren van de balans tussen sociale, ecologische en economische ontwikkeling, waar bij ook effecten voor toekomstige generaties en effecten elders ter wereld worden meegenomen.

Een schoner, gezonder en veiliger leefomgeving
Het gaat hier om het bewaken en verbeteren van de leefomgevingskwaliteit voor bewoners.

Subdoel: Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen

Activiteiten

- Uitvoeren Warmteprogramma
  Met het vastgestelde Warmteprogramma Twenterand 2026 verschuift de aandacht naar de uitvoering. Voor één van de kernen wordt een vervolgonderzoek uitgevoerd naar een toekomstbestendige warmtevoorziening. Gelijktijdig wordt gestart met het opstellen van een wijkuitvoeringsplan, waarmee concrete stappen worden uitgewerkt voor een wijk. Daarnaast blijft de gemeente inwoners ondersteunen bij energiebesparing, onder andere door subsidie voor isolatie beschikbaar te stellen.
- Uitvoeren aanpak netcongestie
  De druk op het elektriciteitsnet neemt verder toe als gevolg van de groeiende vraag naar transportcapaciteit door elektrificatie, verduurzaming en economische ontwikkelingen. De aanpak netcongestie biedt inzicht in de wijze waarop de gemeente met deze opgave omgaat. De gemeente zet zich in 2027 verder in voor het in beeld brengen van knelpunten, het faciliteren van

netuitbreidingen en de benodigde ruimtelijke inpassing, en het stimuleren van initiatieven die bijdragen aan een slimmer en efficiënter gebruik van de beschikbare netcapaciteit.

- Coördineren Energieloket met Energiecoaches
  In 2027 wordt de samenwerking met de energiecoaches voortgezet. Het huidige energieloket, dat via de gemeentelijke website toegankelijk is voor inwoners, wordt doorontwikkeld tot een breder, herkenbaar en integraal adviespunt: het Energiehuis. Het Energiehuis biedt inwoners, huurders, verhuurders en kleine ondernemers op één centrale locatie ondersteuning en advies bij het verduurzamen van woningen en gebouwen. In 2027 wordt hiervoor een meerjarenplan opgesteld en wordt gestart met de verdere ontwikkeling en implementatie van het Energiehuis.

- Uitvoeren Energieprojecten
  Energiehub Twente
  In 2027 staat de verdere realisatie van de energiehub Twente centraal. De ontwikkeling van de waterstofproductie, energieopslag en het mobiliteitscomponent wordt voortgezet, waarbij de gemeente haar positie en betrokkenheid blijft beoordelen aan de hand van de voortgang van het project en de financiële en organisatorische randvoorwaarden. Energiehub Twente draagt bij aan het verminderen van netcongestie, het versterken van de regionale energievoorziening en de verduurzaming van mobiliteit en bedrijfsactiviteiten in Twente.

- Project ATT-gebied Wind
  De initiatiefnemers sluiten een samenwerkingsovereenkomst en een anterieure overeenkomst met de provincie. Voor het ATT-windproject is dit de start van de fase van planuitwerking en vergunningverlening. In 2027 staan de verdere onderzoeken, de participatie met de omgeving en de uitwerking van het lokaal maatschappelijk eigendom centraal.
  De gemeente blijft zich inzetten voor minimaal 50% lokaal maatschappelijk eigendom, in samenspraak met ATT Energie namens de betrokken energiecoöperaties. Met lokaal maatschappelijk eigendom bedoelen wij dat inwoners en de lokale gemeenschap, via energiecoöperaties en zo nodig de gemeente, mede-eigenaar zijn van de windturbines, zeggenschap hebben over het project en delen in de opbrengsten, zodat deze terugvloeien naar het gebied. Een passende financieringsconstructie voor het coöperatieve aandeel wordt aan de raad voorgelegd.

Subdoel: Het gebruik van niet hernieuwbare grondstoffen is verder afgenomen

Activiteiten

- Uitvoeren Grondstoffenplan 2025-2030
  In 2027 wordt verder ingezet op het verbeteren van de kwaliteit van grondstoffen. Met het invoeren van DIFTAR voor appartementencomplexen zijn alle huishoudens in de gemeente overgestapt op de scheiding van grondstoffen. Daarmee is de reductie van restafval een stap verder gebracht. Er wordt verder een specifiek project opgestart om de kwaliteit van het PMD van huishoudens te verhogen.
  In 2027 wordt, onder voorbehoud van de kredietaanvraag in 2026, grootschalig onderhoud uitgevoerd aan het afvalbrengpunt in Vroomshoop en worden groene parkeerplaatsen voor het eigen personeel aangelegd.

- Implementeren vervolgstappen uit Koersdocument Circulaire Economie Twentse gemeenten
  Om in Twenterand grip te krijgen op dit onderwerp, Circulaire economie, wordt er op basis van een nulmeting en een plan van aanpak een uitvoeringsplan opgesteld. Hiermee worden concrete en haalbare stappen bepaald voor de verdere toepassing van circulaire principes binnen gemeentelijke plannen, projecten en werkzaamheden.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval									
Scheidingsprecentage afval	90*	90*	84	86	84	84	85	84	grondstoffenmonitor ROVA
VANG Recycledoelstelling	> 60**	> 60**	> 60**	68,4	69,4	69,2	x	x	VANGrecycletool
Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen.									
Totaal hernieuwbare energie	***	***	***	19,2	17,6	16,5	13,4	12,6	Klimaatmonitor.databank.nl
Aantal bezoeken energiecoaches	100	100	112	197	109	x	x	x	eigen gegevens
Aantal uitgekeerde Duurzaamheidssubsidies	452	452	337	257	324	68	x	x	eigen gegevens
Indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH									
Realiseren Uitvoeringsprogramma (o.b.v. geraamde aantallen UVP)	Vervalt	85%	113%	104%	80%	123	100%	70%	eigen gegevens
Realisatie programma Vergunningverlening milieu UVP (van totaal geraamd)	100%								
Realisatie programma Toezicht milieu UVP (van totaal geraamd)	80%								
- Aantal periodieke milieucontroles regulier toezicht (A2.02) (o.b.v. geraamde aantallen UVP)	100%								
- aantal hercontroles o.b.v. periodieke milieucontrole regulier toezicht (o.b.v. geraamde aantallen UVP)	40								
- aantal ongewone voorvallen/incidenten op jaarbasis (A2.08.01)	0								
Realisatie programma Handhaving milieu UVP (o.b.v. geraamde aantallen UVP)	80%								
- aantal behandeld voornemen last onder dwangsom (A3.02.01)	7								
- aantal behandeld last onder dwangsom (A3.02.01)	4								
Realisatie programma Advies milieu UVP (o.b.v. geraamde aantallen UVP)	100%								
Realisatie programma energie (SPUK-THE)	100%								
- Aantal controles op energiemaatregelen (10% per jaar van bedrijvenbestand waar het op van toepassing is)	22	80	35	85	45	160	30	65	eigen gegevens
Aantal controles bedrijven met aandacht op energiemaatregelen	Vervalt	80	35	85	45	160	30	65	eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles milieu in handhavingssfeer	Vervalt	30	17	47	54	22	19	30	eigen gegevens

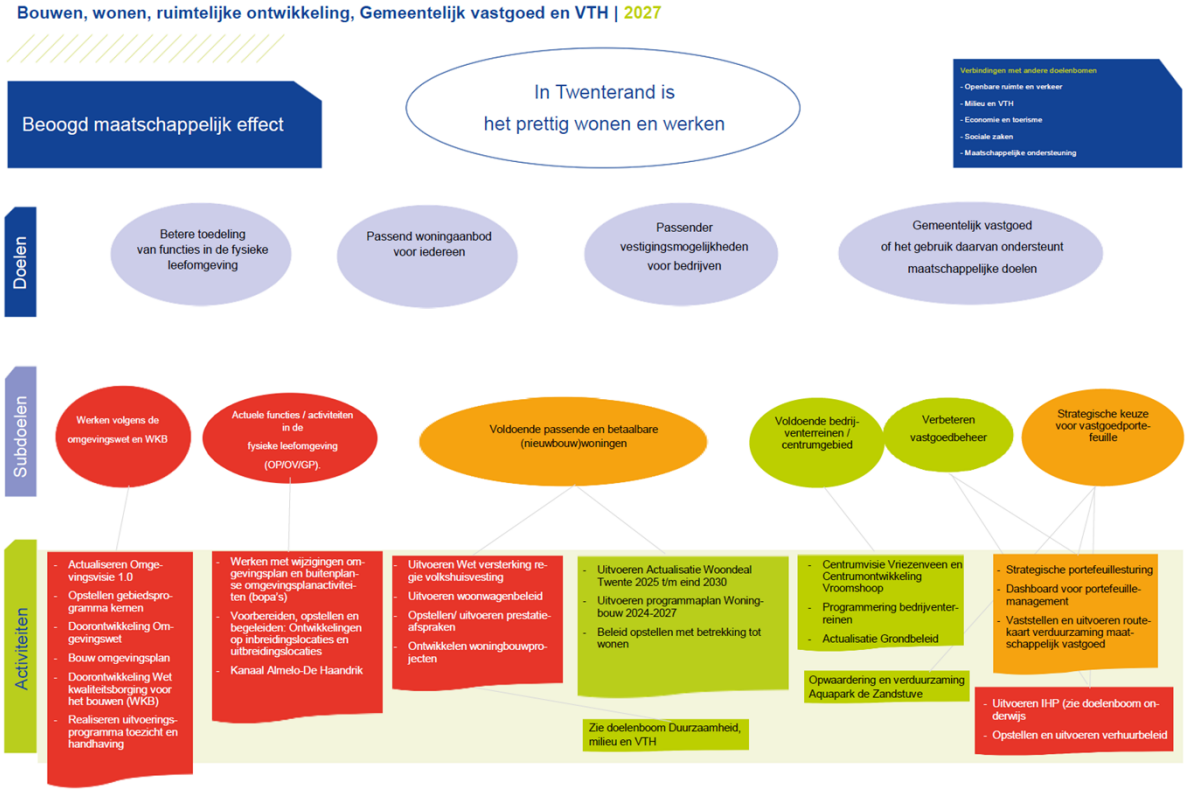
* ambitie 90% scheiden in 2025

** doel is minimaal 60% in 2030

*** streven naar energieneutraal in 2050

Doelenboom Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk Vastgoed en VTH

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling, Gemeentelijk vastgoed en VTH

Beoogd maatschappelijk effect
In Twenterand is het prettig wonen en werken

Doelen

Een betere toedeling van functies in de fysieke leefomgeving
Dat betekent dat we slimmer en zorgvuldiger de ruimte in Nederland inrichten zodat verschillende functies naast elkaar kunnen bestaan en beter op elkaar worden afgestemd. Wonen, werken, natuur, landbouw, energie opwekking etc.

Passend woningaanbod voor iedereen
Op dit moment komt er veel op de gemeente af op het gebied van wonen. Er spelen verschillende thema's, waarbij sprake is van zowel wettelijke verplichtingen als bestuurlijke afspraken. Om overzicht te krijgen en te behouden, is in 2024 gestart met het uitvoeren van het Programmaplan Woningbouw. Dit plan draagt bij aan het versnellen van de woningbouw door het stellen van duidelijke prioriteiten. In het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 zijn de ambities, wettelijke taken en opgaven uitgewerkt.

Op grond van de Woningwet heeft de gemeente een wettelijke verantwoordelijkheid om te sturen op voldoende passende en betaalbare huisvesting voor haar inwoners. In 2027 wordt verder uitvoering gegeven aan de woningbouwopgave, met als doel voldoende woningen beschikbaar te hebben voor verschillende doelgroepen, waaronder starters, gezinnen en senioren. Ook is de Wet versterking regie volkshuisvesting op 1 juli 2026 in werking getreden. Deze wet geeft het Rijk en gemeenten meer instrumenten om de regie op de volkshuisvesting te versterken, met als doel dat er voldoende betaalbare woningen beschikbaar zijn voor mensen met lagere en middeninkomens. Tot slot wordt in 2027 samen met provincie en regiogemeenten gewerkt aan het vaststellen en de implementatie van een (regionale) huisvestingsverordening die op 1 januari 2028 moet zijn vastgesteld.
Passender vestigingsmogelijkheden voor bedrijven
Samen met economie zoeken we verder naar een goede invulling van bestaande bedrijventerreinen en de - waar al bekende plannen zijn - de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen.

Gemeentelijk vastgoed of het gebruik daarvan ondersteunt maatschappelijke doelen
Vervolgproces Strategisch Vastgoedbeleid
In 2026 is gewerkt aan een strategisch vastgoedbeleid. Het doel daarvan is om meer gebruik te maken van de mogelijkheden van vastgoedsturing om de maatschappelijke doelen beter te kunnen ondersteunen. In Q4 2026 gaat dit ter besluitvorming naar de raad. Na vaststelling van het Strategisch Vastgoedbeleid wordt een vervolgonderzoek gestart naar de optimalisatie van de gemeentelijke vastgoedportefeuille. Doel is om inzicht te krijgen in de mate waarin het huidige vastgoedbestand bijdraagt aan de gemeentelijke ambities en waar kansen liggen om de portefeuille toekomstbestendig, doelmatig en financieel duurzaam in te richten. We analyseren de vastgoedportefeuille integraal en werken handelingsperspectieven uit. Dit moet leiden tot een portefeuilleplan met concrete voorstellen voor optimalisatie, inclusief de maatschappelijke en financiële effecten daarvan. Zo kan bij privatisering het zo zijn dat we eenmalig financieel ondersteunen. De uitkomsten vormen de basis voor toekomstige besluiten over beheer, exploitatie en samenstelling van de vastgoedportefeuille.

Subdoel: Werken volgens de omgevingswet en WKB

Activiteiten

- Doorontwikkeling Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB)

Uitvoering Omgevingswet & Wkb
Toezichthouder bouw
De gemeente Twenterand beschikte vóór de aankondiging van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) structureel over 2 fte toezichthouders bouw. De Eerste Kamer stemde in 2019 met de wet in. In de aanloop naar de Wkb is, na het vertrek van één toezichthouder, bewust voorgesorteerd op de verwachte overheveling van toezichttaken naar private kwaliteitsborgers, waardoor met 1 fte toezicht zou kunnen worden uitgevoerd. De uitbreiding van de Wkb naar gevolgsklasse 1 verbouw is echter meerdere malen uitgesteld en de verwachting is inmiddels dat deze uitbreiding niet doorgaat, waardoor de gemeente structureel verantwoordelijk blijft voor deze wettelijke toezichttaken wat structureel circa 32 uur per week extra inzet vraagt. De benodigde capaciteit wordt inmiddels al zes jaar op rij ingevuld via inhuur. We dienen als organisatie te voldoen aan de robuurstheidscriteria (KC3.1), een en ander in overeenstemming met onze kwaliteitsverordening VTH. Voorgesteld wordt om voor 2027 nog éénmalig in te huren ten laste van de Algemene Risico Reserve en bij de kadernota 2028 een voorstel te doen voor structurele invulling.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Toezichthouder Bouw	i	€ 150.000	n

- Realiseren uitvoeringsprogramma toezicht en handhaving

Handhaving - personeel
De vraag naar handhaving in Twenterand groeit en overstijgt de huidige capaciteit. Met twee handhavingsjuristen is sprake van structurele onderbezetting, waardoor niet alle handhavingsverzoeken tijdig kunnen worden afgehandeld. Uitbreiding met twee extra handhavingsjuristen is nodig om de taken goed uit te voeren en de rechtszekerheid te borgen. Voorgesteld wordt om conform het coalitieakkoord voor de jaren 2027 t/m 2029 middelen beschikbaar te stellen hiervoor. Voorgesteld wordt deze bedragen te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	financieel	v/n
Handhaving - personeel voor 2027,2028 en 2029, per jaar	i	€230.000	n

- Doorontwikkelen Omgevingswet
  Omgevingsplan
  Twenterand is gestart met de transitie van het tijdelijke omgevingsplan naar één gebiedsdekkend omgevingsplan. Deze meerjarige opgave loopt door tot uiterlijk 2032. Ook in 2027 wordt gewerkt aan de verdere uitbouw van het omgevingsplan.
- Omgevingsvisie 2.0
  In 2027 wordt de Omgevingsvisie 2.0 afgerond. Deze visie zet de stip op de horizon voor het jaar 2050 en bevat belangrijke en fundamentele keuzes voor de toekomst. Het doel van de Omgevingsvisie 2.0 is om een integrale afweging te maken tussen allerlei ruimtelijke thema's: niet alles kan overal en we moeten zorgvuldig omgaan met onze ruimte. Daarbij ziet de Omgevingsvisie 2.0 erop toe brede welvaart te waarborgen en te versterken in de gemeente en het voorzieningenniveau op peil te houden.

Subdoel: Actuele functies in de fysieke leefomgeving (OP/OV/GP)

Activiteiten

- Kanaal Almelo- De Haandrik
  Vanaf 2027 verschuift het karakter van het dossier Kanaal Almelo–De Haandrik geleidelijk van schadeafhandeling naar verdergaand herstel van het gebied. In deze fase neemt de operationele belasting af, maar blijft regie noodzakelijk vanwege nog lopende complexe schadedossiers en de uitwerking van leefbaarheid, verkeer en ruimtelijke maatregelen en herstel van vertrouwen. De inzet van de projectleider kan worden afgeschaald van een intensieve coördinerende rol naar een meer kaderstellende en verbindende rol. De projectleider blijft echter essentieel als aanspreekpunt voor provincie, bewoners en bestuur en voor de bestuurlijke en organisatorische borging binnen de gemeente. Volledige beëindiging van de projectleiding vóór afronding van het dossier (naar verwachting rond 2030) brengt risico's met zich mee op versnippering, vertraging en hernieuwde bestuurlijke escalaties. Voorgesteld wordt deze bedragen te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Kanaal Almelo De Haandrik inzet van een coördinerend projectleider, inzet van een communicatieadviseur (deeltijd) en € 15.000 externe onderzoekskosten en dergelijke (meerjarig: 2028 € 90.000, 2029 € 60.000, 2030 € 45.000).	i	€ 105.000	n

Subdoel: Voldoende passende en betaalbare (nieuwbouw)woningen

Activiteiten

- Actualiseren welstandsnota
  Actualisatie Welstandsnota
  Actualisering van de welstandsnota is onder de Omgevingswet niet verplicht, maar wel noodzakelijk om aan te sluiten bij gewijzigde wetgeving, maatschappelijke ontwikkelingen en gemeentelijke ambities. Een verouderde nota vergroot de kans op interpretatieverschillen, willekeur en juridische risico's. Nu de omgevingsvisie vrijwel is vastgesteld, is dit het logische moment om heldere kwaliteitskaders vast te leggen. Dit bevordert rechtsgelijkheid, uitvoerbaarheid en bestuurlijke uitlegbaarheid. Uitstel leidt tot meer maatwerk, hogere uitvoeringslasten en een grotere kans op bezwaar- en beroepsprocedures. Voor een klein en kwetsbaar team zijn actuele kaders essentieel voor een efficiënte en voorspelbare uitvoering.

  Belangrijkste redenen voor actualisatie:

  Omgevingswet: de welstandsregels moeten worden afgestemd op het omgevingsplan en de integrale benadering van de fysieke leefomgeving.

Omgevingsvisie: een geactualiseerde welstandsnota vormt het uitvoerings- en toetsingskader dat de brug slaat tussen visie en uitvoering.
Duurzaamheid en energietransitie: nieuwe ontwikkelingen zoals zonnepanelen, gevelisolatie en moderne materialen vragen om actuele beoordelingskaders.
Veroudering: na 14 jaar sluit de huidige nota onvoldoende aan bij nieuwe architectuur, materialen en bouwmethoden.
Minder maatwerk, minder willekeur: duidelijke regels vergroten de transparantie en zorgen voor een consistente beoordeling van plannen.
Erfgoed en identiteit: actualisatie draagt bij aan de bescherming en versterking van de Twenterandse identiteit en cultuurhistorische waarden.
Voorbereiding op het omgevingsplan: tijdige actualisatie maakt de toekomstige omzetting eenvoudiger en voorkomt een grotere inhaalslag.

Cultuurhistorische waardenkaart

De Omgevingswet verplicht gemeenten rekening te houden met cultureel erfgoed in het omgevingsplan. Een cultuurhistorische waardenkaart biedt hiervoor een noodzakelijk overzicht van historische gebouwen, landschappen en archeologische waarden. Hierdoor kunnen cultuurhistorische belangen vroegtijdig worden meegewogen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de opstelling van de kaart is subsidie aangevraagd bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, waardoor de gemeentelijke kosten beperkt kunnen blijven. Voorgesteld wordt het benodigde bedrag van € 110.000 te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Actualisatie Welstandsnota	i	€ 110.000	n

- ## We bieden maatwerk waar nodig

Het subteam RO heeft door structureel personeelsverloop momenteel onvoldoende capaciteit, kennis en ervaring en bestaat grotendeels uit starters. Investeren in personele invulling is noodzakelijk om een stabiele basis te creëren, zodat junioren zich kunnen ontwikkelen en het team toekomstbestendig wordt. Zonder deze investering leidt het beëindigen van externe inhuur tot het wegvallen van uitvoeringskracht en inhoudelijke kwaliteit, waardoor complexe dossiers niet meer behandeld kunnen worden en het bestuur onvoldoende wordt geadviseerd. Dit vergroot wachttijden, werkdruk en het risico op uitval of verder vertrek. Daarnaast neemt de onvrede bij initiatiefnemers toe, wat resulteert in escalaties richting bestuur, extra belasting van de organisatie en verhoogde juridische risico's. Dit bedrag wordt gedekt uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Continuïteit subteam RO	i	€ 225.000	n

- ## Uitvoeren Wet versterking regie volkshuisvesting

Per 1 juli 2026 is de Wet versterking regie volkshuisvesting in werking getreden, waarmee gemeenten, provincies en het Rijk meer sturingsmogelijkheden hebben gekregen op het aantal, type en de betaalbaarheid van woningen en verplicht worden een volkshuisvestingsprogramma op te stellen voor 1 juli 2027.
Volkshuisvestingsprogramma
In 2022 heeft de raad de Woonvisie 2022-2026 vastgesteld. Met de komst van de Omgevingswet worden de grote beleidslijnen hiervan opgenomen in de Omgevingsvisie. Vanuit de Wet versterking regie volkshuisvesting wordt de uitvoering van de visie op wonen, onder de Omgevingswet, opgenomen in het Volkshuisvestingsprogramma. In juli 2027 moet het volkshuisvestingsprogramma zijn vastgesteld door het college. Dit programma vormt een belangrijke stap in een integraal woonbeleid voor de komende jaren.

Het doel van dit programma is het realiseren van een passend woningaanbod voor iedereen, waarbij wordt ingezet op beschikbaarheid, betaalbaarheid en kwaliteit van de woningvoorraad. Het programma brengt de lokale woonopgaven in beeld en beschrijft hoe hier in samenhang aan wordt gewerkt.

Huisvestingsverordening

De Wet versterking regie volkshuisvesting wijzigt de Huisvestingswet 2014 en legt daarmee de verplichting voor gemeenten vast om een huisvestingsverordening met urgentieregeling vast te stellen.

In regionaal verband, samen met de provincie, wordt hier invulling aan gegeven. In deze verordening wordt de toewijzing van sociale huurwoningen geregeld daar waar sprake is van urgentie. In 2027 moeten de voorbereidingen voor de verplichte huisvestingsverordening zijn afgerond. Het Rijk stelt via de gemeentebegroting structureel middelen beschikbaar voor de uitvoering van de Wet versterking regie volkshuisvesting. De omvang van deze middelen is op dit moment nog onbekend. Daarmee is tevens onzeker of de beschikbaar gestelde middelen voldoende zullen zijn om alle uitvoeringskosten die niet binnen de bestaande budgetten passen, te dekken. Hierbij valt te denken aan het instellen van een regionale urgentiecommissie, uitbreiding van het Transferpunt voor de uitstroom uit zorginstellingen naar zelfstandig wonen en ambtelijke inzet binnen de gemeente Twenterand. Deze middelen zijn niet opgenomen in deze begroting.

- Ontwikkelen woningbouwprojecten

  De gemeente Twenterand heeft de ambitie om uiterlijk in 2032 ten minste 1.200 woningen te realiseren. Om deze ambitie te behalen, blijven wij inzetten op een voldoende woningbouwprogrammering en het verder versterken van de planvoorraad. Het coalitieakkoord spreekt tevens de ambitie uit om boven op de realisatie van 1.200 woningen ruimte te bieden voor verdere groei binnen Twenterand. Om deze groei mogelijk te maken, richten wij ons in 2027 op de verdere uitwerking en realisatie van gemeentelijke en externe woningbouwprojecten.

- Uitvoeren woonwagenbeleid

  Woonwagens

  Binnen gemeente Twenterand worden 24 woonwagenstandplaatsen gerealiseerd. Zowel in Vroomshoop als in Den Ham komen 10 woonwagens. Er wordt onderzocht waar de overige 4 woonwagens in Vriezenveen worden gevestigd.

- Uitvoeren Programmaplan Woningbouw 2024-2027

  Onder het doel *'Passend woningaanbod voor iedereen'* is in 2024 gestart met de uitvoering van het Programmaplan Woningbouw. Dit programma is opgezet om overzicht, samenhang en sturing te bieden op de opgaven en ontwikkelingen die op de gemeente afkomen op het gebied van wonen. De programmatische aanpak wordt in 2027 voortgezet en in dat jaar afgerond. In 2027 zetten we onverminderd stappen om de woningbouwambitie van 1.188 nieuwe woningen tot en met 2032 te realiseren.

  Daarnaast bepalen we ook hoe de gemeente haar groeiambitie voor de langere termijn vormgeeft. Daarbij wordt de doorontwikkeling van het Programmaplan Woningbouw bezien in samenhang met de (nieuwe) groei ambitie, de Omgevingsvisie, de ROS Twente en de kansen die de Nedersaksenlijn biedt. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt over de toekomstige organisatie van de opgave en de inzet van de daarvoor beschikbare middelen.

Metingen

Beleidsdoelen	Begroot 2027	Begroot 2026	2025	2024	2023	2022	2021	2020	Bron
Voldoende en passende woningen									
Aantal opgeleverde woningen	100	100	103	102	163	86	n.v.t.	n.v.t.	Eigen gegevens
Aantal startersleningen	50*	25	22	1	3	2	8	8	Verordening starterslening Twenterand 2024
Aantal Blijversleningen	10	10	0	1	0	0	n.v.t.	n.v.t.	Verordening Blijverslening gemeente Twenterand
Nieuwe indicatoren Uitvoeringsprogramma VTH									
Aantal verleende omgevingsvergunningen voor het bouwen van gebouwen met een woonfunctie	20	20	29	38	249				Eigen gegevens
Aantal verleende omgevingsvergunningen voor het bouwen van gebouwen met een maatschappelijke functie	1	1	1	0	2				Eigen gegevens
Aantal verleende omgevingsvergunningen voor het bouwen van gebouwen met een bedrijfsfunctie	7	7	13	15	32				Eigen gegevens
Aantal wooneenheden met een woonfunctie o.b.v. verleende omgevingsvergunningen	75	75	97	80					Eigen gegevens
Aantal gebouwen met een maatschappelijke functie o.b.v. verleende omgevingsvergunningen	1	1	1	2					Eigen gegevens
Aantal bedrijfseenheden met een bedrijfsfunctie o.b.v. verleende omgevingsvergunningen	12	12	16	15					Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles RO in handhavingssfeer	12	12	5	8	7	5	4	4	Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles bouw/sloop in handhavingssfeer	5	5	3	0	5	0	0	0	Eigen gegevens
Aantal bestuurlijke (her)controles brandveiligheid in handhavingssfeer	2	2	0	1	2	0	0	0	Eigen gegevens
*Aantal behandelde klachten/meldingen gericht op Ruimtelijke Ordening binnen het VTH-werkveld	27	27	27	16	35	18	12	26	Eigen gegevens
**Aantal behandelde bezwaren tegen afgegeven vergunningen/handhavingstrajecten	21	21	7						Eigen gegevens
**Aantal behandelde beroepen tegen afgegeven vergunningen/handhavingstrajecten	4	4	5						Eigen gegevens
Aantal behandelde handhavingsverzoeken	15	15	7	18	10				Eigen gegevens
*Ontwikkelingen binnen het omgevingsplan (partiele wijziging omgevingsplan/STOP/TPOD)	7	7	9	nvt	25	10	5	10	Eigen gegevens
**Aantal verleende omgevingsvergunningen d.m.v. een kleine BOPA	50	50	50						Eigen gegevens
**Aantal verleende omgevingsvergunningen d.m.v. een grote BOPA	7	8	7						Eigen gegevens

* Indien het raadsvoorstel is geaccordeerd.									

Wat mag het kosten programma Ruimte

Overzicht van baten en lasten

	2027	2028	2029	2030
Lasten per doelenboom				
Openbare orde en veiligheid	3.089.139	3.153.794	3.217.822	3.295.010
Openbare ruimte en verkeer	16.340.662	16.852.462	17.422.161	18.571.073
Duurzaamheid, Milieu en VTH	6.194.404	6.447.311	6.623.071	6.823.145
Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH	15.221.420	14.116.843	8.885.091	11.241.668
Totaal programma lasten	40.845.624	40.570.409	36.148.146	39.930.896
Baten per doelenboom				
Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0
Openbare ruimte en verkeer	5.662.081	5.792.288	5.925.758	6.062.519
Duurzaamheid, Milieu en VTH	3.729.046	3.924.578	4.073.407	4.197.517
Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH	9.715.125	9.860.832	4.568.738	6.675.508
Totaal programma baten	19.106.252	19.577.698	14.567.903	16.935.544
Totaal saldo van baten en lasten	-21.739.373	-20.992.710	-21.580.243	-22.995.352
Mutaties reserves	2.099.370	817.379	926.025	1.265.190
Geraamd resultaat	-19.640.003	-20.175.331	-20.654.218	-21.730.162

Opgenomen investeringen bestaand beleid 2027	Investering 2027
Openbare verlichting	133.600
Renovatie wegen	300.000
Vervanging riool	3.923.287
MAN TGS 430 8x2-6	112.500
Palfinger Q170Z95TR + T26A knik-haak + laadkraan	87.500
Kubota STV 36	60.000
Citroën Jumper DC PU Kipper	85.000
Citroën Jumper DC PU Kipper	87.500
VW T6. Bestel TDI 112 KW BMT	87.500
Kunstgrasveld Den Ham (2015)	400.000
Kunstgras Vroomshoopse Boys (2015)	400.000

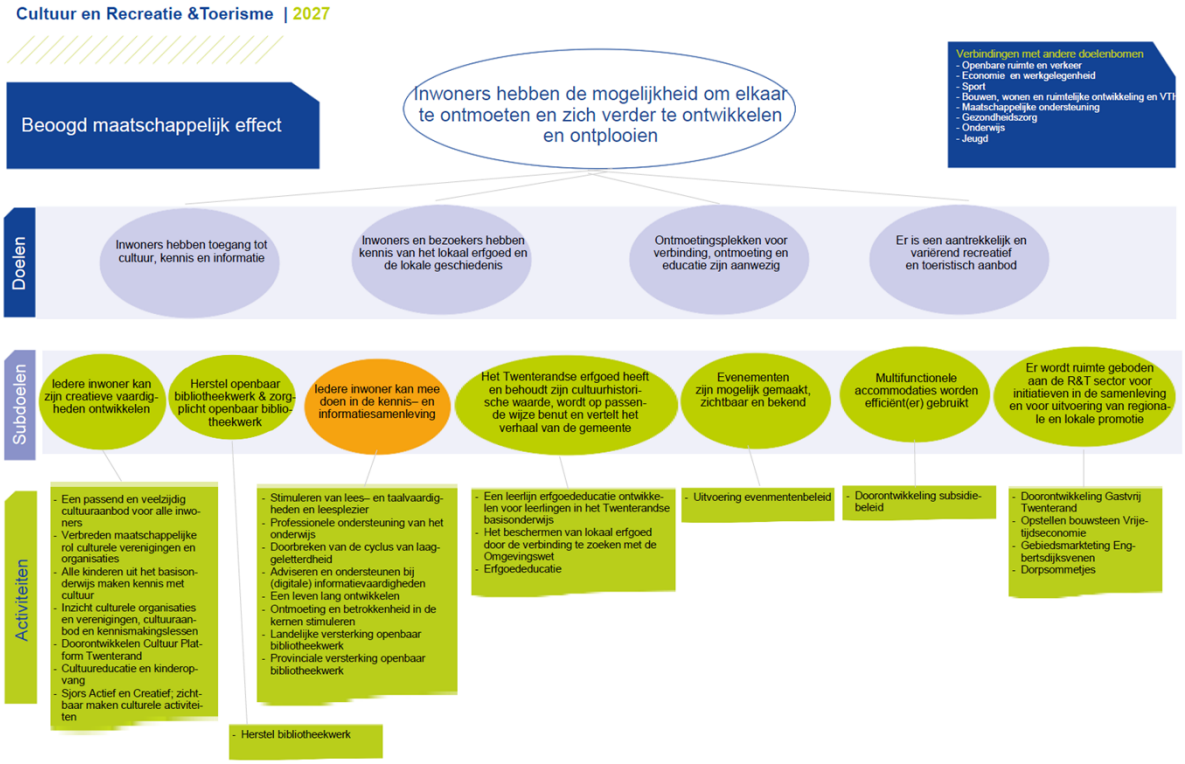
Programma Economie en vrijetijdsbesteding

Inleiding

In 2027 werken we verder aan een aantrekkelijk, vitaal en toekomstbestendig Twenterand. Het landelijk gebied vormt daarbij een belangrijke basis voor onze identiteit, leefbaarheid, economie, recreatie en natuur. Vanuit deze samenhang zetten we in op een sterk economisch klimaat, aantrekkelijke voorzieningen voor recreatie, cultuur en sport en een vitaal buitengebied. Zo dragen we bij aan de brede welvaart van onze inwoners: een gemeente waar het prettig wonen, werken, ondernemen en recreëren is. Daarbij sluiten we aan bij de ambities uit het coalitieakkoord en spelen we in op regionale, provinciale en landelijke ontwikkelingen.
Het landelijk gebied is van grote waarde voor inwoners, agrariërs, ondernemers, recreanten en natuur. In 2027 werken we verder aan een toekomstbestendig buitengebied waarin landbouw, natuur, water en leefbaarheid in balans zijn. Landelijke ontwikkelingen worden de komende jaren vertaald naar provinciaal beleid, waarna duidelijk wordt wat dit betekent voor gemeenten en gebieden zoals Engbertsdijksvenen. In lijn met het coalitieakkoord zetten wij de gebiedsgerichte samenwerking voort en blijven wij ons inzetten voor een vitaal landelijk gebied.
We werken aan een sterke en toekomstbestendige economie, met aandacht voor innovatie, samenwerking, circulaire ontwikkelingen en de verduurzaming van bedrijventerreinen. Samen met onze Twentse partners geven we uitvoering aan de Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente. De stationsomgevingen van Vroomshoop en Vriezenveen én de positie van Vriezenveen als dynamische knoop in de regio biedt kansen voor economische ontwikkeling, bereikbaarheid, wonen en recreatie. Ook blijven we werken aan een aantrekkelijk verblijfsklimaat voor inwoners en bezoekers. Het Twenterandse landschap en de omgeving van Den Ham spelen een prominente rol in de televisieserie *Woeste Grond*. Deze aandacht biedt kansen om de kwaliteiten van Twenterand zichtbaar te maken en de aantrekkelijkheid van onze gemeente verder te versterken.
Cultuur draagt bij aan leefbaarheid, ontmoeting en participatie. Daarom investeren we in een toegankelijk en toekomstbestendig cultureel aanbod. Via cultuureducatie stimuleren we de ontwikkeling van kinderen en jongeren en benutten we de kansen die de samenwerking binnen de Cultuurregio Twente biedt. Daarnaast gebruiken we de proefperiode van het cultuurplan om ervaring op te doen en bereiden we ons voor op de voorgenomen wijzigingen in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen.
Sport en bewegen leveren een belangrijke bijdrage aan gezondheid, ontmoeting en leefbaarheid. In 2027 zetten we stappen in de realisatie van de nieuwe sporthal en werken we aan toekomstbestendige sportaccommodaties. Daarnaast vernieuwen we de sportdoelstellingen, zodat deze beter aansluiten bij de lokale praktijk en meer inzicht geven in sport- en beweegdeelname en de maatschappelijke effecten daarvan.
Met deze inzet versterken we de brede welvaart van Twenterand, nu en in de toekomst.

Doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Cultuur, Recreatie & Toerisme

Beoogd maatschappelijk effect
Inwoners hebben de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten en zich verder te ontwikkelen en ontplooien

Doelen
Inwoners hebben toegang tot cultuur, kennis en informatie
Hieronder wordt verstaan het openbaar bibliotheekwerk dat het digitale en fysieke knooppunt is voor cultuur, kennis en informatie.

Inwoners en bezoekers hebben kennis van het lokaal erfgoed en de lokale geschiedenis
Hieronder wordt verstaan de erfgoedinstellingen in onze gemeente (bijv. de lokale musea zoals bijvoorbeeld Het Historisch Museum Vriezenveen en het Veenmuseum).

Ontmoetingsplekken voor verbinding, ontmoeting en educatie zijn aanwezig
Hieronder wordt verstaan fysieke ontmoetingsplekken zoals CCK2, De Klaampe, Het Punt en dergelijke, maar ook digitale ontmoetingsplekken.

Er is een aantrekkelijk en variëren recreatief en toeristisch aanbod
Twenterand is een parel aan het snoer van het verblijfsgebied Twente, waar de Linderbeek en de Regge samenvloeien in de schilderachtige omgeving van Brinkdorp den Ham en het mooiste hoogveenrestant van de hele regio te vinden is. Toeristen die in/op onze campings, hotels en B&B's verblijven worden verrast door al het moois dat Twenterand te bieden heeft. We blijven ook in 2026 samenwerken met de verschillende gebiedspartners om de gecontroleerde groei van deze sector te faciliteren en zetten in op de toeristische gebiedsontwikkeling van de Engbertsdijksvenen.

Subdoel: Iedere inwoner kan zijn creatieve vaardigheden ontwikkelen

Activiteiten

- Een passend en veelzijdig cultuur aanbod voor alle inwoners

Cultuurplan 2026 & 2027 gemeente Twenterand
De afgelopen jaren hebben wij uitgebreid gesproken met culturele instellingen, makers en andere partners. Uit deze gesprekken is gebleken dat er veel energie, creativiteit en bereidheid tot samenwerking is in de lokale cultuursector. Tegelijkertijd hebben we gezien dat er een duidelijke behoefte is aan meer structuur, helderheid en ondersteuning, zodat deze energie ook daadwerkelijk benut kan worden.
Op basis hiervan hebben we nog een geen definitief cultuurbeleid vastgesteld. We hebben besloten om een proefperiode te benutten (2026, 2027 met waarschijnlijk doorloop naar eerste half jaar 2028) om samen met verenigingen, makers en organisaties te leren, te experimenteren en nieuwe vormen van samenwerking uit te proberen (Cultuurplan 2026 & 2027 gemeente Twenterand) Zo ontdekken we wat het beste werkt voor Twenterand.
We richten ons op vier concrete actiepunten: ondersteuning amateurkunst & erfgoed, zichtbaarheid, vernieuwende lokale programmering en een gemeentebreed evenement.
Hiervoor zijn middelen opgenomen ten laste van de reserve beleidsontwikkeling.
Openbaar Bibliotheekwerk - toekomstige zorgplicht gemeente
De wijziging van de bibliotheekwet en de invoering van de zorgplicht voor gemeenten is aangekondigd in 2022. Het wetsvoorstel voor de wijziging van de bibliotheekwet ligt momenteel (eind juli 2026) bij de Tweede Kamer. De invoering was gepland op 1 januari 2027, maar dit zal niet het geval zijn. De verwachting is nu 1 juli 2027.
Na inwerkingtreding van de wet krijgen gemeenten één jaar de tijd voor het opstellen van een meerjarenplan. De volledige zorgplicht voor gemeenten wordt drie jaar na inwerkingtreding van de wet van kracht. Over de middelen die betrekking hebben op de zorgplicht komt meer duidelijkheid in de septembercirculaire.

- Cultuureducatie en kinderopvang

Cultuureducatie (Provinciale regeling Cultuureducatie Overijssel 2025–2028)
De provinciale regeling voor cultuureducatie loopt van 2025–2028. Twenterand doet nu mee in 2025 en 2026, samen met vijf andere gemeenten. We kunnen ook in 2027 en 2028 deelnemen, maar daarvoor is € 26.879 per jaar extra nodig. Voor de jaren 2027 en 2028 is dit verwerkt als overgangsperiode.
Dit bedrag is nodig voor de cofinanciering van de combinatiefunctionaris cultuureducatie, een verplichte voorwaarde van de provincie. De functionaris ondersteunt en organiseert het cultuureducatieaanbod voor 19 basisscholen met in totaal 2.938 leerlingen. Dit omvat onder andere projecten zoals de erfgoedreis, waarbij kinderen tijdens hun basisschooltijd kennismaken met het lokale erfgoed, én activiteiten in verschillende kunstdisciplines zoals muziek, theater, dans, beeldend, literatuur en multimedia.
De functie wordt nu betaald uit een rijksbijdrage en een incidentele bijdrage van de scholen en de bibliotheek. Deze incidentele bijdragen stoppen na 2026. Daarom zijn extra gemeentelijke middelen nodig om in 2027 en 2028 te kunnen blijven deelnemen en te voldoen aan de provinciale voorwaarden. Voorgesteld wordt deze bedragen te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Cultuureducatie (Provinciale regeling Cultuureducatie Overijssel 2025–2028), 2027 en 2028	i	€ 26.879	n

- Cultuur Regio Twente

Cultuurregio Twente (Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente)
Voor 2027 en 2028 is extra budget nodig voor het uitvoeringsprogramma van de Cultuurregio Twente. In Twenterand gebruiken we deze middelen vooral voor de maakplaatsen in de bibliotheek: workshops waar kinderen op een leuke en praktische manier kennismaken met cultuur, techniek en digitale vaardigheden. In 2025 deden 19 scholen mee en bereikten we circa 3000 kinderen.

Dankzij de Twentse samenwerking kunnen wij onze eigen investering verdubbelen tot ongeveer € 40.000, doordat we extra subsidies ontvangen van o.a. het rijk, de provincie en Twenteboard. Deze samenwerking levert daarnaast extra voordelen op, zoals gezamenlijke projecten (bijvoorbeeld het Twents Cultuurcongres), kennisuitwisseling en toegang tot extra middelen die we als individuele gemeente niet zouden krijgen. Voorgesteld wordt deze bedragen te dekken uit de Algemene Risico Reserve.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Cultuurregio Twente (Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente), 2027 en 2028	i	€ 21.242	n

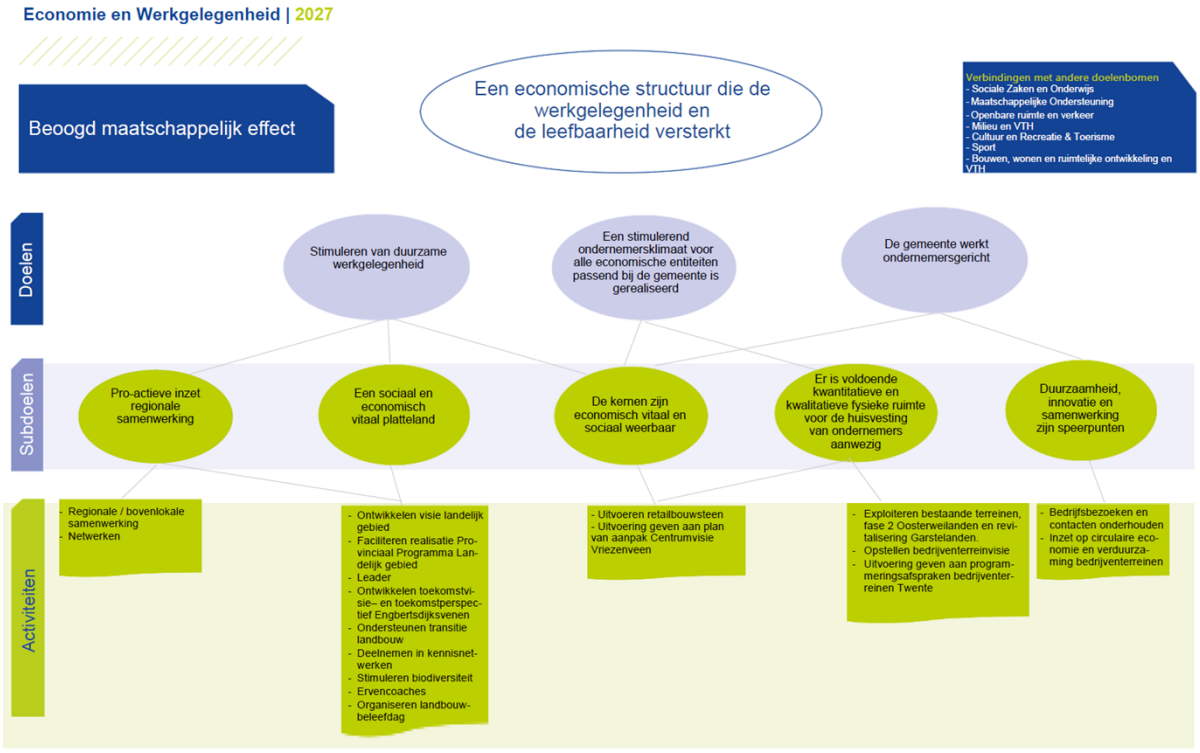
Subdoel: Multifunctionele accommodaties worden efficiënt(er) gebruikt

Activiteiten

- Doorontwikkeling subsidiebeleid
  Als gevolg van de recente motie (2026-M04) wordt de implementatie van het nieuwe subsidiebeleid een jaar verschoven. Dit betekent dat alle subsidies zullen eindigen op 31-12-2028. Vanaf 1-1-2029 zal er een nieuw subsidiebeleid in werking treden.

Doelenboom Economie en werkgelegenheid

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Economie en Werkgelegenheid

Beoogd maatschappelijk effect
Een economische structuur die ondernemerschap, werkgelegenheid , bestaanszekerheid en daarmee de leefbaarheid versterkt.

Doelen

Stimuleren van duurzame werkgelegenheid
In 2026 zetten we verder in op integrale ontwikkeling van een duurzame arbeidsmarkt in Twenterand. Hierbij zoeken we de verbinding met het sociaal domein, waarbij accenten worden gelegd op een inclusieve arbeidsmarkt, arbeidsparticipatie en passend onderwijs. We doen dit ook met andere Twentse partners omdat deze vraagstukken regionale opgaven zijn.

Een stimulerend ondernemersklimaat voor alle economische entiteiten passend bij de gemeente is gerealiseerd
We werken aan aan innovatief, toekomstgericht ondernemersklimaat voor alle economische entiteiten, zowel commercieel als niet-commercieel, in de gemeente Twenterand. Zo organiseren we ondernemersontbijten, worden ondernemers in het zonnetje gezet, doen we aan kennisuitwisseling en werken we nauw samen met de diverse ondernemersverenigingen. In het kader van ruimtevraag wordt samen met het ruimtelijk domein gezocht naar een goede invulling van bestaande bedrijventerreinen en de - waar al bekende plannen zijn - de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen.

De gemeente werkt ondernemersgericht
De gemeente Twenterand werkt met een bedrijfscontactfunctionaris, die de ondernemers goed weten te vinden bij vragen of suggesties. Daarnaast halen we actief informatie, kennis en ervaringen op bij ondernemers ten behoeve van ruimtelijke- of beleidsontwikkelingen. Ondernemers kunnen ook weer informatie halen uit door de gemeente gedane onderzoeken.

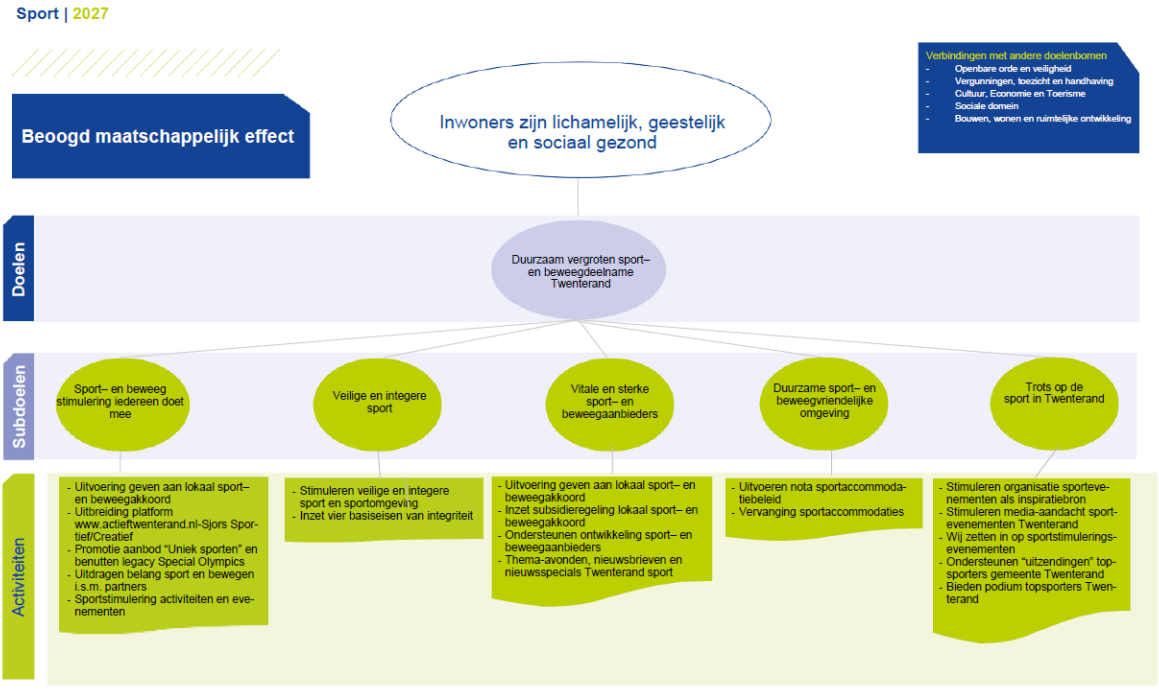
Subdoel: Duurzaamheid, innovatie en samenwerking zijn speerpunten

Activiteiten

- Inzet op circulaire economie en verduurzaming bedrijventerreinen
  Verduurzaming en circulariteit krijgen een steeds prominentere rol in relatie tot economische ontwikkeling. In 2027 gaan we nader aan de slag om van planvorming naar uitvoering te gaan. Dit doen we binnen onze gemeente samen met ondernemers, Ondernemershuis en andere betrokkenen, maar ook buiten onze gemeente, bijvoorbeeld in regionaal samenwerkingsverband. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het vergroenen van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen, maar ook aan het efficiënter benutten van ons elektriciteitsnetwerk. Dit creëert niet alleen een prettige werkomgeving, maar zorgt ook voor optimalisatie en ruimte voor economische groei.

Doelenboom Sport

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect en doelen Sport

Beoogd maatschappelijk effect
Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond

Doelen
Duurzaam vergroten sport- en beweegdeelname Twenterand
Het duurzaam vergroten van de sport- en beweegdeelname van alle inwoners van Twenterand, zodat een groeiend aandeel van kinderen, jongeren, volwassenen en senioren voldoet aan de geldende monitors en beweegrichtlijnen, met als doel een gezondere, vitalere en meer actieve samenleving in 2040.
Doelstellingen uitgewerkt voor de komende jaren:

	Laatste meting	*2028*	*2030*	*2035*	*2040*
4 – 12 jaar	*68%*	*69%*	*71%*	*73%*	*75%*
13 – 16 jaar	*49%*	*50%*	*51%*	*53%*	*55%*
Volwassenen	*43%*	*44%*	*45%*	*46%*	*48%*
Senioren - Ouderen	*37%*	*38%*	*39%*	*40%*	*42%*

Noot: Qua leeftijdscategorieën volgen we de meetmethodes van de GGD
Doelenboom Sport à Toelichting uitgangspunten en doelen , toegespitst op leeftijdscategorieën:

- *Uitgangspunt 4 – 12 jaar (GGD - Kindermonitor)*

Beweegt minimaal 5 dagen per week minstens 1 uur per dag

- *Uitgangspunt 13 – 16 jaar (GGD - Gezondheidsmonitor Jeugd)*

Beweegt minimaal 5 dagen per week minstens 1 uur per dag

- *Uitgangspunt Volwassenen (Rijksoverheid - Beweegrichtlijnen)*

Minstens 150 minuten per week matig of zwaar intensieve inspanning, verspreid over meerdere dagen. Minstens twee keer per week spier- en botversterkende activiteiten.

- *Uitgangspunt Senioren - Ouderen (Rijksoverheid - Beweegrichtlijnen)*

Minstens 150 minuten per week matig of zwaar intensieve inspanning, verspreid over meerdere dagen. Minstens twee keer per week spier- en botversterkende activiteiten voor senioren aangevuld met balansoefeningen.

Subdoel: Duurzame sport- en beweegvriendelijke omgeving

Activiteiten

- Vervanging kunstgrasvelden

  Vervanging kunstgrasveld VV Den Ham en kunstgrasveld VV Vroomshoopse Boys. Deze zijn opgenomen in de investeringslijst voor twee keer € 400.000- . De kapitaallasten hiervan worden gedekt binnen de stelpost kapitaallasten t.b.v. vervangingsinvesteringen die al geraamd is.

Wat mag het kosten programma Economie en vrijetijdsbesteding

Overzicht van baten en lasten

	2027	2028	2029	2030
Lasten per doelenboom				
Cultuur en recreatie en toerisme	2.801.785	2.408.889	2.688.791	2.709.633
Economie en werkgelegenheid	1.750.163	1.307.794	1.271.667	1.297.860
Sport	4.239.739	4.490.192	4.408.913	4.860.044
Totaal programma lasten	8.791.687	8.206.875	8.369.371	8.867.537
Baten per doelenboom				
Cultuur en recreatie en toerisme	416.815	423.300	430.084	435.823
Economie en werkgelegenheid	1.791	1.830	1.870	1.912
Sport	1.213.815	1.233.876	1.259.402	1.148.674
Totaal programma baten	1.632.421	1.659.006	1.691.356	1.586.408
Totaal saldo van baten en lasten	-7.159.266	-6.547.869	-6.678.015	-7.281.129
Mutaties reserves	1.574.774	810.340	749.563	714.956
Geraamd resultaat	-5.584.492	-5.737.530	-5.928.452	-6.566.173

Bedrijfsvoering

Inleiding Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering gaat over de werking van onze gemeente, toegelicht op drie gebieden.
- Onze dienstverlening aan inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.
- Onze bedrijfsvoering: het verzorgen van randvoorwaardelijke zaken, van informatie en van advies.
- En onze griffie die de raad ondersteunt en adviseert ten behoeve van een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming.

Deze gebieden zien zich voor 2027 geconfronteerd met een aantal ontwikkelingen die speciale aandacht vragen en waarvoor extra middelen nodig zijn.

Hoofdlijnen

Griffie en gemeenteraad

De griffie wil de kwaliteit van de bestuurlijke besluitvorming verder versterken. Daarom wordt ingezet op:
- uitbreiding van de griffiecapaciteit;
- betere ondersteuning van raadsleden;
- structurele opleidingen voor de raad;
- sterkere raadscommunicatie;
- ondersteuning bij de uitvoering van aanbevelingen rondom bestuurscultuur.

Informatisering en automatisering

De applicaties binnen het sociaal domein moeten per eind 2026 worden vervangen omdat contracten aflopen. Hiervoor wordt een Europese aanbesteding uitgevoerd. Dit is noodzakelijk om de continuïteit van dienstverlening aan inwoners te waarborgen en de digitale toegankelijkheid van de gemeente verder te verbeteren.
IT blijft bezig met innovatie en onderzoek welke oplossingen onze organisatie verder kunnen helpen. Hierbij valt te denken aan Artificial Intelligence (hiervoor zijn in 2026 eerste pilots gestart) en Robotic Proces Automation. Onderzocht wordt welke opties ons verder helpen in het inrichten en verrichten van ons werk en de dienstverlening naar de burger en ondernermer van TR.
Vanuit Informatievoorziening wordt verder invulling gegeven aan het verbetertraject 'archief op orde' waar de raad afgelopen juni middelen beschikbaar heeft gesteld om ons archief op te schonen en deels bij een andere partij onder te brengen.
Het plaatsen van diverse mijlpalen in het ontwikkeltraject naar DataGedrevenWerken. Het integrale fundament staat en gewerkt wordt aan eerste tastbare resultaten.
T.a.v. de informatievoorziening (Archief) geven we verder invulling aan de pilot E-depot en inrichting Pre-depot.
We werken verder aan onze interne dienstverlening om zo de teams te ondersteunen in hun dienstverlening aan burger en ondernemer van TR. Waarbij onderzocht wordt hoe nieuwe techniek ons hierbij kan ondersteunen.

Personeel en Organisatie (P&O)

De gemeente investeert in een toekomstbestendige organisatie:
- In 2026 wordt HR21 geactualiseerd, wat mogelijk gevolgen heeft voor functiewaardering en salarissen.
- Er wordt voorgesteld om de functie van subsidieverwerver structureel te maken.
- Er wordt voorgesteld de formatie voor kabinetszaken uit te breiden van 28 naar 36 uur per week om continuïteit te garanderen.

Inwonersparticipatie

Ter voorbereiding op de Wet versterking participatie wordt inwonersparticipatie structureel versterkt. Hiervoor heeft de raad reeds middelen beschikbaar gesteld. Dit omvat:
- een participatieverordening;
- inzet van een kwartiermaker en vaste Adviseur Inwonersbetrokkenheid;
- een implementatiebudget in 2027;
- structurele middelen vanaf 2027 voor participatiebeleid.

Archief en informatiehuishouding

De gemeenteraad heeft middelen beschikbaar gesteld voor:
- verbetering van de data- en informatiehuishouding;

- digitalisering en toegankelijkheid van gemeentelijke archieven.

Deze investeringen lopen door tot en met 2028.

Communicatie en lokale journalistiek

De gemeente ondersteunt de ontwikkeling van de nieuwe regionale streekomroep RTV4, die ontstaat uit samenwerking van lokale omroepen in de regio. Met een jaarlijkse bijdrage wordt onafhankelijke lokale journalistiek, democratische controle, nieuwsvoorziening en maatschappelijke verbinding voor inwoners veiliggesteld.

Subdoelen

Griffie

Maatschappelijk effect

De griffie streeft naar een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming en een sterke lokale democratie. We ondersteunen, faciliteren en adviseren de gemeenteraad en individuele raadsleden bij hun kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taken. Een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming is essentieel voor het goed functioneren van de democratie. Dit beoogde maatschappelijke effect is geen verre stip aan de horizon, maar een constant streven dat voortdurende aandacht vereist. Onze ambitie ligt vooral in het begrip “hoogwaardig”, waarbij het cruciaal is om continu in te spelen op en te anticiperen op de (veranderende) behoeften van de raad en de samenleving.

Ontwikkelingen 2027

Uitbreiding griffie

In maart heeft de raad ingestemd met een griffieplan dat inzet op een meer ambitieuze ondersteuning van de raad. Dit plan omvat onder andere het aanbieden van een structureel programma voor opleiding en ontwikkeling van raadsleden, meer sturing door de raad op de agenda en betere raadscommunicatie.
Daarnaast leiden de aanbevelingen uit het rapport over de bestuurscultuur tussen raad, college en organisatie tot aanvullende werkzaamheden voor de griffie, onder andere op het gebied van procesbegeleiding, advisering en ondersteuning.
Om deze ambities en extra taken adequaat te kunnen uitvoeren, is uitbreiding van de griffie noodzakelijk. Voorgesteld wordt de formatie uit te breiden met 0,16 FTE en de huidige 0,5 FTE voor griffiemedewerker om te zetten naar een raadsadviseur. Op 3 maart 2026 heeft de raad de verordeningen van de griffie vastgesteld. In het hoofdstuk financiën in het raadsvoorstel zijn deze voorstellen opgenomen. Aangegeven is dat dekking van deze kosten meegenomen moet worden in de begroting 2027, vandaar dat deze nu opgenomen is.

Voorstel	i/s	financieel	v/n
uitbreiding griffie 2027	s	€30.000	n

Opleidingsbudget raad

Conform het griffieplan is er structureel meer geld nodig voor opleiding raad.

Voorstel	i/s	financieel	v/n
opleidingsbudget raad 2027	s	€55.000	n

Subdoelen

Informatisering en automatisering

Vervanging applicaties sociaal domein

De contracten voor de applicaties iSamenleving en Civision lopen af op 31 december 2026 en kunnen niet worden verlengd. Dit betreft de breedte van het sociaal domein (Wmo/procesmanagement, jeugd en onderwijs, werk en inkomen en backoficce (Ondersteuning sociaal). Hierdoor is een Europese aanbesteding noodzakelijk.
De aanbesteding betreft een complex traject met grote impact op het sociaal domein waarbij veel medewerkers afhankelijk zijn van deze applicaties:

• De continuïteit van dienstverlening aan inwoners staat onder druk;
• De implementatie vraagt intensieve begeleiding en afstemming.
Gezien de onvermijdelijkheid en onuitstelbaarheid zijn deze kosten opgenomen. De kosten betreffen projectinzet maar ook externe uitvoeringskosten. Hierbij wordt ook de digitale toegankelijkheid van de gemeente meegenomen. Het is belangrijk dat dit samen opgepakt wordt omdat dit veel raakvlakken heeft met elkaar en dingen lastig omkeerbaar worden als de applicatie sociaal domein separaat opgepakt wordt in verband met de verplichtingen uit de aanbestedingswet. Dekking van deze incidentele kosten komt uit de reserve transformatie en transitie voor wat betreft de applicaties en uit de Algemene Risico Reserve voor wat betreft de inhuur.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Vervanging applicaties sociaal domein	i	€ 185.000	n
Vervanging applicaties sociaal domein, inhuur	i	€ 22.850	n

Subdoelen

Archief

De gemeenteraad heeft in 2026 voor de jaren 2026 t/m 2028 incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de verbetering van de data- en informatiehuishouding en het toegankelijk maken van gemeentelijke archieven.
In de begroting zijn deze middelen voor 2027 en 2028 verwerkt met dekking vanuit de algemene risicoreserve (€ 352.000 per jaar).

Subdoelen

Inwonersparticipatie

De raad heeft op 30 juni jl. besloten de mogelijkheden tot inwonersparticipatie in onze gemeente beter te borgen en integraal te versterken. Dit als noodzakelijke basis voor het tijdig en kwalitatief opstellen van de participatieverordening conform de Wet versterking participatie per 1 januari 2027. De raad heeft daarbij besloten om voor 2026 incidentele middelen ter beschikking te stellen voor het opstellen van de bredere participatieverordening en de werving van de Adviseur Inwonersbetrokkenheid. Voor 2027 heeft de raad een incidenteel implementatiebudget van € 100.000 beschikbaar gesteld. Daarnaast zijn de structurele lasten voor de aanstelling van een Adviseur Inwonersbetrokkenheid in 2027 verwerkt conform raadsbesluit.
De verdere uitwerking wordt onder andere gebaseerd op het coalitieakkoord.

Subdoelen

P&O

Subsidieverwerver
De inzet van de subsidieverwerver blijkt heel succesvol. Er zijn in de afgelopen jaren forse subsidies binnengehaald. De subsidieverwerver heeft zich terugverdiend. Helaas mag de subsidieverwerver niet uit deze subsidies worden betaald. Daarom wordt voorgesteld de functie van de subsidieverwerver structureel in te vullen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Subsidieverwerver	s	€ 93.774	n

Centrummanager (tot 1-5-2027 geregeld)

De functie van centrummanager is sinds 1 mei 2025 incidenteel voor de duur van twee jaar gestart. Sindsdien zijn er veel stappen gezet. Zo zijn er kortere lijnen met de winkeliers, is er periodiek overleg met winkeliersverenigingen, zijn er meerdere events georganiseerd en hebben we een goede start gemaakt om onze centra aantrekkelijker te maken. De subsidie die vanuit de provincie is verstrekt is op alle punten verantwoord. De subsidieverantwoording is inmiddels goedgekeurd en de subsidie is definitief beschikt. Vooruitlopend op de evaluatie die begin 2027 volgt, is het wenselijk om hiervoor alvast per 1 mei 2027 incidenteel geld ter beschikking te stellen.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Centrummanager t/m 31-12-2027	i	€ 46.500	n

Medewerker kabinetszaken
Structureel 8 uur per week uitbreiding van formatie € 31.566. De medewerker Kabinetszaken werkt structureel circa 36 uur per week, terwijl het contract is gebaseerd op 28 uur. Om de continuïteit van de bestuurlijke ondersteuning te waarborgen, verdere opbouw van verlof- en overuren te voorkomen en de duurzame inzetbaarheid van de medewerker te borgen, is uitbreiding naar 36 uur noodzakelijk. Het is een bestuurlijke wens, dus ter politieke afweging.

Voorstel	i/s	Financieel	v/n
Medewerker kabinetszaken	s	€ 19.200	n

Subdoelen

Communicatie

Streekomroep RTV4
Delta Media Groep is momenteel, samen met de omroepen in Dalfsen, Ommen en Hardenberg, volop bezig met de vorming van een nieuwe regionale streekomroep RTV4 ter voorbereiding op de landelijke stelselwijziging die per 2028 wordt voorzien. Deze ontwikkeling moet leiden tot een professionele en toekomstbestendige publieke mediaorganisatie die inwoners blijft voorzien van onafhankelijke, betrouwbare en lokaal verankerde journalistiek, waarbij de streekomroep een belangrijke rol vervult in de lokale informatievoorziening, de democratische controle op het openbaar bestuur, de maatschappelijke verbinding tussen inwoners en het brengen van actueel nieuws uit de regio
Tegelijkertijd bestaat er vanuit de NLPO en het Rijk nog steeds onzekerheid over de structurele financiering van streekomroepen vanaf 2028. Hoewel sprake is van een voorgenomen rijksbijdrage, zijn de omvang, voorwaarden en definitieve invulling daarvan nog niet volledig duidelijk.
Om gedurende deze overgangsperiode de continuïteit van de lokale en onafhankelijke journalistiek te waarborgen en de ontwikkeling van de streekomroep mogelijk te maken, is een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage van € 48.000 voor Twenterand van groot belang. Deze bijdrage stelt RTV4 in staat te investeren in journalistieke kwaliteit, professionalisering, vrijwilligers, techniek en een duurzame inbedding van de publieke lokale mediafunctie binnen de Twenterandse samenleving. Daarmee wordt geborgd dat inwoners ook in de toekomst kunnen rekenen op een sterke, onafhankelijke en lokaal betrokken publieke omroep.

Voorstel	i/s	financieel	v/n
Streekomroep RTV4	s	€ 48.000	n

Subdoelen

Samenwerken aan buffers en begrip

In 2026 is uitvoering gegeven aan het programma *Samenwerken aan buffers van begrip*, dat is opgezet naar aanleiding van de aanbevelingen uit het NSOB-rapport. Het programmaplan is vastgesteld en op verschillende onderdelen zijn concrete stappen gezet, waaronder leertrajecten voor bestuur en organisatie, ontwikkelbijeenkomsten over gedrag en integriteit, de voorbereiding van gedragscodes en de inrichting van buffers. Hiermee wordt gewerkt aan het versterken van vertrouwen, samenwerking en een veilige bestuurs- en organisatiecultuur. Het huidige programma loopt door tot eind 2026, begin 2027. In het najaar van 2026 wordt geëvalueerd of voortzetting in de vorm van een programma in 2027 wenselijk is. Op het moment van opstellen van deze begroting is deze evaluatie nog niet afgerond.

Wat mag het kosten Bedrijfsvoering

Overzicht van baten en lasten

	2027	2028	2029	2030
Lasten per doelenboom				
Dienstverlening en klantcontact	1.682.995	1.691.230	1.670.494	1.747.276
Bedrijfsvoering	19.394.058	17.446.527	16.621.852	16.933.418
Totaal programma lasten	21.077.053	19.137.756	18.292.346	18.680.694
Baten per doelenboom				
Dienstverlening en klantcontact	1.071.263	1.111.874	996.357	1.037.605
Bedrijfsvoering	662.486	668.596	671.324	674.114
Totaal programma baten	1.733.749	1.780.470	1.667.681	1.711.719
Totaal saldo van baten en lasten	-19.343.305	-17.357.286	-16.624.665	-16.968.976
Mutaties reserves	1.360.234	271.004	-162.840	-316.262
Geraamd resultaat	-17.983.071	-17.086.282	-16.787.505	-17.285.238

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Via onderstaande link vindt u de beleidsindicatoren:
www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/besluit-begroting-en-verantwoording
Een aantal (BBV-)verplichte beleidsindicatoren worden niet weergegeven op de site 'waar staat je gemeente'. Deze worden hieronder vermeld.

Indicator	2027
Formatie in fte per 1000 inwoners	8,86
Bezetting in fte per 1000 inwoners	7,72
Apparaatskosten per inwoner	€ 1.030
Externe inhuur: totale kosten inhuur	€ 2.099.469
Externe inhuur: percentage van totale loonsom	6,04%
Overhead: totaalbedrag	€ 10.008.332
Overhead: % totaal lasten (excl. reserves)	7,10%

Paragrafen

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de financiële positie van de Twenterand en laat zien in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Hiervoor presenteren we het weerstandsvermogen, de risicobeheersing en verschillende kengetallen die de financiële weerbaarheid en wendbaarheid van de gemeente in beeld brengen.
De afgelopen jaren hebben de coronapandemie en de oorlog in Oekraïne laten zien dat onverwachte gebeurtenissen grote maatschappelijke en financiële gevolgen kunnen hebben. Ook de gemeente heeft de impact hiervan ervaren.
De komende jaren blijven ook onzeker. Factoren zoals de oorlog, opgaven vanuit het Rijk, financiële tekorten, arbeidsmarktkrapte en stijgende rente brengen risico's met zich mee op de korte en middellange termijn. Daarom blijven wij continu alert op ontwikkelingen. We monitoren risico's, beoordelen de mogelijke gevolgen en nemen waar nodig maatregelen.
Tegelijkertijd krijgen gemeenten te maken met steeds meer complexe opgaven. Om hier goed op te kunnen inspelen, hebben wij onze organisatie ingericht op een manier die zowel robuust als wendbaar is. Hierdoor zijn we beter in staat om nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen effectief aan te pakken.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Risicobeheersing is het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico’s. Een risico is een onzekere gebeurtenis met beleidsmatige en/of financiële gevolgen. Bij het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico’s. Het geeft aan in hoeverre de gemeente in staat is om de gevolgen van risico’s op te vangen zonder dat beleid en uitvoering in gevaar komen.
Weerstandsvermogen is de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit.
De beschikbare weerstandscapaciteit is samengevat in de volgende tabel. Ultimo 2027 bedraagt de weerstandscapaciteit € 24.912.270

Omschrijving	Stand 31-12-2025 rekening	Stand 01-01-2027 begroot	Stand 31-12-2027 begroot
Algemene risico reserve	€ 23.696.540	€ 27.651.878	€ 24.912.270
Reserve minimabeleid	€ 258.228	€ -	€ -
Reserve sociaal domein	€ 7.047.826	€ -	€ -
Reserve risico's grondbedrijf	€ 2.172.449	€ -	€ -
Totaal	**€ 33.175.043**	**€ 27.651.878**	**€ 24.912.270**

De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de risico’s die worden gelopen. Daarvoor doen we aan risicomanagement. Doelen hiervan zijn het bevorderen van risicobewustzijn en het expliciet maken en beheersen van risico’s. Het is een continu proces gericht op:

- Het identificeren van risico’s: waar lopen we welke risico’s?
- Het classificeren van risico’s: hoe groot is de kans, de impact en het financiële effect?
- Het treffen van beheersmaatregelen

Om risico's goed in beeld te houden, organiseren we twee keer per jaar risicosessies met betrokken medewerkers uit zowel de inhoudelijke als financiële disciplines. Tijdens deze sessies brengen we risico's in kaart en beoordelen we per risico de kans dat het zich voordoet en de mogelijke gevolgen. Daarbij kijken we naar de financiële impact, zowel incidenteel als structureel, en naar de gevolgen voor de doelstellingen van de gemeente en haar imago. Deze niet-financiële gevolgen worden

beoordeeld met een rapportcijfer, waarbij een hoger cijfer staat voor een grotere impact.
Op basis van deze inventarisatie actualiseren we het risicoprofiel van de gemeente. Dit vormt de basis voor beheersmaatregelen die erop gericht zijn de kans op optreden van risico's te verkleinen en de gevolgen ervan te beperken. Het kwantificeren van risico's blijft daarbij soms een uitdaging, omdat niet alle risico's zich eenvoudig in cijfers laten uitdrukken.

De belangrijkste risico's zijn opgenomen in tabel 2: *Risico's*. Dit overzicht is echter niet volledig. Door ontwikkelingen zoals geopolitieke spanningen, klimaatverandering en migratie krijgt de gemeente steeds vaker te maken met grote en moeilijk voorspelbare opgaven.
Een duidelijk voorbeeld hiervan is de oorlog in Oekraïne. Deze heeft niet alleen economische gevolgen, maar ook humanitaire gevolgen. Zo is een groot beroep gedaan op de gemeente en de samenleving om Oekraïense vluchtelingen op te vangen. Daarbij is onduidelijk hoe lang deze opvang nodig is.
De organisatie is zich bewust van deze ontwikkelingen en heeft daarom een structuur die zowel robuust als wendbaar is. Het robuuste deel richt zich op de reguliere werkzaamheden, terwijl het wendbare deel zich richt op nieuwe en complexe opgaven (opgavegericht werken). Hoewel dit de onvoorspelbaarheid van maatschappelijke ontwikkelingen niet wegneemt, helpt het ons wel om hier beter en sneller op in te spelen.

Tabel risico's

	Risico's	impact				kans	vereist weerstandsvermogen
		in euro's	i/s	doel	imago		
1	Het onvoldoende realiseren van transformatie en bijsturingsmaatregelen	€ 1.000.000	s	7	7	50%	€ 1.000.000
2	Optreden majeure procesfout of incident	€ 500.000	i	7	9	20%	€ 100.000
3	Samenwerkingsaspecten	€ 500.000	i	5	8	50%	€ 250.000
4	Kwetsbaarheid informatiesystemen (digitale weerbaarheid)	€ 250.000	i	9	8	25%	€ 62.500
5	Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed	€ 500.000	i	5	8	35%	€ 175.000
6	Uitvoeringsprogramma VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving)	€ 1.000.000	i	3	8	10%	€ 100.000
7	Bodem	€ 200.000	i	3	3	20%	€ 40.000
8	Ruimtelijke ontwikkelingen, Invoering Omgevingswet (Ow) en Wkb	€ 500.000	i	3	6	20%	€ 100.000
9	Cybersecurity-risico	€ 2.000.000	i	6	10	15%	€ 300.000
10	BBV, gemeentefonds, verdeelmodellen en overige financiële regelgeving	€ 1.500.000	s	2	2	50%	€ 1.500.000
11	Opduiken van niet (goed) vastgelegde afspraken met gevolgen	€ 500.000	i	2	8	20%	€ 100.000
12	Personeel gerelateerde risico's	€ 1.000.000	i	8	7	75%	€ 750.000
13	Humanitaire ontwikkelingen	€ 500.000	i	8	8	20%	€ 100.000
14	Grondexploitatie	€ 1.000.000	i	8	8	25%	€ 250.000
	Totaal						€ 4.827.500

Weerstandsvermogen is 'impact in euro's' maal 'kans' waarbij structurele risico's dubbel tellen

Toelichting risico's

De gemeente voert een actiever grondbeleid door gronden aan te kopen voor toekomstige woningbouw, zoals in Vriezenveen-Zuid. Daarbij bestaan risico’s rond het verkrijgen van een woonbestemming en mogelijke veranderingen in de woningmarkt, waardoor verkoop lastiger kan worden. Hoewel het marktrisico momenteel beperkt is, zijn tijdige ontwikkeling van plannen en het vroeg betrekken van inwoners en stakeholders belangrijk om financiële risico’s te beperken en draagvlak te vergroten.

1. Het onvoldoende realiseren van transformatie en bijsturingsmaatregelen.
Door onvoldoende voortgang van de benodigde transformatie binnen het sociaal domein, gecombineerd met onzekerheden in landelijke beleidsontwikkelingen en financiering, bestaat het risico dat maatschappelijke doelen niet worden gerealiseerd en kosten hoger uitvallen dan begroot. Gezien de omvang van de landelijke hervormingen, de onzekerheid over toekomstige financiering en de beperkte beïnvloedbaarheid van diverse maatschappelijke ontwikkelingen blijft het sociaal domein één van de grootste financiële risico's voor de gemeente in de komende jaren.

2. Optreden van een majeure procesfout of incident.
Dit risico betreft het optreden van een procesfout of incident leidend tot een grote verstoring van het proces of in de dienstverlening. Uiteraard kunnen procesfouten en incidenten altijd plaatsvinden, maar bij dit risico gaat het om een grote verstoring. Aanleiding hiervoor kan zijn: een gebrek aan casusregie waardoor de juiste zorg niet of niet tijdig is verleend; het onvoldoende op orde zijn van het administratieve proces en het juiste gebruik van programmatuur; het verlenen van andere zorg dan bedoeld of het verlenen van te dure of te langdurige zorg door rolonduidelijkheid, wachtlijsten of gebrek aan kennis bij de medewerkers. Ten gevolge van het optreden van incidenten kan de koersvastheid onder druk komen te staan. Er kan een toename optreden van het aantal ingebrekestellingen en/of bezwaarschriften met gevolgen voor imago en kosten. Naarmate wachttijden oplopen, neemt het risico op incidenten toe. Daarom worden wachttijden actief gemonitord. Wachttijden in de toegang en in de rest van de keten vragen bijzondere aandacht.

3. Samenwerkingsaspecten.
Binnen het sociaal domein en het onderwijs werkt de gemeente samen met veel partners. Verschillen in belangen, prioriteiten, capaciteit en werkwijzen kunnen de slagkracht van deze samenwerkingen beperken en invloed hebben op de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening.
Voor de transformatie van de jeugdhulp is samenwerking nodig tussen gemeenten, zorgaanbieders, onderwijs en partners in het gedwongen kader. De slagkracht binnen de jeugdhulpregio staat onder druk. Onderzocht wordt hoe de regio structureel kan beschikken over meer uitvoeringskracht; een eerste uitwerking hiervan wordt verwacht in de begroting van SamenTwente 2028. Daarnaast wordt voor de jeugdhulpregio vanaf 2028 een structurele investering voorzien, waarvan de omvang nog nader moet worden bepaald.
Arbeidsmarktkrapte, financiële druk bij zorgaanbieders en aangescherpte wet- en regelgeving kunnen leiden tot vertragingen, verminderde beschikbaarheid van zorg en hogere kosten. Faillissementen of discontinuïteit bij aanbieders kunnen aanvullende maatregelen noodzakelijk maken om de dienstverlening aan inwoners te waarborgen.
Op het gebied van onderwijshuisvesting zijn de risico's toegenomen door de invoering van de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting. Gemeenten krijgen aanvullende verantwoordelijkheden, terwijl hiervoor geen extra structurele middelen beschikbaar zijn gesteld. Tegelijkertijd komen schoolbesturen, in afwijking van de afspraken binnen het Integraal Huisvestingsplan (IHP), niet tot een gezamenlijk scholenplan. Hierdoor bestaat het risico dat investeringen onvoldoende toekomstbestendig zijn en publieke middelen niet optimaal worden ingezet. In het begrotingsjaar 2028 onderzoekt de gemeente hoe zij hier meer regie op kan voeren.
Daarnaast bestaat een risico op zorgfraude en op financiële effecten van regionale inkoop- en samenwerkingsconstructies. Door vroegsignalering, contractmanagement, regionale samenwerking en toepassing van onder meer de Bibob-toets wordt dit risico zoveel mogelijk beperkt.

4. Kwetsbaarheid informatiesystemen (digitale weerbaarheid).
De gemeente Twenterand is in toenemende mate afhankelijk van digitale informatiesystemen voor haar dienstverlening en bedrijfsvoering. Deze afhankelijkheid neemt verder toe door het gebruik van cloudplatforms, API-koppelingen en digitale ketens met externe partners en leveranciers. Hoewel deze ontwikkelingen bijdragen aan een efficiënte en flexibele organisatie, vergroten zij ook de kwetsbaarheid voor verstoringen, cyberincidenten en datalekken. Aanvallers richten zich daarbij steeds vaker op de zwakste schakel binnen een digitale keten, zoals leveranciers of systemen met toegang tot gevoelige informatie.
Daarnaast bestaat het risico dat binnen de organisatie applicaties of digitale oplossingen worden aangeschaft en gebruikt zonder voldoende afstemming met de informatievoorzienings- en beveiligingskaders. Hierdoor kunnen systemen ontstaan die niet voldoen aan de gemeentelijke uitgangspunten voor informatiebeveiliging, architectuur en gegevensbeheer.
Ook onjuist of onvoldoende deskundig gebruik van applicaties kan leiden tot risico's. Denk hierbij aan

het niet tijdig afhandelen van zaken (Djuma – subsidieaanvraag), het overschrijden van wettelijke termijnen, onvolledige of onjuiste registratie van informatie en een verminderde kwaliteit van gegevens. Dit kan gevolgen hebben voor de rechtmatigheid van processen, de kwaliteit van besluitvorming en de betrouwbaarheid van de gemeentelijke informatievoorziening. Om deze risico's te beperken wordt actief gewerkt aan het verbeteren van datakwaliteit en het beschikbaar stellen van betrouwbare, reproduceerbare en begrijpelijke informatie op basis van brongegevens.

De toenemende inzet van kunstmatige intelligentie (AI) biedt kansen voor efficiëntere dienstverlening en bedrijfsvoering. Tegelijkertijd brengt ongecontroleerd gebruik risico's met zich mee, waaronder schending van privacywetgeving, verlies van vertrouwelijke informatie en reputatieschade.
Nieuwe wet- en regelgeving, waaronder de BIO2 en NIS2, stelt bovendien hogere eisen aan informatiebeveiliging, risicobeheersing en digitale weerbaarheid. Het niet tijdig voldoen aan deze verplichtingen kan leiden tot hogere herstelkosten bij incidenten, schadeclaims van derden, toezichtmaatregelen en bestuurlijke verantwoording richting raad, accountant en toezichthouders.
Het college van burgemeester en wethouders en de gemeentelijke directie dragen de eindverantwoordelijkheid voor de digitale weerbaarheid van de organisatie. De komende jaren blijft het versterken van informatiebeveiliging, datakwaliteit, digitale weerbaarheid en bewustwording binnen de organisatie een belangrijk aandachtspunt om de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening te waarborgen.

5. Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed.
Binnen het gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed kunnen zich verschillende soorten risico’s voordoen. Deze zijn gerelateerd aan:
• De bouwkundige staat;
• De exploitatie van gebouwen;
• De leegstand van gebouwen.

Gemeentelijk vastgoed is vastgoed waarvan de gemeente eigenaar is. Maatschappelijk vastgoed is vastgoed in eigendom en/of in gebruik bij maatschappelijke organisaties, zoals verenigingen en stichtingen. Wanneer zich (financiële) problemen voordoen, zal de gemeente al snel worden aangesproken.
We benoemen het risico dat niet wordt voldaan aan de Wet Markt en Overheid, bijvoorbeeld wanneer geen kostendekkende huur in rekening wordt gebracht. Een ander risico is dat er onvoldoende scherp zicht is op gemeentelijke eigendommen, waardoor zich verrassingen kunnen voordoen op het gebied van niet voorziene onderhoudsinspanningen. Deze onderhoudsinspanningen kunnen ook het gevolg zijn van het feit dat de afgelopen jaren het onderhoud op (sommige) vastgoed niet of op een lager niveau is uitgevoerd.

Juridische risico's:
Exploitatie van vastgoed valt onder het privaatrecht. De gemeente wordt in haar handelen gezien als marktpartij, echter gelden wel aanvullende regels om oneerlijke concurrentie te voorkomen (o.a. Wet Markt en Overheid en Didam-arrest). Op verschillende vlakken zijn juridische risico's aanwezig omdat de gemeentelijke vastgoedportefeuille niet voldoet aan de wettelijke eisen.

Financiële risico’s:
Het niet voldoen aan de wettelijke eisen levert ook financiële risico's op aangezien de gevolgen kunnen leiden tot schadevergoedingen en dwangsommen aan de gemeente. Daarnaast is de gemeentelijke administratie nog niet voldoende passend ingericht voor effectief en efficiënt vastgoedmanagement wat leidt tot onvoldoende sturing op financiële prestaties en risico's.

In de begroting wordt rekening gehouden met huuropbrengsten van het gemeentelijke vastgoed die mogelijk niet volledig kunnen worden gerealiseerd. Een voorbeeld hiervan is het gemeentehuis. Het is de bedoeling om meerdere ruimtes extern te verhuren, maar voor een deel van deze ruimtes is nog geen eindgebruiker in zicht.
In een aantal gemeentelijke panden binnen de portefeuille en leegstandsbeheer zijn asbesthoudende materialen aanwezig. Bij een brand kunnen asbestvezels vrijkomen, met risico’s voor de volksgezondheid, hoge kosten voor sanering, claims en mogelijke boetes.

6. Uitvoeringsprogramma VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving)
Met de komst van de Omgevingswet heeft de gemeente een bredere verantwoordelijkheid gekregen

voor verschillende thema's. Denk hierbij aan de kaderrichtlijn water, ZZS, PFAS, luchtkwaliteit en inzet op waterbodem sturend. De verwachting is dat inzet op deze thema's resulteren in structurele taken voor het VTH uitvoeringsprogramma, waarbij het personeel voor de uitvoering van deze taken moet voldoen aan de wettelijke kwaliteitscriteria. De structurele inzet en opleiding van personeel kan hierbij leiden tot een (financieel) risico.
Het niet (kunnen) voldoen aan de wettelijke kwaliteitscriteria (kennis, controles en frequenties) in relatie tot het uitvoeringsprogramma voor alle VTH-producten (bouw, milieu, afwijkend gebruik etc.) bevat risico's t.a.v. veiligheid, gezondheid en de leefbaarheid van de fysieke leefomgeving, omdat normconform gedrag niet of verminderd wordt getoetst. Noodzakelijk herstel en sanctioneren blijven dan uit. Dit kan resulteren in ongewenste maatschappelijke, juridische en economische effecten. Denk aan toename van illegale bouwwerken, illegaal gebruik van gronden en objecten, toenemende ergernissen bij inwoners, toename van Woo verzoeken en mogelijke ingebrekestellingen bij het niet tijdig nemen van juridische besluiten, waardoor we dwangsommen verschuldigd zijn.

7. Bodem
Met de komst van de Omgevingswet heeft de gemeente een bredere verantwoordelijkheid gekregen voor de bodemkwaliteit. Dit brengt diverse risico's met zich mee, zowel in het kader van acute incidenten als structurele bodemopgaven.
De gemeente loopt een risico op onverwachte bodemverontreinigingen, onder andere door illegale activiteiten zoals drugsdumpingen, ontwikkelingen rondom PFAS, voormalige NAVOS-locaties en overige verontreinigingen.
Wanneer deze situaties zich voordoen op gronden die in eigendom zijn van de gemeente of in de openbare ruimte, komen onderzoek, beheersmaatregelen en eventuele sanering volledig voor rekening van de gemeente.

Onder de Omgevingswet zijn de bodemtaken van de Provincie overgegaan naar de gemeente. Alle uitvoerende, aan milieubelastende activiteiten gebonden, milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving en de adviestaak voor bodem worden uitgevoerd door de ODT.

PFAS
Specifiek voor het onderwerp PFAS is via de Provincie historisch onderzoek uitgevoerd naar mogelijke verontreinigingen binnen de gemeente. Eventuele bronnen worden op basis van risico nader onderzocht. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat er voor Twenterand geen groot risico bestaat en er momenteel geen gevolgen zijn.

Stikstofcrisis
Nederland kampt met een stikstofcrisis doordat landbouw, industrie en verkeer meer stikstof uitstoten dan de natuur aankan. Omdat Nederland Europese verplichtingen heeft om natuur te beschermen, moet de uitstoot worden verminderd. Beleidsmaatregelen zijn echter regelmatig gestrand, terwijl recente rechterlijke uitspraken de druk verder hebben vergroot. Hierdoor ligt de vergunningverlening voor veel projecten in het land vrijwel stil. Zonder effectieve maatregelen dreigt Nederland in een langdurig stikstofslot te blijven, met negatieve gevolgen voor onder meer de bouw, infrastructuur, landbouw en industrie.

Het Kanaal Almelo-de Haandrik blijft ook de komende jaren aandacht vragen. De gemeente leidt aanzienlijke schade aan de eigen infrastructuur, zoals wegen. Vooralsnog wordt dit niet vergoed, maar we zijn hierover op ambtelijk en bestuurlijk niveau in gesprek met de provincie. Voor de Noorderweg specifiek geldt, dat er financiële middelen zijn opgenomen in de begroting. De kans bestaat echter dat er onvoorziene maatregelen nodig zijn, waarmee veel extra geld is gemoeid.
In het gebied Hammerflier (met een sterk wisselende bodemopbouw) ontstaan vergelijkbare schades aan onze wegen. Ook die wegen vergen t.z.t. een bijzonder aanpak, leidend tot hogere (onderhoud)kosten. In 2026 zijn de eerste wegen aangepakt, waaronder de Bakkersweg.

8. Ruimtelijke ontwikkelingen – Invoering Omgevingswet (Ow) en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb).
De invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) brengt verschillende risico's en uitvoeringsuitdagingen met zich mee. Er bestaat een risico dat de Omgevingsvisie 2.0 niet tijdig wordt vastgesteld, terwijl problemen met landelijke systemen de ontwikkeling van omgevingsplannen vertragen en leiden tot een oplopende werkvoorraad. Daarnaast

zorgt het uitstel van de Wkb voor verbouwingen voor een tekort aan bouwtoezichthouders en is nog onduidelijk welke gevolgen de verschuiving van taken naar marktpartijen heeft voor toezicht, aansprakelijkheid en calamiteiten. Ook de financiële effecten op legesopbrengsten vragen de komende jaren om monitoring en mogelijke bijsturing.

9. Cybersecurity-risico.
Cybersecurity omvat tegenwoordig veel meer dan alleen het risico op een hack. Organisaties worden geconfronteerd met uiteenlopende digitale dreigingen die de continuïteit van de dienstverlening, de beschikbaarheid van systemen en de vertrouwelijkheid van gegevens kunnen aantasten. Denk hierbij aan ransomware, DDoS-aanvallen, datadiefstal, malware, softwarekwetsbaarheden en incidenten bij leveranciers of ketenpartners. De snelle ontwikkeling en brede inzet van AI zorgen ervoor dat dreigingen zich sneller ontwikkelen en eenvoudiger kunnen worden ingezet, waardoor de cyberrisico's verder toenemen.

Ondanks de getroffen technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen kunnen cyberincidenten nooit volledig worden voorkomen. Daarom blijft het vergroten van bewustzijn, kennis en alertheid binnen de organisatie een doorlopende prioriteit.
Momenteel maakt Twenterand gebruik van een 'Incident Response Retainer' (IRR) van NFIR i.p.v. een cyberverzekering. NFIR is een partij die snel en effectief kan reageren in het geval van een cyberincident, maar kijkt niet 24x7 mee op onze IT-infrastructuur. In Q3 van 2026 is een proces gestart om de 'IRR' te vervangen door een 'Managed Detectie en Response' (MDR) oplossing waarbij Incident Response onderdeel uitmaakt van de dienstverlening. Hierdoor kijkt een gespecialiseerde partij 24x7 mee op onze IT-infrastructuur om dreigingen zo snel mogelijk te detecteren en te mitigeren. Zowel de 'IRR' als 'MDR' biedt geen financiële schadevergoeding bij een incident.
De mogelijke financiële omvang van een incident wordt hieronder weergegeven:

Scenario	Kosten
Beperkte hack/datalek	€ 300.000 - € 500.000
Gemiddeld ernstig incident	€ 1.000.000 - € 2.000.000
Zware ransomware-aanval	€ 2.000.000 - € 5.000.000

10. BBV, gemeentefonds, verdeelmodellen en overige financiële regelgeving.
Het grootste risico hier blijft de onzekerheid als gevolg van de onvoorspelbaarheid van het rijksbeleid. Dat manifesteert zich in onzekerheid over de continuïteit van onze doelrealisatie en dienstverlening en het vormt een risico voor een solide financieel beleid.
Per 2023 is een nieuw verdeelmodel voor de herverdeling van het gemeentefonds ingevoerd. Twenterand was hierin een nadeelgemeente. Fondsbeheerders hebben destijds besloten tot een ingroeipad, hiermee werd ons nadeel afgetopt, omdat de effecten van de herverdeling niet altijd goed uitlegbaar bleken.
Sindsdien is veel discussie ontstaan over de vraag of het model voldoende recht doet aan verschillen tussen gemeenten, onder meer rond jeugdzorg, armoede, centrumfuncties en de eigen belastingcapaciteit van gemeenten.
Voor de volgende actualisatie van het verdeelmodel (voorzien vanaf 2027) hebben de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) en de VNG aangegeven dat de voorgestelde wijzigingen nog onvoldoende onderbouwd zijn. Het kabinet heeft daarom besloten om geen grote nieuwe herverdeling per 2027 door te voeren en aanvullend onderzoek uit te voeren naar een betere aansluiting van het verdeelmodel op de werkelijke kosten van gemeenten. Het huidige ingroeipad voor 2027 en 2028 wordt hierbij bevroren.

11. Opduiken van niet (goed) vastgelegde afspraken met gevolgen.
Er is en wordt veel tijd gestoken in het compleet krijgen van dossiers, zodat er een actueel overzicht bestaat van alle gemaakte afspraken en mogelijke verplichtingen. Toch blijkt het op orde krijgen en houden van gemaakte afspraken en daarmee het informatiebeheer dat ook nog voldoet aan alle relevante wettelijke eisen (o.a. Archiefwet) een grote uitdaging. Daarom blijft de kans bestaan dat er gemaakte (mondelinge) afspraken c.q. toezeggingen opduiken waarvan de consequenties aan de voorkant onvoldoende zijn onderkend en vastgelegd met mogelijke gevolgen. De financiële gevolgen

hiervan kunnen fors zijn.

12. Personeel gerelateerde risico's.
Het risico bestaat dat Twenterand geen adequaat personeelsbestand heeft, zowel kwantitatief als kwalitatief. De consequentie daarvan kan zijn dat (wettelijke) taken niet meer kunnen worden uitgevoerd en (politieke) ambities niet kunnen worden waargemaakt. Het is nu al merkbaar dat taken en formatie/middelen niet altijd met elkaar in balans zijn. Hier zijn een aantal oorzaken voor te noemen:
- Er komen nieuwe opgaven/taken, waar geen middelen en/of formatie voor beschikbaar zijn gesteld;
- Toenemende regeldruk door verantwoordingstaken en verplichte audits;
- Uitstroom door pensionering (kennisverlies);
- Krappe arbeidsmarkt: Dit betekent dat soms weinig vakkennis en/of ervaring instroomt, dit vraagt meer begeleiding en levert extra werkdruk bij andere collega's op. Dit kan leiden tot minder werkplezier, meer ontevredenheid en toename van verzuim (een vicieuze cirkel);
- Niet kunnen vervullen van vacatures door eigen werving leidt tot meer inhuur en hogere kosten;
- Overheden vissen in dezelfde vijver en andere gemeenten betalen soms meer;
- De primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden staan onder druk.
- Het ziekteverzuim laat een stijgende lijn zien sinds 2021. De stijging van het verzuimpercentage is vergelijkbaar met de landelijke trend. Gevolgen van het hogere ziekteverzuim zijn verhoging van werkdruk en stijging van uitgaven voor vervanging. De maatregelen die getroffen worden zijn aandacht voor verzuimdossiers door casemanagers, verzuimtraining voor leidinggevenden en sturing op het volgen van het verzuimprotocol.

Op de inhuurmarkt is eveneens sprake van krapte voor een aantal cruciale functies. Dit geheel kan leiden tot spanning tussen beschikbare en benodigde formatie/inzet, achterblijvende realisatie van beleid en doelen, kortom tot gevolgen voor onze dienstverlening. Het functiehuis kan een risico vormen, met een slechtere concurrentiepositie met verdere uitstroom tot gevolg. Het afscheid nemen van personeel kan aanleiding zijn tot het sluiten van zogenaamde vaststellingsovereenkomsten met financiële verplichtingen. De organisatieontwikkeling, waarbij ook inspelen op achterstallig onderhoud (scholing, gesprekscyclus, dossiervorming) aan de orde is, vraagt veel inzet op gebied van P&O. Het hiervoor onvoldoende ruimte vrijspelen is eveneens een risico.

13. Humanitaire ontwikkelingen.
Opvang Oekraïense vluchtelingen.
De inval in Oekraïne door Rusland heeft grote impact. Naast economische gevolgen zijn er ook humanitaire gevolgen waarbij een groot beroep wordt gedaan op ons gemeentelijk en maatschappelijk vermogen om vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen, voor een periode tot tenminste 4 maart 2028. Op grond van bestaande regelgeving is het Rijk verantwoordelijk voor de financiering van de kosten die dit voor gemeenten met zich meebrengt. Sinds 1 juli 2026 vervangt één centrale regeling de verschillende regelingen voor Oekraïense ontheemden, asielzoekers en statushouders. Het betreft de Regeling tijdelijke bekostiging opvang en huisvesting door gemeenten, de DFR (de doelgroep flexibele regeling). In deze nieuwe regeling worden alleen de kosten van de locaties voor de opvang van Oekraïense ontheemden op aanvraag vergoed, in plaats van een normbedrag.

Opvang asielzoekers
Door de Spreidingswet moet Twenterand bijdragen aan een evenwichtige opvang van asielzoekers. Twenterand werkt hierbij samen met de gemeente Almelo en zet daarnaast in op extra opvang van Oekraïense ontheemden. De uitvoering brengt risico's met zich mee voor de gemeentelijke capaciteit en voor beleidsterreinen zoals wonen, zorg, onderwijs, integratie en leefbaarheid. Voldoende capaciteit en draagvlak zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden voor een succesvolle uitvoering.

Huisvesten statushouders
Twenterand moet naast de reguliere taakstelling ook 60 extra statushouders huisvesten. Door de krappe woningmarkt vergroot dit de druk op de beschikbaarheid van sociale huurwoningen en brengt het financiële risico's met zich mee, onder meer door kosten voor tijdelijke huisvesting, inburgering en (bijstands)uitkeringen. Om de druk te verlichten onderzoekt de gemeente samen met Mijande Wonen de realisatie van 20 flexwoningen voor verschillende doelgroepen.

14. Grondexploitatie
Twenterand voert een actiever grondbeleid door gronden aan te kopen voor toekomstige woningbouw,

zoals in Vriezenveen-Zuid. Daarbij bestaan risico's rond het verkrijgen van een woonbestemming en mogelijke veranderingen in de woningmarkt (vraag naar woningen), waardoor verkoop lastiger kan worden. Hoewel het marktrisico, gezien de huidige woningnood, momenteel beperkt is, zijn tijdige ontwikkeling van plannen en het vroeg betrekken van inwoners en adviserende organisaties belangrijk om financiële risico's te beperken en draagvlak te vergroten.

Conclusie

Het vereiste weerstandsvermogen bedraagt € 4.827.500 en de beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 24.912.270. De dekkingsratio bedraagt hiermee bijna 5,2 en ligt ver boven de norm van 1. Dit geeft een positief beeld, maar moet worden beschouwd in de context van de financiële problematiek die op gemeenten afkomt. Dan denken we bijvoorbeeld aan alle complexe taken die naar gemeenten toekomen en de naderende ravijnjaren.

Kengetallen

Conform het BBV, artikel 11:2, moeten de volgende zes kengetallen verplicht worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen van de programmabegroting:

1. netto schuldquote;
2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. solvabiliteitsratio;
4. structurele exploitatieruimte;
5. grondexploitatie;
6. belastingcapaciteit.

1. Netto schuldquote
De netto schuldquote bestaat uit de schuldenlast van de gemeente gedeeld door de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. De netto schuldquote bedraagt 48,62% en daarmee valt Twenterand in de categorie minst risicovol, op basis van (de signaleringswaarden van) het GTK 2026.

2. netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen
Bij de netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen gaat het om schulden exclusief doorgeleende gelden (aan bijv. een woningbouwcorporatie die jaarlijks aflost). De netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen, bedraagt 39,11% en daarmee valt Twenterand in de categorie minst risicovol, op basis van (de signaleringswaarden van) het GTK 2026.

3. Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft het eigen vermogen weer als percentage van het totale vermogen en hierbij geldt hoe hoger dit percentage, hoe beter de gemeente in staat is haar verplichtingen op de lange termijn te voldoen. De solvabiliteitsratio bedraagt 39,88% en daarmee valt Twenterand in de categorie neutraal, op basis van het GTK 2026.

4. Structurele exploitatieruimte
Structurele exploitatieruimte geeft het verschil tussen baten en lasten als percentage van de totale baten. En schetst welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke stijging van baten of structurele daling van lasten daarvoor nodig is. Het beeld van deze structurele exploitatieruimte is voor 2027 0,07% en daarmee valt Twenterand in de minst risicovolle categorie, op basis van het GTK 2026.

5. Grondexploitatie
Grondexploitatie geeft de grondpositie (waarde van de grond) weer als percentage van de totale geraamde baten. Voor deze ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie bedraagt 15,39% en daarmee valt Twenterand in de categorie neutraal, op basis van het GTK 2026.

6. Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft de hoogte van de van de woonlasten van een gezin weer als percentage van de landelijk gemiddelde woonlasten van een gezin. Dit percentage bedraagt 97,03% en daarmee valt Twenterand in de categorie minst risicovol, op basis van het GTK 2026.

De kengetallen zijn weergegeven in onderstaande tabel.

	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	10,61%	26,22%	48,62%	53,73%	78,06%	79,15%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	2,00%	15,42%	39,11%	44,10%	68,16%	69,65%
Solvabiliteitsratio	55,97%	50,43%	39,88%	39,50%	33,31%	31,99%
Structurele exploitatieruimte	-4,20%	0,15%	0,07%	-1,52%	-2,69%	-2,60%
Grondexploitatie	1,89%	10,81%	15,39%	16,72%	18,47%	21,19%
Belastingcapaciteit	94,00%	90,56%	97,03%	97,98%	98,59%	99,77%

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn een belangrijk onderdeel van het gemeentelijk kapitaal en verdienen daarom zorgvuldig beheer. De kwaliteit en het onderhoud van deze goederen bepalen het serviceniveau voor de inwoners en beïnvloeden de jaarlijkse kosten. Het is daarom essentieel dat openbare voorzieningen en gebouwen goed onderhouden worden en dat er heldere onderhoudsplannen zijn.

Beleid
De kapitaalgoederen van de gemeente omvatten diverse onderdelen zoals groenvoorzieningen, speelplekken, gebouwen, wegen en riolering. Voor al deze onderdelen wordt de onderhoudsbehoefte vastgesteld op basis van beheerssystemen die door de gemeenteraad zijn goedgekeurd. Medewerkers brengen waar nodig, op basis van visuele inspecties, aanpassingen aan in deze planningen. Eind 2025/begin 2026 zijn van enkele thema's de hoeveelheden opnieuw geïnventariseerd. Daardoor kunnen de arealen gering afwijken.

Wegen

De gemeente Twenterand heeft de volgende lengte wegen en oppervlakte verharding in onderhoud en beheer:

Wegen / verharding	Areaal
Lengte wegen	440 km
Oppervlakte verharding	242 ha

Door de CROW (landelijk kennisplatform voor de openbare ruimte) is een standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Middels deze systematiek worden de wegen geïnspecteerd en wordt de onderhoudsbehoefte bepaald op basis van de kwaliteit. In 2023 is een nieuw beheerplan vastgesteld voor Wegen.
De benodigde onderhoudsmaatregelen zijn afhankelijk van de vastgestelde (technische) staat en de feitelijk optredende slijtage van een bepaalde weg door het gebruik of weersinvloeden. Dit onderhoud wordt planmatig uitgevoerd, waarbij het doel is om binnen de beschikbare financiële middelen door tijdig en juist ingrijpen de technische levensduur en het goed functioneren van een weg zoveel mogelijk te verlengen. Daarom wordt gedurende de levensduur regelmatig de toestand van de wegen geïnspecteerd, zodat de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen kunnen worden bepaald. Onder wegen worden alle verhardingen zoals rijbanen, trottoirs, fietspaden en parkeerplaatsen verstaan.
De begroting voor het onderhoud van wegen wordt gemaakt aan de hand van ingevoerde inspectiewaarden in het beheersysteem Obsurv. In dit systeem worden per weggedeelte elke twee jaar inspectiewaarden ingevoerd. Deze waarden komen voort uit een inspectieronde, waarbij de staat van het wegdek op diverse punten beoordeeld wordt. Aan de hand van de ingevoerde inspectiewaarden en diverse instellingen worden de benodigde maatregelen bepaald en de begroting gegenereerd.

Afgevlakte planning:
De begroting voor het onderhoud wordt per jaar berekend. Hierdoor kan het zijn dat er in één jaar een laag bedrag benodigd is, terwijl het volgend jaar een hoog bedrag benodigd is. Omdat dat minder praktisch en werkbaar is, wordt een afgevlakte planning gemaakt. Hierin wordt (waar mogelijk) geschoven met onderhoudsjaren zodat per jaar een min of meer gelijk bedrag benodigd is. Aan de hand van de meest recente inspectiewaarden in het beheersysteem worden de begrotingscijfers bepaald.

Aan onderhoud asfaltwegen wordt in eerste instantie voorrang gegeven om zoveel mogelijk kapitaalvernietiging te voorkomen. Wanneer namelijk asfaltwegen niet tijdig worden onderhouden zet het schadebeeld zich door in de fundering. waardoor de kosten van herstel fors toenemen. In de post onderhoud wegen worden ook de aanleg en het onderhoud van grasbetonstenen en bermbeton

meegenomen. Indien er budget beschikbaar komt voor het verbeteren van landbouwroutes zullen deze worden uitgevoerd in bermbeton.

Financieel overzicht: Wegen

Omschrijving	R2025	B2026	B2027	B2028	B2029	B2030
Onderhoud	1.133.883	1.183.572	1.270.203	1.295.457	1.323.956	1.353.084
Afschrijvingen	418.682	451.081	499.832	527.593	540.986	586.491
Totaal	1.552.566	1.634.653	1.770.035	1.823.050	1.864.942	1.939.575

Openbare verlichting

Het areaal van de openbare verlichting is geïnventariseerd en op basis van deze inventarisatie vindt de jaarlijkse vervanging plaats van armaturen en masten.

Openbare Verlichting	Areaal
Lichtmasten/armaturen	7.874 lichtmasten/8.035 armaturen

De inventarisatie wordt periodiek bijgewerkt en actueel gehouden. In de investeringslijst is jaarlijks een bedrag opgenomen voor vervanging van lichtmasten en armaturen. Daarbij wordt niet uitgegaan van de theoretische afschrijving van respectievelijk 40 en 20 jaren, maar van de daadwerkelijke onderhoudstoestand. In het beleidsplan 'Zo verlichten wij in Overijssel - Twenterand 2024-2034' , dat eind 2024 door de gemeenteraad is vastgesteld, is ook beoordeeld of de beschikbare financiële middelen in de pas lopen met de kosten voor onderhoud en vervanging.

Financieel overzicht: Openbare verlichting

Omschrijving	R2025	B2026	B2027	B2028	B2029	B2030
Onderhoud	53.067	112.680	115.271	117.808	120.400	123.049
Afschrijvingen	85.552	92.823	92.077	115.313	122.316	129.252
Totaal	138.619	205.503	207.348	233.121	242.716	252.301

Gebouwen en civieltechnische kunstwerken

Er vindt driejaarlijks een herinspectie plaats van alle gemeentelijke gebouwen en zesjaarlijks van alle civieltechnische kunstwerken gelegen binnen de gemeente Twenterand (gebruik gemaakt wordt van de systemen voor rationeel gebouwenbeheer en rationeel kunstwerkenbeheer van Antea). Het grootschalig onderhoud voor instandhouding van bestaande gebouwen en civieltechnische kunstwerken is voor de komende 10 jaren geregeld. In het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt voor 10 jaar de toekomstige onderhoudsbehoefte aangegeven. Wanneer een gebouw of gebouwonderdeel of een civieltechnisch kunstwerk onderhoud vergt, worden de gewenste activiteit en de onderhoudscyclus vermeld, inclusief de daarbij behorende kosten. De gemeente heeft de volgende aantallen accommodaties/gebouwen en civieltechnische kunstwerken in beheer:

Accommodaties/gebouwen	Areaal
aantal accommodaties/gebouwen	49
Civieltechnische kunstwerken	Areaal
aantal kunstwerken	60

Financieel overzicht: Gebouwen

Omschrijving	R2025	B2026	B2027	B2028	B2029	B2030
Onderhoud	773.989	424.035	394.527	503.825	513.906	523.942
Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud	331.187	1.401.267	1.180.390	693.519	1.122.672	1.031.096
Kapitaallasten	1.724.156	2.120.310	2.165.624	2.350.390	2.298.607	2.785.558
Totaal	2.829.332	3.945.612	3.740.541	3.547.734	3.935.185	4.340.596

Financieel overzicht: Bruggen en kunstwerken

Omschrijving	R2025	B2026	B2027	B2028	B2029	B2030
Onderhoud	3.753	19.197	29.638	30.290	30.957	31.638
Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud	47.910	16.250	191.776	174.862	188.843	636.582
Afschrijvingen	14.548	14.431	14.316	14.200	14.084	13.969
Totaal	66.211	49.878	235.730	219.352	233.884	682.189

Groen

Door de CROW (kennisplatform voor de openbare ruimte) is een landelijke standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Op basis van die standaard is in 2023 een beheerplan opgesteld voor Groen . Voor openbaar groen is een aantal kwaliteitsniveaus doorgerekend. Middels het pakket rationeel groenbeheer van Sweco zijn deze onderhoudsniveaus vertaald in de werkpakketten (technisch en financieel). De onderhoudsbudgetten staan onder druk vanwege enkele ontwikkelingen, die kosten verhogend werken (bijvoorbeeld wijziging regelgeving, klimaatverandering, areaaluitbreiding). Geprobeerd wordt de vastgelegde onderhoudsniveaus zoveel mogelijk te handhaven.
Dat areaal bestaat uit:

Openbaar groen	Areaal
Bomen	26.300 stuks
Hagen	17 km
Oppervlakte openbaar groen	176 ha

Financieel overzicht: Openbaar groen

Omschrijving	R2025	B2026	B2027	B2028	B2029	B2030
Onderhoud	2.147.768	1.879.807	1.884.725	1.884.759	1.947.912	2.013.480
Afschrijvingen	2.035	12.816	16.171	38.970	36.650	36.306
Totaal	2.149.803	1.892.623	1.900.896	1.923.729	1.984.562	2.049.786

Grondwater

Het grondwaterbeheer is opgenomen in Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan, dat eind 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld. In 2026 zijn we aangesloten bij het grondwatermeetnetwerk van de Twentse gemeenten. In totaal hebben we nu 25 peilbuizen die het grondwater continu meten. Deze peilbuizen zijn verdeeld over de kernen in onze gemeente. Met deze grondwatermeetpunten krijgen we een beter beeld van onze grondwaterstanden over een langere periode en dit helpt ons om betere maatregelen te treffen tegen droogte en de overlast van het grondwater.

Riolering

De volgende rioolvoorzieningen zijn aanwezig in de gemeente:

Riolering	Areaal
Vrij verval riolering	236 km

(mini)gemalen	701 stuks

In Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan 2024-2028 is bepaald welke maatregelen er aan het rioolstelsel getroffen dienen te worden voor met name de planperiode van 5 jaar. In de eerste 5 jaar is daar gedetailleerd naar gekeken en zijn ook de benodigde budgetten bepaald. Voor de periode daarna is dat ook gedaan, maar dan meer op hoofdlijnen. Op het gebied van de riolering gaat het om het onderhoud en beheer van bestaande riolering en gedeelten van de riolering, die vervangen moeten worden. In het GWR 2024-2028 is verder ingespeeld op klimaatadaptatie. Klimaatadaptatie houdt in dat we de meest nadelige effecten van klimaatverandering willen verminderen. Er zijn maatregelen ingepland voor de locaties, waar uit modelberekeningen is gebleken, dat daar bij extremere hoeveelheden neerslag problemen kunnen optreden. De gemeente Twenterand gaat in deze GWR-periode verder met risico gestuurd rioolbeheer. Door verbetering van methodieken kunnen wij nauwkeuriger bepalen hoe lang een riool meegaat en wat de gevolgen van bepaalde schades zijn. Door risico gestuurd rioolbeheer blijven de kosten maatschappelijk aanvaardbaar. Zowel m.b.t. het opstellen van het nieuwe GWR als de doelmatigheid van te treffen maatregelen heeft overleg plaatsgevonden met het waterschap Vechtstromen. Middels het kostendekkingsplan is de hoogte van de rioolheffing bepaald op basis van 100% kostendekkendheid. Planmatig wordt het rioolstelsel gereinigd en geïnspecteerd, waardoor de kwaliteit wordt bewaakt. Ter plekke van enkele overstorten en gemalen worden permanent metingen verricht om de werking van het stelsel te monitoren. Er wordt gewerkt met het programma rationeel rioolbeheer van Sweco.

Financieel overzicht: Riolering

Omschrijving	R2025	B2026	B2027	B2028	B2029	B2030
Onderhoud	249.445	337.697	344.451	351.339	358.366	365.534
Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud	0	6.069	320	320	4.640	7.104
Afschrijvingen	636.042	654.931	724.839	882.524	1.010.651	1.221.589
Totaal	885.487	998.697	1.069.610	1.234.183	1.373.657	1.594.227

Kaderplan speelruimte

Voor het kaderplan speelruimte (door de Raad vastgesteld in 2018) is jaarlijks gemiddeld € 76.000,- nodig. Dit is meegenomen in de begroting 2020 en verder. Alle centrale plekken en steunplekken blijven hiermee ingericht.
Voor meer toelichting verwijzen wij u naar het Kaderplan Speelruimte (2017-2027)

Speeltoestellen	Areaal
Aantal speeltoestellen	561 stuks

Tractie en gereedschappen

Tractie en gereedschappen hebben blijvend aandacht nodig in relatie tot bezetting en daarmee effectief gebruik. Door gewijzigde inzichten of anders uitvoeren van werkzaamheden is het zinvol het gebruik van deze middelen constant tegen het licht te houden. De kapitaallasten van de tractie zijn in de begroting opgenomen voor een vast bedrag. Het verschil tussen werkelijk en begroot wordt gestort c.q. onttrokken uit de reserve tractie. Jaarlijks wordt beoordeeld of de vervangingen, die zijn opgenomen in het tractieplan, noodzakelijk zijn.

Paragraaf Financiering

Inleiding

In de paragraaf financiering bij de begroting en de jaarrekening neemt het college, naast de verplichte onderdelen op grond van het BBV, in ieder geval op:
A. de kasgeldlimiet;
B. de renterisiconorm;
C. een overzicht van verstrekte geldleningen.

Paragraaf financiering

Algemene ontwikkelingen
De gemeente dient een paragraaf Financiering in zowel de begroting als in het jaarverslag op te nemen waarin aangegeven wordt wat de beleidsvoornemens zijn ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.
Om volledig te voldoen aan de wetgeving op het gebied van treasury heeft de gemeente Twenterand een treasurystatuut. In dit treasurystatuut zijn de uitgangspunten, de doelstellingen, de beleidsmatige en organisatorische kaders (inclusief het toezicht op de uitvoering van de treasury) voor de treasuryfunctie vastgelegd. De wet FIDO definieert treasury als volgt: “het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico’s”.

Treasurybeleid
De beleidsdoelstelling van het treasurybeleid van de gemeente Twenterand kan als volgt worden omschreven: De gemeente voert, gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren, een risicomijdend treasurybeleid. Binnen dit risicomijdende beleid stelt de gemeente zich ten doel zo laag mogelijke kosten over leningen en/of een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen te realiseren, voor zover nog mogelijk binnen de opgelegde regeling voor schatkistbankieren. Dit binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden en ter beperking van risico’s.

Renterisico’s
Een hoofddoel van treasury is het beperken van de gevolgen van een stijgende rente. Aan de andere kant dient er optimaal geprofiteerd te worden van lage rentestanden.
Met het bijhouden van de ontwikkelingen op de geld en kapitaalmarkt en de grote diversiteit in leningsproducten wordt continue geprobeerd om een zo optimaal mogelijk resultaat te behalen tegen een verantwoord risico, eventueel ondersteund door een liquiditeitsprognose.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. De kasgeldlimiet is gericht op het voorkomen van ongewenste renterisico's die ontstaan door het aangaan van overmatige korte-termijnfinancieringen en stelt een grens aan de omvang van de korte schuld waarover de gemeente renterisico mag lopen.
Als grondslag van de wettelijk toegestane omvang van de kasgeldlimiet wordt voor het gehele begrotingsjaar aangehouden de omvang van de jaarbegroting per 1 januari van het betreffende jaar. Op grond hiervan is de door het rijk toegestane omvang van de kasgeldlimiet voor 2027 vastgesteld op 8,5% van € 142.543.985 = € 12.116.239 Dit betekent dat de gemeente Twenterand door het jaar heen tot het hierboven berekende bedrag met kort geld mag financieren (ook investeringen). De kasgeldlimiet mag drie kwartalen worden overschreden, na overschrijding van het derde kwartaal dient een plan met maatregelen opgesteld te worden en te worden voorgelegd aan de toezichthouder.

Renterisiconorm
In de wet FIDO is door het rijk de renterisiconorm geïntroduceerd. Met de invoering van deze renterisiconorm wordt een kader gesteld tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille van de gemeente, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt.
Herfinanciering houdt in dat een vervangende lening wordt aangetrokken om aan de

aflossingsverplichtingen van bestaande leningen te voldoen. Renteaanpassing doet zich voor wanneer de geldgever het rentepercentage van een lening gedurende de looptijd herziet.
De doelstelling van de renterisiconorm is in feite dat bij een gelijkmatige opbouw van de leningenportefeuille, waarbij niet in enig jaar een onevenredig deel van de leningenportefeuille geherfinancierd hoeft te worden, het renterisico op de vaste schuld over de jaren gespreid wordt. De renterisiconorm is door het rijk vastgesteld op maximaal 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Dit betekent dat voor het jaar 2027 de renterisiconorm als volgt kan worden berekend:

Begrotingstotaal 2027: € 142.543.985
Renterisiconorm voor 2027 bedraagt 20% = € 28.508.797
Onderstaand de berekening van het renterisico op de vaste schulden voor het jaar 2027:

1.	Begrotingstotaal	€ 142.543.985
2.	Wettelijk percentage	20%
3.	Renterisiconorm (1x2)	*€ 28.508.797*
4.	Renteherzieningen	€ 0
5.	Aflossingen	€ 3.419.770
6.	Bedrag van renterisico (4+5)	*€ 3.419.770*
7.	Ruimte onder renterisiconorm	€ 25.089.027

Rentetoerekening en kredietrisico's

Rentetoerekening
Rente wordt op basis van het rente-omslagpercentage doorberekend aan de taakvelden. De rente wordt samen met de afschrijvingslasten middels de kapitaallasten doorberekend aan de diverse taakvelden. Aan investeringen wordt geen rente toegerekend

Kredietrisico’s
Ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak kunnen gemeenten leningen verstrekken. Op deze verstrekte leningen loopt de gemeente kredietrisico. Het kredietrisico is het risico dat de tegenpartij niet aan haar contractuele verplichtingen kan voldoen (het terugbetalen van de verstrekte lening). Hieronder treft u een overzicht aan van de verstrekte leningen door de gemeente.

Omschrijving	**Leningbedrag per 1-1-2027**
BAGL GR Vechtdal	932.591
Lening Zonnepark BV	3.786.667
Hypotheekverstrekkingen ambtenaren	2.050.564
Lening Triangel	136.712
Lening St.Kulturhus De Klaampe	34.518
Lening Activiteitencentrum	3.832.475
Lening IKB/Stadsbank	52.622
Duurzaamheidsleningen	685
Startersleningen	1.066.335
Lening korfbalvereniging TOP	5.250
Achtergestelde lening het Punt	22.507
Lening Den Ham FC Twente Madness	3.030
Lening de Groene Jager	13.617
Lening Enexis Tranche B	142.372
Blijversleningen	29.579
Lening Deto Miniveld	84.076
	€ 12.193.600

Financieringspositie en -behoefte

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van onze gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte, rekening houdend met (geplande) (des-)investeringen en beschikbare interne en externe middelen. In feite gaat het hier om het opstellen van een liquiditeitsbegroting. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. De activa van de gemeente Twenterand zullen per begin 2027 naar verwachting als volgt gefinancierd zijn:

Boekwaarde vaste activa		€ 128.156.599
Vaste financieringsmiddelen		
Reserves	€ 73.063.398	
Voorzieningen	€ 16.707.277	
Langlopende leningen	€ 25.501.938	
Totaal financieringsmiddelen		€ 115.272.613
Gefinancierd met vlottende middelen		**€ 12.883.985**

Mutaties leningenportefeuille

In onderstaand schema worden de mutaties van de leningenportefeuille (exclusief leningen ten behoeve van woningbouw) voor het begrotingsjaar 2027 weergegeven:

	Bedrag	Gemiddelde rente	Invloed op gem.rente
Stand per 1 januari 2027	**€ 25.501.938**	1,271%	
Nieuwe leningen	€ 0		
Reguliere aflossingen	€ 3.419.770		-0,107%
Vervroegde aflossingen	€ 0		
Stand per 31 december 2027	**€ 22.082.168**	1,378%	

Renteverwachting

Voor het begrotingsjaar 2027 is rekening gehouden met de volgende percentages:
Voor aan te trekken kort geld 0,5%
Voor aan te trekken lang geld (met looptijd van 10 jaar) 3,3%

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er toe geleid dat in het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Het (rente)omslagpercentage dat gehanteerd wordt in deze begroting is 1%.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Bedrijfsvoering omvat het verzorgen van randvoorwaardelijke zaken, van informatie en van advies. Het betreft Personeel en Organisatie, (interne) Communicatie, Bestuursadvies en -ondersteuning van B&W, Planning & Control, Financiën , Informatisering & Automatisering, Bodediensten en Bestuurlijk Juridische zaken.

I&A

Privacy
In 2027 staat de gemeente Twenterand voor een belangrijke opgave op het gebied van privacy en gegevensbescherming. De focus ligt daarbij op het verder versterken van de privacyorganisatie, het uitvoeren van gegevensbeschermingseffectbeoordelingen (DPIA's) en het verder verbeteren van de naleving van zowel de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) als de Wet politiegegevens (Wpg).
Een belangrijke prioriteit voor 2027 is het uitvoeren van een aanzienlijk aantal DPIA's. In 2026 is gestart met het inventariseren van verwerkingen waarvoor een DPIA wettelijk verplicht is en het opstellen van een meerjarige planning. Omdat in de afgelopen jaren beperkt DPIA's zijn uitgevoerd, is sprake van een achterstand die in de komende jaren moet worden weggewerkt. Het uitvoeren van deze DPIA's vraagt aanzienlijke capaciteit, zowel vanuit de organisatie als vanuit de privacyfunctie. De uitkomsten van de DPIA's zullen worden gebruikt om privacyrisico's tijdig te identificeren en passende maatregelen te treffen.
Daarnaast blijft de gemeente investeren in de verdere verbetering van de verwerking van politiegegevens binnen de organisatie. Naar aanleiding van eerdere bevindingen uit de externe Wpg-audit en de daaropvolgende hercontrole worden in 2027 verdere verbetermaatregelen doorgevoerd. Hierbij ligt bijzondere aandacht op de structurele borging van privacy by design en privacy by default, zodat privacy en gegevensbescherming vanaf het ontwerp van processen, systemen en werkwijzen worden meegenomen. Ook wordt uitvoering gegeven aan de wettelijk verplichte interne Wpg-audit.
De inzet van nieuwe technologieën en kunstmatige intelligentie (AI) vraagt eveneens nadrukkelijke aandacht. In 2027 onderzoekt de gemeente welke organisatorische, technische en juridische maatregelen nodig zijn om AI-toepassingen, zoals Microsoft Copilot, op een verantwoorde en AVG-conforme wijze te gebruiken. Hierbij wordt gekeken naar aspecten als gegevensbescherming, informatiebeveiliging, transparantie en verantwoord gebruik van AI binnen de gemeentelijke organisatie.
Naast deze specifieke ontwikkelingen blijft het reguliere privacywerk onverminderd van belang. Hieronder vallen onder andere het behandelen van privacyvraagstukken, adviseren over nieuwe verwerkingen van persoonsgegevens, toezicht op de naleving van privacywetgeving, het beoordelen van datalekken en het rapporteren aan management en bestuur over privacyrisico's en verbetermaatregelen.
Het vergroten van het privacybewustzijn binnen de organisatie blijft een belangrijk speerpunt. Medewerkers worden daarom ook in 2027 ondersteund met trainingen en voorlichtingsactiviteiten gericht op het zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het awarenessplatform Guardey en worden aanvullende trainingen verzorgd voor afdelingen waar privacyrisico's extra aandacht vragen, zoals recruitment, inkoop en klantcontact.
Door deze activiteiten werkt de gemeente Twenterand verder aan een organisatie waarin privacy, zorgvuldige gegevensverwerking en digitale weerbaarheid structureel zijn verankerd.

P&O

HR21
In 2026 vindt er een organisatiebrede onderhoudsronde HR21 plaats. De effecten van de onderhoudsronde zijn nog niet bekend maar er wordt rekening gehouden met een stijging van de loonsom wegens het opnieuw beschrijven, indelen en waarderen van functies waardoor een actueel functieboek ontstaat met marktconforme beloning voor de functies waar wijzigingen plaatsvinden. De kosten van de effecten van de onderhoudsronde HR21 zijn nog niet inzichtelijk en derhalve ook nog niet verwerkt in deze begroting.

Verbouw en herinrichting gemeentehuis

De te verhuren ruimtes in het gemeentehuis zijn opgeleverd. Er zijn op dit moment nog geen bindende huurovereenkomsten voor deze ruimtes. Om het verhuurrisico te minimaliseren is een bedrijfsmakelaar ingeschakeld om tijdig geschikte huurders te vinden.
De gemeenteraad heeft op 30 juni 2026 besloten tot de herinrichting van de raadszaal. Momenteel wordt het ontwerp verder uitgewerkt en worden offertes opgevraagd bij de aannemer en installateur. De audiovisuele voorzieningen dienen Europees te worden aanbesteed. Naar verwachting kan de aanbestedings- en voorbereidingsfase begin 2027 worden afgerond, waarna de uitvoering van de verbouwing medio 2027 zal plaatsvinden.

Organisatieontwikkeling

De organisatie blijft voortvarend doorontwikkelen in lijn met de Organisatiefilosofie en de vier pijlers; met name zetten we nu in in het blijven 'leren en ontwikkelen' en 'goed werkgeverschap'. Om met name de balans tussen; 'dat wat we moeten en willen' en 'dat wat we kunnen en kennen' te verbeteren werken we met een directieplan en teamplannen zodat de leiding samen de ambities en opgaven van de gemeente zo goed mogelijk kunnen oppakken en uitvoeren.
Bij een lerende organisatie horen ook goed opgeleide en tijdig gecertificeerde medewerkers, de teamleiders hebben in overleg met de teams opleidingsplannen gemaakt waarbij we kijken hoe de middelen goed aangewend kunnen worden zodat de benodigde kennis in de organisatie aanwezig is en persoonlijke opleidingswensen van medewerkers kunnen worden ingevuld. Een harde eis in de organisatie is dat we met elke medewerker conform onze afspraken jaarlijks het goede gesprek voeren.
We zien dat het verloop binnen de organisatie keurig afneemt en dat tegelijkertijd het animo om bij de gemeente te werken toeneemt, bij vacatures zien we veel respons van goede kandidaten. Voor wat betreft de externe inhuur wordt de komende tijd gekeken hoe dit maximaal teruggebracht wordt, waarbij er goed onderscheid gemaakt wordt tussen; inhuur ter vervanging, inhuur bij bijzondere expertise en inhuur voor project- of programmaleiding. Een belangrijke wens in overeenstemming met de organisatiefilosofie is dat we bij voorkeur demeest interessante opdrachten door vaste medewerkers uit laten voeren en, indien nodig, op regulier werk inhuren.
Vanuit de pijler 'goed werkgeverschap', waarbij recht doen aan dat wat we van medewerkers vragen en dat wat ze daarvoor terug krijgen loopt een HR-21 weging, waarbij bijna alle functies, het opgedragen werk en de beloning opnieuw met elkaar gewogen worden. Daarover later meer.

Bestuurlijk juridische zaken

Belangrijke ontwikkeling hier is de Wet open overheid (Woo), als vervanger van Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Voor meer toelichting wordt verwezen naar de (verplichte) paragraaf openbaarheid Woo.

Paragraaf Openbaarheid Woo

Wet open overheid (Woo)

Vanaf 1 mei 2022 geldt de Wet open overheid (Woo), als vervanger van Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie voor iedereen beter toegankelijk wordt, makkelijk vindbaar en uitwisselbaar is. Deze wet geeft iedereen recht op toegang tot publieke informatie en verplicht overheden om meer publieke informatie actief openbaar te maken. Voor het publiceren de verschillende wettelijke verplichte informatiecategorieën geldt een fasering van enkele jaren. Voor de eerste vijf categorieën van informatiebronnen geldt vanaf 1 november 2024 een actieve openbaarmakingsplicht. Vanuit het Rijk zijn incidentele en structurele middelen beschikbaar gesteld en uitgangspunt is dat deze toereikend zijn voor een adequate implementatie van deze nieuwe wet. Deze middelen zijn echter beschikbaar gesteld voordat er ervaring bestond met deze wet en dan met name de passieve openbaarmaking.

Actieve openbaarmaking

Voor dit onderwerp zetten wij in op ambitieniveau twee wat inhoudt dat wij de wettelijke fasering volgen die het Rijk voorschrijft en dat bij elke fase de documenten uit de betreffende categorie vanaf de wettelijk verplichte datum actief openbaar worden gemaakt.
Er is een projectorganisatie ingericht die de implementatie van de Woo ter hand heeft genomen. De Woo-coördinator/ concern jurist en ook de Woo-contactpersoon maakt onderdeel uit van de projectgroep. Daarnaast verzorgt de Woo-contactpersoon de beantwoording van vragen over de beschikbaarheid van publieke informatie. Via de teamleiders worden de medewerkers op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen rondom de Woo en wat dit betekent voor het dagelijks werk.

Passieve openbaarmaking

Het proces voor het behandelen van Woo verzoeken is door het directie overleg (DO) vastgesteld en in het zaaksysteem vastgelegd. Woo-verzoeken mogen vormvrij worden ingediend, hoewel de gemeente een digitaal formulier heeft ingericht zodat een verzoek eenvoudig kan worden ingediend en geregistreerd. De Woo-verzoeken worden in verband met de korte wettelijke beslistermijn zoveel mogelijk in mandaat afgedaan. Het behandelen van Woo-verzoeken is met name door de verbetering die de gemeente nog moet gaan maken in de informatiehuishouding zeer arbeidsintensief. Dit wordt gevolgd door het anonimiseren van documenten en het ontdoen van persoonlijke beleidsopvattingen van de gevraagde documentatie.
Ondanks dat de behandeling van verzoeken daar wordt belegd waar de informatie zich bevindt, is de capaciteit om de verzoeken tijdig af te handelen eigenlijk ontoereikend. Dit komt vooral ook door de toename van het aantal verzoeken en de hoeveelheid aan documentatie die opgevraagd wordt. In 2022 is de wet ingevoerd. Toen zijn er 4 verzoeken geregistreerd. In 2023 kregen we 29 verzoeken en 2024 31 verzoeken. Het lukt niet om alle verzoeken binnen de wettelijke termijn af te doen, maar we pakken het zo goed mogelijk op met de huidig beschikbare capaciteit. De volgende tendens lijkt zichtbaar te worden. Verzoeken lijken omvangrijker te worden. De tweede tendens is dat het aantal verzoeken blijft toenemen. In 2025 zijn er 72 verzoeken geregistreerd en voor 2026 zijn er 32 verzoeken geregistreerd in 8 maanden. Het aantal verzoeken dat buiten de wettelijke termijn wordt afgedaan daalt vooralsnog niet.

Verbeteren van de informatiehuishouding

Het op orde brengen van de informatiehuishouding is een verplichting die voortkomt uit de Archiefwet. Vanuit de zorgplicht is dus al (doorlopend) aandacht voor de goede, geordende en toegankelijke staat van de informatie. In het Woo-meerjarenplan van de VNG is vastgelegd aan welke eisen de gemeentelijke informatiehuishouding moet voldoen. Aansluiting wordt gezocht bij de informatie categorieën van de actieve informatieplicht. Per informatiecategorie wordt het op orde brengen van de informatiehuishouding getoetst op een aantal aspecten, zoals een informatiebeheerplan, anonimiseren, het behoud van geanonimiseerde documentversies, de kwaliteit van de zaakdossiers en van de onderliggende processen.

Paragraaf Verbonden Partijen

Inleiding

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en of financiële belangen en mogelijke risico's wordt in de begroting en jaarstukken aandacht besteed aan derde rechtspersonen (de verbonden partij), waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in deze relaties van de gemeente. Onder verbonden partijen moet worden verstaan: privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties, waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft, zoals deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen (Wet gemeenschappelijke regeling) en/of stichtingen en publiek private samenwerkingsconstructies. Onder 'bestuurlijk belang' wordt verstaan: een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een 'financieel belang' wordt bedoeld dat middelen ter beschikking zijn gesteld die verloren gaan in geval van faillissement van de 'verbonden partij' of als financiële problemen bij een 'verbonden partij' op de gemeente kunnen worden verhaald.

Wat willen we bereiken
Twenterand wil participeren in partijen die een publiek belang dienen, zodat de visies en beleidsdoelstellingen van de gemeente ondersteund en uitgedragen worden. Indien participatie leidt tot inkomsten voor de gemeente worden deze inkomsten ingezet als technisch onderdeel van de gemeentebegroting. Hierbij worden de risicobeperkingen, welke de Wet Financiering Decentrale Overheden gemeenten oplegt bij dergelijke deelnemingen, in acht genomen.

Wat doen we daarvoor
De gemeente Twenterand neemt actief deel in bestuurlijke overleggen van verbonden partijen, waarbij voorafgaand aan deze vergaderingen het college een standpunt inneemt ten aanzien van de agenda. Via de besluitenlijsten van het college worden de gemeenteraad en de inwoners over de externe vertegenwoordigingen geïnformeerd.

De verbonden partijen van de gemeente Twenterand zijn gerubriceerd naar de volgende categorieën:

A. Gemeenschappelijke regelingen
SamenTwente (GGD, OZJT, VTT)
Veiligheidsregio Twente
GR Stadsbank Oost Nederland
Omgevingsdienst Twente
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo
Recreatieschap Twente

B. Deelnemingen in vennootschappen (NV's, BV's, VOF's en CV's) en coöperaties
Cogas N.V.
Twence B.V. *(tot 1 juli 2027)*
N.V. Rova Holding
Wadinko N.V.
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Enexis
Zonnepark Oosterweilanden

C. Deelnemingen in Stichtingen en Verenigingen
Dimpact
Euregio
P-10 (plattelandsgemeenten)
Twentse Koers

Eventuele risico's rondom de verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen.
Er is een rekenkameronderzoek geweest naar Samenwerking in Twente. De voorstellen hiervan zijn nog niet verwerkt in deze begroting.

SamenTwente

Programma:
De samenwerking in Twente levert een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van alle programma's en diverse doelenbomen. Het grootste onderdeel is de wettelijke gemeentelijke taak GGD.

Doelstelling:
Samenwerken aan een gezonde, veilige, leefbare en bereikbare regio.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De aangesloten 14 Twentse gemeenten werken samen op een breed terrein: algemeen bestuurlijk, economische zaken, volksgezondheid, milieu, ruimtelijke ordening en recreatie en toerisme. SamenTwente is een organisatie voor gezondheid, veiligheid en vitaliteit, met daarin de GGD, OZJT, Veilig Thuis Twente en Kennispunt Twente. SamenTwente is gastheer van Samen14.

Beleidsvoornemens:
SamenTwente heeft een in 2025 uitgevoerde kerntakendiscussie achter de rug. In 2026 kwam er een Strategisch Programma SamenTwente, die voortkomt uit de conclusies van de kerntakendiscussie. Hier wordt in 2027 verdere uitwerking aan gegeven door de ambities uit te werken in concrete stappen. Ondertussen werkt men ook aan een organisatieverandering en wil men een vervolg geven aan de Samenwerkingsopdracht die het AB heeft gegeven.

Financiële relatie / financieel belang:
De gemeenten dragen gezamenlijk bij aan de kosten van bovengenoemde samenwerkingsvormen in Twente. Verdeling van deze bijdrage gebeurt in de meeste gevallen op basis van inwonertal. Een uitzondering hierop is de JGZ-bijdrage, deze wordt verdeeld op basis van het aantal jeugdigen. De bijdrage aan SamenTwente in 2027 is ruim € 2,7 miljoen.

Veiligheidsregio Twente, Enschede

Programma:
Veiligheidsregio Twente (VRT) is een samenwerkingsverband van hulpverleningsdiensten en de veertien gemeenten in Twente. De samenwerking is gestoeld op de Wet Veiligheidsregio's en de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. De basis voor de ambtelijke organisatie van de VRT wordt gevormd door de volgende organisatieonderdelen: 'Veiligheidsbureau', 'Brandweer Twente', 'GHOR' (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio) en 'Gemeenten'. Deze organisatieonderdelen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de wettelijke taken en werken onder de verantwoordelijkheid van het Algemeen Bestuur VRT multidisciplinair samen.

Doelstelling:
Veiligheidsregio Twente zet zich in voor effectieve voorbereiding op en bestrijding van crises en rampen. De VRT kent meerdere programma's, waaronder:
- Multidisciplinaire onderwerpen
- Brandweer
- GHOR
- Gemeenten

In de programmabegroting van de VRT staat per programma benoemd wat de doelstellingen zijn en wat hier voor gedaan gaat worden.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Op grond van de Wet Veiligheidsregio's werken de Twentse gemeenten samen binnen de gemeenschappelijke regeling op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Het Algemeen Bestuur van de VRT wordt gevormd door de Twentse burgemeesters.

Financiële relatie / financieel belang:
De gemeentelijke bijdrage wordt verdeeld over de Twentse gemeenten. Sinds 2016 wordt hierbij gebruik gemaakt van de Cebeon-verdeelsystematiek (Cebeon is het bureau dat de verdeelsystematiek voor het gemeentefonds periodiek onderhoudt.). Voor 2027 bedraagt de bijdrage van de gemeente Twenterand € 2.767.042. Dit bedrag wordt grotendeels gedekt uit de bijdrage die de gemeente Twenterand ontvangt vanuit het Gemeentefonds (cluster Openbare Orde en Veiligheid, subcluster Brandweer en Rampenbestrijding).

Beleidsvoornemens:
Onder het motto **'Voorbereid op veranderende tijden'** werkt Veiligheidsregio Twente aan een toekomstbestendige brandweer- en crisisorganisatie. De komende jaren ligt de focus op:
- Het versterken van de weerbaarheid en continuïteit van de organisatie, zodat ook tijdens langdurige crises, cyberincidenten of uitval van vitale voorzieningen de hulpverlening gewaarborgd blijft.
- Het voorbereiden op nieuwe veiligheidsvraagstukken, waaronder geopolitieke dreigingen, sabotage, cyberaanvallen en langdurige maatschappelijke ontwrichting.
- Het anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering, zoals natuurbranden, extreme neerslag, droogte en stormen.
- Het versterken van de zelfredzaamheid en weerbaarheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.
- Het toekomstbestendig houden van de brandweerorganisatie, met specifieke aandacht voor paraatheid, voldoende vrijwilligers en de gevolgen van gewijzigde wet- en regelgeving voor brandweervrijwilligers.
- Het verder ontwikkelen van een flexibele en robuuste crisisorganisatie die voorbereid is op complexe, langdurige en grensoverschrijdende crises.
- Het versterken van informatievoorziening, informatieveiligheid, cybersecurity en de inzet van data en nieuwe technologieën, waaronder kunstmatige intelligentie (AI).

Stadsbank Oost Nederland, Enschede

Programma:
Sociaal Domein

Doelstelling:

De Stadsbank is een kredietbank zoals bedoeld in de Wet op het consumentenkrediet. De Stadsbank biedt schuldhulpverlening, beschermingsbewind en sociale kredietverlening.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De GR wordt gevormd door 21 deelnemende gemeenten in de Achterhoek en Twente. De portefeuillehouder Sociale Zaken heeft zitting in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur vergadert circa twee keer per jaar.

Financiële relatie/financieel belang
De begrote bijdrage voor 2027 bedraagt € 225.000.

Beleidsvoornemens:
Per 2026 is de partiële uittreding een feit. Gemeente Twenterand is, naast de huidige taken, verantwoordelijk voor het uitvoeren van de intake en het stabiliseren van het inkomen. Dit heeft een klein effect op de kosten van de Stadsbank. Naast de partiele uittreding zullen wij samen met de Stadsbank de elementen vanuit basisdienstverlening (VNG) gaan onderzoeken, zodat de lokale schuldhulpverlening voldoet aan de landelijke norm.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente, Hengelo

Programma:
Het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente) is een gemeenschappelijke regeling die een bijdrage levert aan het realiseren van de doelstelling van Bedrijfsvoering.

Doelstelling:
Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Het GBTwente wordt gevormd door de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Twenterand, Berkelland, en Bronckhorst
De gemeente Twenterand wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Financiën.

Financiële relatie / financieel belang:
De gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van het aantal aanslagen van de verschillende belastingen die voor de gemeente Twenterand worden uitgevoerd. De begrote bijdrage voor 2027 is € 934.000 (exclusief te ontvangen rentebate).

Beleidsvoornemens:
De basis voor de koers en richting van het GBTwente wordt gevonden in het strategieplan 2027-2030 "Vertrouwd, Verbindend en Vooruitstrevend". Koersvastheid, stabiliteit, duidelijkheid en transparantie blijven de uitgangspunten voor de dienstverlening aan gemeenten en inwoners.

Het GBTwente richt zich in de uitvoering van de taken op:
1. Dienstverlening op maat [wat];
a. Persoonlijk
b. Betrouwbaar

2. Optimale Uitvoering [hoe]
Het werkproces van GBTwente is zorgvuldig, transparant, van hoge kwaliteit en tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Hierbij wordt de focus gelegd op:
a. Bevlogen & Toekomstgerichte professionals die er bewust voor kiezen bij GBTwente te werken
b. Optimaal ingerichte processen
c. Inzet op de kwaliteit van de data, innovatief verkregen, bewerkt en geleverd
d. GBTwente bouwt aan vertrouwen en verbinding voor haar gemeenten en inwoners
e. Transparant en solide zijn de uitgangspunten op financieel gebied
Bij het opstellen van de begroting van het GBTwente is wederom bewust rekening gehouden met de oproep van de deelnemende gemeenten om een bijdrage te leveren aan de financiële situatie bij gemeenten richting toekomstige jaren. In de uitvoering van de taken van het GBTwente zijn zij in feite verlengd lokaal bestuur. Het bijdragen aan de financiële situatie bij gemeenten is voor het GBTwente

niet meer dan logisch.

In 2027 blijft het GBTwente investeren in de kwaliteit van de dienstverlening van Waarderen, Heffen en Innen. Een kwalitatieve organisatie begint bij vakbekwame medewerkers. Bevlogen, toekomstgerichte en deskundige medewerkers die opgewassen zijn voor hun inhoudelijke taak. Aangevuld met vernieuwende ICT-toepassingen om processen zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. De focus ligt daarbij op uitlegbaarheid van de dienstverlening en op betrokkenheid van inwoners. Daarbij openstaand voor nieuwe inzichten, want stilstand is tenslotte achteruitgang. Dat alles binnen de met elkaar gemaakte afspraken en tegen de laagst mogelijke kosten.

Centrumgemeenteregeling Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang regio Almelo

Programma: Sociaal Domein

Doelstelling:
Op basis van de norm van opdrachtgeverschap is de gemeente Almelo namens de regio (Hellendoorn, Rijssen-Holten, Tubbergen, Wierden en Twenterand) gemandateerd voor het uitvoeren van het beschermd wonen en de maatschappelijke opvang.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De portefeuillehouder maatschappelijke ondersteuning heeft zitting in de stuurgroep die minimaal twee keer per jaar samenkomt. Op de agenda staan zonder meer de financiële verantwoording en de dienstverleningsovereenkomst (dvo).

Financiële relatie / financieel belang:
Centrumgemeente Almelo ontvangt jaarlijks het budget voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Eventuele overschotten of tekorten worden naar rato verdeeld over de regio. Er ligt een wetvoorstel voor een nieuw financieel verdeelmodel inclusief woonplaatsbeginsel voor beschermd wonen waarbij de financiële middelen ook gedecentraliseerd worden. Het is nog geen gelopen koers dat het wetvoorstel wordt aangenomen, het wetvoorstel is na de val van het kabinet controversieel verklaard en wordt voorlopig dus niet behandeld.
De afgelopen jaren was er per saldo sprake van een overschot op de middelen voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang, dat dan werd teruggestort aan de regiogemeenten. De verwachting is dat dit overschot de komende periode zal dalen, en mogelijk zelfs omslaan in een tekort. Dit heeft met name te maken met de stijgende kosten per traject, en de langdurigheid/complexiteit van trajecten.

Beleidsvoornemens:
Met het nieuwe financiële verdeelmodel en ook de inhoudelijke decentralisatie van beschermd wonen (beschermd wonen in de eigen stad/dorp/wijk/huis) wordt de betrokkenheid van de regiogemeenten groter. De doorstroming vanuit de maatschappelijke opvang en de beschikbaarheid van beschermdwonenplekken zijn de voornaamste uitdagingen die onveranderd groot zijn in 2027. Vanaf het eerste kwartaal 2027 komt er een aangepaste regiovisie.

Recreatieschap Twente

Programma:
Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van verschillende doelstellingen uit het programma Economie en Vrijetijdsbesteding.

Doelstelling:
Het Recreatieschap is een uitvoeringsorganisatie welke zorgdraagt voor de drie Twentse recreatieparken (het Hulsbeek, het Rutbeek en het Lageveld) alsmede routenetwerken (bewegwijzering, informatieborden e.d.) en onderhoud aan toeristische fietspaden. Hiermee wordt laagdrempelig recreëren in de eigen leefomgeving voor inwoners bevorderd.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Alle 14 Twentse gemeenten zijn deelnemer in deze verbonden partij en alle verantwoordelijk portefeuillehouders hebben zitting in het bestuur.

Recreatieschap Twente:

Een lichte samenwerkingsvorm waarin recreatieparken, recreatieve routes en fietspaden voor inwoners van Twente worden beheerd en onderhouden. Het strategisch beleid op dit gebied ligt bij de Twente Board.

Financiële relatie / financieel belang:
Alle 14 deelnemers dragen naar rato van het aantal inwoners bij aan deze verbonden partij. Naast de bijdrage van de verschillende partners - wat wordt gezien als een investering met openbaar belang voor het Twentse recreatief product - kent het Recreatieschap Twente zelf ook een (gering) inkomen uit (bijv.) parkeeropbrengsten bij de recreatieparken. De afgelopen jaren is flink bezuinigd op de bedrijfsvoering door zo efficiënt mogelijk te werk te gaan.

Beleidsvoornemens:
Recreatieschap Twente zet in op het versterken van de recreatieparken Het Hulsbeek, Het Rutbeek en Het Lageveld en op het verder verbeteren van de Twentse wandel-, fiets- en ruiterroutenetwerken. Daarnaast werkt het aan een efficiënte en financieel gezonde organisatie. Met de recent voorgestelde wijziging van de gemeenschappelijke regeling wordt bovendien de democratische betrokkenheid van de Twentse gemeenteraden versterkt en sluit het bestuur beter aan op de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen.

Omgevingsdienst Twente

Programma:
Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van programma Ruimte en heeft raakvlakken met bijna alle doelenbomen binnen dit programma. Primair gaat het om de uitvoering van alle milieutaken, maar ook milieu gerelateerde taken zoals: duurzaamheid en de invoering van de Omgevingswet.

Doelstelling:
Samenwerken aan een gezonde, veilige, leefbare en prettige regio.

Bestuurlijke relatie/bestuurlijk belang:
De deelnemende Twentse gemeenten (14) zijn: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hof van Twente, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Ook de provincie Overijssel is deelnemer. De werkzaamheden worden milieu breed of wel omgeving breed verricht. Belangrijke thema's betreffen, volksgezondheid, milieu en ruimtelijke ordening.

Financiële relatie/financieel belang:

De gemeenten dragen gezamenlijk bij aan de kosten van de Omgevingsdienst Twente. De verdeling van deze bijdrage gebeurde in de meeste gevallen op basis van inwonertal (de zogenaamde verdeelsleutel). Een uitzondering hierop was/is de bijdrage van de provincie. Deze bijdrage is gerelateerd aan de grootste gemeente binnen de regio Twente. De herijking van de financiën van de Omgevingsdienst Twente (ODT), uitgevoerd door Seinstra & Partners (waarbij Arno Seinstra een centrale rol speelde), was een traject dat leidde tot een structurele wijziging in de financieringssystematiek vanaf 2024. Het doel was om van een "input"-gerichte financiering naar een reële kostenberekening per deelnemende gemeente te gaan, gebaseerd op werkelijke inzet.

- Aanleiding: Het traject werd in 2022 ingezet omdat de productiviteit van de ODT bij de start van de gemeenschappelijke regeling te rooskleurig was ingeschat. Er was behoefte aan een duurzame financiële basis (rapport "Herijking financiering OD Twente", november 2022).
- Nieuw financieringsmodel: In plaats van de oude verdeelsleutel (gebaseerd op 2019), wordt nu gekeken naar wat er daadwerkelijk nodig is per deelnemer. Dit resulteert in:
    - Eén integraal uurtarief: De totale exploitatiebegroting wordt gedeeld door het totaal aantal productieve uren.
    - Afrekening op basis van werkelijke uren: Aan het einde van het jaar wordt per deelnemer afgerekend op basis van de daadwerkelijk gemaakte uren.
- Financiële impact: De herijking leidde tot een noodzakelijke structurele hogere bijdrage van de gemeente Twenterand vanaf 2024;
- Resultaat: De herijking is verwerkt in de begroting 2024 en is verder doorgevoerd in de Kadernota 2026, met als doel te komen tot een robuuste Omgevingsdienst Twente.

De kosten per gemeente zijn hierdoor de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen. De redenen daartoe zijn o.a. de ontwikkelingen binnen de gemeentegrenzen, zoals het realiseren/ontwikkelen van meer nieuwbouwplannen ten behoeve van wonen en bedrijven waardoor het omgevingsplan telkens moet worden aangepast. Maar ook diverse ontwikkelingen in wet- en regelgeving zoals de Omgevingswet (1-1-2024), de Robuustheidscriteria (1-4-2026), een overspannen arbeidsmarkt, het blijvend kunnen voldoen aan de kwaliteitscriteria 3.0 (1-1-2025) en een verschuiving en toename in bepaalde taken hierdoor, meer adviesverzoeken van de gemeente aan de ODT vanwege bijvoorbeeld omgevingsplannen en bouwaanvragen: geluid, bodem (PFAS) en lucht (stikstof).
In 2027 zal de evaluatie van de “Herijking financiering OD Twente” worden opgestart. Dit is op verzoek van alle gemeenten en de Provincie een jaar naar voren gehaald en heeft invloed op het jaarresultaat in 2027 en de meerjarenbegroting.

Beleidsvoornemens:
De gemeente Twenterand neemt deel aan de ontwikkeling en evaluatie van milieubeleidsregels voor alle VTH-Taken (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving). Daarnaast zijn er ook separate ontwikkelingen voor de VTH-thuistaken.
De gemeente Twenterand is vertegenwoordigd in het Portefeuillehouders overleg VTH, het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Twente, de Kerngroep VTH Beleid Omgevingsrecht en AOMD en nemen we deel aan diverse regionale werkgroepen.

Cogas, Almelo

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling op het beleidsveld Duurzaamheid.

Doelstelling:
De missie van Cogas is: Samen met onze maatschappelijke partners zorgen wij voor een toekomstbestendige energie-infrastructuur, dragen wij bij aan de energietransitie en de leefbaarheid in onze regio. Hierbij hoort de volgende visie: Cogas wil het duurzame netwerkbedrijf zijn dat zich vanuit haar maatschappelijke rol en regionale positionering actief richt op zowel excellent netbeheer als het bijdragen aan de energietransitie in haar regio.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De aandelen van de Naamloze Vennootschap Cogas Holding zijn in handen van 9 Overijsselse gemeenten. Cogas is gevestigd in Almelo. Aandeelhouders zijn de gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Hardenberg, Hof van Twente, Oldenzaal, Tubbergen, Twenterand en Wierden.

Financiële relatie / financieel belang:
Twenterand bezit 558 aandelen à € 454; totale (nominale) waarde van €253.332. Dit betreft 11 % van de aandelen. Hierop wordt jaarlijks dividend uitgekeerd. De dividenduitkering aan Twenterand wordt in 2027 geraamd op € 558.000.
Beleidsvoornemens:
Het is de ambitie van Cogas, naast uitstekend netbeheer van bestaande netwerken, te investeren in de aanleg van nieuwe energie-infrastructuren, zoals warmte- en biogasnetwerken, om daarmee de verduurzaming van de warmtevoorziening mogelijk te maken en de energietransitie in de regio te faciliteren. Cogas wil een bijdrage leveren aan en positie nemen in de Energietransitie en is partner in de RES Twente.

Twence Holding BV, Hengelo

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Ruimte en specifiek aan het thema Duurzaamheid en Milieu.

Doelstelling:
Het Strategisch Beleidsplan 2024-2027 van Twence heeft de volgende twee strategische lijnen:
I. Een actieve en substantiële bijdrage leveren aan de duurzame regionale energievoorziening.
II. Meer waardevolle grondstoffen uit afval en biomassa produceren om daarmee de grondstofkringlopen te sluiten.

Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?

Behouden van verwerkingscapaciteit voor huishoudelijk afval tegen marktconforme tarieven.
In stand houding van een bedrijf dat op een duurzame wijze afval verwerkt tot grondstoffen en energie.
We stemmen alleen in met extra investeringen of strategieën als deze bij kunnen dragen aan beleidsdoelen van de gemeente Twenterand.
Beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen, het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen, het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval en het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Twence is een overheidsbedrijf (uitsluitend gemeentelijke aandeelhouders) voor de verwerking van afval tot grondstoffen en energie. De Twentse gemeenten hebben gezamenlijk een aandeel van 96.35 % in Twence Holding B.V.

Financiële relatie / financieel belang:
Twenterand heeft in december 2024 de aandelen in Twence Holding BV verkocht. Tot 1 juli 2027 (doorlooptermijn contract) heeft Twenterand nog 8.053 aandelen (1%). Het dividendrecht is verkocht en de 8.053 aandelen zijn uitgegeven in certificaten. Er wordt geen dividend meer ontvangen sinds 2025. Na 1 juli 2027 is Twence Holding BV geen verbonden partij.

N.V. Rova Holding, Zwolle

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Ruimte en specifiek aan het thema Duurzaamheid en Milieu.

Doelstelling:
Het bevorderen van en/of het doen realiseren van integraal afvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van verwijdering van afvalstoffen, waaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van deelnemende overheden.

Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?
- het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval tegen zo laag mogelijke kosten voor de inwoners
- het in stand houden van een bedrijf dat op duurzame wijze diensten aan gemeenten verleend op het gebied van huisvuilinzameling, terugwinning van grondstoffen en BOR taken

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
ROVA is een afvaladvies-, regie- en verwijderingsorganisatie. Het werkgebied van ROVA telt 23 gemeenten in Midden en Oost-Nederland. Het betreft de organisatie, beheer en uitvoering van publieke taken voortvloeiend uit de afvalzorgplicht van de aangesloten gemeenten en de uitvoering van de gemeentelijke reinigingstaken.
Twenterand bezit 335 aandelen (3 %) ter waarde van €38.005,75 (nominale waarde) waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. Het normdividend bedraagt voor 2027 €100.000,-. Dit bedrag wordt ondergebracht bij de algemene dekkingsmiddelen.

Beleidsvoornemens:
In 2024 heeft ROVA zijn strategie geactualiseerd voor 2025 tot en met 2030. Deze nieuwe strategie leidt niet tot een grote koerswijziging. De strategie houdt nog steeds in dat afval als grondstof wordt gezien, hiervoor is een Programma Kwaliteit Grondstoffen ontwikkeld door ROVA. Ook streeft ROVA ernaar om het dienstenpakket verder uit te breiden met taken op gebied van het Beheer van openbare ruimte en dit beter in te bedden in de organisatie.

Wadinko N.V., Zwolle

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Economie en vrijetijdsbesteding.

Doelstelling:
Wadinko is een regionale participatiemaatschappij. In wordt gezet op het bevorderen van bedrijvigheid

en werkgelegenheid in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe. Zo kan Wadinko bijdragen aan de sociaaleconomische versterking van Twenterand. Daarnaast wordt jaarlijk dividend uitgekeerd aan de verbonden partijen. Op dit moment heeft Wadinko nog geen participaties in Twenterand. Inzet is dat er meer participaties komen in Twenterand.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De aandelen van de Naamloze Vennootschap Wadinko zijn in handen van de provincie Overijssel en 24 gemeenten. Wadinko is gevestigd in Zwolle.

Financiële relatie / financieel belang:
Voor 2027 en verder is € 42.500,- begroot aan dividend.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Den Haag

Deze deelneming levert een bijdrage aan de bedrijfsvoering op het gebied van financiering.

Doelstelling:
BNG vertaalt haar missie in de volgende strategische doelstellingen:
- behoud van substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en semipublieke domein;
- behalen van een redelijk rendement voor aandeelhouders.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De BNG is opgericht in 1914 en gevestigd in Den Haag. Het is de bank van en voor de overheid en instellingen voor het maatschappelijke belang. De BNG probeert zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening aan de gemeenten te bieden. Daardoor heeft zij toegevoegde waarde voor haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. De BNG is een structuurvennootschap. Met een relatief aandelenbezit van 0,04% beschouwt Twenterand BNG als een beleidsarme verbonden partij.

Financiële relatie / financieel belang:
De aandelen zijn voor de helft in handen van de Staat, de andere helft is in handen van gemeenten en provincies. De BNG is, gemeten naar balanstotaal, de grootste overheidsbank van Nederland. De nominale waarde van de aandelen BNG van de gemeente Twenterand is € 59.670,- (23.868 aandelen à € 2,50). Voor 2027 wordt een dividend geraamd van € 24.000,-.

Enexis

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan de doelrealisatie op het beleidsveld Duurzaamheid en een bijdrage aan de bedrijfsvoering op het gebied van financiering.

Doelstelling:
Een op zo duurzaam mogelijke wijze verzorgen van een betrouwbaar en betaalbaar energietransport nu en in de toekomst.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Twenterand bezit medio 2020 42.621 aandelen Enexis. Dit betreft 0,0285% van het aandelenkapitaal. Vanwege deze geringe relatieve omvang beschouwt Twenterand Enexis als een beleidsarme verbonden partij.

Financiële relatie / financieel belang:
Voor 2027 en verder is € 29.000,- begroot aan dividend.

Zonnepark Oosterweilanden BV, Vriezenveen

Programma:
Zonnepark Oosterweilanden B.V. wekt duurzame energie op d.m.v. zonnepanelen en levert daarmee een bijdrage aan de duurzaamheidsopgaven van de gemeente.

Doelstelling:
Het doel van Zonnepark Oosterweilanden B.V. is het opwekken van duurzame energie en het stimuleren van het gebruik van duurzame energiebronnen.

Bestuurlijke relatie/bestuurlijk belang:
De gemeente Twenterand is 100% aandeelhouder van Zonnepark Oosterweilanden B.V.

Financiële relatie/financieel belang:
Twenterand houdt rekening met een dividenduitkering in 2027 van € 300.000. Het realiseren van deze dividenduitkering is echter zeer onzeker.
Beleidsvoornemens:
Productie van duurzame energie.

Dimpact, Enschede

Dimpact is een coöperatieve vereniging van, voor en door Nederlandse gemeenten. De organisatie is opgericht om samen te werken aan eigentijdse, betrouwbare en digitale publieke dienstverlening. Gemeenten die lid zijn van Dimpact zijn gezamenlijk eigenaar en bepalen de koers van de vereniging. Elke gemeente heeft een gelijke stem, ongeacht grootte of inwonersaantal.

Wat doet Dimpact?
Dimpact faciliteert samenwerking tussen gemeenten en ontwikkelt digitale oplossingen die bijdragen aan moderne en efficiënte dienstverlening. Dit gebeurt onder andere via:
- PodiumD: een open-source dienstverleningsplatform dat bestaat uit verschillende producten zoals PodiumD Contact, Formulier, Portaal en Zaak. Deze tools helpen gemeenten bij het transparant en efficiënt afhandelen van aanvragen en interacties met inwoners2.
- Common Ground: Dimpact werkt volgens de principes van Common Ground, een landelijke visie op gemeentelijke informatievoorziening die gericht is op hergebruik van data, open standaarden en samenwerking.

Hoe werkt Dimpact?
De vereniging is formeel georganiseerd als een coöperatie. Lid gemeenten nemen actief deel aan expertiseteams en besluitvormende organen. Het Dimpact-bureau fungeert als regieorganisatie en ondersteunt gemeenten bij implementatie, beheer en doorontwikkeling van digitale producten

Lidmaatschap Dimpact?
Lidmaatschap van Dimpact biedt gemeenten:
- Toegang tot innovatieve digitale oplossingen
- Kennisdeling en samenwerking met andere gemeenten
- Invloed op de ontwikkeling van producten en diensten
- Een vliegende start bij implementatie van digitale bouwstenen

Dimpact telt inmiddels meer dan 40 aangesloten gemeenten en ondersteunt samen de dienstverlening aan ruim 3 miljoen inwoners.

Dimpact en gemeente Twenterand?
In 2022 heeft gemeente Twenterand besloten lid te blijven van Dimpact maar niet mee te gaan in de omzetting en ontwikkeling van de vervanging van het toenmalige zaaksysteem eSuite in de samenwerking Dimpact – waarvan we nu weten dat dit de PodiumD-producten betreft. Nu er gemeenten live gaan met het dienstverleningsplatform PodiumD en aanverwante PodiumD-producten is het voor gemeente Twenterand tijd om te onderzoeken wat vereniging Dimpact kan betekenen voor gemeente Twenterand (én gemeente Twenterand voor vereniging Dimpact).
-> Het inventariseren van de voordelen van de vorm van samenwerking van de Dimpactgemeenten, de denk- en werkwijze van Dimpact over doorontwikkeling van de digitale dienstverlening met Common Ground toepassingen en open source oplossingen.
-> Welke Dimpactproducten (formulier, portaal, contact, zaak, web en melding) kan en wil gemeente Twenterand inzetten voor de doorontwikkeling naar een moderne en kwalitatief hoogwaardige

dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven en te participeren bij producten waar dit past binnen de uitgangspunten/principes van gemeente Twenterand (o.a. Common Ground). Ook gezien de noodzakelijk doorontwikkeling van de digitale dienstverlening om te kunnen voldoen aan (toekomstige) de wet- en regelgeving.

Kosten lidmaatschap Dimpact voor gemeente Twenterand in 2026: € 18.347,00

Euregio, Gronau

Programma:
Deze deelneming levert een bijdrage aan alle programma's en diverse doelenbomen. Het gaat in het algemeen om grensoverschrijdende bestuurlijke samenwerking en internationale contacten.

Doelstelling:
De Euregio heeft tot doel het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking. Daarbij richt de organisatie zich op het versterken van de economische ontwikkeling, arbeidsmarkt, bereikbaarheid, innovatie en leefbaarheid in het Nederlands-Duitse grensgebied. Ook bevordert de Euregio de samenwerking tussen overheden, onderwijsinstellingen, bedrijven en maatschappelijke organisaties, zodat grensbelemmeringen worden verminderd en kansen voor inwoners en ondernemers beter kunnen worden benut.
Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De Euregio is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband van Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land-)Kreise. In 2027 proberen we de reeds ingezette weg van het actiever bezig zijn met de Euregio verder in te zetten.

Financiële relatie / financieel belang:
Voor de Nederlandse gemeenten is de bijdrage aan de Euregio € 0,29 per inwoner.

Beleidsvoornemens:
De Euregio werkt vanuit drie inhoudelijke commissies op de terreinen Maatschappelijke ontwikkeling, Economie en Arbeidsmarkt en Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling.

P-10 (Plattelandsgemeenten)

Doelstelling:
De P10 bestaat uit 34 grote plattelandsgemeenten in Nederland die een aantal kenmerken delen: veel oppervlakte, kleine kernen en een lage bevolkingsdichtheid. Veelal hebben zij vergelijkbare ambities c.q. opgaven en werken daarom samen aan uitdagingen en oplossingen voor het platteland en brengen in gezamenlijk verband hun ambities en beleidsvoornemens onder de aandacht bij de landelijke en Europese politiek. Naar verwachting stelt de P10 in het komende jaar een nieuwe strategische visie vast voor de nieuwe bestuursperiode.

Programmalijnen:
1. Leefbaarheid (bereikbaarheid van voorzieningen en bedrijven, zowel fysiek als digitaal)
2. Sociaal platteland (o.a. vergrijzing, gezondheid, armoede en schulden)
3. Duurzaam platteland (met thema's als stikstof, PFAS, klimaatadaptatie, energietransitie, kringlooplandbouw en nieuwe natuur)

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De gemeente Twenterand wordt in het Algemeen bestuur vertegenwoordigd door de wethouder buitengebied, landbouw en natuur.

Financiële relatie / financieel belang:
Twenterand betaalt een jaarcontributie van circa € 16.000.

Beleidsvoornemens:
Opkomen voor de gedeelde belangen van de gemeente aangesloten bij P-10.

Twentse Koers

Programma:
Sociaal Domein

Doelstelling:
De Twentse Koers (voorheen: Samenwerkingsagenda Menzis) is een strategische domeinoverstijgende samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten, de provincie Overijssel, SamenTwente (GGD) en zorgverzekeraar Menzis op het gebied van zorg, welzijn en wonen. Er wordt gewerkt volgens het principe van de 'coalition of the willing'. Dat betekent dat partijen binnen de agenda op projectniveau kunnen bepalen of ze meedoen of niet.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De Twentse Koers kent een bestuurlijk overleg. Hierin heeft de portefeuillehouder Wet maatschappelijke ondersteuning/publieke gezondheid zitting. Leden van het bestuurlijk overleg hebben geen mandaat voor beslissingen met financiële consequenties of van politieke/bestuurlijke lading.

Financiële relatie / financieel belang:
De eigenaren betalen geen structurele financiële bijdrage aan de Twentse Koers. Financiering vindt projectmatig met externe middelen plaats. Gemeente Twenterand deed in de periode 2023-2026 een incidentele bijdrage uit de lokale GALA-middelen. Hoe dit in 2027 zal gaan, is nog niet bekend. De regionale middelen vanuit AZWA zullen naar verwachting rechtstreeks naar de Twentse Koers en de GGD vloeien. Het is niet ondenkbaar dat er op projectniveau vanaf 2027 extra lokale AZWA-middelen naar de Twentse Koers en/of de GGD zullen gaan.

Beleidsvoornemens:
De vastgestelde strategische agenda en samenwerkingsovereenkomst van de Twentse Koers loopt nog tot eind 2026. Vanaf 2027 zal de samenwerking zich voortzetten, omdat de Twentse Koers een regiofunctie bekleedt voor het aanvullend zorg- en welzijnsakkoord (AZWA) en het transformatieplan Mentaal Gezond Twente. Naar verwachting zal er wel een inkrimping van het personeelsbestand plaatsvinden, waarvan de eerste tekenen (veel verloop) inmiddels zichtbaar zijn.
Op 1 juli 2026 heeft het BO Twentse Koers de bureau-organisatie opdracht gegeven om samen met de eigenaren en andere strategische partners in 2027 te starten met het uitwerken van de bestuurlijke, juridische en organisatorische consequenties van een nieuwe governance, inclusief het organiseren van draagvlak bij strategische partners (met name Sociaal Werk Twente en Twente Beter) en advies over implementatie van de nieuwe governancestructuur voor uiterlijk 2030. Dit zal de komende periode zijn beslag krijgen.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Een van de middelen van een gemeente om haar ruimtelijke doelstellingen te verwezenlijken bij het uitvoeren van het omgevingsbeleid van de overheid is het grondbeleid. In het kader van het omgevingsbeleid wordt de maatschappelijke gewenste bestemming van de grond, middels een plan of besluit op basis van de Omgevingswet bepaald. De raad heeft een kader stellende en controlerende functie ten aanzien het gehanteerde grondbeleid en de daarbij behorende begrotingen en verantwoordingen.
Grondbeleid gaat in belangrijke mate over de productie van bouwgrond, de wijze waarop die tot stand komt en hoe de bouwgrond verkocht en gebruikt wordt.

Hoofdlijnen van het grondbeleid

Gemeenten kunnen ervoor kiezen om een actief grondbeleid te voeren (waarbij je zelf als gemeenten de gronden koopt en bouwrijp maakt) of een faciliterend (passief) grondbeleid (waarbij de bouwgrondproductie aan anderen wordt overgelaten). Met faciliterend grondbeleid loopt de gemeente minder financiële risico's. Deze liggen bij marktpartijen. Daar staat tegenover dat de gemeente minder sturingsmogelijkheden heeft. Voorts kan de gemeente bij faciliterend grondbeleid geen winst maken, omdat ze alleen kosten kan verhalen. Daardoor komen verlieslatende ruimtelijke ontwikkelingen niet of moeizaam van de grond, omdat de markt deze om bedrijfseconomische redenen niet oppakt. Bij actief grondbeleid kunnen met de baten uit winstgevende grondexploitaties tekorten op verlieslatende grondexploitaties worden bekostigd, waardoor er feitelijk financiële verevening tussen verschillende ruimtelijke ontwikkelingen plaats kan vinden.

In juli 2023 heeft de gemeenteraad de meest recente nota grondbeleid vastgesteld. Het uitgangspunt hierbij is dat de focus ligt op een situationeel grondbeleid. Waarbij afhankelijk van de noodzaak of ambitie er wordt gekozen voor actief grondbeleid. Elke 4 jaar zal het grondbeleid moeten worden geactualiseerd, waardoor in 2027 de actualisatie zal moeten plaatsvinden.

Over de financiële gevolgen van het gevoerde beleid wordt jaarlijks gerapporteerd in de paragraaf grondbeleid van de jaarrekening. Daarin wordt uitvoeriger ingegaan op de financiële positie van het grondbedrijf, de projectmatige complexen (= lopende grondexploitaties) en de functionele complexen (complex verspreide bezittingen en complex nog uit te voeren werken). In de paragraaf grondbeleid van de begroting wordt vooruit gekeken op ontwikkelingen, die mogelijk gevolgen hebben voor de vermogenspositie van het grondbedrijf.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
De grondexploitaties zijn ingedeeld conform de voorschriften van het BBV. Er is een onderscheid gemaakt in:
Bouwgrond In Exploitatie (BIE);
Gronden die onder de rubriek Materieel Vast Actief (MVA) op de balans worden verantwoord, voorheen het Complex Overige gronden.

Bouwgrond in exploitatie (BIE) heeft in alle gevallen betrekking op grondexploitaties die zich (bijna) in de uitvoeringsfase bevinden. Onder BIE vallen gronden die in eigendom zijn van de gemeente en waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. Het startpunt van BIE is het raadsbesluit van de vaststelling. Vanaf dat moment kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (BIE) op de balans.
De gronden welke onder MVA worden geschaard zijn meestal in het verleden anticiperend of strategisch aangekocht. Er is voor deze (bouw)gronden (nog) geen grondexploitatie vastgesteld door de Raad. Deze (bouw)gronden kunnen in de toekomst alsnog worden overgeheveld naar BIE. Een voorbeeld hiervan zijn de recent aangekochte percelen in Vriezenven Zuid waar nog geen officiële grondexploitatie voor is vastgesteld.

De Raad stelt op grond van haar budgetrecht kredieten beschikbaar voor de uitvoering van de grondexploitatiebegroting. Deze kredieten regelen de financiering en dekking van de uitvoeringskosten en zijn bestemd voor aankopen, wegenaanleg, groenaanleg, riolering, enzovoort. Met de jaarlijkse vaststelling van de grondexploitatie autoriseert de gemeenteraad tevens de baten en lasten in de eerste jaarschijf van de grondexploitatie. De baten en lasten worden opgenomen in de gemeentelijke exploitatiebegroting.

Woninglocaties
IJsbaanlocatie Den Ham
In de raadsvergadering van mei 2026 is besloten om de gebiedsontwikkeling van de ijsbaan en het sportterrein verder uit te gaan werken. Een eerste verkennende grondexploitatie liet zien dat dit plan financieel haalbaar wordt geacht. Een verplaatsing van enkele sportvoorzieningen naar het sportpark zou betekenen dat er ca. 100 woningen kunnen worden gerealiseerd, waaronder ook ruimte voor woonwagenbewoners. Momenteel wordt de definitieve planvorming voorbereid. Op basis van deze plannen kan ook het financieel kader definitief worden vastgesteld in de toekomst.

Vriezenveen-Zuid
Voor Vjenne Zuid is het gelukt om de gronden die nodig zijn voor de 1e fase minnelijk te verwerven. Hierdoor is er regie op de ontwikkeling van deze fase, waar er wordt gewerkt naar het definitief maken van een stedenbouwkundig plan. Op basis hiervan kan ook een definitieve grondexploitatie worden vastgesteld. Ook bij Wonen in het groen loopt het project goed door volgens de planning, waar er een stedenbouwkundig plan ligt en wordt gewerkt aan de voorbereiding van de verkoop van de eerste fase.
Het project Bijzonder wonen is tijdelijk stopgezet als een gevolg van de regelgeving over spuitzonering. De afstand tussen landbouwgrond waar gespoten wordt en woningbouw moet een minimale afstand van 50 meter bedragen, wat de ontwikkeling van deze specifieke locatie bemoeilijkt. Er zal nu verder onderzocht worden hoe deze bijzondere woonvormen wel een plek kunnen krijgen en gerealiseerd kunnen worden.

Geactualiseerde exploitatieopzetten

Per 1 januari 2026 kende het Grondbedrijf 8 lopende grondexploitaties, waarvan 3 complexen volledig zijn verkocht maar nog wachten op het woonrijp maken van het laatste deel . Dat zijn ruimtelijke projecten, met bouwgrondproductie als hoofdmoot, waarvan de raad de grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld. Deze door de raad vastgestelde grondexploitatiebegrotingen fungeren als financieel en inhoudelijk kader voor het college van B&W waarbinnen zij verder gaat met de realisatie van een project. Tevens fungeert de grondexploitatiebegroting als een ‘voorspelling’ van de te verwachten kosten en opbrengsten en het begrote financiële eindresultaat.
Voor verlieslatende grondexploitaties dient een voorziening te worden getroffen ter dekking van het begrote tekort. Dit is van toepassing op het complex Zuidmaten Oost, waar deze voorziening dient te worden genomen.
Bij winstgevende grondexploitaties moet, na rato van de voortgang, geleidelijk winst worden genomen. Daarmee mag niet worden gewacht tot het moment waarbij het project (bijna) geheel is gerealiseerd.
De geactualiseerde geconsolideerde (samengevoegde) begroting van de lopende grondexploitaties ziet er als volgt uit:

Complex	Boekwaarde	Reeds genomen winst	Nog te verwachten inkomsten	Nog te verwachten uitgaven	Winstverwachting totaal
Woningbouw	41.745	2.883.794	5.567.848	2.486.172	3.039.931
Bedrijventerreinen	-1.986.492	1.800.743	5.352.814	4.404.036	2.935.269
Totaal	-1.944.747	4.684.537	10.920.661	6.890.208	5.975.200

Paragraaf Lokale Heffingen

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties daarvan voor de inwoners van de gemeente Twenterand. Hierbij wordt met name ingegaan op de onroerendezaakbelasting (OZB), de rioolheffing, de afvalstoffenheffing, de begraafrechten en de toeristen- en forensenbelasting.

Lokale Heffingen

Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt van haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen dient door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening te geschieden. De definitieve vaststelling van de tarieven door de gemeenteraad vindt plaats in de laatste raadsvergadering van 2026.

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, welke vooral door de burgers dienen te worden opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Ongebonden lokale heffingen (zoals OZB) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend.
Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. Het beleid is er op gericht deze kosten zoveel mogelijk te beperken en daar waar mogelijk rechtvaardiger te verdelen. Hierdoor wordt een evenwichtige lastenverdeling bereikt.

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording dient de paragraaf betreffende de lokale heffingen tenminste te bevatten:
a. de geraamde inkomsten;
b. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
c. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
d. een aanduiding van de lokale lastendruk;
e. een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Overzicht inkomsten gemeentelijke heffingen

	2025		2026	2027
Omschrijving	**Raming**	**Realisatie**	**Raming**	**Raming**
Afvalstoffenheffing	€ 2.499.132	€ 2.418.026	€ 2.546.296	€ 2.811.746
Begraafplaatsrechten	€ 650.000	€ 712.753	€ 700.000	€ 714.000
Forensenbelasting	€ 5.649	€ 13.860	€ 5.796	€ 5.929
Leges burgerzaken	€ 536.394	€ 729.171	€ 548.943	€ 606.588
Leges omgevingsvergunning	€ 929.154	€ 793.070	€ 953.312	€ 975.238
OZB eigenaren woning	€ 5.947.695	€ 5.969.144	€ 6.066.649	€ 8.180.105
OZB eigenaren niet-woning	€ 1.928.460	€ 1.895.132	€ 1.879.091	€ 2.396.140
OZB gebruikers niet-woning	€ 1.636.708	€ 1.624.918	€ 1.689.220	€ 2.153.920
Rioolheffing	€ 3.921.238	€ 4.194.812	€ 4.264.000	€ 4.400.600
Toeristenbelasting	€ 105.841	€ 90.733	€ 107.340	€ 109.733
	€ 18.160.271	**€ 18.441.619**	**€ 18.760.647**	**€ 22.353.999**

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Landelijk

Hervorming lokaal belastinggebied
In het hoofdlijnenakkoord van het vorige Kabinet stonden een aantal maatregelen die betrekking hadden op lokale belastingen, namelijk een planbatenheffing of vergelijkbaar systeem, maximering van de onroerende zaakbelastingen (OZB) en verlaging van de aanmanings- en incassokosten.

Het huidige Kabinet hanteert een andere visie op financieel en lokaal beleid. Omdat dit een minderheidskabinet is, moeten veel plannen via wisselende meerderheden in de Kamers worden uitonderhandeld. Op lokaal fiscaal gebied en de verhouding met gemeenten verschuift de nadruk onder deze coalitie naar voorspelbaarheid, klimaatverandering en het sociaal domein. Door gemeenten stabieler te financieren vanuit het Rijk, hoeven lokale overheden minder snel de OZB of andere eigen belastingen drastisch te verhogen om hun begrotingstekorten te dichten. Samengevat kiest het kabinet-Jetten voor financiële stabilisering van de lokale overheden en gerichte fiscale prikkels rondom mobiliteit en klimaat, in plaats van een drastische hervorming van de structuur van de gemeentelijke belastingen.

Wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Awb
De Wet versterking waarborgfunctie Awb is een wetsvoorstel dat beoogt de Algemene wet bestuursrecht (Awb) aan te passen. Het doel van deze aanpassing is om de overheid te stimuleren besluiten voor burgers begrijpelijker te maken, zich bij de uitvoering van taken meer in de burger te verplaatsen en zich minder formeel op te stellen. Kortom, het beoogt een meer empathische en toegankelijke benadering van de burger in procedures van besluitvorming en rechtsbescherming. Twee onderdelen uit het wetsvoorstel springen er qua gevolgen uit nl.:
1. Volledige heroverweging bestreden besluit.
2. Verplichte afdoenings-overleg bij ieder bezwaar.

Dit betekent dat we in (WOZ)bezwaar niet alleen de aangedragen bezwaargronden moeten beoordelen maar altijd alle kenmerken en referenties kenbaar moeten heroverwegen. Daarbij moeten we altijd in overleg met belanghebbende en met mede-belanghebbenden zoals mede-eigenaren en (ver)huurders over de afhandeling van het bezwaar. Ook als het bezwaar kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond is. Dit zal meer capaciteit vragen.
De VNG staat achter dit doel maar vreest voor meer juridisering en plaatst vraagtekens bij de uitvoerbaarheid. Het wetsvoorstel bevat te veel open normen. Het gevaar bestaat dat rechters hierover duidelijkheid moeten geven, terwijl het maken van duidelijke en uitvoerbare wetgeving nu juist een taak van de wetgever is.
Een aantal wijzigingen in het wetsvoorstel, zoals begrijpelijke motivering, de toepassing van het evenredigheidsbeginsel en passend contact, zijn ook nu al belangrijke noties voor gemeenten bij het nemen van besluiten en dienstverlening aan burgers en bedrijven. De rechtspraak versterkt de aandacht hiervoor. De VNG geeft er de voorkeur aan deze cultuurverandering te versterken in plaats van een vergaande formele juridische verankering.
Verder wijst de VNG op de grote consequenties voor de huidige, van de Awb afwijkende, regimes in bijzondere wetten zoals de Invorderingswet (voor gemeentelijke belastingen) en de wetgeving in het fysiek domein. Bij gemeentelijke belastingen, zoals de OZB, zullen vooral de no-cure-no-paybureaus voordeel hebben van dit wetsvoorstel. In het fysiek domein wordt het moeilijker en tijdrovender om een besluit te kunnen nemen, bijvoorbeeld over woningbouw en stedelijke infrastructurele ontwikkelingen. De VNG wil daarom de afwijkende regimes gehandhaafd zien.

Het nieuwe Kabinet heeft het voorstel opgenomen in het coalitieakkoord. Er is eind juni 2026 een brief van de minister verzonden naar de 2e Kamer over de voortgang. Het wetsvoorstel is officieel nog niet ingediend.

Waterzorgheffing
Wateroverlast en verdroging vragen steeds meer maatregelen in de publieke ruimte. Meer percelen kunnen in de heffing worden betrokken, want van de maatregelen in de publieke ruimte heeft iedereen profijt. De huidige verordening Rioolheffing (model VNG) dekt dan niet meer de lading
Het schept een beeld van een belasting voor een buizenstelsel. Bij belastingplichtigen die daar niet op zijn aangesloten roept dat weerstand op. De gemeentelijke watertaken omvatten een breed palet. Zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater hebben een centrale plaats in de ordening van de

publieke ruimte. Gemeenten moeten maatregelen nemen om wateroverlast en -schade te voorkomen. Denk aan het onderhoud van bermen en slootkanten om overtollig water af te voeren, zodat er over een droge weg kan worden gereden. Iedereen heeft daar profijt van. De VNG heeft hiervoor een nieuw modelverordening Riool- en Waterzorgheffing opgesteld. Bij invoering is een zorgvuldige communicatie en belangenafweging naar nieuwe belastingplichtigen van belang. Bijvoorbeeld cultuurgronden en natuurterreinen dragen nu veelal nog niet bij in de kosten van de gemeentelijke watertaken.

Lokaal

Ontwikkeling tarieven
De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100% kostendekking.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen
Gemeenten zijn beperkt in de soorten belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet.
Naast belastingen, heft de gemeente rechten en leges voor individuele dienstverlening aan haar burgers. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. De opbrengst van deze zogeheten gebonden heffingen dient alleen ter bestrijding van de kosten die de gemeente voor de betreffende dienstverlening maakt. De opbrengsten van de belastingen en overige heffingen worden in beginsel alleen aangepast aan de inflatiecorrectie. Deze bedraagt voor 2027 2,3%.
De gemeente is vrij in de besteding van de opbrengst van de ongebonden heffingen (algemene belastingen). De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2027 in de gemeente Twenterand worden geheven zijn:

Ongebonden belastingen

Forensenbelasting
Op grond van artikel 223 van de Gemeentewet kunnen gemeenten forensenbelasting heffen. De forensenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Met de forensenbelasting kunnen gemeenten de kosten van bepaalde voorzieningen ook verhalen op mensen die niet in de gemeente wonen, maar wel gebruik maken van de voorziening. De forensenbelasting wordt door Nederlandse gemeenten alleen geheven van mensen die meer dan 90 dagen een gemeubileerde woning ter beschikking houden.

Toeristenbelasting
Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet kunnen gemeenten Toeristenbelasting heffen voor overnachtingen van personen binnen de gemeente die niet als ingezetene in de gemeente zijn ingeschreven. Voor zover de belasting wordt geheven van degene die gelegenheid tot verblijf biedt, is deze bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene ter zake van wiens verblijf de belasting verschuldigd wordt.
De doelstelling is hetzelfde als bij forensenbelasting, namelijk dat de kosten van bepaalde voorzieningen worden omgeslagen naar personen die er wel gebruik van maken, maar niet in de gemeente wonen.

Onroerendezaakbelastingen
Op basis van artikel 220 van de Gemeentewet kunnen gemeenten onroerendezaakbelastingen (OZB) heffen. De OZB is een algemene belasting, er is geen relatie tussen de heffing en bepaalde taken van de gemeente. De opbrengst is onderdeel van de algemene middelen.

De OZB is een tijdstipbelasting. Dit betekent dat voor het bepalen van de belastingplicht de situatie per 1 januari van het belastingjaar geldt. Veranderingen in de loop van het jaar, bijvoorbeeld de verkoop van een huis, worden meegenomen in het volgende belastingjaar.

Belastingplichtige
- eigenaren van woningen;
- eigenaren van niet-woningen;

- gebruikers van niet-woningen.
Indien iemand zowel eigenaar als gebruiker is van een niet-woning, dan betaalt hij of zij beide belastingen.

Grondslag onroerendezaakbelastingen
De grondslag voor de berekening van de OZB is de WOZ-waarde van de onroerende zaak. Deze wordt jaarlijks opnieuw bepaald. Het tarief van de OZB wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Voor iedere groep belastingplichtigen wordt een afzonderlijk tarief vastgesteld. De hoogte van het tarief leidt tot de opbrengst die met de begroting is vastgesteld. De beoogde opbrengst van de OZB per belastingplicht wordt eerst vastgesteld. Vervolgens wordt op basis van de totale WOZ-waarde van de belastingplicht het OZB-tarief berekend. De ontwikkeling van het OZB-tarief is dus naast de ontwikkeling van de OZB-opbrengst afhankelijk van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt. Als de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt stijgt, leidt dit tot een neerwaartse bijstelling van het OZB-tarief. Anders zou de OZB-opbrengst evenredig meestijgen. Andersom geldt hetzelfde. Een negatieve waardeontwikkeling van de vastgoedmarkt leidt tot een verhoging van het OZB-tarief, om te voorkomen dat de OZB opbrengst daalt.
Zoals bij de uitgangspuntennotitie is voorgesteld en besloten, worden de OZB-tarieven in de programmabegroting vanaf 2027 met 25% verhoogd. De OZB-opbrengst wordt op basis van deze nieuwe tarieven berekend, waarbij eveneens rekening wordt gehouden met een stijging van de WOZ-waardes van woningen en niet-woningen (ontwikkeling van de vastgoedmarkt).

Gebonden belastingen

Afvalstoffenheffing
De wettelijke basis voor het heffen van afvalstoffenheffing is geregeld in artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer.
Op basis van de Wet Milieubeheer heeft de gemeente de wettelijke taak om zorg te dragen voor de inzameling van afvalstoffen die afkomstig zijn van particuliere huishoudens. De inzameling van afval wordt sinds 2002 uitgevoerd door ROVA. De kosten van de inzameling en verwerking van afvalstoffen wordt betaald uit de afvalstoffenheffing.

Belastingplichtige
Inwoners zijn verplicht afvalstoffenheffing te betalen, ook als zij geen afval voor inzameling aanbieden. De heffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel waarvoor de gemeente een wettelijke plicht tot inzameling heeft en de inzamelverplichting ook nakomt.

Grondslag
De grondslag voor de berekening van afvalstoffenheffing is niet wettelijk vastgelegd. De gemeente is in principe vrij deze grondslag zelf te bepalen. De gemeente Twenterand hanteert als grondslag een vast bedrag plus een opslag op basis van het aantal aanbiedingen.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld afval € 3.588.448. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval en de kosten voor de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing. Daarnaast begroten wij € 508.352 voor overheadkosten. Dit zijn kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin.

Voor het vastrecht wordt voor 2027 een tarief voorgesteld van € 138,36 (€ 126,60 in 2026). Voor de aanbiedingstarieven wordt een tarief voorgesteld van € 14,00 voor een 240 l. restafvalcontainer en € 8,50 voor een 140 l. restafvalcontainer. Daarnaast worden 2 nieuwe tarieven geïntroduceerd in verband met inzamelvoorzieningen bij hoogbouwlocaties: € 1,50 per aanbieding voor een verzamelcontainer restafval van 30 liter en € 2,50 per aanbieding voor een verzamelcontainer restafval van 60 liter.

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

Afvalstoffenheffing	*Lasten taakveld*	*Overhead*	*BTW*	*Totale lasten*	*Heffing*	*Overige baten*	*Totale baten*	*Kosten dekkendheid*
7.3 Afval	2.553.389	508.352	526.707	3.588.448	2.812.758	917.300	3.730.058	100,00%
2.1 Verkeer en vervoer	71.610			71.610				
6.3 Inkomensregelingen	70.000			70.000				
Totaal	**2.694.999**	**508.352**	**526.707**	**3.730.058**	**2.812.758**	**917.300**	**3.730.058**	**100,00%**

Leges en rechten

Leges
De mogelijkheid tot het heffen van leges is geregeld in artikel 229, lid 1, b van de Gemeentewet. De gemeente levert op aanvraag van individuele burgers een uiteenlopend pakket aan diensten. Door het heffen van leges worden de kosten die hiervoor worden gemaakt in principe verhaald op de burger die de dienst afneemt. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. Degene die de dienst aanvraagt betaalt ook de leges. De heffingsmaatstaf is zeer divers en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening.
Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet mag de legesverordening als geheel bezien maximaal kostendekkend zijn. Niet elke post zal dus afzonderlijk op zijn kostendekkendheid worden beoordeeld. Dit laatste zou ook moeilijk realiseerbaar zijn gezien het feit dat de kosten voor de individuele diensten moeilijk zijn te bepalen. Dat neemt niet weg dat een gemeente wel een kostendekkendheid per dienst of per samenhangende groep van diensten mag nastreven, als de gemeente in dit opzicht maar een consequente lijn volgt.

Begraafrechten

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt een vergoeding gevraagd voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen. De heffing wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven zoals die in de verordening begraafrechten zijn opgenomen.
In totaal verwachten we het komende jaar € 730.267 aan kosten te maken om onze zorgplichten na te komen. De totale baten voor 2027 zijn € 730.267.

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

Begraafrechten	*Lasten taakveld*	*Overhead*	*Mutatie reserves*	*Totale lasten*	*Heffing*	*Overige baten*	*Totale baten*	*Kosten dekkendheid*
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	473.232	280.800	-23.765	730.267	714.000	16.267	730.267	100,00%
Totaal	**473.232**	**280.800**	**-23.765**	**730.267**	**714.000**	**16.267**	**730.267**	**100,00%**

Rioolheffing

De wettelijke basis voor het heffen van rioolheffing ligt in artikel 228a van de Gemeentewet. In de rioolheffing worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel.
Met de invoering in 2008 van de Wet gemeentelijke watertaken heeft de gemeente naast de zorgplicht voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater en regenwater ook de zorgplicht voor het grondwater. Daarmee is ook de mogelijkheid ontstaan om de kosten die verbonden zijn aan de taken die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke watertaken, toe te rekenen aan de rioolheffing.

De rioolheffing is een bestemmingsheffing (bestemming is watertaken), er staan geen aanwijsbare tegenprestaties tegenover. De gemeente Twenterand hanteert één rioolheffing voor alle watertaken. Elke gemeente is verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast te stellen. In een GRP wordt meerjarig inzicht gegeven in de kosten die gemaakt worden voor de instandhouding van het gemeentelijk rioolstelsel. De kosten die hiervoor worden gemaakt, worden met de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen.

Verwachte kosten
In totaal verwachten we het komende jaar € 4.422.009 aan kosten te maken om deze zorgplichten na te komen. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij eerst uit op welke taakvelden wij deze kosten zullen maken. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld riolering € 4.050.713. De kosten zitten vooral in daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater en in de kosten voor heffing en invordering van de rioolheffing. Door machinaal te vegen worden onze straten gereinigd en wordt voorkomen dat het riool dichtslibt en bovenmatig slijt door (veeg)zand. De kosten van het vegen worden daarom deels (60% : € 119.420) ten laste van het riool gebracht.
Daarnaast begroten wij € 726.524 voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de

sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Aan de raad wordt voorgesteld om het tarief voor rioolrechten voor 2027 te verhogen met 2,5% tot € 300,12 (was € 292,80).

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen

Rioolheffing	*Lasten taakveld*	*Overhead*	*BTW*	*Totale lasten*	*Heffing*	*Overige baten*	*Totale baten*	*Kosten dekkendheid*
7.2 Riolering	2.194.260	726.524	1.129.929	4.050.713	4.400.600	21.409	4.422.009	100,00%
2.1 Verkeer en vervoer	119.420			119.420				
5.7 Openbaar groen en recreatie	108.845		22.857	131.702				
6.3 Inkomensregelingen	120.174			120.174				
Totaal	**2.542.699**	**726.524**	**1.152.786**	**4.422.009**	**4.400.600**	**21.409**	**4.422.009**	**100,00%**

Woonlastenontwikkeling

De hoogte van de gemeentelijke woonlasten krijgt regelmatig aandacht in de media en dan gaat het met name om de OZB. Onder woonlasten verstaan we: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt.
Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. De tariefsaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot een aanpassing van de woonlasten.

Onderstaand treft u een overzicht aan van de lastendruk van een inwoner van onze gemeente die in het kader van de afvalstoffenheffing in 2027 1 restcontainer van 240 liter in gebruik heeft, welke 5 keer geleegd wordt. De bedragen in onderstaand overzicht zijn bedragen per maand.

Eigen woning: € 203.000	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Afvalstoffenheffing, vast deel	€ 10,55	€ 11,53	€ 12,64	€ 13,48	€ 14,17
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 5,83	€ 5,83	€ 5,83	€ 5,83
Rioolheffing	€ 24,40	€ 25,01	€ 25,64	€ 26,28	€ 27,61
OZB	€ 19,83	€ 24,25	€ 24,67	€ 25,17	€ 25,67
Totaal lastendruk	**€ 61,53**	**€ 66,62**	**€ 68,78**	**€ 70,76**	**€ 73,28**

Eigen woning: € 240.000	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Afvalstoffenheffing	€ 10,55	€ 11,53	€ 12,64	€ 13,48	€ 14,17
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 5,83	€ 5,83	€ 5,83	€ 5,83
Rioolheffing	€ 24,40	€ 25,01	€ 25,64	€ 26,28	€ 27,61
OZB	€ 23,42	€ 28,67	€ 29,17	€ 29,83	€ 30,42
Totaal lastendruk	**€ 65,12**	**€ 71,04**	**€ 73,28**	**€ 75,43**	**€ 78,03**

Eigen woning: € 386.500	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Afvalstoffenheffing	€ 10,55	€ 11,53	€ 12,64	€ 13,48	€ 14,17
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 5,83	€ 5,83	€ 5,83	€ 5,83
Rioolheffing	€ 24,40	€ 25,01	€ 25,64	€ 26,28	€ 27,61
OZB	€ 37,75	€ 46,17	€ 47,08	€ 48,00	€ 49,00
Totaal lastendruk	**€ 79,45**	**€ 88,54**	**€ 91,20**	**€ 93,59**	**€ 96,61**

Huurwoning:	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Afvalstoffenheffing	€ 10,55	€ 11,53	€ 12,64	€ 13,48	€ 14,17
Afvalstoffenheffing, variabel deel	€ 6,75	€ 5,83	€ 5,83	€ 5,83	€ 5,83
Rioolheffing	€ 24,40	€ 25,01	€ 25,64	€ 26,28	€ 27,61
Totaal lastendruk	**€ 41,70**	**€ 42,37**	**€ 44,11**	**€ 45,59**	**€ 47,61**

Kwijtscheldingsmogelijkheden

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzen gemaakt:
- Voor de ozb (voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen), riool- en voor de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend en ook geen kwijtschelding rioolheffing bij een grondslag > 500m3
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
- Ondernemers voor de privébelastingen zijn gelijkgesteld met particulieren;
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit en;
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen in het kader van het minimabeleid is voor 2027 uitgegaan van een totaalbedrag van €190.174. Hierbij gaat het om:
Afvalstoffenheffing €70.000
Rioolheffing € 120.174

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten 2025-2027

Omschrijving programma/doelenboom	Werkelijk 2025			Raming 2026			Raming 2027		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Sociaal domein									
Sociale zaken	25.343.932	25.235.850	108.082	16.167.663	18.950.464	-2.782.801	20.217.380	23.303.114	-3.085.734
Maatschappelijke ondersteuning	490.081	14.749.952	-14.259.871	396.229	16.083.718	-15.687.488	347.324	16.011.096	-15.663.772
Gezondheidszorg	383.910	2.996.055	-2.612.145	306.205	1.360.868	-1.054.663	489.626	1.537.642	-1.048.016
Onderwijs	1.025.826	5.147.204	-4.121.378	1.168.517	5.331.152	-4.162.635	1.049.529	5.391.953	-4.342.424
Jeugd	413.614	23.238.615	-22.825.001	744	24.957.473	-24.956.729	762	23.777.033	-23.776.271
2. Ruimte									
Openbare orde en veiligheid	0	2.903.600	-2.903.600	0	3.016.577	-3.016.577	0	3.089.139	-3.089.139
Openbare ruimte en verkeer	5.048.827	13.273.622	-8.224.795	5.506.327	15.737.551	-10.231.225	5.662.081	16.340.662	-10.678.581
Duurzaamheid, Milieu en VTH	5.624.660	6.966.300	-1.341.640	4.011.826	5.505.907	-1.494.081	3.729.046	6.194.404	-2.465.358
Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH	5.355.248	6.990.712	-1.635.464	4.086.616	8.756.571	-4.669.955	9.715.125	15.221.420	-5.506.295
3. Economie en vrijetijdsbesteding									
Cultuur en recreatie en toerisme	891.411	3.587.995	-2.696.584	492.749	3.718.739	-3.225.990	416.815	2.801.785	-2.384.970
Economie en werkgelegenheid	186.477	1.659.576	-1.473.099	5.366	2.176.199	-2.170.833	1.791	1.750.163	-1.748.372
Sport	1.255.822	4.141.766	-2.885.944	1.140.430	4.311.375	-3.170.946	1.213.815	4.239.739	-3.025.924
4. Bedrijfsvoering									
Dienstverlening en klantcontact	729.171	1.749.984	-1.020.813	990.649	1.636.042	-645.393	1.071.263	1.682.995	-611.733
Bedrijfsvoering	1.768.100	14.829.728	-13.061.628	625.807	14.855.551	-14.229.745	662.486	19.394.058	-18.731.572
Subtotaal programma's	*48.517.079*	*127.470.959*	-78.953.880	*34.899.128*	*126.398.189*	-91.499.061	44.577.042	140.735.204	-96.158.161
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	9.489.194	0	9.489.194	9.634.960	0	9.634.960	12.730.165	0	12.730.165
Algemene uitkering	72.309.761	0	72.309.761	73.146.335	0	73.146.335	76.224.020	0	76.224.020
Dividend	1.655.748	0	1.655.748	1.053.500	0	1.053.500	1.053.500	0	1.053.500
Saldo financieringsfunctie	237.923	341.516	-103.593	282.563	343.656	-61.093	280.337	324.070	-43.733
Overige algemene dekkingsmiddelen	981.790	0	981.790	813.717	0	813.717	809.756	0	809.756
Subtot. alg. dekkingsmiddelen	*84.674.416*	*341.516*	84.332.900	*84.931.075*	*343.656*	84.587.419	91.097.778	324.070	90.773.708
Overhead (*)	0	8.587.566	-8.587.566	0	9.445.627	-9.445.627	0	10.008.332	-10.008.332
Onvoorzien	0	0	0	0	1.000	-1.000	0	1.000	-1.000
Totaal saldo van baten en lasten	*133.191.495*	*127.812.475*	5.379.020	*119.830.203*	*126.742.845*	-6.912.642	135.674.820	141.060.274	-5.385.453
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves									

	Werkelijk 2025			Raming 2026			Raming 2027		
1. Sociaal domein	645.204	3.088.903	-2.443.699	963.627	0	963.627	778.393	0	778.393
2. Ruimte	1.716.920	664.849	1.052.071	2.266.762	25.000	2.241.762	2.124.370	25.000	2.099.370
3. Economie en vrijetijdsbesteding	982.615	0	982.615	2.231.353	0	2.231.353	1.574.774	0	1.574.774
4. Bedrijfsvoering	2.180.975	7.804.438	-5.623.463	2.502.847	980.394	1.522.453	2.391.628	1.031.394	1.360.234
Totaal mutaties reserves	*5.525.714*	*11.558.190*	-6.032.476	*7.964.589*	*1.005.394*	6.959.195	6.869.165	1.056.394	5.812.771
Gerealiseerd resultaat	**138.717.209**	**139.370.665**	**-653.456**	**127.794.792**	**127.748.239**	**46.553**	**142.543.985**	**142.116.668**	**427.318**

(*) = in verband met een wijziging van het BBV zijn de overheadkosten afzonderlijk in beeld gebracht. Deze kosten zijn reeds verwerkt in de totale lasten per programma. Zodoende dient dit bedrag niet nogmaals meegeteld te worden bij de totale lasten.

Overzicht van baten en lasten 2028-2030

	Raming 2028			Raming 2029			Raming 2030		
Omschrijving programma/doelenboom	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
1. Sociaal domein									
Sociale zaken	18.900.530	22.278.852	-3.378.322	18.757.926	22.298.255	-3.540.329	18.501.150	22.681.289	-4.180.140
Maatschappelijke ondersteuning	361.393	16.771.775	-16.410.382	376.049	17.484.912	-17.108.863	391.292	18.282.303	-17.891.011
Gezondheidszorg	589.482	1.648.107	-1.058.625	681.001	1.739.916	-1.058.915	0	1.082.969	-1.082.969
Onderwijs	1.105.292	5.435.360	-4.330.068	1.112.329	5.482.478	-4.370.149	1.119.843	5.605.021	-4.485.178
Jeugd	778	24.107.738	-24.106.960	795	25.111.729	-25.110.934	813	26.014.249	-26.013.436
2. Ruimte									
Openbare orde en veiligheid	0	3.153.794	-3.153.794	0	3.217.822	-3.217.822	0	3.295.010	-3.295.010
Openbare ruimte en verkeer	5.792.288	16.852.462	-11.060.173	5.925.758	17.422.161	-11.496.403	6.062.519	18.571.073	-12.508.553
Duurzaamheid, Milieu en VTH	3.924.578	6.447.311	-2.522.733	4.073.407	6.623.071	-2.549.664	4.197.517	6.823.145	-2.625.628
Bouwen, wonen, ruimt. ontwikkeling en VTH	9.860.832	14.116.843	-4.256.011	4.568.738	8.885.091	-4.316.353	6.675.508	11.241.668	-4.566.161
3. Economie en vrijetijdsbesteding									
Cultuur en recreatie en toerisme	423.300	2.408.889	-1.985.589	430.084	2.688.791	-2.258.707	435.823	2.709.633	-2.273.810
Economie en werkgelegenheid	1.830	1.307.794	-1.305.964	1.870	1.271.667	-1.269.797	1.912	1.297.860	-1.295.948
Sport	1.233.876	4.490.192	-3.256.316	1.259.402	4.408.913	-3.149.511	1.148.674	4.860.044	-3.711.370
4. Bedrijfsvoering									
Dienstverlening en klantcontact	1.111.874	1.691.230	-579.356	996.357	1.670.494	-674.137	1.037.605	1.747.276	-709.671
Bedrijfsvoering	668.596	17.446.527	-16.777.931	671.324	16.621.852	-15.950.528	674.114	16.933.418	-16.259.304
Subtotaal programma's	*43.974.649*	*138.156.873*	-94.182.223	*38.855.041*	*134.927.153*	-96.072.113	40.246.767	141.144.959	-100.898.192
Algemene dekkingsmiddelen									

	Raming 2028			Raming 2029			Raming 2030		
Lokale heffingen	12.726.977	0	12.726.977	12.981.516	0	12.981.516	13.242.257	0	13.242.257
Algemene uitkering	74.921.299	0	74.921.299	76.085.299	0	76.085.299	79.838.299	0	79.838.299
Dividend	1.053.500	0	1.053.500	1.053.500	0	1.053.500	1.053.500	0	1.053.500
Saldo financieringsfunctie	278.039	304.326	-26.287	275.668	296.406	-20.738	273.221	295.013	-21.792
Overige algemene dekkingsmiddelen	831.993	0	831.993	834.541	0	834.541	837.143	0	837.143
Subtot. alg. dekkingsmiddelen	89.811.808	304.326	89.507.482	91.230.524	296.406	90.934.118	95.244.420	295.013	94.949.407
Overhead (*)	0	10.380.341	-10.380.341	0	10.771.739	-10.771.739	0	11.314.589	-11.314.589
Onvoorzien	0	1.000	-1.000	0	1.000	-1.000	0	1.000	-1.000
Totaal saldo van baten en lasten	133.786.457	138.462.199	-4.675.741	130.085.565	135.224.559	-5.138.995	135.491.187	141.440.972	-5.949.785
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves									
1. Sociaal domein	564.043	0	564.043	359.640	0	359.640	332.874	0	332.874
2. Ruimte	842.379	25.000	817.379	951.025	25.000	926.025	1.290.190	25.000	1.265.190
3. Economie en vrijetijdsbesteding	810.340	0	810.340	749.563	0	749.563	714.956	0	714.956
4. Bedrijfsvoering	1.353.398	1.082.394	271.004	970.554	1.133.394	-162.840	868.132	1.184.394	-316.262
Totaal mutaties reserves	3.570.160	1.107.394	2.462.766	3.030.782	1.158.394	1.872.388	3.206.152	1.209.394	1.996.758
Gerealiseerd resultaat	**137.356.617**	**139.569.593**	**-2.212.976**	**133.116.347**	**136.382.953**	**-3.266.607**	**138.697.339**	**142.650.366**	**-3.953.027**

(*) = in verband met een wijziging van het BBV zijn de overheadkosten afzonderlijk in beeld gebracht. Deze kosten zijn reeds verwerkt in de totale lasten per programma. Zodoende dient dit bedrag niet nogmaals meegeteld te worden bij de totale lasten.

Toelichting bij financieel overzicht "baten en lasten per programma"

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoorden Provincies en Gemeenten (BBV), is het verplicht de gemeenteraad een begroting aan te bieden die is geschoond van stortingen in en onttrekkingen aan reserves. Dit is het zogenaamde resultaat voor bestemming. Vervolgens dient aangegeven te worden welke bedragen aan welke reserves moeten worden onttrokken dan wel worden toegevoegd en voor welke programma's dit dan moet. Na deze toevoegingen en onttrekkingen (de resultaatbestemming) volgt het resultaat na bestemming. Op deze manier wordt voor de raad inzichtelijk gemaakt hoeveel aan reserves wordt toegevoegd en onttrokken, zonder dat dit hun budgetrecht aantast. De ramingen op zowel programma- als op doelenboomniveau zijn dus exclusief de stortingen in en onttrekkingen aan de reserves.

Resultaatbestemming

Het inzichtelijk maken van deze regelgeving voor wat betreft de resultaatbestemming is door ons opgenomen onder het financiële overzicht "baten en lasten per programma". Zoals uit betreffende overzicht blijkt, sluit de begroting 2027, geschoond van stortingen in en onttrekkingen aan reserves, met een negatief saldo van € 5.385.453. Dit noemen we het resultaat voor bestemming.

Berekening:

Lasten	141.060.274
Baten	135.674.820
Resultaat voor bestemming	**-5.385.453**

Resultaat na bestemming

Door de reguliere stortingen in en onttrekkingen aan de reserves middels resultaatbestemming weer toe te voegen is er voor 2027 sprake van een begroting met een overschot van € 427.318
De specificatie van de verschillende stortingen in en onttrekkingen aan de reserves, onder de noemer resultaatbestemming, kunt u terugvinden in de Staat van reserves en voorzieningen die in de toelichting bij deze programmabegroting is gevoegd.

Berekening:

Resultaat voor bestemming	**-5.385.453**	
Resultaatbestemming:		
Stortingen in reserves	1.056.394	
Onttrekkingen aan reserves	6.869.165	
Resultaat na bestemming	**427.318**	**voordelig**

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Ingevolge artikel 17 sub b van het Besluit Begroting en Verantwoording (B.B.V.) dient in de begroting een overzicht met toelichting van de geraamde algemene dekkingsmiddelen te worden opgenomen. Hierin wordt ingegaan op de middelen die vrij besteedbaar zijn. Het betreft met name de OZB en de uitkering uit het gemeentefonds. Deze middelen kennen in tegenstelling tot heffingen als het rioolrecht of de afvalstoffenheffing geen vooraf bepaald bestedingsdoel. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen (x € 1,000)	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lokale heffingen (O.Z.B.)	9.635	12.730	12.727	12.982	13.242
Gemeentefonds (algemene uitkering)	73.146	76.224	74.921	76.085	79.838
Dividenden	1.054	1.054	1.054	1.054	1.054
Saldo financieringsfunctie	-61	-44	-26	-21	-22
Overige middelen	814	810	832	835	837
Totaal	**84.587**	**90.774**	**89.507**	**90.934**	**94.949**

Algemene uitkering gemeentefonds

Algemeen
De in de begroting 2027 opgenomen raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de circulaire van mei 2026. Deze circulaire stelt de raming voor de

gemeentefondsuitkering voor 2026 bij en geeft een raming voor 2027. Ook kijkt de circulaire vooruit naar de jaren 2028 tot en met 2030. De meicirculaire is de belangrijkste van de drie circulaires die jaarlijks verschijnen.
Het financiële perspectief voor Twenterand voor de jaren 2027-2030 verslechtert door de uitkomsten van de meicirculaire 2026. Voor de jaren 2029 en 2030 nemen de tekorten verder toe. Dit maakt de bezuinigingsopgave nog groter en onderstreept de noodzaak om duidelijke keuzes te maken voor de toekomst.

Accres
Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van gemeenten. De jaarlijkse toe- of afname van het gemeentefonds wordt het accres genoemd. Het accres wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product (bbp). In de meicirculaire is een nieuwe accresraming opgenomen voor de jaren 2026 en verder.
Het accres is gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. Het volumedeel is daarbij gebaseerd op een 8-jarig historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp. Het prijsdeel is gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product van het lopende jaar (inflatie). In principe kan het volumedeel gebruikt worden om hogere kosten op te vangen die volgen uit bijvoorbeeld de groei van de bevolking en beleidsontwikkelingen. Het prijsdeel kan gebruikt worden om loon- en prijsstijgingen op te vangen.
Het accres is voor de komende jaren beperkt bijgesteld. Dit leidt voor Twenterand tot een minimaal effect voor de algemene uitkering.

Ontwikkelingen uitkeringsbasis
De uitkeringsbasis van het gemeentefonds wordt bepaald aan de hand van diverse landelijke maatstaven, zoals het aantal inwoners, woonruimten en huishoudens.
Veranderingen in deze maatstaven hebben invloed op de verdeling van het gemeentefonds. Als de omvang van de maatstaven (kwantiteit) stijgt, dan moet het bedrag per maatstaf (gewicht) dalen om de totale beschikbare gelden gelijk te houden. Dit leidt tot een ontwikkeling in de uitkeringsbasis. Voor Twenterand leidt deze ontwikkeling tot een positieve bijstelling van de algemene uitkering met € 260.000 in 2027 tot bijna € 500.000 in 2030.

Hoeveelheidsverschillen op de maatstaven
De berekening van de algemene uitkering bestaat uit de vermenigvuldiging van het aantal eenheden van diverse maatstaven (zoals inwoneraantal en oppervlakte van de gemeente) met het bijbehorende gewicht per maatstaf (bedrag per eenheid). Aanpassingen in het aantal eenheden (door Twenterand) en het bedrag per eenheid (door het Rijk) leidt tot een wijziging van de algemene uitkering. Zo krijgt Twenterand (door recente aanpassingen) bijvoorbeeld voor het opvangen en huisvesten van Oekraïners een bedrag van € 45.000 via de algemene uitkering en een bedrag van ongeveer € 36.000 via de algemene uitkering voor de opvang en huisvesting van (extra) statushouders.
Twenterand heeft voor de berekening van de algemene uitkering een aantal maatstaven bijgesteld, maar ook het Rijk heeft de waarde per maatstaf (in enkele gevallen) naar beneden bijgesteld. De maatstaf ‘huishoudens met een laag inkomen met drempel’ heeft hierbij het grootste effect. Deze maatstaf hebben wij aan moeten passen op basis van de actualisatie van de aantallen voor deze maatstaf door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Gezien het grote gewicht van deze maatstaf (bedrag per eenheid) in de berekening, is het effect voor Twenterand door deze bijstelling erg nadelig. Het totale negatieve effect van alle hoeveelheidsverschillen loopt op van € 1.000.000 in 2027 tot € 1.300.000 in 2030

Huishoudelijke hulp uit de WMO
Mensen die dit kunnen, gaan zelf betalen voor hun huishoudelijke hulp. Dit betekent dat de huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wmo met ingang van 1 januari 2029 wordt geschrapt. Voor de mensen die hulp niet zelf kunnen betalen, blijft de gemeente daarin voorzien. Met ingang van 2029 wordt de uitkering uit het gemeentefonds verlaagd met € 1,4 miljard (macro). Voor de vangnetregeling wordt € 430 miljoen toegevoegd, waardoor per saldo een netto verlaging resteert van € 1 miljard (macro). Voor Twenterand betekent dit vanaf 2029 een structureel nadeel van ruim € 1,7 miljoen.
Het is nog onduidelijk hoe het vangnet eruit komt te zien en wie hiervan gebruik kan maken. Als gevolg hiervan kunnen gemeenten nog niet inzichtelijk maken wat de daadwerkelijke financiële gevolgen zijn van het nieuwe beleid. Voor de begroting 2027 staan de toezichthouder daarom toe een stelpost op te nemen voor de netto-uitname uit het gemeentefonds ter hoogte van € 1 miljard (macro). Hierdoor heeft deze maatregel een budgetneutraal effect op de begroting. Zodra bij de begroting 2028

meer bekend is over de beleidsmatige invulling vraagt de toezichthouder de gemeenten om een reële raming van de financiële gevolgen op te nemen en de stelpost te laten vervallen. Dit is conform het begrotingsadvies 2027-2030 van de VNG.

De algemene uitkering wordt voor het jaar 2027 geraamd op € 76.224.020

Dividenden

De gemeente Twenterand ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen uit hoofde van haar aandelenbezit. De ramingen betreffen conform het BBV de te verwachten dividenden over het jaar 2026 die in 2027 ontvangen worden.

Aandelen:

Cogas	
558 aandelen x € 454 = € 253.332.	
Van de nominale waarde is 25% gestort.	
Dividend 558 aandelen à € 1.000	€ 558.000
Enexis	
64.662 aandelen x € 1 = € 64.662	
Dividend 64.662 aandelen	€ 29.000
Bank Nederlandse Gemeenten	
23.868 aandelen x € 2,50 = € 59.670	
Dividend	€ 24.000
Wadinko	
85 aandelen	
Dividend 85 aandelen x € 500	€ 42.500
ROVA	
335 aandelen	
(Norm) dividend	€ 100.000
Zonnepark Oosterweilanden BV	
100% aandeelhouder	
Dividend	€ 300.000
Totaal dividend	€ 1.053.500

Saldo van de financieringsfunctie

Onder het saldo van de financieringsfunctie wordt verstaan het saldo van (a) de betaalde rente over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente over de uitzettingen. Het geraamde saldo van de financieringsfunctie bedraagt € 43.733 negatief, waarvan de specificatie als volgt luidt:

A.	Rente leningen:	€ 324.070
B.	Ontvangen rente:	€ 280.337
	Per saldo	-€ 43.733

Financieringspositie

De financieringsstructuur van de gemeente wordt bepaald door:
- De boekwaarde van de investeringen;
- De financiering van de boekwaarde door middel van reserves, voorzieningen en vaste geldleningen;
- Het financieringstekort;
- Het rente omslagpercentage (1%).

Het is in het belang van de gemeente, dat er gezond wordt gefinancierd, dat wil zeggen dat de kapitaaluitgaven in principe met vaste geldleningen worden gefinancierd, en dat er een zekere afstemming bestaat tussen de afschrijvingsduur van de kapitaaluitgaven en de looptijden van de aangetrokken geldleningen. De geraamde afschrijving voor 2027 bedraagt € 4.191.317 en de aflossing van vaste geldleningen € 3.419.770

Overige algemene dekkingsmiddelen

Overige rente reserves/voorzieningen	
Bespaarde rente reserves en voorzieningen	€ 694.094
Overige algemene dekkingsmiddelen	
Forensenbelasting	€ 5.929
Toeristenbelasting	€ 109.733
totaal	**€ 809.756**

Onvoorziene uitgaven

In de begroting 2027 is voor onvoorzien een bedrag geraamd van € 1.000. Deze post kan alleen worden benut met betrekking tot uitgaven indien deze onvermijdbaar, onuitstelbaar en onvoorzienbaar zijn.

Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten

	2027	2028	2029	2030
Programma Sociaal Domein				
Lasten				
Aanpak wachttijden Twente : scheidingsaanpak	11.008	5.000		
Kinderopvangtoeslagaffaire	100.000			
M38 Inzet ervaringsdeskundigen en ervaringskennis	50.000			
Boekwaarde Oranjeschool	202.167			
Toegankelijkheid	15.000	15.000		
Lokale implementatie Regionale werkcentra	80.000	80.000		
taalmaatjes Oekraïnse kinderen	180.000	180.000		
Baten				
Kinderopvangtoeslagaffaire	100.000			
Programma Ruimte				
Lasten				
Saldo begraafplaatsen	23.765	24.054	22.181	22.974
Programmaplan Woningbouw (versnellen woonopgave)	830.000			
Onderzoek bereikbaarheid Oosterweilanden	35.000			
Kanaal Almelo-de Haandrik	315.000			
Kanaal Almelo-de Haandrik, projectleider en comm.adviseur	105.000	90.000	60.000	45.000
Actualisatie welstandsnota	110.000			
Onderzoekskosten onderhoud bomen	20.000			
Baten				
Opbrengst zonnepark (storting)		25.000	25.000	25.000
Programma Economie en vrije tijdsbesteding				
Lasten				
Stimulering economie	381.425			
Stimuleren biobased teelten	10.000			
Ondersteuning uitvoering landbouwbeleid	15.000			
Organiseren landbouwbeleefdag	10.000			
M21 Ondernemershuis Twenterand	60.000	50.000		
Cultuurplan Twenterand	80.000			
Bibliotheek avondschool	50.000			

	2027	2028	2029	2030
Cultuur educatie en curltuurregio Twente	48.121	49.179		
Extra bijdrage semi permanente hal (i.v.m. bouw nieuwe sporthal)	10.000	10.000		
Bedrijfsvoering				
Lasten				
Inkomensconsulent, 0,66 fte schaal 8 voor 3 jaar	143.729	150.916		
HR personeelsadministrateur 0,67 fte voor 3 jaar + HR recruiter 0,67 fte voor 3 jaar	114.105	119.811		
Opslag bedrijfsvoering € 5.000 per functie	15.000	15.000		
Pilot datagedreven werken	110.878			
Tractie	50.439	190.299	268.851	334.328
Aflossing	40.000	40.000	40.000	40.000
Team BOO, procesondersteuners	54.200			
Centrummanager	30.000			
Flexibel budget wachttijden sociaal domein	85.000	85.000	85.000	85.000
Inwonersparticipatie	100.000			
RVU	25.000			
Verbeteren van de gemeentelijke data- en informatiehuishouding	135.000	135.000		
Toegankelijk maken van de gemeentelijke archieven	217.000	217.000		
Inhuur personeel RO	225.000			
vervanging applicaties sociaal domein + inhuur	185.000	10.220		
Inhuur personeel sociaal tbv verv. Applicaties	22.850			
Centrummanager verlengen met half jaar	46.500			
Handhaving, tijdelijk personeel voor 3 jaar	230.000	230.000	230.000	
Toezichthouder bouw voor 1 jaar	150.000			
Totaal incidentele lasten programma's	4.721.187	1.696.479	706.032	527.302
Totaal incidentele baten programma's	100.000	25.000	25.000	25.000
Saldo incidenteel	**4.621.187**	**1.671.479**	**681.032**	**502.302**
Resultaatbestemming				
Baten				
Progr.1: Sociaal Domein	636.070	315.162	110.759	83.993
Progr.2: Ruimte	1.719.716	327.515	373.470	825.516
Progr.3: Economie en vrije tijdsbesteding	1.425.897	661.462	600.686	566.079
Progr.4: Bedrijfsvoering	2.226.670	1.300.718	982.631	769.393
Lasten				
Progr.1: Sociaal Domein	0	0	0	0
Progr.2: Ruimte	25.000	25.000	25.000	25.000
Progr.3: Economie en vrije tijdsbesteding	0	0	0	0
Progr.4: Bedrijfsvoering	1.031.394	1.082.394	1.133.394	1.184.394
Totaal incidentele onttrekkingen	6.008.353	2.604.857	2.067.546	2.244.981
Totaal incidentele toevoegingen	1.056.394	1.107.394	1.158.394	1.209.394
Totaal resultaatbestemming	**4.951.959**	**1.497.463**	**909.152**	**1.035.587**

Structurele mutaties reserves

	2027	2028	2029	2030
Onttrekkingen				
Reserve kapitaallasten	860.810	965.302	963.237	961.171
Totaal structurele onttrekkingen	**860.810**	**965.302**	**963.237**	**961.171**

Financiële positie

Uitgangspunten samenstelling begroting 2027

De hoofddoelstelling met betrekking tot de ramingen voor het begrotingsjaar 2027 is, evenals voorgaande jaren, te komen tot het opstellen van een evenwichtige begroting. Daarvoor zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Basis

De basis voor de begroting 2027 wordt gevormd door:
de ramingen en budgetten van de goedgekeurde begroting 2026 en de wijzigingen daarop;
de meerjarenramingen 2027-2029;
de jaarrekening 2025;
de berap 2026;
de uitgangspuntennotitie 2027;

Loonontwikkeling
Bij de berekening van de loonkosten 2027 is rekening gehouden met een stijging van 6,1%.

Prijspeil
Voor 2027 is bij het samenstellen van de begroting 2027 rekening gehouden met een prijsstijging van 2,3% voor kosten derden. Voor subsidies is rekening gehouden met een stijging van 1,6%. Voor sociaal domein is rekening gehouden met een stijging van 4,0%. Voor de OZB is rekening gehouden met een tariefstijging van 25% voor zowel woningen als niet-woningen. De opbrengst rioolrechten wordt in 2027 verhoogd met 2,5%.

Volume-effecten
Voor zover daarvan sprake is of zou kunnen zijn, is rekening gehouden met uit aanvaard en bestaand beleid voortvloeiende financiële gevolgen van voor 2027 verwachte volume effecten. De volume-effecten kunnen zich onder andere voordoen bij budgetten welke (mede) gebaseerd zijn op het aantal inwoners woonruimte, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, lengtes van wegen en oppervlakte groen. Voor de inkomstenramingen, zoals ten aanzien van huren en pachten, leges en andere rechten, belastingen, uitkeringen en bijdragen is er eveneens uitgegaan van volume-effecten.

Gemeenschappelijke regelingen
Voor de ramingen van het aandeel in het nadelige saldo van de gemeenschappelijke regelingen zijn de door die regelingen in hun begroting opgenomen bijdragen als uitgangspunt opgenomen of als daar sprake van is de afspraken in regionaal verband.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De in de begroting 2027 opgenomen raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de circulaire van mei 2026. Deze circulaire stelt de raming voor de gemeentefondsuitkering voor 2026 bij en geeft een raming voor 2027. Ook kijkt de circulaire vooruit naar de jaren 2028 tot en met 2030. De meicirculaire is de belangrijkste van de drie circulaires die jaarlijks verschijnen.

Het financiële perspectief voor Twenterand voor de jaren 2027-2030 verslechtert door de uitkomsten van de meicirculaire 2026. Voor de jaren 2029 en 2030 nemen de tekorten verder toe. Dit maakt de bezuinigingsopgave nog groter en onderstreept de noodzaak om duidelijke keuzes te maken voor de toekomst.

Onvoorzien
Als budget voor onvoorziene uitgaven éénmalig is een bedrag van € 1.000 opgenomen.

Stand en verloop van reserves

Voor de stand van de reserves wordt verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen begroting 2027 - 2030 (in de bijlage).

EMU-Saldo

Het EMU-saldo geeft het saldo van de inkomende en uitgaande geldstromen die in het kalenderjaar 2027 plaatsvinden minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking. Dit is de wijze waarop de landen in de Euro-zone hun EMU-saldo berekenen en waarover ook begrotingsafspraken zijn gemaakt.
Het EMU-saldo kan gezien worden als een extra financieel kengetal, naast de andere vijf verplichte financiële kengetallen zoals de solvabiliteit en de (netto) schuldquote. Het EMU-saldo heeft een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht in het bedrijfsleven. Het is van belang om het EMU-saldo in de juiste context te zien. Gemeenten maken voor hun boekhouding gebruik van het ‘gemodificeerde stelsel van baten en lasten’. Hierdoor zegt het EMU-saldo van één jaar relatief weinig, omdat de uitgaven voor investeringen bijvoorbeeld in één jaar leiden tot een uitgave, maar in de exploitatie via de kapitaallasten leiden tot meerjarige lasten. Of dat toevoegingen aan voorzieningen ten laste van het resultaat gaan, maar pas bij besteding van de voorziening leiden tot een uitgave.
Voor een overzicht van het EMU-saldo verwijzen wij u naar de bijlage 'EMU-saldo begroting 2027'

Geprognosticeerde balans

Een geprognosticeerde balans met meerjarig inzicht geeft een beeld van de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte. In samenhang met de overige verplichte kengetallen (zoals de solvabiliteitsratio) geeft de geprognosticeerde balans een indruk van het effect van het beleid in deze meerjarenbegroting op de vermogenspositie van de gemeente. Voor een overzicht van de geprognosticeerde balans verwijzen wij u naar de bijlage 'geprognosticeerde balans 2027-2030'.

Meerjarenraming 2028-2030

Inleiding

Ter voldoening aan het gestelde in de Gemeentewet en in hoofdstuk III van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten leggen wij aan u de meerjarenramingen 2028 t/m 2030 voor. De meerjarenraming bevat een raming van de financiële gevolgen voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar, waaronder de baten en lasten van het bestaande en nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen. De toelichting op de meerjarenraming bevat tenminste de gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd en een toelichting op belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van de meerjarenraming van het vorige begrotingsjaar. Door onder andere hiermee rekening te houden kan de meerjarenbegroting uitwijzen of de doelstelling van een sluitende begroting op termijn wordt gerealiseerd.

Uitgangspunten meerjarenraming

De begroting 2027 als basis.

De meerjarenramingen zijn opgesteld met als uitgangspunt voor inflatiestijging kosten derden: 2,2% voor 2028, 2,2% voor 2029 en 2,2% voor 2030.

Voor subsidies is een stijging meegenomen van 3,7% voor 2028, 3,9% voor 2029 en 3,9% voor 2030.

Voor uitgaven sociaal domein is voor 2028, 2029 en 2030 een stijging meegenomen van 4%.

Voor salarissen is een stijging meegenomen van 5,2% voor 2028, 5,5% voor 2029 en 5,5% voor 2030 (inclusief periodieke verhogingen).

Algemene uitkering gemeentefonds
De in de meerjarenbegroting opgenomen raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de circulaire van mei 2026. Voor de ontwikkeling van het gemeentefonds zijn vooral de volgende punten van belang;

- De ontwikkeling van het aantal decentralisatie-uitkeringen en integratie-uitkeringen naast de algemene uitkering;

- De gevolgen van de ontwikkelingen van het accres;
Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van gemeenten. De jaarlijkse toe- of afname van het gemeentefonds wordt het accres genoemd. Het accres wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product (bbp). In de meicirculaire is een nieuwe accresraming opgenomen voor de jaren 2026 en verder.
Het accres is gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. Het volumedeel is daarbij gebaseerd op een 8-jarig historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp. Het prijsdeel is gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product van het lopende jaar (inflatie). In principe kan het volumedeel gebruikt worden om hogere kosten op te vangen die volgen uit bijvoorbeeld de groei van de bevolking en beleidsontwikkelingen. Het prijsdeel kan gebruikt worden om loon- en prijsstijgingen op te vangen.
Het accres is voor de komende jaren beperkt bijgesteld. Dit leidt voor Twenterand tot een minimaal effect voor de algemene uitkering.

- Vrijval Btw-compensatiefonds;
In de meicirculaire vindt altijd de afrekening met het Btw-compensatiefonds over het voorgaande jaar plaats. Het geld dat in het compensatiefonds achterblijft, omdat gemeenten minder BTW hebben gedeclareerd dan in het compensatiefonds aan middelen zit, wordt dan aan het gemeentefonds toegevoegd.
Op basis van de ruimte onder het plafond van het jaar 2025, mag in de begroting 2027 een structurele stelpost worden opgenomen. Twenterand heeft hiervoor jaarlijks een bedrag van € 360.000 geraamd.

- Ontwikkelingen uitkeringsbasis
De uitkeringsbasis van het gemeentefonds wordt bepaald aan de hand van diverse landelijke maatstaven, zoals het aantal inwoners, woonruimten en huishoudens.

Veranderingen in deze maatstaven hebben invloed op de verdeling van het gemeentefonds. Als de omvang van de maatstaven (kwantiteit) stijgt, dan moet het bedrag per maatstaf (gewicht) dalen om de totale beschikbare gelden gelijk te houden. Dit leidt tot een ontwikkeling in de uitkeringsbasis. Voor Twenterand leidt deze ontwikkeling tot een positieve bijstelling van de algemene uitkering met € 260.000 in 2027 tot bijna € 500.000 in 2030.

- Hoeveelheidsverschillen op de maatstaven
De berekening van de algemene uitkering bestaat uit de vermenigvuldiging van het aantal eenheden van diverse maatstaven (zoals inwoneraantal en oppervlakte van de gemeente) met het bijbehorende gewicht per maatstaf (bedrag per eenheid). Aanpassingen in het aantal eenheden (door Twenterand) en het bedrag per eenheid (door het Rijk) leidt tot een wijziging van de algemene uitkering.
Twenterand heeft voor de berekening van de algemene uitkering een aantal maatstaven bijgesteld, maar ook het Rijk heeft de waarde per maatstaf (in enkele gevallen) naar beneden bijgesteld. De maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen met drempel' heeft hierbij het grootste effect. Deze maatstaf hebben wij aan moeten passen op basis van de actualisatie van de aantallen voor deze maatstaf door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Gezien het grote gewicht van deze maatstaf (bedrag per eenheid) in de berekening, is het effect voor Twenterand door deze bijstelling erg nadelig. Het totale negatieve effect van alle hoeveelheidsverschillen loopt op van € 1.000.000 in 2027 tot € 1.300.000 in 2030

- Integratie Uitkering (IU) Participatie
De omvang van de integratie uitkering Participatie wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2026 (€ 84,1 miljoen macro in 2026, aflopend naar € 68,1 miljoen macro in 2031). Voor Twenterand betekent dit een positieve bijstelling van de uitkering met ongeveer € 350.000 per jaar voor 2027-2029 en € 235.000 in 2030.

- Huishoudelijke hulp uit de WMO
Mensen die dit kunnen, gaan zelf betalen voor hun huishoudelijke hulp. Dit betekent dat de huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wmo met ingang van 1 januari 2029 wordt geschrapt. Voor de mensen die hulp niet zelf kunnen betalen, blijft de gemeente daarin voorzien. Met ingang van 2029 wordt de uitkering uit het gemeentefonds verlaagd met € 1,4 miljard (macro). Voor de vangnetregeling wordt € 430 miljoen toegevoegd, waardoor per saldo een netto verlaging resteert van € 1 miljard (macro). Voor Twenterand betekent dit vanaf 2029 een structureel nadeel van ruim € 1,7 miljoen.
Het is nog onduidelijk hoe het vangnet eruit komt te zien en wie hiervan gebruik kan maken. Als gevolg hiervan kunnen gemeenten nog niet inzichtelijk maken wat de daadwerkelijke financiële gevolgen zijn van het nieuwe beleid. Voor de begroting 2027 staan de toezichthouder daarom toe een stelpost op te nemen voor de netto-uitname uit het gemeentefonds ter hoogte van € 1 miljard (macro). Hierdoor heeft deze maatregel een budgetneutraal effect op de begroting. Zodra bij de begroting 2028 meer bekend is over de beleidsmatige invulling vraagt de toezichthouder de gemeenten om een reële raming van de financiële gevolgen op te nemen en de stelpost te laten vervallen. Dit is conform het begrotingsadvies 2027-2030 van de VNG.

Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)
Gemeenten spelen een belangrijke rol in de uitvoering van de klimaat- en energieplannen. Het kabinet ondersteunt gemeenten hierbij met geld uit de CDOKE-regeling. Met dit geld kunnen gemeenten bijvoorbeeld extra personeel aantrekken. Gemeenten moeten ervanuit kunnen gaan dat ze dit geld elk jaar krijgen. Anders kunnen ze geen langdurige verplichtingen aangaan.
In de meicirculaire 2026 zijn de CDOKE-middelen voor 2027 (totaal € 671 miljoen macro) via een decentralisatie-uitkering beschikbaar gesteld aan gemeenten om uitvoering te kunnen geven aan hun taken op het gebied van klimaat- en energiebeleid.
Het bedrag dat Twenterand hierbij ontvangt, bestaat uit 2 delen:
- Basisfinanciering
- Planfinanciering (extra middelen die door gemeenten aangevraagd kunnen worden voor specifieke plannen)

Op dit moment is nog onduidelijkheid hoe de CDOKE-middelen na 2027 beschikbaar worden gesteld. Desondanks is het toegestaan, op aangeven van de toezichthouder, om het bedrag wat wij in 2027 ontvangen aan basisfinanciering voor de klimaat- en energiegelden op te nemen als structurele baat in de begroting 2027 voor de jaren vanaf 2028. Voor wat betreft de planfinanciering geldt dat dit bedrag alleen geraamd mag worden op basis van de verkregen beschikking.

Herverdeling gemeentefonds
De verdeling van de middelen uit het gemeentefonds is vanaf 2023 gewijzigd. Door deze herverdeling van het gemeentefonds zijn er voor- en nadeelgemeenten ontstaan. Vanaf 2023 houden gemeenten rekening met een ingroeipad vanwege de invoering van dit nieuwe verdeelmodel van de algemene uitkering. Dit ingroeipad wordt zoals gebruikelijk verwerkt in een suppletie-uitkering. Op die manier worden voor- en nadelen voorlopig beperkt in afwachting op een nieuwe verdeling.
Het Rijk stelt in de meicirculaire 2026 de nieuwe verdeling van het gemeentefonds met twee jaar uit. De nieuwe verdeling gaat nu pas per 2029 in, in plaats van per 2027. Ook wordt het ingroeipad voor 2027 en 2028 tijdelijk bevroren. Het ministerie van BZK volgt hiermee het advies op van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) en de VNG, omdat de plannen over de herverdeling nog niet voldoende zijn uitgewerkt. Zodra dit het geval is, is de volgende stap in het ingroeipad voorzien per 1 januari 2029. Wat het effect hiervan voor Twenterand zou zijn, is nog niet in te schatten. Het is echter wel een risico dat in beeld moet blijven.

Investeringen
Uit de in de begroting opgenomen investeringslijsten voor de periode 2028 t/m 2030 blijkt dat voor deze jaren de volgende investeringen worden geraamd, te weten:
2028 € 4.745.969
2029 € 8.093.258
2030 € 4.121.334

Berekende / geraamde budgetprognose 2027 t/m 2030
De resultaten van vorenstaande leidt tot de resultaten zoals eerder vermeld in het hoofdstuk "Overzicht van baten en lasten"

Bijlagen

Investeringslijsten 2027-2030

Jaarschijf 2027

	Afschr. termijn	Investeringen 2027	Kapitaallasten 2028	2029	2030
Doelenboom: Openbare ruimte en Verkeer					
Openbare verlichting	20	133.600	8.016	7.949	7.882
Renovatie wegen	20	300.000	18.000	17.850	17.700
Vervanging riool	60	3.923.287	104.621	103.967	103.313
MAN TGS 430 8x2-6	8	112.500	15.188	15.047	14.906
Palfinger Q170Z95TR	8	87.500	11.813	11.703	11.594
Kubota STV 36	8	60.000	8.100	8.025	7.950
Citroën Jumper DC PU Kipper	8	85.000	11.475	11.369	11.263
Citroën Jumper DC PU Kipper	8	87.500	11.813	11.703	11.594
VW T6. Bestel TDI 112 KW BMT	8	87.500	11.813	11.703	11.594
Doelenboom: Sport					
Kunstgrasveld Den Ham (2015)	10	400.000	44.000	43.600	43.200
Kunstgras Vroomshoopse Boys (2015)	10	400.000	44.000	43.600	43.200
Totaal investeringen		5.676.887	288.837	286.516	284.196

Jaarschijf 2028

	Afschr. termijn	Investeringen 2028	Kapitaallasten 2029	2030
Doelenboom: Openbare ruimte en Verkeer				
Openbare verlichting	20	133.600	8.016	7.949
Renovatie wegen	20	300.000	18.000	17.850
Vervanging riool	60	3.541.619	94.443	93.853
Kubota STW 37 fronthef	8	60.000	8.100	8.025
Kubota STW 37	8	60.000	8.100	8.025
Container Mollen	8	18.750	2.531	2.508
All In Container	6	60.000	10.600	10.500
Volvo EWR 150E	8	352.500	47.588	47.147
Volkswagen T6	8	79.500	10.733	10.633
VW Crafter PU DC	8	85.000	11.475	11.369
VW T5 Pick-Up TDI KW	8	55.000	7.425	7.356
Totaal investeringen		4.745.969	227.010	225.215

Jaarschijf 2029

	Afschr. termijn	Investeringen 2029	Kapitaallasten 2030
Doelenboom: Openbare ruimte en Verkeer			
Openbare verlichting	20	133.600	8.016
Renovatie wegen	20	300.000	18.000
Vervanging riool	60	7.157.158	190.858
MAN TGE	8	85.000	11.475
VW Crafter	8	85.000	11.475
VW T6 PU DC kipper	8	85.000	11.475
Hitachi ZX17U-2	8	32.500	4.388
Hitachi ZX17U-3	8	60.000	8.100
Case CX35B	8	70.000	9.450
Trilo bladzuigwagen	8	85.000	11.475
Totaal investeringen		8.093.258	284.711

Jaarschijf 2030

	Afschr. termijn	Investeringen 2030
Doelenboom: Openbare ruimte en Verkeer		
Openbare verlichting	20	**133.600**
Renovatie wegen	20	**300.000**
Vervanging riool	60	**3.238.734**
Citroen Jumper DC PU Kipper	8	**87.500**
Citroen Jumper DC PU Kipper	8	**87.500**
IVECO Daily 50C17	8	**45.000**
Hytec ZL18A-camping	8	**60.000**
Branson K78 0008	8	**50.000**
Frees Imants overtop JNOC OTL	8	**12.000**
Votex bermmaaier met sideshift	8	**20.000**
Wegenschaaf Evers	8	**25.000**
Ploeg Kverneland	8	**8.000**
Hapert Azure H-2 aanhangwagen	8	**7.000**
Doornwaard D 2000 FW aanhangwagen	8	**7.000**
Trias 151-20 luxe actiewagen/borden	8	**12.000**
Verdonk VA 1300 EA1 aanhangwagen	8	**7.000**
Weiro BME-D-22s aanhangwagen	8	**7.000**
Humbauer aanhangwagen	8	**7.000**
Humbauer aanhangwagen	8	**7.000**
Totaal investeringen 2030		**4.121.334**

EMU-saldo begroting 2027

EMU-saldo begroting 2027

	2026 x € 1.000 Volgens realisatie tot en met sept. 2026, aangevuld met raming resterende periode	2027 x € 1.000 Volgens begroting 2027	2028 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2027	2029 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2027	2030 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2027
Omschrijving					
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-6.913	-5.385	-4.676	-5.139	-5.950
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	19.690	22.018	1.893	26.165	3.596
3. Mutatie voorzieningen	1.389	289	-69	50	-109
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	849	-3.165	1.507	1.681	0
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa					
Berekend EMU-saldo	**-26.063**	**-23.950**	**-8.146**	**-32.935**	**-9.655**

Beeld structureel begrotingssaldo

Beeld structureel begrotingssaldo

	2027	2028	2029	2030
Lasten				
Totaal lasten (excl. Toevoegingen reserves)	141.060.274	138.462.199	135.224.559	141.440.972
Subtotaal lasten (excl. Reserves)	**141.060.274**	**138.462.199**	**135.224.559**	**141.440.972**
Totaal toevoegingen reserves	1.056.394	1.107.394	1.158.394	1.209.394
Subtotaal mutaties toevoegingen	**1.056.394**	**1.107.394**	**1.158.394**	**1.209.394**
Totaal lasten in begroting (incl. mut. reserves)	**142.116.668**	**139.569.593**	**136.382.953**	**142.650.366**
Baten				
Totaal baten (excl. Onttrekkingen reserves)	135.674.820	133.786.457	130.085.565	135.491.187
Subtotaal baten (excl. Reserves)	**135.674.820**	**133.786.457**	**130.085.565**	**135.491.187**
Totaal onttrekkingen reserves	6.869.165	3.570.160	3.030.782	3.206.152
Subtotaal mutaties onttrekkingen	**6.869.165**	**3.570.160**	**3.030.782**	**3.206.152**
Totaal baten in begroting (incl. mut. reserves)	**142.543.985**	**137.356.617**	**133.116.347**	**138.697.339**
Totaal saldo na bestemming	**427.318**	**-2.212.976**	**-3.266.607**	**-3.953.027**
Incidentele baten	100.000	25.000	25.000	25.000
Incidentele lasten	4.721.187	1.696.479	706.032	527.302
Incidentele onttrekkingen aan de reserves	6.008.353	2.604.857	2.067.546	2.244.981
Incidentele toevoegingen aan de reserves	1.056.394	1.107.394	1.158.394	1.209.394
Incidenteel saldo	**330.772**	**-174.016**	**228.120**	**533.285**
Structureel saldo	**96.546**	**-2.038.960**	**-3.494.727**	**-4.486.312**

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2027-2030

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2027

Nr.	Omschrijving	Saldo 01-01-2027	Onttrekkingen 2027	Toevoegingen 2027	Saldo 31-12-2027
	Algemene reserves				
1	Algemene risicoreserve	27.651.878	2.739.608	0	24.912.270
	Totaal algemene reserves	**27.651.878**	**2.739.608**	**0**	**24.912.270**
	Bestemmingsreserves				
2	Reserve openeinde regelingen	2.000.000	85.000		1.915.000
3	Reserve beleidsontwikkelingen	1.478.973	91.008		1.387.965
4	Reserve transformatie en transitie	3.210.000	185.000		3.025.000
5	Reserve Wegvallen dividend Vitens	720.000	40.000		680.000
6	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.390.892	23.765		1.367.127
7	Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	5.244.555	1.372.166	1.031.394	4.903.783
8	Reserve onderhoud groen	367.007			367.007
9	Reserve riolering	880.480			880.480
10	Reserve personeel	1.351.272	54.200		1.297.072
11	Reserve uitwerking Coalitieakkoord	263.590	140.000		123.590
12	Reserve Stado centrum Vriezenveen	403.806	15.000		388.806
13	Reserve Tractiemiddelen	942.094	50.439		891.655
14	Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	1.051.101		25.000	1.076.101
15	Reserve Engbertsdijkvenen	950.000			950.000
16	Reserve Aanverwante zaken Vluchtelingen	500.000	180.000		320.000
17	Reserve versnellen woonopgaven	946.440	830.000		116.440
18	Reserve grote projecten	8.997.808	202.167		8.795.641
	Totaal bestemmingsreserves	**30.698.018**	**3.268.745**	**1.056.394**	**28.485.667**
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
19	Reserve kapitaallasten	14.490.712	860.810		13.629.902
20	Reserve Integraal Huisvestingsplan	222.790			222.790
	Totaal bestemmingsreserves (economischt nut)	**14.713.502**	**860.810**	**0**	**13.852.692**
	Voorzieningen				
21	Voorziening Dubieuze debiteuren	1.033.935			1.033.935
22	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940
23	Voorziening Grondbedrijf	196.257			196.257
	Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	**1.421.132**			**1.421.132**
24	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	4.397.768			4.397.768
25	Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
26	Voorziening Riolering *	7.998.558		489.394	8.487.952
27	Voorziening Afvalverwerking	1.115.639	200.000		915.639
28	Voorziening BBZ leningen	39.500			39.500
29	Voorziening spaarverlof 2022	356.904			356.904
30	Voorziening bovenwettelijk verlof 2022	1.179.304			1.179.304
	Subtotaal voorzieningen (conform balans)	**15.286.145**	**200.000**	**489.394**	**15.575.539**
	Totaal reserves en voorzieningen	**89.770.675**	**7.069.164**	**1.545.788**	**84.247.299**

* Er zijn nog een aantal grote projecten uit het vorige GRP, die vertraging hebben opgelopen en die de komende jaren rechtstreeks uit deze voorziening gedekt worden (i.o.m. de accountant).

Toelichting

1. Algemene risicoreserve

Doel: reserve is ingesteld om de risico's af te kunnen dekken die in de begroting, in de paragraaf weerstandsvermogen, worden vermeld.Deze reserve kan alleen worden benut met betrekking tot uitgaven indien dezeonvermijdbaar, onuitstelbaar en onvoorzienbaar zijn.

Voeding: ingebracht wordt € 125,-- per inwoner en zal maximaal € 4.250.000,-- bedragen en minimaal 50% hiervan € 2.125.000,--

Tevens wordt de reserve op niveau gehouden door voordelige resultaten van de jaarrekening hiervoor te bestemmen en/of door toevoeging van incidentele inkomsten, winstafdrachten uit bestemmingsplannen, samenwerkingsovereenkomsten etc.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			27.651.878
Af:	Innovatiefonds	35.000	
	Stimulering economie	381.425	
	Stimuleren biobased teelten	10.000	
	Ondersteuning uitvoering landbouwbeleid	15.000	
	Organiseren landbouwbeleefdag	10.000	
	Inkomensconsulent, 0,66 fte schaal 8 voor 3 jaar	143.729	
	HR personeelsadministrateur 0,67 fte voor 3 jaar + HR recruiter 0,67 fte voor 3 jaar	114.105	
	Opslag bedrijfsvoering € 5.000 per functie	15.000	
	Pilot datagedreven werken	110.878	
	Inwonersparticipatie	100.000	
	Archief op orde	352.000	
	Kanaal Almelo de Haandrik	315.000	
	Cultuureducatie (Provinciale regeling Cultuureducatie Overijssel 2025–2028)	26.879	
	Cultuurregio Twente (Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente 2023–2028)	21.242	
	Onderzoek bereikbaarheid Oosterweilanden	35.000	
	Kanaal Almelo De Haandrik inzet van een coördinerend projectleider, inzet van een communicatieadviseur (deeltijd) en € 15.000 externe onderzoekskosten en dergelijke.	105.000	
	Actualisatie Welstandsnota	110.000	
	Onderzoekskosten onderhoud bomen	20.000	
	Bibliotheek: Avondschool overbruggen, betreft eenm.	50.000	
	Toegankelijkheid	15.000	
	Lokale implementatie Regionale werkcentra	80.000	
	Continuïteitsrisico's en noodzakelijke investering subteam RO - inhuur in 2025 en 2026 tlv calamiteitenbudget gegaan en zou in 2027 eenmalig via P&C cyclus worden opgelost (DO besluit).	225.000	
	Vervanging applicaties sociaal domein 100.000 implem. Civision, inhuur	22.850	
	Centrummanager (tot 1-5-2027 geregeld) tijdelijk regelen en dan evalueren)	46.500	
	Handhaving - personeel	230.000	
	WKB, toezichthouder bouw	150.000	
Saldo per 31-12-2027			24.912.270

2. Reserve Openeinde regelingen

Doel: schommelingen opvangen binnen de openeinde regelingen.

Voeding: eenmalige storting uit reserve sociaal domein.

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2027			2.000.000
Af:	Flexibel budget wachttijden sociaal domein	85.000,00	

Saldo per 31-12-2027			1.915.000

3. Reserve Beleidsontwikkelingen

Doel: ten behoeve van het bekostigen van incidentele beleidsontwikkelingen.

Voeding: uit Rijksmiddelen en eenmalig uit reserve sociaal domein

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2027			1.478.973
Af:	Aanpak wachttijden Twente: scheidingsaanpak	11.008	
	Cultuurplan Twenterand	80.000	
Saldo per 31-12-2027			1.387.965

4. Reserve Transformatie en Transitie

Doel: ter dekking van kosten voor ontwikkelingen in het kader van transformatie en transitie die positief bijdragen aan toekomstige ontwikkelingen

Voeding: eenmalige storting uit reserve sociaal domein

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2027			3.210.000
Af:	Vervanging applicaties sociaal domein	185.000,00	
Saldo per 31-12-2027			3.025.000

5. Reserve Wegvallen dividend Vitens

Doel: opvangen van de lagere reguliere dividenduitkering in de komende jaren.

Voeding: eenmalige storting deel rekeningsaldo 2006.

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2027			720.000
Af:	Wegv.dividend Vitens/aflossing	40.000	
Saldo per 31-12-2027			680.000

6. Reserve Exploitatie begraafplaatsen

Doel: reservering ten behoeve van egalisatie exploitatiekosten graven.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit de Algemene risicoreserve, ontvangen bijdragen/afkoopsommen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			1.390.892
Af:	Begraafplaatsen	23.765	
Saldo per 31-12-2027			1.367.127

7. Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken

Doel: reservering ten behoeve van dekking kosten meerjarig onderhoudgemeentelijke gebouwen, bruggen en kunstwerken.

Voeding: samenvoeging van reserve Onderhoud gebouwen en reserve Bruggen en kunstwerken. Bijdrage uit de gewone dienst op basis van het onderhoudsplan.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			5.244.555
Bij:	Storting onderhoudsreserve 2027	1.031.394	
Af:	Onttrekking meerjarig onderhoud 2027	1.372.166	

Saldo per 31-12-2027			4.903.783

8. Reserve Onderhoud groen

Doel: egalisatiereserve ten behoeve van renovatiekosten die nodig zijn voor het vervangen van met name groenvoorzieningen na een bepaalde omloopperiode. Aangezien er een aantal grote projecten gepland staat en het jaarlijkse budget minimaal is, zal deze reserve hiervoor aangesproken dienen te worden.

Voeding: niet bestede middelen van het vastgestelde budget voor openbaar groen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			367.007
Saldo per 31-12-2027			367.007

9. Reserve Riolering

Doel: reserve ten behoeve van de kosten onderhoud en vervanging riolering

Voeding: overboeking van voorziening riolering

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2027			880.480
Saldo per 31-12-2027			880.480

10. Reserve personeel

Doel: reserve ten behoeve van de kosten van de organisatieontwikkeling èn voor personeelskosten ivm doorgeschoven taken

Voeding: uit onderuitputting salarissen

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2027			1.351.272
Af:	Team BOO, procesondersteuners	54.200	
Saldo per 31-12-2027			1.297.072

11. Reserve uitwerking coalitieakkoord

Doel: Uitwerking coalitieakkoord van de huidige coalitie

Voeding: Vanuit reserve ARR, reserve uitwerking bestuursakkoord en jaarreking 2018

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			263.590
Af:	M21 Ondernemershuis Twenterand	60.000	
	M38 Inzet ervaringsdeskundigen en ervaringskennis	50.000	
	M44 Centrummanager	30.000	
Saldo per 31-12-2027			123.590

12. Reserve Stado Centrum Vriezenveen

Doel: reservering ten behoeve van uitvoeringswerken in verband met centrumvorming in Vriezenveen.

Voeding: diverse subsidies en bijdragen uit de exploitatie.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			403.806
Af:	Kosten stado 2027	15.000	
Saldo per 31-12-2027			388.806

13. Reserve Tractiemiddelen

Doel: reservering ten behoeve van het opvangen van fluctuaties in kapitaallasten van de tractiemiddelen.

Voeding: voordelig saldo van het verschil in kapitaallasten en het vastgestelde kostenniveau.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			942.094
Af:	Mutatie tractie 2027	50.439	
Saldo per 31-12-2027			891.655

14. Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand

Doel: dekking van de kosten voor uitvoering van projecten in het kader van duurzaamheid.
Voeding: opbrengsten zonnepark
Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			1.051.101
Bij:	Storting opbrengst zonnepark	25.000	
Saldo per 31-12-2027			1.076.101

15. Reserve Engbertsdijksvenen

Doel: reserve ter dekking van de investering in en rondom het Engbertsdijksvenen ter bevordering van toerisme en bereikbaarheid.
Voeding: uit rekeningsaldo 2022
Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2027			950.000
Saldo per 31-12-2027			950.000

16. Reserve aanverwante zaken Vluchtelingen

Doel: reserve ten behoeve van de kosten die te relateren zijn aan vluchtelingen
Voeding: uit overschotten jaarsaldo
Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			500.000
Af:	Taalmaatjes Oekraïense kinderen	180.000	
Saldo per 31-12-2027			320.000

17. Reserve Versnellen Woonopgaven

Doel: betere afstemming op de woningvraag, het vergroten van het woningaanbod en een passend woningaanbod voor specifieke doelgroepen
Voeding: storting positief saldo jaarrekening 2023
Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2027			946.440
Af:	Programmaplan Woningbouw	830.000	
Saldo per 31-12-2027			116.440

18. Reserve grote projecten

Doel: reserve ten behoeve van de kosten van diverse grote projecten
Voeding: uit rekeningsaldo 2022
Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2027			8.997.808
Af:	Boekwaarde Oranjeschool	202.167	
Saldo per 31-12-2027			8.795.641

19. Reserve Kapitaallasten

Doel: reservering ten behoeve van egalisatie exploitatiekosten graven.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit de Algemene risicoreserve, ontvangen bijdragen/afkoopsommen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			14.490.712
Af:	Brede school De Smithoek	75.000	
	Brede school Westerhaar	57.323	
	Brede School Vroomshoop	10.000	
	Pumptrackbaan	7.200	
	Kapitaallasten wegen	415.000	
	Kulturhus	35.792	
	Gymlokaal Weemelanden	31.842	
	Sportaccommodatiebeleid	81.242	
	Gemeentewerf Vroomshoop	50.938	
	Centralisatie gemeentehuis	96.473	
Saldo per 31-12-2027			13.629.902

20. Reserve Integraal Huisvestingsplan

Doel: reserve ter dekking van kosten voortkomend uit het Integraal Huisvestingsplan

Voeding: storting vanuit reserve brede school Vroomshoop zorgcomponent

Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2027	222.790
Saldo per 31-12-2027	222.790

21. Voorziening Dubieuze debiteuren

Doel: het afdekken van toekomstige risico's met betrekking tot dubieuze debiteuren. Hierin zit ook de BAGL aan de Larcom vanwege de onzekerheid over het aflossen van deze lening.

Voeding: het jaarlijks opnemen van verwachte dubieuze vorderingen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027	1.033.935
Saldo per 31-12-2027	1.033.935

22. Voorziening Vordering Vennootschap BV

Doel: voorziening ten behoeve van risico lening Vennootschap BV. Deze lening is door RWE bedongen ter verzekering van betaling van eventuele schadeclaims. Vanwege de onzekerheid over het aflossen van deze lening moet hiervoor een voorziening worden gevormd.

Voeding: verkoop aandelen Essent.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027	190.940
Saldo per 31-12-2027	190.940

23. Voorziening Grondbedrijf

Doel: (verplichte) afdekking risico's verlieslatende grondexploitaties

Voeding: uit saldo grondbedrijf

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027	196.257,00
Saldo per 31-12-2027	196.257,00

24. Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers

Doel: (verplichte) afdekking risico's wachtgeld- en pensioenverplichtingen politieke ambtsdragers ter voorkoming van fluctuaties in de begroting.

Voeding: overdracht van de pensioenverplichtingen voormalige werkgever(s) en jaarlijkse dotatie ten laste van de gewone dienst tot een maximum van de verplichtingen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			4.397.768
Saldo per 31-12-2027			4.397.768

25. Voorziening Woonrijpmaken afgew. Bestemmingsplannen

Doel: reservering ten behoeve van uitvoering laatste werken woonrijpmaken bestemmingsplannen

Voeding: bijdragen uit exploitatie van bestemmingplannen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			198.472
Saldo per 31-12-2027			198.472

26. Voorziening Riolering

Doel: voorziening ten behoeve van de kosten onderhoud en vervanging riolering.

Voeding: overboeking van reserve Onderhoud/vervanging riolering.Overschotten op het product rioolbeheer.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			7.998.558
Bij:	Storting vanuit product riool 2027	489.394	
Saldo per 31-12-2027			8.487.952

27. Voorziening Afvalverwerking

Doel: voorziening met betrekking tot de kosten van afvalinzameling en -verwerking.

Voeding: eventuele jaarlijkse overschotten op het product huisvuil.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			1.115.639
Af:	Ontrekking t.b.v. product afval 2027	200.000	
Saldo per 31-12-2027			915.639

28. Voorziening BBZ leningen

Doel: het afdekken van toekomstig risico met betrekking tot BBZ leningen.

Voeding: deel van de te ontvangen rijksbijdrage (gemeenten ontvangen in jaar t+1 100% van kapitaalverstrekkingen. Dit wordt in de komende jaren tot 75% ingehouden

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			39.500
Saldo per 31-12-2027			39.500

29. Voorziening spaarverlof 2022

Doel: (verplichte) afdekking risico's opgebouwd spaarverlof gemeenteambtenaren, ter voorkoming van fluctuaties in de begroting.

Voeding: uit voordelig saldo jaarrekening 2022

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027			356.904
Saldo per 31-12-2027			356.904

30. Voorziening bovenwettelijk verlof 2022

Doel: (verplichte) afdekking risico's opgebouwd bovenwettelijk verlof gemeenteambtenaren, ter voorkoming van fluctuaties in de begroting.

Voeding: uit voordelig saldo jaarrekening 2022

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2027	1.179.304
Saldo per 31-12-2027	1.179.304

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2028

Nr.	Omschrijving	Saldo 01-01-2028	Onttrekkingen 2028	Toevoegingen 2028	Saldo 31-12-2028
	Algemene reserves				
1	Algemene risicoreserve	24.912.270	1.136.906	0	23.775.364
	Totaal algemene reserves	**24.912.270**	**1.136.906**	**0**	**23.775.364**
	Bestemmingsreserves				
2	Reserve openeinde regelingen	1.915.000	85.000		1.830.000
3	Reserve beleidsontwikkelingen	1.387.965	5.000		1.382.965
4	Reserve transformatie en transitie	3.025.000	10.220		3.014.780
5	Reserve Wegvallen dividend Vitens	680.000	40.000		640.000
6	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.367.127	24.054		1.343.073
7	Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	4.903.783	868.378	1.082.394	5.117.799
8	Reserve onderhoud groen	367.007			367.007
9	Reserve riolering	880.480			880.480
10	Reserve personeel	1.297.072			1.297.072
11	Reserve uitwerking Coalitieakkoord	123.590	50.000		73.590
12	Reserve Stado centrum Vriezenveen	388.806	15.000		373.806
13	Reserve Tractiemiddelen	891.655	190.299		701.356
14	Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	1.076.101		25.000	1.101.101
15	Reserve Engbertsdijkvenen	950.000			950.000
16	Reserve Aanverwante zaken Vluchtelingen	320.000	180.000		140.000
17	Reserve versnellen woonopgaven	116.440			116.440
18	Reserve grote projecten	8.795.641			8.795.641
	Totaal bestemmingsreserves	**28.485.667**	**1.467.951**	**1.107.394**	**28.125.110**
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
19	Reserve kapitaallasten	13.629.902	965.302		12.664.599
20	Reserve Integraal Huisvestingsplan	222.790			222.790
	Totaal bestemmingsreserves (economischt nut)	**13.852.692**	**965.302**	**0**	**12.887.389**
	Voorzieningen				
21	Voorziening Dubieuze debiteuren	1.033.935			1.033.935
22	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940
23	Voorziening Grondbedrijf	196.257			196.257
	Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	**1.421.132**			**1.224.875**
24	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	4.397.768			4.397.768
25	Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
26	Voorziening Riolering *	8.487.952		326.944	8.814.896
27	Voorziening Afvalverwerking	915.639	200.000		715.639
28	Voorziening BBZ leningen	39.500			39.500
29	Voorziening spaarverlof 2022	356.904			356.904
30	Voorziening bovenwettelijk verlof 2022	1.179.304			1.179.304
	Subtotaal voorzieningen (conform balans)	**15.575.539**	**200.000**	**326.944**	**15.702.483**
	Totaal reserves en voorzieningen	**84.247.299**	**3.770.159**	**1.434.338**	**81.715.221**

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2029

Nr.	Omschrijving	Saldo 01-01-2029	Onttrekkingen 2029	Toevoegingen 2029	Saldo 31-12-2029
	Algemene reserves				
1	Algemene risicoreserve	23.775.364	325.000		23.450.364
	Totaal algemene reserves	**23.775.364**	**325.000**	**0**	**23.450.364**
	Bestemmingsreserves				
2	Reserve openeinde regelingen	1.830.000	85.000		1.745.000
3	Reserve beleidsontwikkelingen	1.382.965			1.382.965
4	Reserve transformatie en transitie	3.014.780			3.014.780
5	Reserve Wegvallen dividend Vitens	640.000	40.000		600.000
6	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.343.073	22.181		1.320.892
7	Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	5.117.799	1.311.514	1.133.394	4.939.679
8	Reserve onderhoud groen	367.007			367.007
9	Reserve riolering	880.480			880.480
10	Reserve personeel	1.297.072			1.297.072
11	Reserve uitwerking Coalitieakkoord	73.590			73.590
12	Reserve Stado centrum Vriezenveen	373.806	15.000		358.806
13	Reserve Tractiemiddelen	701.356	268.851		432.506
14	Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	1.101.101		25.000	1.126.101
15	Reserve Engbertsdijkvenen	950.000			950.000
16	Reserve Aanverwante zaken Vluchtelingen	140.000			140.000
17	Reserve versnellen woonopgaven	116.440			116.440
18	Reserve grote projecten	8.795.641			8.795.641
	Totaal bestemmingsreserves	**28.125.110**	**1.742.546**	**1.158.394**	**27.540.959**
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
19	Reserve kapitaallasten	12.664.599	963.237		11.701.362
20	Reserve Integraal Huisvestingsplan	222.790			222.790
	Totaal bestemmingsreserves (economischt nut)	**12.887.389**	**963.237**	**0**	**11.924.152**
	Voorzieningen				
21	Voorziening Dubieuze debiteuren	1.033.935			1.033.935
22	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940
23	Voorziening Grondbedrijf	196.257			196.257
	Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	**1.224.875**			**1.224.875**
24	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	4.397.768			4.397.768
25	Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
26	Voorziening Riolering *	8.814.896		249.784	9.064.680
27	Voorziening Afvalverwerking	715.639	200.000		515.639
28	Voorziening BBZ leningen	39.500			39.500
29	Voorziening spaarverlof 2022	356.904			356.904
30	Voorziening bovenwettelijk verlof 2022	1.179.304			1.179.304
	Subtotaal voorzieningen (conform balans)	**15.702.483**	**200.000**	**249.784**	**15.752.267**
	Totaal reserves en voorzieningen	**81.715.221**	**3.230.783**	**1.408.178**	**79.892.616**

Staat van reserves en voorzieningen begroting 2030

Nr.	Omschrijving	Saldo 01-01-2030	Onttrekkingen 2030	Toevoegingen 2030	Saldo 31-12-2030
	Algemene reserves				
1	Algemene risicoreserve	23.450.364	80.000		23.370.364
	Totaal algemene reserves	**23.450.364**	**80.000**	**0**	**23.370.364**
	Bestemmingsreserves				
2	Reserve openeinde regelingen	1.745.000	85.000		1.660.000
3	Reserve beleidsontwikkelingen	1.382.965			1.382.965
4	Reserve transformatie en transitie	3.014.780			3.014.780
5	Reserve Wegvallen dividend Vitens	600.000	40.000		560.000
6	Reserve Exploitatie begraafplaatsen	1.320.892	22.974		1.297.918
7	Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	4.939.679	1.667.679	1.184.394	4.456.394
8	Reserve onderhoud groen	367.007			367.007
9	Reserve riolering	880.480			880.480
10	Reserve personeel	1.297.072			1.297.072
11	Reserve uitwerking Coalitieakkoord	73.590			73.590
12	Reserve Stado centrum Vriezenveen	358.806	15.000		343.806
13	Reserve Tractiemiddelen	432.506	334.328		98.178
14	Reserve Duurzaamheidsfonds Twenterand	1.126.101		25.000	1.151.101
15	Reserve Engbertsdijkvenen	950.000			950.000
16	Reserve Aanverwante zaken Vluchtelingen	140.000			140.000
17	Reserve versnellen woonopgaven	116.440			116.440
18	Reserve grote projecten	8.795.641			8.795.641
	Totaal bestemmingsreserves	**27.540.959**	**2.164.981**	**1.209.394**	**26.585.372**
	Bestemmingsreserves (economisch nut)				
19	Reserve kapitaallasten	11.701.362	961.171		10.740.191
20	Reserve Integraal Huisvestingsplan	222.790			222.790
	Totaal bestemmingsreserves (economischt nut)	**11.924.152**	**961.171**	**0**	**10.962.981**
	Voorzieningen				
21	Voorziening Dubieuze debiteuren	1.033.935			1.033.935
22	Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940			190.940
23	Voorziening Grondbedrijf	196.257			196.257
	Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	**1.224.875**			**1.224.875**
24	Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	4.397.768			4.397.768
25	Voorziening Woonrijpmaken afgew. bestemmingsplannen	198.472			198.472
26	Voorziening Riolering *	9.064.680		90.780	9.155.460
27	Voorziening Afvalverwerking	515.639	200.000		315.639
28	Voorziening BBZ leningen	39.500			39.500
29	Voorziening spaarverlof 2022	356.904			356.904
30	Voorziening bovenwettelijk verlof 2022	1.179.304			1.179.304
	Subtotaal voorzieningen (conform balans)	**15.752.267**	**200.000**	**90.780**	**15.643.047**
	Totaal reserves en voorzieningen	**79.892.616**	**3.406.152**	**1.300.174**	**77.786.638**

Overzicht taakvelden

Overzicht taakvelden

Taakveld	Baten 2027	Lasten 2027	Baten 2028	Lasten 2028	Baten 2029	Lasten 2029	Baten 2030	Lasten 2030
0.1 Bestuur	0	3.060.434	0	3.154.637	0	3.282.317	0	3.439.341
0.2 Burgerzaken	1.071.263	1.180.493	1.111.874	1.175.746	996.357	1.138.733	1.037.605	1.188.435
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	0	92.855	0	92.127	0	93.206	0	98.421
0.4 Overhead	0	10.008.332	0	10.380.341	0	10.771.739	0	11.314.589
0.5 Treasury	1.747.594	12.569	1.767.338	12.550	1.767.338	12.578	1.767.338	12.710
0.61 OZB woningen	8.474.795	912.526	8.384.039	948.499	8.545.757	985.539	8.711.821	1.025.018
0.62 OZB niet-woningen	4.550.060	2.351	4.641.061	2.332	4.733.882	2.360	4.828.559	2.492
0.64 Belastingen overig	70.000	0	70.001	0	70.001	0	70.001	0
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	82.406.000	430.916	80.666.000	-1.077.212	81.653.000	-2.761.212	85.113.000	-2.842.212
0.8 Overige baten en lasten	453.196	4.952.631	455.872	4.272.508	458.600	4.737.590	461.390	4.360.783
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	11.933	0	12.161	0	12.417	0	12.730
0.10 Mutaties reserves	6.869.165	1.056.394	3.570.160	1.107.394	3.030.782	1.158.394	3.206.152	1.209.394
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	2.912.906	0	2.974.677	0	3.040.113	0	3.112.196
1.2 Openbare orde en veiligheid	45.500	1.445.634	46.478	1.437.947	47.500	1.450.560	48.545	1.525.491
2.1 Verkeer en vervoer	197.768	3.769.265	202.162	3.808.979	206.652	3.878.325	211.246	4.464.411
3.1 Economische ontwikkeling	0	1.283.318	0	892.042	0	846.550	0	861.635
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.767.761	2.768.555	15.656	15.260	-2.104	-2.798	1.416.147	1.415.529
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	1.791	272.407	1.830	212.970	1.870	215.391	1.912	222.030
3.4 Economische promotie	115.662	56.418	118.155	55.976	120.703	56.632	123.305	59.800
4.2 Onderwijshuisvesting	0	1.091.435	0	996.172	0	987.231	0	999.871
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.044.050	4.165.610	1.099.692	4.293.930	1.106.606	4.342.188	1.113.994	4.448.596
5.1 Sportbeleid en activering	13.242	664.023	13.242	679.496	13.242	670.724	13.242	683.835
5.2 Sportaccommodaties	1.200.573	3.577.569	1.220.634	3.809.212	1.246.160	3.734.654	1.135.432	4.172.890
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	132.741	667.858	133.792	587.621	134.961	546.782	134.961	549.974
5.4 Musea	16.159	80.084	16.514	157.227	16.877	111.324	17.248	181.119
5.5 Cultureel erfgoed	0	113.775	0	63.926	0	113.252	0	125.375
5.6 Media	34.286	1.077.236	34.286	1.064.189	34.286	1.104.606	34.286	1.146.850
5.7 Openbaar groen en recreatie	474.465	8.875.005	464.691	9.177.694	455.074	9.501.195	445.584	9.999.726
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	3.487.804	5.009.000	3.490.783	4.666.595	3.493.866	4.862.459	3.496.930	4.727.267
6.2 Wijkteams	0	201.005	0	196.395	0	194.064	0	198.754
6.3 Inkomensregelingen	10.298.988	12.654.739	9.388.498	11.243.621	9.388.498	11.257.414	9.388.498	11.298.763
6.4 Begeleide participatie	613.415	7.045.166	644.273	7.395.217	678.607	7.554.576	714.831	7.888.256
6.5 Arbeidsparticipatie	0	110.964	0	110.249	0	111.594	0	117.655
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	7.886.879	0	8.086.400	0	8.505.956	0	8.942.755

Taakveld	Baten 2027	Lasten 2027	Baten 2028	Lasten 2028	Baten 2029	Lasten 2029	Baten 2030	Lasten 2030
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	369.324	2.621.114	383.393	2.641.427	398.049	2.689.262	413.292	2.797.071
6.712 Begeleiding (WMO)	0	3.949.026	0	4.340.620	0	4.514.246	0	4.694.816
6.713 Dagbesteding (WMO)	0	1.316.342	0	1.446.874	0	1.504.749	0	1.564.939
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	18.856.465	0	19.108.866	0	19.932.922	0	20.718.915
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-22.000	263.286	-22.000	261.222	-22.000	264.280	-22.000	279.067
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	2.758.503	0	2.841.400	0	2.926.143	0	3.041.658
7.1 Volksgezondheid	489.626	3.035.215	589.482	3.124.605	681.001	3.194.523	0	2.573.196
7.2 Riolering	4.421.689	2.920.786	4.532.126	3.009.942	4.645.321	3.115.439	4.761.345	3.158.549
7.3 Afval	3.729.046	3.061.741	3.924.578	3.242.204	4.073.407	3.373.756	4.197.517	3.502.729
7.4 Milieubeheer	0	3.137.715	0	3.201.060	0	3.239.675	0	3.311.365
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	714.000	754.032	728.280	768.288	742.846	796.840	757.703	813.683
8.1 Ruimtelijke ordening	25.403	2.161.092	25.962	2.044.466	26.533	2.071.899	27.117	2.176.045
8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	5.754.774	5.808.417	8.640.449	8.687.502	3.353.417	3.396.045	4.028.660	4.072.117
8.3 Wonen en bouwen	975.846	4.022.647	997.316	2.844.239	1.019.257	2.846.721	1.041.680	2.981.736
	142.543.985	**142.116.668**	**137.356.617**	**139.569.593**	**133.116.347**	**136.382.953**	**138.697.339**	**142.650.366**

Geprognosticeerde balans 2027 - 2030

Geprognosticeerde balans 2027-2030

(bedragen x € 1.000)	Prognose 1-1-2027	Prognose 31-12-2027	Prognose 31-12-2028	Prognose 31-12-2029	Prognose 31-12-2030
Immateriële vaste activa	167	137	107	77	47
Materiële vaste activa	114.865	136.914	138.837	165.032	168.659
Financiële vaste activa	13.124	13.115	13.106	13.097	13.088
Totaal vaste activa	**128.157**	**150.166**	**152.050**	**178.206**	**181.794**
Voorraden	3.392	227	1.734	3.415	3.415
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	17.500	10.000	4.000	2.000	1.000
Liquide middelen	250	250	250	250	250
Overlopende activa	9.500	8.000	6.000	5.000	4.000
Totaal vlottende activa	**30.642**	**18.477**	**11.984**	**10.665**	**8.665**
Totaal Activa	**158.799**	**168.643**	**164.035**	**188.871**	**190.459**
Eigen vermogen	73.063	67.251	64.788	62.915	60.919
Voorzieningen	16.707	16.997	16.927	16.977	16.868
Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar	25.502	22.082	18.656	15.724	13.786
Totaal vaste passiva	**115.273**	**106.329**	**100.372**	**95.617**	**91.573**
Vlottende schulden met een looptijd < 1 jr.	28.026	46.814	48.163	77.754	83.386
Overlopende passiva	15.500	15.500	15.500	15.500	15.500
Totaal vlottende passiva	**43.526**	**62.314**	**63.663**	**93.254**	**98.886**
Totaal Passiva	**158.799**	**168.643**	**164.035**	**188.871**	**190.459**

Overzicht subsidies 2027 die niet in subsidieplafond zijn opgenomen

Overzicht subsidies 2027 die niet in subsidieplafond zijn opgenomen

De Algemene wet bestuursrecht schrijft voor dat subsidieverstrekking slechts kan geschieden op grond van een wettelijk voorschrift. Subsidie wordt in Twenterand dan ook verstrekt op grond van de Algemene subsidieverordening gemeente Twenterand 2017 (ASV) en de bijbehorende subsidieregelingen (nadere regels). Zonder een dergelijke grondslag kan er geen subsidie worden verstrekt.

Op deze regel bestaat een uitzondering. Wanneer in de begroting de subsidieontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, is vermeld, kan de begroting dienen als grondslag voor subsidieverstrekking.

Omdat uit jurisprudentie blijkt dat ook bij het verstrekken van begrotingssubsidies mededingingsruimte moet worden geboden, is er in 2026 voor gekozen om een groot deel van deze begrotingssubsidies over te hevelen naar de subsidieplafonds van de Subsidieregeling maatschappij, economie, vrije tijd en veilig leefklimaat Twenterand. Voor de 4 begrotingssubsidies die overblijven wordt een soort Didam-procedure gevolgd.

Overzicht

BIJLAGE F begroting 2027-2030

	Organisatie	Doel	Maximaal bedrag 2027
1	Stichting Vizier	exploitatiebijdrage	€ 11.881
2	Delta Media Groep (DMG)	exploitatiebijdrage	€ 71.285
3	St. Investeringsfonds Twenterand i.o.	investering ondernemers	€ 400.000
4	Ondernemershuis	exploitatiebijdrage	€ 60.000
	TOTAAL		**€ 543.166**

Lijst met verklarende afkortingen

Lijst met verklarende afkortingen

AHK	Algemene Heffingskorting
AI	Artificiële Intelligentie
ALO	Aanvraag Levensonderhoud
AMV	Alleenstaande minderjarige vreemdelingen
AmvB	Algemene Maatregel van Bestuur
ASV	Algemene Subsidieverordening
ATT-Gebied Wind	Almelo Tubbergen Twenterand
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWB	Algemene wet bestuursrecht
AZWA	Algemeen zorg- en welzijnsakkoord
B&W	Burgemeester en Wethouders
BAS	Bodem Asbest Sanering
bbp	Bruto binnenlands product
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BCP	Bedrijfscontinuïteitsplan
BIE	Bouwgrond in exploitatie
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheden
BOA	Bijzonder Opsporingsambtenaar
BOPA	Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit
BOR	Beheer van openbare ruimte
BRP	Basisregistratie personen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CRvB	Centrale Raad van Beroep
DU VO	Decentralisatieuitkering Vrouwenopvang
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige normatiek sigle information Audit
FG	Functionaris gegevensbescherming
Fte	Full Time Equivalent
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GI	Gecertificeerde instellingen
GTK	Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader
GWR	Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan
HO	Huishoudelijke ondersteuning
HR	Human Resources
IBN	Integrale beleidsnota Sociaal Domein
IHP	Integraal Huisvestingsplan
Jeugdwet	Wet op jeugdhulp
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
MAG	Maatschappelijke Agenda
MER	Milieu Effect Rapportage
MJOP	Meerjarenonderhoudsplanning
MVA	Materieel Vast Actief
NT2	Nederlands als Tweede Taal
ODT	Omgevingsdienst Twente
Ow	Omgevingswet
Owe	Opschaling Volledig Hernieuwbare Waterstofproductie via Elektrolyse
OZB	Onroerendezaakbelasting

AHK	Algemene Heffingskorting
OZJT	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente
P&C	Planning & Control
P&O	Personeel en organisatie
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PFAS	Per- en polyfluoralkylstoffen
PGB	Persoonsgebonden Budget
PMD	Plastic verpakkingen, Metalen verpakkingen en Drankkartons
PO	Primair Onderwijs
Rdah	Regeling dienstverlening aan huis
RDI	Rijksinspectie Digitale Infrastructuur
RES	Regionale Energie Strategie
RET	Regionaal Expertteam
RIEC	Regionale Informatie- en Expertise Centra
RTB	Richtlijn tijdelijke bescherming
RWT	Regionale warmtenet Twente
SO	Speciaal Onderwijs
SOC	Security Operations Center
SPUK	Specifieke Uitkering
SRT	Sociaal Recherche Twente
Stichting NUO	Nieuwe uitvoeringsorganisatie
SZST	Stichting ZorgSaam Twenterand
TAM-IMRO	Tijdelijke alternatieve maatregelen - informatiemodel Ruimtelijke Ordening
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRT	Veiligheidsregio Twente
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VTT	Veilig Thuis Twente
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
Wet DBA	Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties
Wet Fido	Wet financiering decentrale overheden
Wgs	Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening
Wgs	Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden
Wkb	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Woo	Wet open Overheid
Wpg	Wet politiegegevens
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening

Ondertekening Programmabegroting 2027

Ondertekening

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Twenterand in zijn openbare vergadering van 10 november 2026.

de griffier, de voorzitter,

A.G.M. Krone MSc G.J. Gorter

Transactiebewijs iBabs digitale handtekening

Krone MSc, A.G.M.
a.krone@twenterand.nl
12-11-2026 13:13

44e0629b1bc24c19543a6c6cb7b3d3fbb71add581dfb0a99e1583058ad846e3e

Gorter, G.J.
gj.gorter@twenterand.nl
12-11-2026 13:25

0d83006d96efac1e97b32e4ff369a6375cbe6ac0f0f0ed982dd8ef1f288fedb8